

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINLARINDAN : 277
EDEBİYAT FAKÜLTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DALI No. 3

Hayâlî Bey Dîvânı

Dr. Ali Nihat Tarlan
Edebiyat Fakültesi Metinler Şerhi Profesörü

İSTANBUL
Bürhaneddin Erenler Matbaası
1 9 4 5

Hayâlî Bey Dîvânı

Dr. Ali Nihat Tarlan

Edebiyat Fakültesi Metinler Şerhi Profesörü

İSTANBUL

Bürhaneddin Erenler Matbaası

1 9 4 5

Divan-ı Hayali Beg

Kasideler

Kasideler

I. [*]

- 1 — Dilā bu menzil-i vīrānı şanma cāy-i sürūr
Ki kaşr-ı dehre bulunur hezār dürlü kuşūr
- 2 — Karañusuna anuñ kılma hānde şem^c gibi
Dilerseñ ola yüzüñ ağ nitekim kâfūr
- 3 — Sipih^r kara yere cūr^ca-veş döker kanuñ
Habāb-güne dimāguñda olursa bād-ı gurūr
- 4 — Bulanma seyl şuyu gibi akma her yañaya
Naẓarlarında yürü şāf-dillerüñ duru dur
- 5 — Kaẓā elinde kemān oldu çarh-ı ham-kāmet
Ecel oku ile bizi etmek içün ehl-i kubūr
- 6 — Zemāne kanuñ içer olduñ ise çok başlu
Bu bāğ-ı dehrde mānend-i hūşe-i engūr
- 7 — Belāsı balına degmez ko lezzet-i dehri
Evüñ yıkılmaya tā mişl-i hāne-i zenbūr
- 8 — Gerekse kuvvet-i bāzūda Şāh Behrām ol
Bu Zāl-i dehr eder menzilüñi āhır gūr

[*] Ü F Ün Üv A M C

[1] cāy-i : dār-ı Üs

[2] Karañusuna anuñ: Kara gününe elüñ A/ağ: ağı Üv ak C

[3] dimāguñda olursa (vezin için Dimāguñd' olursa okunmalıdır): dimāguñda olsa Üv A: dimāguñda ola M

[4] Yañaya : süya Ün yaña M / şāf: şāfi Ün Üv C naẓarlarında şāfi] dillerüñ yürü... C şāfi A

[6] Bu: Çü Ü F Ün Üv M

[8] Şāh : mişl-i A /Bu: Ki A

- 9 — Dilerseñ olmağa gün gibi āsumān-rif^cat
Yüzünü sāye - şıfat hāk-i rāh ol yere ur
- 10 — Gel olma bezm-i fenāda mey ile ālūde
Ki şuna sāki-i vahdet elūne Mā-ı Tahūr
- 11 — Şadā-yi ālem-i lāhūtu istimā^c eyle
Nedür bu şiven-i nāy ile nāle-i tanbūr
- 12 — Ağardı saç-u-şakal ağ-u-ķaradan gel geķ
Gözünü aç naķar et zulmetün olubdur nūr
- 13 — Ko aç gözlülüğü gördüğünde biryānı •
Diküb aña gözünü germ olma ķün tennūr
- 14 — Cihān sefine-i ten ğarķ edici deryādur
Habābı kūh-u belā mevcidūr anuñ şer-ü-şūr
- 15 — Cihānda aduña ādem, dene revā mīdur
Cemād gibi yatasın müsebbih ola tūyūr
- 16 — Ger ādemīde ğaraķ ekl-ü-şūrb-ü-şehvet ise
Gerek cemī^c-i ünāsı taşaddur ede sūtūr
- 17 — Ğbādetüne dayanma ki saña pend yeter
Hemīn hikāyet-i İblis-ü-Bel'am-ı Bā'ūr
- 18 — Kimesne ermedi şādiye bī-vesīle-i ğam
Müyesser olmadı Şīrīn vişāli bī - Şāpūr
- 19 — Kemān-ı aşķı eger çekdün ise merdāne
Gerekdürür ki ola tīr-i āha sīne ķubūr
- 20 — Bu ğizz-ü-cāhına devrānuñ olmadı mā'il
Sonu fenā idüğīn bildi Zill-i Rabb-i Ğafūr

[9] rāh : rahı FÜv M C ol : edüb Ür olub A

[11] şiven-i nāy ile nāle-i tanbūr : şiven -ü-nāle ile ķeng ile tanbūr Ü F Ün
Üv M A şive-i C

[*] 12 inci beyitten 19 uncu beyte kadar olan beyitler yalnız Ün A nus-
halarında vardır ve o nushalarda 3-10 uncu beyitlerdir.

[12] Ağardı saç-u-şakal: Ağardısıa ķü şakal Ün

[17] İblis-ü- Bāl'am-ı Bā'ūr : İblis-i Bel'am-ı Bā'ūr Ün İblis-ü- Bel'am-u-
Bā'ūr A

[18] Şāpūr : Şāvūr A

- 21 — Şeh-i zemâne Süleymân-ı ins-ü-cin ki anuñ
Cihân emrine tâbi'dürür vuḥuş-u-ṭuyûr
- 22 — Kaçan ki 'âleme bahş ola ḥân-ı iḥsânuñ
Tefâhur eyleye Çiniñ götürmege Fağfûr
- 23 — Gele idi karşıña Cem ey Şeh-i diyâr-ı kerem
Yaşavuluñ aña der idi kim irakdan dur
- 24 — On iki ayı yuluñ hışt-ı mäh-ü-mihri taşur
Sarây-i kadrüni yapmağa çarḥ olub müzdür
- 25 — Hamâm-ı 'aql eremez şâhbâz-ı fikretüñe
Hümâ kuşu ile berâber hiç ola mı 'uşfûr
- 26 — Ser-i 'adû lekedür cism câmesi üzre
Ki her ğulâmuñ anı âb-ı tîgi birlen yur
- 27 — Hayâlî mülk-ü suḥande 'aceb mi olsa emîr
Ki verdi Husrev-i mülk-ü suḥan aña menşûr
- 28 — Niteki vakt-i seḥer sebzezâr-ı gerdünda
Olub revâne tarâvet vere bu çeşme-i nûr
- 29 — Ola 'adûlaruñuñ sâye gibi yüzü siyâh
Sen olduğuñca cihânda güneş gibi meşhûr

[22] ola : oldu F M olsa A

[23] yaşavuluñ aña : yaşavul aña Ü F Üv M | der idi kim : der-ü-ya beğüm
F Üv C der idi beğüm Ün yaşavul : ya savul C

[24] olub : olur Üv

[25] fikretüñe : rifatüñe A | hiç ola mı : olur mu hiç Ün ola mı hiç
Üv A C

[26] her : bir A tîgi : tîğ Üv tîgi birlen : tîğ-i âbdâr ilen A tîğ-i âb-
dâr ile Üs

[27] mülk-i : şeh-i A | suḥan : 'acem A

[28] bu : çü Ü Üv M C

2

Kaşide-i Bahār berāy-i Sultān Süleymān Hān [*]

- 1 — Hāb-ı gâfletde iken oldu göz açub bîdār
Kudret-i Hakka nazar kıldı 'uyūn-u ezhār
- 2 — Her şükūfe dehen-ü- berg zebāndur gūyā
Zikr eder Hālikini hāl dili ile eşcār
- 3 — Gönlü katılara erse yeridür neşv-ü-nemā
Bu fuşul içre ki sebze bitürübdür aḥcār
- 4 — Çekdi āvāze-i Dāvūdunu her bülbül-ü mest
Yed-i Beyzāsını 'arz eyledi gül Mūsā-vār
- 5 — Bād tahrik edicek nāyı şadā eyle deyu
Nefesin tutdu o dem çaldı biraz mūsikār
- 6 — Gece bālīn-i ferāgatde yaturken nāgeh
Hātīf-i ḡayb dedi sem'üme cān gözün uyar
- 7 — Bir nazarla gör iki 'ālemi nergis-mānend
Başuḡa ister iseñ giymege tēc-ı zerkār
- 8 — Bu kadar 'ömr için ḡoncayı dil-teng görüb
Şahḡn-ı gülşende eder aḡız açub ḡande enār
- 9 — Şāha 'arz etmeḡe mülk-ü çemenüñ maḡşülün
Elde evrāk tutar güller olub defterdār

[*] Kaşide-i Bahāriyye ḡüfte-i merḡūm ve maḡfūr Hayālī Beg berāy-i Ḥazret-i
Sultān Süleymān Hān Ün | Ü F Ün Üv A M C

[3] aḥcār : eşcār M esmār C

[5] nāyı : nāya Ün M | çaldı : çekdi Ü F Ün | biraz : hemān Üv C

[8] ḡoncayı dil-teng; ḡonca-i dil - terḡi C

- 10 — Nice Şeh Husrev-i Cemşid-fer-ü-Dārā der
Çarh - pervāz - ü - hümā - sāye - vü - tūti - güftār
- 11 — Gülbün-ü bāğ-ı kerem Şāh Süleymān ki anuñ
Vardürür bencileyin bülbül-ü gūyāsı hezār
- 12 — Sancağ-u-tuğūñ eder rüz-u sa'īdūñ nevrüz
Her ne vaktin ki berāber ola bu leyl-ü-nehār
- 13 — Meh-i encüm - sipeh - ü - mihr - i felek - mertebesin
Saña dersem yeridür baħr-i şehā kūh-u veķār
- 14 — Dünyede bulduğı bu nām - ü - nişān ile şeref
Sinede möhr-ü Süleymān götürür her dīnār
- 15 — Kimse kan yutmadı devründe meger ğonca-i bāğ
Kimse ah etmedi 'ahdüñde meger bülbül-ü zār
- 16 — Āb-ı tiğūñ edeli ehl-i havā olanı hāk
Havfdan kendüsine taşı hişār eyledi nār
- 17 — Hāşıl-ı 'ömrümü bīmārlığum etdi tebāh
Pādişāhum baña vaktidür edersen tīmār
- 18 — Tāc-ü tahtum vereliden yele mānend-i hābāb
Cür'a - yeş hāke düşüb kan yutaram sāğar - vār
- 19 — Benem ol murğ-u havāyī ki gidüb dāne-i şabr
Dām-ı şayyād-ı belāda ederem şimdi ķarār
- 20 — Bu ķaşidemde benüm şāhid-i ma'na çokdur
Husrev i mülk-ü ma'anī benem etmeñ inkār
- 21 — Dem-i 'İsā gibi oldu suhanüm rūḫ-efzā
Қadr ile başum eger göğе eserse yeri var
- 22 — Nice kim cünd-ü şitā ğāret edüb gülzārı
Eyledikce anı mağlūb şeh-i mülk-ü bahār
- 23 — Düşmanuñuñ ola pijmürde bahār-ı 'ömrü
Vird edindi Ḥayālī bunu leylen ve nehār

[11] Vardürür : Vardur F | gūyāsı : şeydāsı Ün

[15] devründe : 'ahdüñde Ün

[18] tahtum : tahtı Ün | yele : yere Ün

[21] suhanüm : nefesüm Ür

[22] edüb : ede Üv C

[23] Vird edindi : Eyledi vird M

Kaşide-i Feth-i Rodos
berāy-i Sulṭān Süleymān Hān [*]

- 1 — Bürūc-u ḳal'a-i gerdūnda yine vakt-i şeh̄er
Dikildi sancaḳ-ı zerrīn-i ḥusrev-i ḥāver
- 2 — Sipāh-ı zengī-i şeb oldu münhezim nitekim
'Adū-yu Ḥusrev-i rūşen - dil-ü - Ferīdūn - fer
- 3 — Meh-i sipihr-i şeref Ḥāzret-i Süleymān Hān
Kî devleti güneşi ḳıldı 'ālemi enver
- 4 — Giderdi zulmet-i küfrü zemāneden tigi
Şu'ā'-ı mihr gibi tutdu dehri ser-tā-ser
- 5 — Havāyī topu Şehūn oldu āsumānī ḳazā
Rodosu eyledi bir dem içinde zīr-ü-zeber
- 6 — Egerçi ḳanzil olub dökdü zehrini küffār
Ve lîk ḳaṇına ot tıḳdı top-u ejder-ser
- 7 — Tükendi dāneleri kiştzār-ı miḥnetde
Ḳamusu girye ile toḥm-u eşk-i dīde eker
- 8 — Havāyī top varub yıḳdı āsiyālarını
Yerinde şimdi hemān her birisinūn yel eser
- 9 — Şehā 'adūn eğer isterse ser-firāz olmak
Serin sinānuṇa dīksün ki başı göḡe erer
- 10 — Diraḥt-ı ḥuşḡe çü neşv etdi āb-ı şemşirūn
Şükūfe-i ser-i a'ḋāyı verḏi nīzeñ ber

[*] Ü F Ün Üv A M C

[2] zengī-i şeb oldu : zeng-i şeb olmuşdu A

[5] āsumānī : āsumān-ı Ü Üv A āsumān M | ḳazā : rif'at M

[8] varub : urub A | āsiyālarını : āsiyānelerin A āsiyāblarını C

[10] Diraḥt-ı ḥuşḡe çü neşv etdi : Diraḥt-ı ḥuşḡü çü nüş etdi A | a'ḋāyī : a'ḋā-ya Üv M

- 11 — Nesīm-i lâtıfıñ eserse şitâda ey yüzü gül
Bitüre hâr ı muğaylânda gonca-i ahmer
- 12 — Eğer ki kahr ile kılsañ nezâre mihr-ü-mehe
Biri hilâle döner birisi zevâle erer
- 13 — Ruğuñ günü ile meh oynasaydı nerd-i cemâl
Bu nakş-ı hâl-ü-haıuñ mâhı eyler idi kamer
- 14 — Şehâ Hayâlî ayağıñ tozuna kıldı nişâr
Hazâyin-i dil-ü-cândan hezâr dürr-ü güher
- 15 — Görünce şahib-i divân olanlar ebyâtum
Dediler olsañ olur ehl-i nazma ser-defter
- 16 — İşitse gül yüzüñün vaşı ile eş'arum
Yaıayı lâle gibi gonca çāk çāk eyler
- 17 — Niteki sünbül-ü-şebbū sıfâl-i gerdünda
Yitüb yerine bite vâkt-i şubh nîlüfer
- 18 — Şehâ güneş gibi ol 'âlem içre kişver-gîr
Bihaqq-ı nûr-u cebîn-i beyâz-ı Peygamber

[11] ererse : erişse C

[13] mâhı eyler idi : eyler idi mâhı Ün

[14] Dürr-ü : dürlü Ü F Üv M C

[17] Yitüb : Batub Ü F Üv A M C

Kaşide - i Seher [*] -

- 1 — Gün gibi doğdu qarşudan ol meh - likā seher
Rüşen gözükdü gel baña ey āşinā seher
- 2 — Kūy-u nigārı bekleyeyin gece şubha dek
Şāyed günüm gele başuma gün doğa seher
- 3 — Dün gece şubh olunca eşigini bekledüm
Sovukluğ etdi bir yaña ol bir yaña seher
- 4 — Ahşamla ben ğarīb ile bir gece sevdüğüm
Kavlüne şādık ol nitekim dilberā seher
- 5 — Miñnet aña ki görmeye bir şām sen şehi
Devlet anuñ ki göre seni göz aç a seher
- 6 — Cānā kaçan ki derlese bu ‘ārižuñ - gülü
Beñzer şu bāğa kim aña yağmur yağa seher
- 7 — Devr-i kamerde niteki ‘id-i şerif erüb
Halk-ı zemāne gül gibi handān ola seher
- 8 — Sen şādıkda düşmenüñ olsun esir-i ğam
Budur Hayalinüñ sözü her şām tā seher

[*] Ü F Ün Üv M C - A

[1] Rüşen gözükdü gel baña : duş gördüğü gibi yine M | gel: gün Ün | baña: yaña Ü | Bu mısra' hatalı gibi gözüküyor; gel baña yanlış olacaktır. Eski imlâ göz önüne alınırsa bu mısra'ın «rüşen gözükdüğün baña» şeklinde iken yanlış okunarak «gözükdü gül» şeklinde yazıldığı tahmin ve «ey aşına seher, bana rüşen gözüküğünün sebebi budur» diye tefsir edilebilir. O devir metinlerinde fi'lin bu şekilde kullanıldığına raslamak kabildir. Veyahut ta «rüşen gözükdü gün banaa...» şeklinde olması muhtemel ve daha ma'nalıdır].

[4] sevdüğüm: ey nigār Ün

[5] şehi: mehi C

[7] Devr-i: Rūy-u F Üv M | gül: gün Ün

Kaşıde - i Âfitâb berây - i
Sultân Süleymân Hân [*]

- 1 — Olalı maşrık ilinde şāhbāz - ı zer güneş
Her seher zağ - ı şebi uçub sikār eyler güneş
- 2 — Zāğ - ı şeb meh beyzasın alınca zīr - i bāline
Doğdu andan çin seher fāvūs - u zerīn - per güneş
- 3 — Gāra girdi kulle - i çarhūn pelengi doğdu çün
Bişe - i eflākden mānend - i şīr - i ner güneş
- 4 — Hānikāh - ı çarhda bir mürşid - i nūrānīdür
Nūrdan seccādesi düşunda seyr eyler güneş
- 5 — Hindū - yi şeb micmer - i māh ile şeylillāh eder
Bir kızıl altun aña her gün verür beñzer güneş
- 6 — Bu ne hikmetdür ki tennūr - u felekden her seher
Çıkarub bir kurş - u germi âlemi toylar güneş
- 7 — Tañrı yakdugı çirāğı kimse söyündürmedi
Ger delil - i rüşen isterseñ saña yeter güneş
- 8 — Gördü evrāk - ı şutāridde yazılmış hāl ile
Gün doğunca eyledi bu maṭla'ı ezber güneş
- 9 — Ağış olmuştur saña ey māh - rū beñzer güneş
Anuñ içün āsitānuñ her seher bekler güneş
- 10 — Düşdü cāna aks i ruhsāruñ şikāf - ı sīneden
Hāne kim vīrān ola pertev şalar yer yer güneş

[*] Ö F Ūm Ūv A M C

[1] ilinde : elinde F Ūm Ūv A M

[2] çarhūn: Kāfūn Ūt

[3] felekden : felekde F Ūm Ūv bir : bu C

- 11 — Şāmdan gelmiş yalın yüzlü ışıķ maḥbūbudur
Tās alub kūyuñ gedālar gibi seyr eyler güneş
- 12 — Gözde eşküm kaṭresin şevķ-ı ruḥuñ rengin eder
Kān içinde gör nice gevherleri besler güneş
- 13 — Dāmen-i gerdūnu şanma lāle-gün etdi şafaķ
Sen meh-i bī-mihr için her şubḥ kan ağlar güneş
- 14 — Merḥamet kıl zulmü ko yohsa şikāyet eylerem
Ol Şehe kim oldu aña bende-i kemter güneş
- 15 — Zıll-i Yezdān Ḥazret-i Sultān Süleymān Şāh kim
Taḥt eyvān-ı sipihr oldu aña efser güneş
- 16 — Rezm hengāmında görmüş tiğ-i āteş - rengini
Beñzi şararmış daḥi ol korḥudan titrer güneş
- 17 — Havf-ı tiğünden eyā Ḥorşid-i Mirriḥ-intikām
Çarḥi kaķkanın sipihrūñ yüzüne tutar güneş
- 18 — Bir başı - vü - bir kılıcı var ğulāmuñdur senūñ
Gerçi oldu Ḥusrevā sultān-ı baḥr-ü-ber güneş
- 19 — Sensin ol Şāh-ı cihān kim ḥışm edüb bir kez deseñ
Māh-ı gerdūn ile kūyum nice seyr eyler güneş
- 20 — Baḥr-ı simābide seyrān etmeye fülk-ü hilāl
Bezm-i mevcūdātda gezdürmeye sāğar güneş
- 21 — Dehr zulmünden Ḥayālī kuluñu kırtar Şehā
Çün götürür zerreyi yerden zıyā-güster güneş
- 22 — Çarḥ ayağā şalduğın lāzımdürür almak ele
Anuñ için şebnemi yerden göge ilter güneş

[11] seyr : cerr Ün A

[13] mihr çün : mihrden Ün

[14] eylerem : ederem FÜn C

[15] eyvān-ı : eyvānı Ün

[16] korḥudan : havfdan FA korḥudan C

[17] Çarḥi : Çerḥ FÜn

[18] Bir başı-vü-bir kılıcı var : Bir başı bir kılıcı var bir Ün bir başı var
bir kılıcı bir M

[21] dehr : devr Üv | kuluñu : kendeñi F

- 23 — İltifātuñdur sözüm bu resme rengin eyleyen
Terbiyetle taş lâl i âbdâr eyler güneş
- 24 — Nitekim zulme tsipâhından sipihri almağa
Mülk-ü hâverden Çeke envârdan leşker güneş
- 25 — Sāye gibi düşmanuñolsun ayakda pâyimâl
Sen Şehâ eflāk - kâdr ol nitekim enver güneş

[23] terbiyetle : terbiyetlen A

[24] hâverden : hâverde Ü Ün

[25] Şehâ : Şeh-i

Kaşide-i Tiğ [*]

- 1 — Dursa niyām içinde kaçan kim yegāne tiğ
Beñzer ininde uyḥuya varmış yilana tiğ
- 2 — Cevherleri yüzünde çü şayyād dāmıdur
Döndü fenā yolunda bir āb-ı revāna tiğ
- 3 — Mülk-ü vücūdu yakdı serāser kül elyedi
Olalı rezm āteşi içre zebāne tiğ
- 4 — Bir murğdur ki çıkdığı dem beyzadan uçar
Farḫ-ı ‘adūyu eyler o dem āşiyāne tiğ
- 5 — Anı geçerdı eblāk-ı eyyām-ı fitne-cūy
Olmasa ḥing-i devlete ger taziyāne tiğ
- 6 — Bir hindī ḥācedür ki diler cevherin şata
Şadr-ı ‘adūda geçdügi budur dükāna tiğ
- 7 — Güyā ki āhırında şebūñ āfitābdur
Şöyle yaraşdı bu ḥaṭ-ı ‘anber-feşāna tiğ
- 8 — Divār-ı ‘ömrün eyleye düşmanlaruñ ḥarāb
Seylāb-vār olsa kaçan kim revāne tiğ
- 9 — Genc-i cemālūñ üstüne konmuş tılısm ile
Bu vechden dedüm ol iki ebruvāna tiğ
- 10 — Bir murğdur ki konduğı dem farḫ-ı düşmene
Kaniyle yaşını edinür āb-ü-dāne tiğ

[*] Kaşide-i merḥūm ve mağfūr Hayālī Beg berāy-i Pādişāh-ı ‘ālem-penāh
Ün | Ü F Ün Üv A M C

[6] uyḥu : uyku Ü

[4] ‘adūya : ‘adūnu A |

[6] hindī : hindū Üv M C

[8] ‘ömrün eyleye düşmanlaruñ ḥarāb : ‘ömrünü nice düşman'aruñ yıkar Ün

[9] vechden : vech ile Ün | dedüm : derem Üv

- 11 — Şan al cāme içre yalñ yüzlü hūbdur
Hūn-u ʿadū ile dönicek ergavāna tīg
- 12 — Kesdüği düşmanuñ götürür hākden başın
Beñzer keremde Husrev-i gītī-sitāna tīg
- 13 — Sultān-ı berr-ü-baħr Süleymān-ı ins-ü-cān
K'alur şükūh-u düşmeni olub behāne tīg
- 14 — Devr-i felekde tīgini gördü hıred dedi
Bağlandı içün yine pīl-i demāna tīg
- 15 — Farķ-ı ʿadūsu kulle-i kūh-u belādürür
Beñzer o kulle üzre çekilmiş dumana tīg
- 16 — Bir başı ile bir kılıcı var kuluñdürür
Şalsa yoluñda şubh nola şadīķāne tīg
- 17 — Baķsañ ğaḫabla nīzesi mihrūñ düşer velī
Meydān içinde şalmaz erenler kaçana tīg
- 18 — Bir kalbi pāk meşrebi şāfı kuluñdürür
Kalmaz yolunda düşmanuñuñ baş-ü-cāna tīg
- 19 — Burnundan etdüğini getürdi ʿadūlaruñ
Kān akıdub şu yerine ol nāvdāna tīg
- 20 — Baħr içre māhī bürc-ü esedde hilāldür
Şol dem ki alsañ ol kefi deryā-nişāna tīg
- 21 — Müdbirlik ile hemdem olubdur zemānede
Cānlar yedürse yeridür ol hem zebāna tīg
- 22 — Bel bağlamazsa hıdmetüñe mūr gibi hāşm
Lāzım degül ki sen çekesin ins-ü-cāna tīg
- 23 — Besdür adū-yü dīve Vezīr-ı melek hışāl
Zīra ki dest-pençe yeter arslana tīg

[13] alur : avlar Üv M | şükūh : şükūhu Ün

[14] tīgini : tīgüñü Ün M

[15] ʿadūsu : ʿadu ki Ün.

[16] şubh nola : nola şubh Üv A

[18] pāk meşrebi : pāk-ü-meşrebi Ün

[19] etdüğini : emdüğini Üv M | getürdi : getürür M

[20] māhī : māh M

- 24 — Açıldı zaḥm gülleri gülzār-ı sīnede
Döndürdü nice şüreti berg-i ḥazāna tîğ
- 25 — Şahā Hayālî bunca kılıcuñ urur senüñ
Sen daḥı kıl 'atā aña bir ḥusrevāne tîğ
- 26 — Meydān-ı nazm içinde Şehā bir dilāverem
Lāyık degül mi bencileyin pehlevāna tîğ
- 27 — Tayy eyledüm menāzil i faẓl-u-belāḡati
Koydum ḥarāmiler gibi bu kārṽāna tîğ
- 28 — Demdür ki devletüñde kılıc etmeḡin yiyem
Budur getürdügüm şafaḡāt-ı beyāna tîğ
- 29 — Ya tevliyet ver anı kalem birle zabṭ edem
Ya dirlik eyle olsun arada bahāne tîğ
- 30 — Yaḥod beni vilāyet i Hinde revāne kıl
Ta kim elümden anda daḥı kan қаşana tîğ
- 31 — Bu resme kılmaz idi beyān ḥālūmi kalem
Ergürmeye—idi faḡr eli ger üstüḡāna tîğ
- 32 — Tā kārṽān-ı encümü her şubḥ almaḡa
Çekdüke mihr-i çarḡ reh-i gehkeşāna tîğ
- 33 — Haşmuñ metā'-ı 'ömrünü tārāc edüb felek
Kanını şu yerine içe қana қana tîğ

[25] urur : şalar Ün C

[26] içinde : içre A | Şehā bir : serāmed Ün

[27] Kārṽāna : kārḡāna Üv M

[28] Yalnız F nüshasında vardır.

[29] zabṭ : nazm : Üv | olsun arada : arade olsun F

[31] ger : ta F

[32] mihr-i çarḡ reh-i : çarḡ mihr gibi Üv.

Kaşıde berāy i Sulţān Süleymān
Hān [*]

- 1 — Livā-yi māhı çü dikdi sipihre husrev-i zeng
Sipāh-ı encüm ile doldu lâciverd eyreng
- 2 — Bırakdı vādiye kendin gazāle-i horşid
Olunca kulle-i çarh üzre āşikār peleng
- 3 — Yel i sipāh-ı nücüm olmuş idi çarh-ı berin
Hilâlden taķınub başı üzre perr-i güलग
- 4 — Çün oldu Yūsuf-u mihrūn mekānı çāh nola
Olursa göz yaşı Yaķūb-u çarha heft-evreng
- 5 — Kurulmuş idi felek hargehinde şoĥbet-i hāş
Nücüm nuķl-ü-şafaķ anda bāde-i gül-reng
- 6 — Zemāne halkı gibi olmuş idi āsūde
Vuĥuş berr-ü-beyābānda baĥr içinde neheng
- 7 — Velī ben olmuş idüm tār-ı nāleye dem-sāz
Ĥamīde ķaddüm ile nīlemekte niteki çeng
- 8 — Elemde idi bu cān-ü-gōññl ki niceyedek
Reh-i belāda beni bār-ı ģuşşa eyleye deng
- 9 — Bū ģemdan aşılı ķaldum derā-yi deyr gibi
Başum aşāġda dilüm ģüft ü-gūda niteki zeng
- 10 — Erişdi semcūme ol dem nidā-yi hātif-i ģayb
Ki ey ĥulāşa-i mevcūd-u şāĥib i ferheng

[*] Ü F Ün Üv A M C

[2] āşikār : āşikāre Üv

[4] mihrūn : Mışruñ Ü A

[8] deng : leng Üv [aynı kasidede leng kafiyesi tekerrür ettiġi için buradaki deng olacaktır] çeng F

[9] aşāġda : aşāġa C

[10] Ki ey : Eyā Üv

- 11 — Yürü cenāb-ı Şeh-i Cem-nihāda sūr yüzünü
Ki qalbūn āyinesi ola gün gibi bi-jeng
- 12 — Şeh-i serir-sitān Husrev-i vilāyet-bağş
Hizebr-i bişe-i dīn şaf-der-i gāzanfer-ceng
- 13 — Şeh-i zemāne Süleymān-ı ins-ü-cin ki anuñ
Kemine kullarıdur Bicen-ü-Giv-ü-Hüşeng
- 14 — Ne dem ki mähî i tîgi şināver-i dem ola
Nemi ere semeke mevci ere tā harçeng
- 15 — Gehî semendūñe cevlangēh oldu kişver-i Çin
Gehî direfşūñe ārāmgeh bilād ı Freng
- 16 — Cihān ‘arūsu bu deñlu bulur midi zinet
Eğer yüzünü dem-i tiğūñ etmese gül-reng
- 17 — ‘Adūya na‘ra çeker görse nizedārlaruñ
Ki neysitānda eder şirler gıriv-ü-ğareng
- 18 — ‘Adu diler ki gubār-ı canābīña süre yüz
Geldāyi pādīşeh eyler Kemerde ‘ālem-i beng
- 19 — ‘Adūña sūsen-i āzādeler kılıc çekdi
Nihāl-i gonca tutar nize serv tır-i hadeng
- 20 — Hasūduñ eylemege gülşen-i cihāndan dūr
Gül aldı dāmenine jāleden hezārān seng
- 21 — Hayālî nazmını gūş-u hilāl ile işidüb
Diler ‘uṭārīde yazdurmağa sipihr-i dü-reng
- 22 — Kamuya lezzet-i dünyā belā-yi ‘aşk baña
Zemāne gayriya şehd etdi bağş baña şereng
- 23 — Nihāl-i tāke naşib etdi neş‘e-i bāde
Felekde hūşe-i pervīni eyleyen āveng
- 24 — Şarir edince ney-i hāme bezm-i medhinde
‘Arūs-u heft felek rakşa girdi çāpūk-ü-şeng

[12] eeng: çeng F

[17] ‘Adūya: ‘Adūña Ün A C | çeker: urur Ün

[19] nize serv tır-i hadeng: sīnesinde tır-ü-hadeng A

[23] neş‘e-i: neşve-i Ün [aslî neşve ise de neş‘e galatî meşhurdur]

[24] medhinde: medhūñde A

- 25 — Sürūra erdi zamān halkı devr-i ʿadlũnde
Elemlü gönlüm ile ğoncadur hemān dil-teng
- 26 — Bulurdu rengi teġayyür çu ı āzır-ı suʿbān
Göreidi hāme i Mānī-sitānumı Erjeng
- 27 — Hayālī güllerümi geç getürdügüm budur
Ki pāy-i hātırımı pāy-ı ğuşsa eyledi leng
- 28 — Niteki mihr ile meh germ edüb bu bāzārı
Metāʿ-ı ʿidi getürmekde eylemeye direng
- 29 — Qadīmũn emri ile bu sipihr i hādış-naqş
Şihābı gerdenine düşmanũn ede pelheng

[25] hemān : henüz A hemān C

[27] güllerümi geç getürdügüm : güllerini geç getürdüğü C hātırımı : hātırını C

Kaşıde ı Şekil berāy-i Sultān
Süleymān Hān [*]

- 1 — Şeb ki meh geçdi felek tahtına sultān-şekil
Oldu her kevkeb-i raḥşān aña a^cyān-şekil
- 2 — Deyr-i eflāke kamer-çihre şanemler gelicek
Dehr büründü siyeh şalını rühbān-şekil
- 3 — Kāf-ı gerdūnda ^cayān oldu o dem ^cayn-ı hilāl
Zulümāt içre olan Çeşme i Hayvān-şekil
- 4 — Çāh-ı arza düşicek Yūsuf-u mihr oldu o dem
Māh-ı Ya^ckūb-u felek külbe-i aḥzān-şekil
- 5 — Pīr-i nūrāniye nāgeh gelüb ihvān-ı nücūm
Şubḥ pīrāhenin ergürdü edüb kan-şekil
- 6 — Ol seher hātıruma geldi bu zibā maṭla^c
^cĀleme nūr veren mihr-i dırrḥşān-şekil
- 7 — Mihr bir nize bülend olmuş idi ol demde
Nize üzre ser-i Sultān i Şehīdān-şekil
- 8 — Gel e baḳam yüzüñe ḡonca-i ḥandān-şekil
Ḳana ḡark olsa gözüm lā-e-i Nu^cmān-şekil
- 9 — Ḳays ile Vāmıḳ-u-Ferhād cenābum bekler
Şāh-ı ^caşkem baña bunlardüür erkān-şekil
- 10 — Ḳabrüme gelme nişār etmege cānum yoḡ iken
Düşmesün yere yüzüm berg-i dirāhtan-şekil
- 11 — Vaşluña rişte-i cān ile ḥarīdār oldum
Ḳışsa-i pīre-zen-ü Yūsuf-u Ken^cān-şekil

[*] Ü F Ün Üv A M C

[1] Şeb ki: Gece Üv

[5] nāgeh gelüb: tā kim gele Ün Üv C | edüb: o dem Ü

[8] olsa: oldu Üv A | gözüm: yaşum Ü F Üv A M C

[9] erkān: a^cyān A

- 12 — Mıhrũñi cānda görüb başuma kaçd etdi felek
Eyleyüb mäh-ı nevi hañçer-i bürrān-şekil
- 13 — İlticā eyledüm ol Şāha ki olmuşdur añña
Çarh meydān meh-i nev lûcuna çevgān-şekil
- 14 — Husrev i Rüm-u-^cArab Şāh ı Süleymān-ı ^cAcem
K'oldu her bendesi Dārā-der-ü-Hākān-şekil
- 15 — Nāme-i ^cizzetine oldu ^cutārid münşi
Kadri bābında zuhal hindī-i derbān-şekil
- 16 — Çarha erişmese lûtfu kala bîrüh Şuver
Nağş-ı fānūs olan şüret-i bîcān-şekil
- 17 — ^cÖmer-ü Nūh olsa kenāra varımaz[*] fülk-ü vücūd
Kapladi çevre yanum göz yaşı tûfān-şekil
- 18 — ^cAdl-ü-dād ile iki ^cālomi memlū kılduñ
Mütesāvī şol iki keffe-i mîzān-şekil
- 19 — Mäh-ı nev ^caksini keçkül edinüb deryālar
Oldu kapuñda gedā lücce i ^cummān-şekil
- 20 — Tutmuşam destüm ile dāmenüñ ey kân-ı kerem
Zeyl-i deryāda biten pençe i mercān-şekil
- 21 — Husrevā himmet-i hākānī zahîr olsa baña
Mülk-ü nazm içre olam Hāzret-i Selmān-şekil
- 22 — Nazm Kel^canına ben Yūsuf-u şānī olalı
Baña erbāb-ı suhan oldular ihvān-şekil
- 23 — Beni kapdurma hāsed kurduna ey bebr-i veğā
Merta^c-ı lûcba varan Yūsuf-u hûbān-şekil
- 24 — Bir iki mışra^c ile mağzını yerler nāsuñ
Düş-ü Dāhḥākdaki ol iki mārān-şekil

[13] eyledüm : eylerem C

[15] hindī i : hindū-yi M

[18] dād ile : ta^catle A M | şol iki : o'alı Ü Ün M

[*] varamaz

[19] keçkül : keşkül M

[22] olalı : oldum Ün Üv M C

[23] ku.duna : gürgüne A | bebr-i veğā : pîr-i vefā M | Merta^c-ı :
Merta^ca A | varan : veren A | Yūsuf-u : server-i A

- 25 — Bir iki kez nola dîn düşmanı etdi—ise heves
Zarar ergürmeğe mü'minlere husrân-şekil
- 26 — Uğuruñ açık ola şimdi senüñdür nuşrat
Fâtih-i Hayber olan Server-i Merdân-şekil
- 27 — Kõrona başına teng ola Alaman Beginüñ
Şark mağlûb olıcak tac-ı Kara Hân-şekil
- 28 — Rāyet-i sancağũñı çõz k'ola küfr ehli kamu
Şol hirāsān olan Şah-ı Horāsān-şekil
- 29 — Bir nice üştür ü sermestdürür bu ebyāt
K'oldu her birisine kâfiye kühān-şekil
- 30 — Pişkeş kıldı cenābuña Hayālî bendeñ
Asumāna çekilen ebr i dür-efşān-şekil
- 31 — Bu kaşide umaram komaya yerde yükümü
Üştür ihsān ede Şeh ol geçen ihsān-şekil
- 32 — Nitekim lāle ola al duvağı ile 'a üs
Her nihāl akçe şaça üstüne bārān-şekil
- 33 — Tāb-ı qahruñdan ola cümle 'adū nā-peydā
Pertev-i mihr ericek jāle-i hīzān-şekil

[25] kez: gün A M | etdi—ise: edinse Üv

Şark: Şarkı Ü F Üv M | Kara Hân: Karaman Ün A

[28] Rāyet-i sancağũñu: Rāyet-ü-sancağũñu Üv

[30] kıldı: çekdi A.

[31] Şeh ol: evvel C

Kaşıde berāy-i Sulţān Süleymān
Hān [*]

- 1 — Şu dem ki kendüyi ʿarż eyledi cihāna hilāl
Şeb olmuş idi cemālinde zāl-i dehrüñ hāl
- 2 — Ğazāl-i mihr şıgınmışdı vādī-i hāke
Dönübdürürdü pelenge sipihr-i bed elʿāl
- 3 — O gece düşmüş idi çāh-ı hāke delv-i sipihr
Kʿanı çıkarmağa olmuşdu māh-ı nev çengāl
- 4 — Hilāl naʿl idi ve dāğʿar teninde nücüm
Semaʿa girmiş idi āsumān olub abdāl
- 5 — Nücūmdan güher-i şeb,erāğ ile o gece
Sipihr dāmenini etmiş idi mālāmāl
- 6 — Görüb bu hāleti gerdūnda pīr i ʿaqla dedüm
Digil baña nedürür āsumānda lu ahvāl
- 7 — Eyitdi şādlığ eyler zemāne geldüğine
Eşiğine Şeh-i dehrüñ bu ʿid i ferruḥ-fāl
- 8 — Şeh i zemāne Süleymān-ı şark-u ğarb kʿanuñ
Gulām-ı hālka-begüşdürür felekde hilāl
- 9 — Şehā sen ol gül-ü tersin ki bāğ-ı rezmünde
Şükufe gürzdürür ğonca zaḥm-ü-nīze nihāl
- 10 — Şu deñlü kıssa i rezmüñi zikr eder rāvī
Ki Seyyid Gāzīnūñ oldu hikāyeti baḥḥāl
- 11 — ʿAdem diyārına uçsa ʿacab mi cān ı ʿadū
Çün oldu her yañadan oklaruñ aña per-ü-bāl

[*] Ü F Ün Üv M C - A

[2] mihr : çarḥ Ün

[6] Digil baña nedürür : Nedür baña diyiver Ün

[10] Seyyid : Seyyidī (Seydī) F Ün Üv M [Bu şekil vezne daha uygundur]

- 12 — Şanur ki bād ı bahār etdi lālezāra gūzer
Gören atūñla seni rezm içinde rūz-u kıtāl
- 13 — ‘Aceb yüzü şuludur tiğ-i cān-sitānuñ kim
Şalar ayağa başın uğrayan aña filhāl
- 14 — Şu kim kılıcūña ey kaşı yā boyun vermez
Elünde gürz-ü girānūñla żarbı cānın al
- 15 — Şalaydı üstüne şem^c-i hidāyetūñ pertev
Daği erişmez idi āfitāb-ı çsrha zevāl
- 16 — Gelei^cdi tapūña’ ger ey meh-i sipihr-i şeref
Hilāle menzilūñ içre degeydi şaff-ı ni^cāl
- 17 — Şu kim cihānda saña āl eylemek ister
Tenini āhır ol öz kını birle eyler al
- 18 — Niteki pūte-i gerdūnda nukre-i kameran
Nücūm ahkeri ile sipihr eyleye kāl
- 19 — Zemāne hālīş-ü-muhliş kuluñ ola Şāhā
Budur du^cāsı Hayālī gulāmūñūñ meh-ü-sāl

[13] ayağa : aşığa Üñ M

[16] tapūña : kapūña Üñ C

[17] āhır ol : āhırı F Üñ C | āhır ol öz : āhır özü M | birle : birleñ Üñ

[18] ile : birle C

Kaşide[*]

- 1 — Fezā-yi ʿālemi çün şāhbāz-ı zerrīn bāl
Kānadı altına almakdan oldu fāriğ-bāl
- 2 — Siyāh-baht idi amma hümā-şeref oldu
Gurāb-ı şeb kafes-i dehr içinde tūtī-mişāl
- 3 — Zıyāsı ile şeb-i tireden meh-i rüşen
Göründü zulmet içinde mişāl-i āb ı zülāl
- 4 — Kebūdī çadır içinde sipihr-i şuʿbede-bāz
Hezār şūret ile arz eyledi eşkāl
- 5 — Zemāne ādemīsi cümle hurrem-ü-handān
Ve līk olmuş idüm ben garīk-i baħr-i melāl
- 6 — Bu baħr-i ğuşşada nāgeh erişdi Hızr gibi
Başinde sebz ʿamāme ile bir güzide-i āl
- 7 — Eyitdi ey ğam ile başa çıkmayan ʿāşık
Dilerseñ olmamağa dest-i ğuşşadan pāmāl
- 8 — Yürü penāh edin ol Şāhuñ eşigini kim
Ayāğı toprağıdur kûhl-ü dide-i ikbāl
- 9 — Sipihr-kevkēbe Şāh-ı cihān Süleymān Şāh
Ki mihr-i evc-i sehā oldu māh-ı bürc-ü kemāl
- 10 — Nücüm birle felek bişezār-ı kadrinde
Peleng-i şayd-fikendür hilāl āña çengāl
- 11 — Eriye āteş-i kahrın görürse Rōyīñ-Ten
Şararda beñzini hışmın iştirse Rüstem-i Zāl

[*] Ü F Ün Üv A M C

[4] Kebūdī : Kebūd Üv A M

[5] handān : şādān C

[7] olmamağa : olmayasın Üv C

[10] kadrinde : kudretde Ü F Ün M C

- 12 — Zevāl-i 'ömr-ü 'aduñ kâzâ çü eyleye fâl
Nücüm nokta döker çarh tahta-i remmâl
- 13 — Saña bu hirmen-i 'âlemde cevce buğz edenün
Delik delik ola a'zâsı nitekim ğırbâl
- 14 — Gözünü igneler ile dikübdürür şebbâz
Tezerv-i 'adlün uçaldan berü açub per-ü-bâl
- 15 — Nigâr zülfüdürür devr-i 'adlün içre heman
Siyâh-baht-ü şikeste-dil-ü-perişân-hâl
- 16 — Anılmaz idi Feridün-u-Cemle Keyhusrev
Cihâna gelmese ger şâ'irân-ı şehd-meâl
- 17 — Hezâr kerre ğülüb şoldu ğülşen-i 'âlem
Ki geldi bencileyin bülbül-ü bahâr-ı hayâl
- 18 — Cevâhir-i suhanüm var tabî'atümdür kân
Fülüs-u aħmere degmez yanümda mâl-ü-menâl
- 19 — Şehâ zemânede ben ol suhanverem ki bugün
Daħi cevân iken oldum emîr-i mulk-ü kemâl
- 20 — Demeñ ki şî'r hemîn Hâfız-u-Kemâlündür
Ezân okunmadı mı dünyeden gidince Bilâl
- 21 — Devâtum oldu Çeh-i Bâbil-ü-sözüm efsün
Füsünge-i kalemüm 'arz kıldı sih'r-i halâl
- 22 — Velî zemânede âdemler öldürür sözle
Mesih-dem dirilür oldu her Har-i Deccâl
- 23 — Hayâlî sözlerüñi vâsf kılma hâce olan
Revâ degül k'ola kendü metâ'ına dellâl
- 24 — Cihânda tiğ-u-kemer şâhibi olur mu—idi
Vaķarı ile eger sâkin olmasaydı cibâl
- 25 — Zemâne hâliş-ü-muħliş kuluñ ola Şâhâ
Budur du'âsı Hayâlî ğulâmuñuñ meh-ü-sâl

[12] çu : çün F Ün Üv C ki A | Nücüm : Nücümü A | çarh : çarhı A

[16] gelmese ger : gelmeseler Üs

[19] ol : bir M

[22] her : bir A

[25] kuluñ : senün Ü F A

Kaşide-i Serv Berāy-i
İbrāhīm Paşa [1]

- 1 — Kaddüñe beñzedür özünü ey nigār serv
Kendüyi iken aşurı yüksek tutar serv
- 2 — Gördü ki gül yaqasını karşıñda etdi çāk
Gülşende incinüb aña başın şalar serv
- 3 — Sen kaddi nañl baña velā etmeseñ nola
Bağ-ı cihānda olduğu yok mīve-dār serv
- 4 → Āb-ı revāna karşı durub rāstı bu gün
Mevzūn okurdu bir ğazel-i ābdār serv
- 5 — Ol şı'ri gûş ederken o dem geldi yāduma
Bu nazm ı türki-kāfiyeyi derdi yār ı serv
- 6 — Bağ-ı cihānda vardur egerçi hezār serv
Yoñdur velī boyuñ gibi bir şivedār serv
- 7 — Zülf-ü-kadūñ ğamından eger kendümi aşam
Sünöülden eyleyem resenüm ola dār serv
- 8 — Çün nev-'arūs-u gülşen-i bağ-ı zemānedür
Yükün yuqaru yığar ise vechi var serv
- 9 — Gül cāmi'ci olubdürür ey gonca-leb çemen
Muñri'dür anda bülbül-ü şeydā menār serv
- 10 — Ger bir şehūñ ele getürüb ħāk-i pāyını
Başına efser edüp ola tācdār serv

[1] Ü F Ün Üv A M C

[2] Karşuñda: karşıña F Ün Karşuda A

[4] bir: bu A

[6] boyuñ: bunuñ C | şivedār: şivekār Ün Üv C

[7] eyleyem: eylesem Ü F M

[8] zemānedür: zemānede F A M C zemānda Ün

[10] Getürüb: getüre Ü Ün | pāyını: pāsını C

- 11 — Kimdür o mäh-i Sidre-nişîn-ü-felek-meķām
Kim sevdi Tübî boyunu bî-ihtiyār serv
- 12 — Pāşā-yi Şāh-ı ʿādil-ü-Beglerbegi-i Rūm
K'oldu havā-yi ʿaşkı ile bî-ķarār serv
- 13 — Şām-ı firāka sen mehi tuş olmasun deyu
El götürüp diler bunu leyl-ü-nehār serv
- 14 — Bir gün boyuñ nihālını seyr eylesen deyu
Yıllarla yollar üzre çeker intizār serv
- 15 — Meydān-ı rezmi hūn-uʿadūñ etdi lālezar
Sen nîzelerle dikedūñ aña şad hezār serv
- 16 — Doğrusu budürür ki bu gün bağ-ı ʿadde
Sen şāh-ı gülsün ey yüzü gül Şehriyār serv
- 17 — Bir servdür ki koşmadı hergiz havāya bar
Kim gördü bir anuñ gibi şāhib-vakār serv
- 18 — ʿĀlem aña kul olmağile fahreder bugün
Āzādelikle gerçi eder iftiḥār serv
- 19 — Bāğ-ı maʿāni oldu kaşidem benüm Şehā
Gayrı dıraḥt anda yoğ illā ki var serv
- 20 — Ben ol Ḥayāliyem ki beni egmeden cihān
Dikdüm bu nazm bāğına bir yādigār serv
- 21 — Serv oldu satrı sāyesi ḥaṭ toḥmudur noķat
Her beytūme desem nola ey gülʿızār serv
- 22 — ʿÖmrūñ nihāli tāze-vü-ter ola nitekim
Ser-sebz-ü-ser-ferāz ola-vü ber ķrār serv
- 23 — Geldükce berg-i sebz ile doğruluban Şehā
Bu tekyegāh-ı ʿāleme derviş-vār serv

[12] aşkı ile : aşkun ile F Ü Av C

[14] eylesen : eyleyem C | yollar : yolun Ün

[20] nazm bāğına : bāğ-ı nazmda Üv C

Kaşıde-i Gül Berāy i Sultān
Süleymān Hān [1]

- 1 — Bāğda olub şükûfe haylına serdār gül
Od bırağdı hānümān-ı bülbüle tekrār gül
- 2 — Pūtesinde goncanuñ zer hāliş eyler ‘andelib
Gūşvāre etmege kulağına zerkār gül
- 3 — Cür‘adanīn goncanuñ açmaz meger rāz ehline
Olalı tecrīd içinde şāhib-i esrār gül
- 4 — Mantı‘k-ut-Tayr oğudur bülbul çemen etfāline
Şerh eder her faşlīn anuñ nitekim ‘Attār gül
- 5 — Yüreginde baş çıkarur ‘andelibūñ intizār
Goncanuñ yā Rab neden eyler yaqasın dar gül
- 6 — Her varak bir nüktedür gülşende fehm et olalı
Mağzen-i Esrār gonca Mağla ‘ı Envār gül
- 7 — Peñbe ile ateşūñ gerçi ki yokdur oyunu
Od içinde bülbulü Şağlar semender-vār gül
- 8 — Sīnesinde dāğdur mergūb eden her lāleyi
Eylemez hāruñ cefasından çemende ‘ār gül
- 9 — Ateş-i gayret nola yakub kül etse bülbulü
Şalınub boynuna her şāhuñ güler oynar gül
- 10 — Aşiyān-ı bülbulü kıldı maḥaffe āline
Beñzer etdi kārban-ı hicretin iḫzār gül
- 11 — ‘Andelib etfālinūñ açub dehānın vaḳtidür
Aşiyān-ı bülbulü eylesse mūsikār gül

- 12 — Hāk-ı pāyı kuhlünü Şāhuñ şabādan isteyüb
Bāguñ eyler nergis-i bīmārına tīmār gül
- 13 — Nice Şeh Sultān Süleymān-ı selīm ül qalb kim
Tāk-ı eyvānında ħorşid oldu bir zerkār gül
- 14 — Būy-u ħulkundan eşerdür nefḥa-i bāzār-ı Çīn
Faşl-ı cūdundan varakdur dāver-i ezhār gül
- 15 — Yılda bir kez ayağı toprağına yüz sürmese
Lâ^{ci} tacin jāleden kılmazdı cevherdār gül
- 16 — Nizeñ üzre kana müstağrak ‘adūñuñ kellesi
Beñzer ol mevzūn nihāle kim ucunda var gül
- 17 — Būlbūlūñ kanın alub sürmekden ey Şeh yüzüne
‘Adlūñ eyyāmında demdür k’ede istiğfār gül
- 18 — Çıkma^z illā ‘adlūñ evsāfı dehān-ı goncadan
Etmez illā zikr-i iḥsanuñ senūñ her bār gül
- 19 — İtlerūñ izine geldüm Husrevā yüz sürmege
Gülşeninde ‘ālemūñ oldur baña bī-ḥār gül
- 20 — Āşiyān-ı būlbülü deryüzeye keçkül edüb
Cerr içün dergāhuña geldi kalender-vār gül
- 21 — Kanlu kanlu dağlarla zinet etdi kendüyi
Oldu sen sultān-ı ḥüsne ‘āşık-ı dīdār gül
- 22 — Çihresinde jāleden göz yaşı peydā eyleyüb
Kara bahtına Ḥayālī bendenūñ ağlar gül
- 23 — Ben fenā bulsam sözüm bakīdür ey Cemşid-fer
Kendü mahv oldu gülabından kodu āşār gül
- 24 — Soñra geldümse Necātī ile Nevāyiden ne ğam
Ḥār evvel ser zened ez şāḥ-u-bā^{ci}d ez ḥār gül[*]
- 25 — Gonca gibi ḥār-ı ğamdan yüreğüm pür-ḥūn ikon
Gūlbūn-ū gülzār-ı bahtum verdi berg-ü-bār gül

[14] faşl-ı: fazl-ı Ün Üv A

[15] kılmazdı: etmezdi Üv C

[23] Cemşid: ħorşid Ür

[24] ne ğam: nola A

[*] ḥār evvel ser zened ez şāḥ-u-bā^{ci}d ez ḥār gül

- 26 — Nitekim her nokta i barāna bā^{ci}ş ebr olur
Devr eşkālinde resm oldukça bī-pergār gül
- 27 — Devletüñ gülzārınuñ olsun sa^{ci}adet goncası
Gül gibi sen her nefes ey ruhları gülzār gül

[26] olur : olub Üs Üt

[27] gülzār : gülnār Üt

Kaşîde-i Gonca Berāy-i Sultān
Süleymān Hān [*]

- 1 — Berg-i gülden edüb zebān gonca
Vaşf-ı yāra açar dehān gonca
- 2 — Bildi bülbül kimüñ helâkidür
Kef-i gülde görünce kan gonca
- 3 — Baña sensüz çemende ey yüzü gül
Tiğdür süsen-ü-sinān gonca
- 4 — Bādeye lâ'lden düzüb sāğar
İçini kıldı zer-nişān gonca
- 5 — Bülbüle hutbe okudub her gün
Oldu sultān-ı kām-rān gonca
- 6 — Berg-i gülden yürütdü sikkesini
Hükmünü eyledi revān gonca ;
- 7 — Çıkdı taht-ı zümürürde perini
Bülbülün kıldı sāyebān gonca
- 8 — Bildi kim beglere hazīne gerek
Zerini eyledi nihān gonca
- 9 — Elçi düzdü şabāyi gönderdi
Husrev-i Rūma armağan gonca
- 10 — Bir nice dürc bî-bedel yakūt
Bir güzel sīm sürmedān gonca
- 11 — Ya'nî Sultān-ı Cem Cenāba k'anuñ
Kodu yolunda baş-ü-cān gonca

[*] Ü Üñ A-F Üv M C

[5] her gün : çemene A

[11] yolunda : yoluna A

- 12 — Hızmetinden kaçarsa sünbül-ü bağ
Getüre anı mû-keşân gonca
- 13 — Ser i a'câsına dokunmağ için
Eyledi gürzünü girân gonca
- 14 — Eyledi şermden görünce yüzün
Çehresin reng-i ergavân gonca
- 15 — Husrevâ saña hâlüm ağlardum
Olsa ger şâhib-i beyân gonca
- 16 — Sensin ol gülşen-i sa'âdet kim
Oldu ol gülşene şehân gonca
- 17 — Bûy-u hulkunla geldi dünyâya
Gülşen-i dehrde doğan gonca
- 18 — Benem ol 'andelîb i şâdık kim
Bulmadı bende bir yalan gonca
- 19 — Gül gibi gülmeden ferâğat edüb
Öldü kalbümle tev'emân gonca
- 20 — Bağrı hûn olalı cefâlarla
Baña beñzer baña hemân gonca
- 21 — Şaha eyler du'â Hayâlî gibi
Eyleyüb rû-ber-âsumân gonca
- 22 — Geldügiñce cihâna düşmanuña
Ola peykân-ı cân-sitân gonca

Kaşide der sūr-u İbrāhīm
Paşa [*]

- 1 — Gözüm tuş oldu eylerken şehir vaktinde seyrānı
Semend-i nāza binmişlerle dolmuş At Meydānı
- 2 — Dem-i sūrnā şadā şalmış bu mehterhāne-i çarha
Dögülür küslar güm güm kurulmuş taht-ı sultānı
- 3 — Temāşā eyler iken cān gözü ile nāgehān gördüm
O taht üzre oturmuş bir sa'adet mülkünün hānı
- 4 — Gözü yağmācı şehir-āşūblarla çevresi dolmuş
Şanasın ortaya yıldızlar almış mäh-ı tātānı
- 5 — Güneş gibi bu çarh-ı lāciverdiden olub peydā
Şuāc-ı nūr-u hüsnü birle kılmış dehri nūrānı
- 6 — Temāşā eyledüm bişmiş hezārān dürlü ni'metler
Cemī-i halka bahş oldu o demde hān-ı ihsānı
- 7 — Felek gūyā döşenmiş şofra idi ol konuklukda
Kim anuñ olmuş idi kūrş-u mihr-ü meh iki nānı
- 8 — Pılavuñ günbedin şaru yağını çünkü seyr etdüm
Temāşā eyledüm er türbesinde nūr-u yezdānı
- 9 — Tekellüfsüz yenürsin sen dedüğü için āna eller
Hacāletden kızarmışdur beğāyet kuzu biryānı
- 10 — Çörek bir buğday ānlu lāle-ruh mahbūbdur gūyā
K'anuñ bādāmı olmuşdu yüzünde çeşm-i fettānı

[*] Ü F Ün Üv A M C

[2] çarha : dehre Ün | küslar : sīneler M | kurulmuş : kurulur Ün

[3] oturmuş bir : oturmuşdur A

[6] oldu : olmuş Ün

[8] günbedin şaru yağını çünkü : günbed-ü-şaru yağın ben çünkü M günbedinde şaru yağı çünkü Ün | er türbesinde : orta yerinde Ün

[9] kızarmışdur : kızarmışdı A

[10] çörek bir : çörekler F

- 11 — Bu ni^cmetler yenüb çünkim içildi sâfi şerbetler
Şebihün etdi şāh-ı ruza ceyş i leyl-i zulmānī
- 12 — Geceyi gündüze katub şafā-vü-zevk kıлмаğa
O bezmün yakdılar her gūşesinde şem^c-i tābānī
- 13 — Şu deñlu āsumāniler atıldı her yañadan kim
Şirār-ı āsumānilerle çarhuñ doldu dāmānī
- 14 — Su^cāl etdüm nedendür bu temāşā deyu bir ehle
Dedi ol dem cevābın verüb ol dehrün suhan-dānī
- 15 — Vezır-i A^czam İbrāhīm Paşanuñ düğünüdür
Zıyāfet etmek içün da^cvet etdi Şāh-ı Devrānī
- 16 — Aceb lūtf ıssıdur ol Pādīşāh-ı āsumān-rif^cat
Güneş gibi doğub yerden götürdü zerre-veş anı
- 17 — Sözü çün istimā^c etdüm o rind-i pāk-meşrebden
Bu şi^cri okuyub oldum bu bezmün bir gāzel-hānī
- 18 — Yoluñda cūy eden gözden aķan eşk-i firāvānī
Yürür ol serv-i āzādum hıramānī hıramānī
- 19 — Siper gibi kaşın çin etdügi içün ol kemān-ebrū
Hādeng-i āh ile deldüm bu dokuz çarhī kākānī
- 20 — Derūn-u goncada bir kaṭre-i şebnemdürür gūya
Dil-i pūr-hūnum içre tırūñūñ ey dōst peykānī
- 21 — Nice bir nāz ile şive nice bir nāz ü-istignā
Behey zālīm behey āfet cefānuñ yok mu oranı
- 22 — Baña vaşluñ metā^cın şatmağ içün naķd-i cān aldı
Ser-i zūlfūñ nigārā kimden öğrendi bu dolanı
- 23 — Leb-i cān-baḫşuñ etmezse edā haķķımı sağ olsun
Süleymān-mertebet Cemşid-rāy İskender-i şānī
- 24 — Meh-i bürc-ü şeref Sultān Süleymān Sāye-i Yezdān
Ki tiği ile güneş gibi tutubdur rüy-u devrānī

[11] etdi şāh-ı rvza : eyledi şān şāh-ı rüzü Ün

[13] Şirār-ı : Serāser Ün Üv C

[17] rind-i : pīr-i Ün | bu bezmün : o bezmün Ü M

[21] nāz-ü : cevr-ü Ün cizz-ü C

[22] şatmağ içün : şormağ içün Ü F Ün A^cM C | aldı : alduñ Üv

[24] tiği ile : adl ile M

- 25 — İletdi gūy-u zulmü arşa i āfākdan taşra
Elinde olalı ol Şehriyāruñ 'adl çevgānı
- 26 — Hemān devrinde mey ādem tutar fettānlık eyler
Anuñçün ol ḥarāmīnūñ dökülür bezmde ḵanı
- 27 — Senūñ meydān-ı rezmūñ Ḥusrevā bir gülşen-i cāndur
Ser-i a'dā şükūfe nīzeler serv-i ḥīrāmānı
- 28 — Ma'ānī mülkünü tiğ-i zebānum birle feth etdüm
Olaldan Pādişāhum sen serir-i mülk sultānı
- 29 — Suḥan bezminde ben bir rind-i dūrd-āşām ḵopdum kim
Ma'ānī cāmını içmekde oldum Cāmī i şānī
- 30 — Bahāristān ı ṭab'umda açıldı bir gül-ü sūrī
Ḥacil eyler anuñ her bergi evrāk-ı gülistānı
- 31 — Nevāyī ger işitse idi nevā-yi bülbül-ü ṭab'um
Diye idi yaḥşırak duymuşdur ol üslūb-u Selmānı
- 32 — Ne tozlar ḵoparur ise semend-i tab'ı çālākūm
Gözüne tūtyā eyler Şafahānda Kemāl anı
- 33 — Necātī gitdise bendeñ Ḥayālī sağ ola Şāhā
Erenler çün ḵomaz ḥālī cihān içre bu meydānı
- 34 — Ḥużūr-u Şāh-ı 'ādilde ne ḥaddüm lāf urmak kim
Velī erbāb-ı şī'rūñ eksük olmaz böyle yalanı
- 35 — Nice kim bu nūcūm-u çarḥ üşüb pervāneler gibi
Alalar ortaya her şeb çerāğ-ı māh-ı tābānı
- 36 — Yana pervāne-veş cismi 'adūñuñ nār-ı ḵahruñla
Ola tābende Şāhā devletūñ şem'ci şebistānı

[26] tutar : tutub Ün

[28] mülk : Rum M

[31] duymuşdur ol : duymuşdürür Ün M

[32] Ne tozlar ḵoparur ise : Ne tozlar kim ḵoparursa Ü M | çālākūm : mevzū-num M

[33] Şāhā : Şāhum Ün Üv

Kaşide-i Kerem [*]

- 1 — Gerçi baş egmedi Cemşid ile Hākana kerem
Geldi kul oldu bu gün Şah Süleymāna Kerem
- 2 — Kızdurub yüz dilemez daḥi güneşden pertev.
Nūr-u rāyından ederse meh-i tābāna kerem
- 3 — Dideye nūrdürür Şāh-ı cihān-dāra seḥā
Ziver-i mülkdürür dāver-i devrāna kerem
- 4 — Ādeme bezldürür kâna güher ebre ḥayā
Güle bu reng yeter lāle-i Nuḥmāna kerem
- 5 — Şehperin şüret-i maḳşūda edüb āyīneler
Sidre ṭāvūsu gibi başladı cevḷāna kerem
- 6 — Bir içim şuyu dirig eyledi Iskenderden
Taʿn ederse yeridür Çeşme-i Ḥayvāna kerem
- 7 — Yüzü şuyu kılıcuñ yere dökülmüşdü eğer
Ber-zebān-āver olub gelmese meydāna kerem
- 8 — Ol nebātāt bitürdü bu saʿādet semerin
Neme beñzer deyu taʿn eyledi bārāna kerem
- 9 — Yerlere düşdü yüzü oldu ol üftāde ḥacil
Lûṭfun iẖhār edicek zümre-i insāna kerem
- 10 — Açdı himmet dolsun bir nice muḥtāclara
Dergeh-i Şehden edüb meclis-i şāhāne kerem
- 11 — Bāña geldükde ḳadeḥ ḳalmadı mı meydānda
Yohsa eksük mü eder bezlini miḥmāna kerem

[*] Ü Ün A-F Üv M C

[2] ederse : eserse A

[3] bu : bir Ü | yeter : biter A

[5] Şehperin : Siperin Ü A | edinüb : edüb Ün

[9] Lûṭfun iẖhār : Lûṭf-u-iḥsān Ün Lûṭfun iḥsān Ün | insana : merdāna Ü

[11] ḳalmadı mı : gelmedi mi Ü | meydānda : meydāna Ü Ün

- 12 — Mülk temlik edüb başına gevher dökmüş
Şāh Üveys etdüği dem Hāzret-i Selmāna kerem
- 13 — Bīşe-i nazmı anuñ oldu şikāristānı
Cān yedürdise revā ol kağan arslana kerem
- 14 — Ben hem ol bāzil-i feyz-i suhanem Rumda kim
Reşha-i kil-küm eder lücce-i ʿummāna kerem
- 15 — Gevher-i nazma Şehā tab^c-ı Hayālīdür kân
Maʿden-i lûţsun et gevher içün kânā kerem
- 16 — Şāhid-i devletüñüñ güşuna tağ kim yaraşur
Olmağa ol şadeşe şol dūr-ü yek-dāne kerem
- 17 — Çarh çok gerdiş eder dehr bulub çok şūret
Erişince baña mānend suhandāna kerem
- 18 — Husrevā şaldı şikāyet elini dāmenüñe
Şun^c-u pāküm ki eder nūrunu aʿyāna kerem
- 19 — Şehdedür bezl hemān begler olubdur erzēl
Bunlara hisset-i tab^c oldu emīrāne kerem
- 20 — Birinüñ manşıbını baña ʿināyet kıl kim
Mehçe-i rāyetümi ergüre keyvāna kerem
- 21 — Ne şikāyet demidür lûţf-u ʿināyet varken
Şimdi mi etdi beni ğarka ol ihsāna kerem
- 22 — Dirhem-i jāleyi etdükçe şeh-i mülk-ü bahār
Bağal-i ğonca ile ceyb-i gülistāna kerem
- 23 — Bula feyz ebr-i kefüñden gül-i gülzār-ı şehā
Nūr etdükçe şeh-i nāmiye ağşāna kerem

[12] dökmüş: saçmış Ü

[16] şol: bu Ü

Kaşıde Berāy-i Sünnet Şüden-i
Şehzādegān [*]

- 1 — Erişüb Şāha lûtf-u Rabbānī
Oldu sūr-u sa'ādete bānī
- 2 — İki şehzādesini sünnet eder
Tutdu zevk-u-sürūr erkānı
- 3 — Nice şehzāde iki nūr-u başār
Ki başār nūru mihr-i rahşānı
- 4 — Birisi neyyir-i sipihr-i şeref
Birisi reşk-i māh ı Ken'ānī
- 5 — Sünnet ile bulur şeref bunlar
Kesicek şem'ci oldu nūrānī
- 6 — Şer' kesdüği parkmak acımadı
Gerçi kim akdı lâle-gün kıanı
- 7 — Bî-şükûfe olur beli mīve
Mīve-i büstān-ı insānī
- 8 — Okudular bu 'ursa hōrmet edüb
Deşt-i Kıpçak elindeki Hānı
- 9 — Yüzümüz üzre varalum dediler
Engürüsün Lehün Çehün Banı
- 10 — Gele çinī getürmege Fağfūr
Hāber etse kemīne derbānı

[*] Ü F Ün Üv A' M C

[1] lûtf-u : emr-i A M

[2] eder : edüb Üv

[3] nūru : yüzü Üv

[5] bulur şeref : şeref bulur F Üv | bunlar : bular Üt

[8] 'ursa : sūra A M bezme Ür : hōrmet : hizmet Ün A | edüb : içün Ün

- 11 — Tācdār-ı ‘Acem okunsa buña
Gele iki şolunda Şirvanı
- 12 — Bir işāret olursa ala gele
Rāy-i Hindūstān İlḫānı
- 13 — Görse Şāh-ı Bedaḫş haşmetini
Çehresin eder idi rümmānı
- 14 — Şaldı iklīm-i Hinde velveleyi
Hāy-ü-hüy-i sipāh-ı ‘Oşmānı
- 15 — Sensin ey Şehriyār-ı Cem-mikdār
Kudret eyvānınuñ Süleymānı
- 16 — Saña teklif olundu şehlerde
Kürsī-i pāye-i Nerīmānı
- 17 — Haremeynüñ emānetini Hudā
Gördü sen Şehriyāra erzānı
- 18 — Çākerüñdür Halife-i Bağdād
Bir kuluñ oldu Mısr Sultānı
- 19 — Devlet atına sen süvār olub
Ele alsañ kaçan ki çevgānı
- 20 — Top olursa önüñde kelle-i haşm
Rifate erdi aldı meydānı
- 21 — Rūmdan Şarka bir nazar kılsañ
Düşmen-i dīni yād edüb ānı
- 22 — Tenginā-yi belā ede gözüne
Gazabuñ ‘arşa-i Horāsānı
- 23 — Nola senden kaçarsa düşmen-i dīn
İstemez düzd māh ı tábānı
- 24 — Husrevā haylıdan Hayālī kuluñ
Görmez oldu cemāl-i Hākānı

[12] olursa : alursa C

[13] eder idi : jede lâ‘l-i A

[19] olub : oluban Üt

[21] kılsañ : şalsañ C

- 25 — Tālî^ûm kevkeb-i sa^âdet iken
Ah kim erdi ebr-i zûlmânî
- 26 — Şâh himmet ederse baña ol ebr
Feyzân ede feyz-i Rabbânî
- 27 — Benem ol sâhîr-i suhan-perdâz
Ki ceyledüm zinde rûh-u Selmânî
- 28 — Ha^ıttum üzre sözüm gören buldu
Karañulukda Âb-ı Hayvânî
- 29 — Her sözüm Seb^â-i Mu^âllâkadur
Dergeh i Şâh Ka^âbe i şânî
- 30 — Gayrı şâ^âirlerüñ kelâmında
Yokdur elfâz ı zevk-i rûhânî
- 31 — Hiç tâc-ı Kubâda beñzeye mi
Kem-bahâ bir külâh-ı bârânî
- 32 — Baña bunlar şu gün berâber olur
Ki ede mihri mâh nûrânî
- 33 — Ger üşerse hezâr pervâne
Şem^ûñ alınmaya girîbânî
- 34 — Nitekim dehre çarh dolâbı
Feyzân ede âb-ı şâdanî
- 35 — Gülbün-ü devletüñ olub ser-sebz
Saklaya sâyesinde insanı

[25] erdi : aldı A oldu Üs

[26] feyz-i : emr-i Ü M

[27] sâhîr : şâ^âir Üv Ür M

[28] üzre : ile A

[31] mihri mâh : mâh mihri A

[35] insanı : sen şânı Üt F Ün Ün C sen canı Üt

Kaşıde-i 'İdiyye Berāy-i Sultān
Süleymān Hān [*]

- 1 — 'İd-i kurbān erdi halkı yine şādān eyledi
Gonca-leb dilberleri gül gibi handān eyledi
- 2 — Şanmañuz gül-gün şafağ oldu ufukdan aşikār
'İd için çarh-ı felek sevrini kurbān eyledi
- 3 — Ka'be-veş mestür olan dilberler oldu aşikār
Nūr görmüş hācī-veş 'uşşākı nālān eyledi
- 4 — Ay-ü-günle yere inmişdür felek şanur hemīn
Gerdiş-i dolāb-ı 'İdi kim ki seyrān eyledi
- 5 — Böyle bulmuşken şeref gün yüzlülerle 'İd-gāh
Tālī'üm zülmü baña bī-hadd-ü- pāyān eyledi
- 6 — Bir moğolçin yüzlü kâfir göñlümün Bağdādını
Yağdı yıkdı cevır ile alan-ü-talan eyledi
- 7 — Dest-i zulmünden şikāyet eylerem ol Şāha kim
Tiğ-i kahrı sīnemün mülkünü vīrān eyledi
- 8 — Pādīşāh-ı baħr-ü-ber Sultān Süleymān Şāh kim
Bir kemīne çākerin Cemşid ü-Hākān eyledi
- 9 — Zaħmdan rengīn gül açıldı zemīn-i sīnede
Çün kemānından 'adūya tīr bārān eyledi
- 10 — Gün gibi hengām-ı rezm içre alub tiğın ele
Zulmet-i şeb gibi a'dāyi gürīzān eyledi

[*] Ü F Ün Üv A M C

[1] halkı yine : yine halkı Ün | leb : veş M

[2] ufukdan : ufukda Üv

[4] yere : seyre : M

[6] yüzlü : gözlü C yağdı yıkdı : yıkdı yağdı Ün bağıdı yıkdı A | cevır ile: cevır
ilen A M

- 11 — Şemse-i zerrinini rûz-u ezelde tiginün
Bürç-ü devlet üzre Hâk horşid-i rahşân eyledi
- 12 — Şîr-i haşm-efkensen olduñ Husrevâ ol bişede
Rezm-gāhuñ nîzeler çünkim neyistân eyledi
- 13 — Bir çekilmiş hāna beñzer kişverün a'dā mekes
Dest-i kudret tiğün ol hāna mekes-rān eyledi
- 14 — Şāhlık ismin felek sen Pādişehden gayrıya
Fāre-i şatırenc-veş bühtān-ü-yalan eyledi
- 15 — Şaykalı ilen rezmün esbābın açub her meh hilāl
Çarh döndükce kılıcuñ dañi bürirān eyledi
- 16 — Sensin ol Şāh-ı hümāyün-fer ki 'adlün hārisi
Mārı güncişk āşiyānına nigezbān eyledi
- 17 — Kākül-ü dilber perişān oldu 'ahdünde hemīn
Devr-i 'adlün içre ancak nāy elgān eyledi
- 18 — Husrev-i mülk-ü suhan oldu Hayālī Husrevā
Hayl-ı şîr'in cem' edüb bir hūb divān eyledi
- 19 — Serv-i bağ-ı saltanat kılmış seni ol kim beni
Midhatün gülzārına murğ-u hōş-elhān eyledi
- 20 — Şîr-i şā'irdür veren Cemşid-ü- Dārādan haber
Şāh Veysi şöhre-i āfāk Selmān eyledi
- 21 — Nola medh etsem kelāmum çünki erbāb-ı kemāl
Kendüyi vaşf etmegi şîr'inde erkān eyledi
- 22 — Dünyede bulsun sa'adetle şeref ol kim Şehā
Kendüyi biñ cān ile emrüne fermān eyledi
- 23 — 'Ömrüne noķşān verüb alsun 'adūñuñ başını
Ol ki māhı gāh top-u-gāh çevgān eyledi

[11] tiginün : tiğünün Üt

[15] meh : şeb C

[18] Hayl-ı : Haylı Ü F Ün A M

[20] Veysi : Üveysi A M

Kaşide Berāy-i Sultān Süleymān Hān [*]

- 1 — Felek gehvāre-i şıbyāna beñzer
Meh i nev dūn doğan oğlana beñzer
- 2 — Şararmış inhinā bulmuş felekde
Yetim-i duhter-i 'Imrāna beñzer
- 3 — Şifada 'aynıdur Ya'kūb-u çarhuñ
Şafāda Yūsuf-u Kenāna beñzer
- 4 — Veyā hod kaşr-ı cennetden cihāna
Açılmış revzen-i Rıdvāna beñzer
- 5 — Ururken hānçer-i Behrāmdan dem
Kemān-ı Rüstem-i Destāna beñzer
- 6 — Göñül mir'ātınuñ pasın eder pāk
Olubdur mişkala insana beñzer
- 7 — Komez dişde ilişür loğma-i şek
Bu halka rāhat-i dendāna beñzer
- 8 — Çekilmiş dest-i kudretten gazāya
Ser-i tiğ-i Süleymān Hāna beñzer
- 9 — Sa'ādet bişesinde ol dilāver
Şikār-endāz genc arslana beñzer
- 10 — Kaçan altun beneklü cāme geyse
Sipihre atılır kaplana beñzer
- 11 — Anunçün olmasa 'ālemde kurbān
Benüm yanumda nā-hağ kana beñzer

[*] Ü F Ün Üv A M C

[7] loğma-i şek: loğma bī-şek Üv lokma yeseñ C

[8] kudretten: kudretdür Ü F Ün C

- 12 — Stanbul ol Şeh-i Yūsuf-liķāsuz
Hemān üstü açuķ zindāna beñzer
- 13 — Bugün Hākānı sensin Türk-ü- Çinūñ
Hezārān çākerūñ var Hana beñzer
- 14 — Yaħod Dārāy-i Efridūn-nesebsin
Ki her kemter kuluñ sultāna beñzer
- 15 — Senūñ devrūñde elķāb ı salātin
Denilse ğayrıya bühtāna beñzer
- 16 — Kuluñuñ diñle Şāhum vaşf-ı ħālin
Bu ħāli diñlemek iħsāna beñzer
- 17 — Diyār-ı Rūmda bir ķarye vardur
Anuñ eķrāfı kūhistāna beñzer
- 18 — İki biñ üç yüz akķe yazusu var
Ne ħāşıl çūn ħaķ-ı ħūbāna beñzer
- 19 — Civarında yatur ecdād-ı pākūm
Ki ben lâ'lı oldum anlar kāna beñzer
- 20 — Münāsib bendeñe olmaķdur ol cāy
Vaķan ħubbu hemān imāna beñzer
- 21 — Eşigūñ ka'be i ħacāt-ı 'ālem
Ĥayālī Ka'bede Ĥassāna beñzer
- 22 — Nitekim māh-ı nev ħing-i felekde
Rikāb-ı Ĥusrev-i devrāna beñzer
- 23 — Senūñ zātuñla olsun devr baķı
Ki 'ālem cism-ü-zātuñ cāna beñzer

[13] Türk-ü-Çinūñ: Türk-ü-Ursuñ A

[14] nesebsin : nefessin Ü F Ün M C zemānsın Üv

[16] ħāli : ħālin C

[18] ħūbāna : buķlāna A M

[20] hemān : hemīn : A M

[23] devr : dehr C

Şikāyet ba kıssa-i Feğānī [*]

- 1 — Ey seyl-i eşk hāne-i cismüm harāb kıl
Zulmet-serāmı cilvegeh-i āfitāb kıl
- 2 — Mecnūn ölünce dedi serüm ey felek benüm
Leylī maḥallesinde sıfāl-i kilāb kıl
- 3 — Gel ey ḥasūd mālīk i mülk-ü kelām iseñ
Evşāf-ı ḥusrevān-ı sa'ādet-cenāb kıl
- 4 — Şemşir-i ābdār-ı Selīm ile ḥakde
İskenderüñ dehānını memlū lū'āb kıl
- 5 — Evşāf-ı bārigāh-ı Süleymānı eyleseñ
Dīv-i ḥasedden eyle ḥazer ictināb kıl
- 6 — Şāpūra tēc-ı devleti geydür cen'in iken
Dārāy-ı añ ḥikāyet-i Efrāsiyāo kıl
- 7 — Vaşf ile Erdevānı devān eyle bezmde
Behrāmı gürdan çıkarub tāze şāb kıl
- 8 — Firdevs-i kelām olımazsın benüm gibi
Nār-ı ḥasedle cānuña yüz bin 'azāb kıl
- 9 — Ḥorşid i himmetümde zemīn gerd i zerredür
Ol zerreden vücūduñu var sen ḥisāb kıl
- 10 — Ey gerd-i āhum eyleyicek seyr-i āsumān
Nāz eyle āfitāba ve māha 'itāb kıl
- 11 — Çünkim Ḥayālī sen saña olduñ ḥicāb-ı dōst
Benden işit naşihati rel'-i ḥicāb kıl

[*] Ü F Ün Üv A M C (Üv A M nushalarında «l» kafiyeli gâzeller arasındadır)

[9] vücūduñu: vücūdumu C

Kaşide Berāy-i Sulṭān Süleymān Hān [*]

- 1 — Ey hilāl-i ʿid-i devrān sāğar-ı gerdān mısın
Hākdān-ı dehre feyżün cūrʿasın rızān mısın
- 2 — Ya necāt ehline olduñ keşti-i Nūḥ ün-Nebī
Sürmege ya çarḥı mevc-i kılzüm-ü Yezdān mısın
- 3 — Nürdan bir ḥalkasın bāb-ı necāt ı ʿāleme
Ya der-i ikbāle zer-tāk-ı felek-ı unvān mısın
- 4 — Ya kenār-ı ʿālem i ğabrāya emr-i Ḥak ile
Yūnus-u ʿizzet getürmüş mäh-i ʿUmmān mısın
- 5 — ʿAynsın lāmuñ otuz gün olduĝuna rūzenüñ
Ya felek levḥinde nūn-u dāmen-i Raḥmān mısın
- 6 — Öpmeĝe dāmān ı pākin kāmētüñ olmuş düta
Yohsa sen de bende-i ḥaş-ı Süleymān Hān mısın
- 7 — Bir ğubār-ı rāḥı deñlu ol Şehüñ ey āfitāb
Yaʿni sen de nūr-baḥş ı dīde-i imkān mısın
- 8 — Āfitabuñ zer devātiyle gelürsün her seher
Ey ʿuṭarid dergehinde kātib-i dīvān mısın
- 9 — Kadri bāğında Şehüñ bir aḳ gülüsün ey kamer
Bu feraḥdan her gece ʿālemlere ḥandān mısın
- 10 — Ol mücāhid fi sebīlillāh olan ʿādil Şehüñ
Ey şafaḳ tıĝ-i ğazāsından dökülmüş kan mısın
- 11 — Bu cihān Yaʿqubunuñ açıldı aʿma gözleri
Büy-u ḥulkuñ birle Ḥanum Yūsuf-u Kenʿān mısın

[*] Ü F Ün Üv A C—M

[5] levḥinde: devrinde Ü

[6] ḥaş-ı: Sulṭān: Ün C

[10] mücāhid: cihād ı Ü F Ün Üv C—olan: eden Ü F Ün Üv C

- 12 — Rezm olıcak Murtażāsın ‘adl h̄ininde ‘Ömer
Yoh̄sa fahr-ı dūdumān-ı Hāz̄et-i ‘Osmān mısın
- 13 — Nūr-u ‘Izzetden midür cismüñ yahod mü’minlere
İstirāhat etmek içün sāye i Yezdān mısın
- 14 — Rūm-u-Mısr-u Başra-vū-Bağdāda hükmüñdür revān
Hindi aldūñ tālib-i iklīm-i Tūrkistān mısın
- 15 — Hūsrev-i Rūmuñ muhibbi olalı ey hāme sen
Gūy-u nazmı āsumāna ergüren çevgān mısın
- 16 — Tab‘-ı Şāhiden çıkarursın ma‘ānī cevherin
Yoh̄sa sen gencūr-u getc-i ‘ālem-i ‘irfān mısın
- 17 — Nazm eyvānında ey Sultān ı iklīm-i suhan
Şāh-ı Gāziden mi yakduñ şem‘i ya ak̄rān mısın
- 18 — Hāfız-u-Cāmī kelāmı gibi mevzūndur sözūñ
Şāhlar içre kemāl-i nazm ile Selmān mısın
- 19 — Cūr‘ā-nūşuñ bezm eyvānında yüz Dārā vū-Cem
Rezm meydānı deminde Rūstem-i Destān mısın
- 20 — Ka‘be-i hācātdur dergāh-ı Şāh-ı Cem Cenāh
Sen Hayālī vaşf ile ol Ka‘bede Hāssān mısın
- 21 — ‘Aybuña kılmaz nazar Şāh-ı cihān ma‘zūrdur
Pūstīn midür murāduñ tālib-i ihsān mısın
- 22 — Hāq Ta‘ālā eylesün ‘izzetle ‘ömrün ber mezīd
Devlet-i Şehde neñ eksükdür senūñ ‘uryān mısın

[13] ‘Izzetden midür : ‘Izzet ‘aynıdur Üv

[14] Rūm : Tūr Ü F Üv C

[16] çıkarursın : çıkarmışsın Ü C çıkarurmuş F Üv

[18] mevzūndur : rengīndür Ün A

[19] yüz : bir C

[22] ber mezīd : müstedām Ür

Kaşide Berāy-i Sultān Süleymān Hān [*]

- 1 — Tarīkat ehlidür şāhib-vilāyet tūğ u Sultānī
Hidāyet yolların göstermeğe gönderdi Hāk anı
- 2 — Ve ya hod bir nigār-ı serv-ı kadd-ināz-perverdür
Gönüller cem'ine bā'ış ser-i zülf-ü perişānı
- 3 — Duḡānī lāledür şahrā-yi izz-ü nāzda bitmiş
Götürsün şemsī dūlbendinde her gün āsumān anı
- 4 — 'Acemde cezbe-i didāruñuñ şūridesi biḡad
Eesir etmiş kara zülfü de iklīm-i Karamanı
- 5 — Hümāy-i eve i izzetdür şalarsa üstüne sāye
Çekem pahlūya sancak adlu bir serv-i hırārānı
- 6 — Bugün bu çār tūğ-u çār āyīnidürür Şānuñ
Sarāy i devletüñ eflāke ermiş çār erkānı
- 7 — Ḥayālī gibi bir dīvāne-i jūlide-mūdūr kim
Perişān eylemiş kendin görüb Sultān Süleymānı
- 8 — Ne Sultān zıll-i Raḡmān āfitāb-ı dīn-ü-devlet kim
Ser-i bed-ḡāhına vermez vücūdu tiğ-i bürrānı
- 9 — Ḥaḡıḡat bahrinüñ dürrü tarīkat mülkünüñ Şāhı
Hidāyet çarḡınuñ māhı mürüvvet taḡtınıñ Ḥanı
- 10 — Süleymān mülküne mālīk velī müstaḡnī-i 'ālem
Sa'ādet mısrına Yūsuf velī Yūsuf āña sānī
- 11 — Ser-i a'dā ile Şāhā müşerref kıl demi ge-di
Çekerler intizārı nızeler yalmanı yalmanı

[*] Ü F Ün Üv A C—M

[2] kadd-i: kāmēt F Üv C

[3] Götürsün: götürür Üv C

[10] Süleymān mülküne: Ferīdün taḡtına Ü F Üv C

- 12 — Saña gīsūy u şahidle olubdur nağme i muṭrib
Kemend i şayd-ı Behrāmī şadā-yi kūs-u Hākānī
- 13 — Gülistān içre bülbül nağmesinden eyledüñ terciḥ
Sen ey Şeh rezm meydānında bāy-u-hūy-u merdānī
- 14 — Karınca hırmen i ihsānuñuñ çün dāne-çinidür
Nola şemşirüñüñ olursa vahş u-ṭayr mihmānī
- 15 — Ben ol dürrem ki ḥorşid-i kıdemden perveriş buldum
‘Ināyet mevci şalmadan cihāna baḥr-i ‘Ummānī
- 16 — Benüm gönülüm şımağdan ey felek kıl ihtirāzı kim
Şikest olsa olur her pāresi elmās peykānī
- 17 — Vücūdu zevrağın eyler ‘adūñuñ her nefes nāyāb
Duḥān-ı āhuma dersem nola deryā-yi źulmānī
- 18 — Ne bākūm var ḥasūd-u kine-cūdan devlet-i Şehde
Ne mümkindür şımağ mīnā-yi nāzūg-ṭab^c sindanī
- 19 — Nitekim çār tūğ-u çār yār-āyīn i ‘Oşmānī
Ola devlet sarāyınuñ memālik içre erkānī
- 20 — ‘Alem gibi ser-efrāz ol kılıc gibi cihān gīr ol
Siper gibi kaşuñ çini ile al Çin-ü-Horāsānī

[16] pāresi : pāre-i Ū pāre bir F

[18] ḥasūd-u : ‘adū-yu C

[19] memālik : ‘asākīr Ū A

Kaşide Berāy-i Şehzādegān Sultān
Muhammed ve Sultān Selīm Hān [*]

- 1 — İki servi revān 'etdi yine gülzār-ı 'Osmānī
Sa'ādet gülşeninüñ her biri bir verd-i hāndānı
- 2 — Yıkılmış göñlü ma'mūr oldu Mağnīsā-yi mehcūruñ
Karaman tahtınuñ şimdi oturdu yerine cānı
- 3 — İki şehzādesine Şāh-ı 'ālem tahtlar verdi
Ferīdūn Selm-ü-Turā etdi bahş İrān-u-Tūrānı
- 4 — Biri bürc-ü şerefde eksüğü yok bedr-i kāmildür
Birisi āsumān-ı devletüñ hoşīd-i raḥşānı
- 5 — Gazāl-i mihri şayd etmiş biri sehm-i sa'ādetle
Biri şīr-i felekle ceng eder geydükde kapolanı
- 6 — Sen ol 'ālī-gühersin Husrevā kim bezm-i hāşuñda
Bir ednā cūr'adan 'add etdiler deryā-yi 'Ummānı
- 7 — Sımāt-ı meclisüñde nükl-ü encüm geçmedi hāra
Hābāb-ı sāğar-ı bezmüñ beğenmez çarḥ-ı gerdānı
- 8 — Kızıl Elmayı kapduñ lerze düşdü kişver i Rīm'e
Bihāmdillāh Karaman eline katduñ Alamanı
- 9 — Senüñ devründe yatdı arkası üzre hużūr etdi
Havā yolunda ser-gerdān iken taht-ı Süleymānı
- 10 — Cihān Mısrına bir Yūsuf dilerken ikisin verdüñ
Bu lūtfuñdan ḥalāş etmek umuldu ehl i zındānı
- 11 — Senüñ devründe kimse dergehünde etmedi nāle
Moger 'id-i hümāyūnda şadā-yi kūs u sultānı
- 12 — Şerefde Müşteriden zerre deñlü farkı olmazdı
Gubār-ı eşhebün kılsa müşerref fark-ı Keyvānı
- 13 — Revāfızla havāric mün'adim oldu zamanuñda
Çekelden şark-u garbe Zülfikār-ı Şān-ı Merdānı

[*] Ü F Ün Üv A C—M

[11] dergehünde: dergehünde Üv

[12] farkı olmazdı: fark olur mu—idi Üv

- 14 — Dem-i a^cdā ile meydān-ı rezmūñ taze gülşendür
Siperler kırmızı gül nîzeler serv-i gülistanı
- 15 — Meh-i nev na^clçeñle menziletde edeli da^cvā
Şüreyyanuñ görünür hādeden her gece dendānı
- 16 — Eger kim bñy-u hñlkuñden dem ursa nāfe incinme
Bu söz meşhñrdur derler yumazlar kan ile kanı
- 17 — Kefññ deryāsınuñ emvācı erdi çarh-ı gerdñoa
Ne gam baħr-i muħıfññ reşkten var ise buħrānı
- 18 — ‘arūs-u nazma zīver vereli eş‘ār ı rengñññ
Dürññ bağrı delindi yere geçdi eevherññ kñnı
- 19 — Ne tozlar kim kıparursa semend-i tab^c-ı ‘ālākññ
Gözñne tñtiyā eyler felekde āfitāb anı
- 20 — Benāt-ün-na^cş rāh-ı kehkeşāndan alsa ol gerdi
Kamer mir‘ātını jeng-i kelefdan pāk ede ānı
- 21 — Hayālī nazmınuñ hñttın temāşā eyle vaşfuñda
Sipāh-ı mūr ile görmek dilerseñ şekkeristānı
- 22 — Egerçi tab^c-ı şebbāzı felek-pervāzdur lıkin
Zebānıdur belāğat bāğınuñ murğ-u hñş-elhānı
- 23 — Çalındı nevbet-i hākānı çñnkim nāmına anuñ
Ma‘ānı milkinññ sultānları dağıtdı dıvānı
- 24 — Zāhırññ arkasından müste‘ārı cāmesin almaz
‘firāş etmez o ğayrılar gibi dıvān-ı Selmānı
- 25 — Kemāl-i İsfahānı gerçi Hallāk-ı Ma‘ānıdır
Kelāmın rñh-u maħż etmekde anuñ cānı yok cānı
- 26 — Sözü her kaleb-i fersñdenññ mevcñd cānıdur
Kaçan hñlī bulur şā‘ır faşāhat içre meydānı
- 27 — Nitekim māh-ı nev sancak çeke encñm ola leşker
Nitekim hñkm ede çarha nñcñmuñ yedi erkānı
- 28 — Güneş gibi sa‘ādet taħtınıñ şāhıb kñlāhı ol
Şafā bezminde her şehzāde olsun bir Cem-i şānı

[15] na^clçeñle menziletde: menziletde na^clçeñle Üv C

[16] hñ'kuñden: zñlfññden Üv

[27] çeke: çeker Ün F çekñb Üv C | leşker: ‘asker Ün Üv C

[28] şehzāde: şehzādeñ A

Kaşide Berāy-i Sultān Süleymān Hān [*]

- 1 — Merhabā ey ravza-i ‘ālī nazargāh-ı güzīn
Dāgdāruñdur senüñ gülzār-ı Firdevs-i Berīn
- 2 — Her nihāl i nāzeninüñ oldu bir nazm-ı bülend
Bülbül-ü destān-serāyuñ şā‘ir-i sihr-āferīn
- 3 — ‘Aks-i rāh-ı pür şüküfeñdür miyān-bend-i felek
Zıll-i kaşruñ çihre-i eyyāma hāl-i ‘anberīn
- 4 — Tā ki dil verdi saña şūrīdeñ oldu Bahr-i Rūm
Mevcden ebrūların bağ-ı behište etdi çin
- 5 — Māhiler mıkrağ olub mā‘i kumāşa girdiler
Kesdi deryā qaddüñe lāyık libās-ı nāzenīn
- 6 — jāle-riz oldu havā şanma seher gülzārda
Pir-i, çarh etdi bükā kılduğda dölābī enīn
- 7 — Lāle-i dil-sūhte tutmağa geldi dāmenin
Dediler bunda yaramazsın sen ey şahrā-nişīñ
- 8 — El şalub ‘āşıqlara derler melek-manzarları
هذه جنات عدن فاد-لواها خالدين
- 9 — Havzıdır bir māh-ı bedr içinde her māhī hilāl
Āşinā olmuş aña māhī-tenān-ı meh-cebīn
- 10 — Mirveha—ile oldu dilberler havādārı bunun
Sen dem urma ey şabā bu bāğda tek dur hemīn
- 11 — Şubh-dem bu maṭla‘ı mecmū‘a-i gülde görüb
Yāra qarşu okudu bülbül edüb şavt-ı hāzīn

[*] Ü F Ün Üv A C—M

[9] māhī-tenān-ı: māh-tenān-ı Ü her māhiyan-ı Ün her māh-ı
tābān Üv C şan māh-ı şāh-ı F

[11] şavt-ı: şavtın Ü F

- 12 — Haṭṭuñı yüzden tırāş etseñ nola ey nāzenin
Vechi yok kim bir arada cem^c ola küfr ile dīn
- 13 — İki ruḥsār arasında bīnīñi şanur gören
İki baḥş etmiş mehi engüşt-ü Ḥayr-ül-Mürselin
- 14 — Leblerüñ kan içmegi āyın edinmişdi velī
Haṭṭ-ı mişgīnüñ erişdi oldu ^cuşşāka mu^cin
- 15 — Şol zenaḥdānuñ çukurunda bula etdüklerin
Andan eyler bīgümān dil şaydına ḥālūñ kemīn
- 16 — ^cAks-i ruḥsāruñla dünyāyi gülīstān eyledüñ
Āferin ey āb-ı rüy-i kişver-i ḥüsn āferin
- 17 — Ḥāk-ü ḥārādan görüb izḥār-ı şun^cun şānī^cuñ
Kara toprak başına açılmasa genc-i defin
- 18 — Böyle nüzhet-baḥş iken tūbā gibi baş indirüb
Ben bu gülzāra ne mümkündür ki diyem āferin
- 19 — Gülşen ol vaktin olur kim ede deryādan nazar
Bil hilāl ile geçerken Āfitāb-ı Mülk-ü-din
- 20 — Ḥusrev-i Cem çāker-ü-Behrām-ı rüz-u dār-ü gīr
Kim şenā-güyudur anuñ tayyibin-ü-ṭāhirin
- 21 — Ḥazret-i Sulṭān Süleymān-ı selīm-ül kalb kim
Hırmeninde ^cadlinün Nüşīrevāndur ḥüşe-çin
- 22 — Ḥacibidür rüz-ü-şeb hindū yu bām-ı heftümīn
Yüz sürer dergāhına sulṭān-ı taḥt-ı çārümīn
- 23 — Kande beñzer düşmanı şīt-i mekārimde aña
Şayḥadur Cibrīlden şādir mekesdendür ṭanin
- 24 — Ḥusrevā erse ayaḡuñ topraḡından bir ḥaber
Etmeye hergiz şabānuñ ḥātırın muḡber zemīn
- 25 — Gūsfendi ^cadlūñ eyyāmında bulsa bī-şobān
Şāne eyler müyuna ser-pençesin gürg-ü ḡurīn

[12] Haṭṭuñı yüzden tırāş etseñ nola : Haṭṭ-ı mişgīnüñ ^cizāruñdan kıtıt A

[14] içmegi : içmege Ü F Ün Üv C

[15] Andan : anda Ün A | şaydına : şaydını Üv

[23] şīt-i mekārimde : it-şü-mekārimde C

- 26 — Sāye-i Haksın velī envār-ı lūtfundan saña
Cism kılmış peyker-ārā-yi cihān-ı māl³-ü-tin
- 27 — Lām-veş ol kim dütā olub saña vermez selām
Erre olsun farkına ol zālīmün dendān-ı sīn
- 28 — Dür düşmüş iki bendemdür deseñ ey Fahr-ı Rūm
Raşş ede Hākān-ı Tūrkistān ile Fağfūr-u Çin
- 29 — Pādīşāhum hāk-i pāyuñdan cūdā kıldı beni
Bir iki gün tālī⁴-i ber-geşte-vü-baht-ı haşin
- 30 — Dağ-ı hasretdür beni bülbul gibi gūyā eden
Söylemez āyīnesüz tūti kelām-ı sūkkerin
- 31 — Husrevā erbāb-ı nazma ihtirām et ihtirām
Çün severdi bunları Maḥbūb-u Rabb-ül-‘ālemīn
- 32 — Olmasa bu zümre-i ‘ālī bu kavm-ı bī-bedel
Dilde yād olmazdı nām-ı Sencer-ü Tuğrul Tigin
- 33 — Eremez şā‘irlerūñ şī‘ri Hayālī nazmına
Gerçi oldu herbiri ser-defter-i nazm-ı metin
- 34 — Şī‘r oldur kim mecāz iken ḥaḳīkat-baḥşola
Ermedi bī-zek āña illā ki ‘aql-ı dūrbīn
- 35 — Lezzet-i dünyāya māl⁵il bilmez uḥrā zevkini
Ana raḥmin nitekim bağ-ı cinān bilür cenīn
- 36 — Tev‘emān-ı naḥl-i meryemdür birinūñ ḥāmesi
Birinūñ rengin kelāmı yüz nigāristān-ı Çin
- 37 — Māverā-yi āferīnişdür birine cilve-gāh
Biri ḥalvet-ḥāne-i fikretde şāḥīb-erba‘in
- 38 — Biri gül biri benefşe biri ḥūsān lāledür
Biri kand oldu birisi şehd biri engübīn
- 39 — Mülk-ü nazmuñ kenz-i lāyüfnāya mālīk şāhiyem
Leşkerümdür şā‘irān-ı evvelin-ü āḥırin
- 40 — Oldu nazmum şehdine ervāḥ-ı ḳudsīler mekes
Şehperin āña mekes-rān etdi Cibril-i Emīn

[27] ol kim: şol kim Ün saña vermez selām : selām vermez saña Ün

[29] ber : ser Üv C

- 41 — Âsitānuñda nola ednā isem deryāyi gör
Hār-ü-ḥas farkındadur ka^crındadur dürr-ü şemîn
- 42 — Nitekim sultān-ı ezhāruñ diyār-ı bağda
Ayağı toprağına bād-ı şimāl eyler yemîn
- 43 — Gül gibi sen gülşen-i ʿālemde ḥandān ol velî
Düşmen-i bî-dînüñe olsun felek pür-kibr-ü kîn

Musammetler

MU'ÂŞŞER [*]

1

- 1 — Bir güzel gördüm ki reşk-i şüret i büt hānedür
Kendüsinden ğayriya āteş gibi bigānedür
- 2 — Kim zebānından gelen efsūn ile efsānedür
Mü'min-ü-küffār ile hem-şoĥbet-ü-hem-hānedür
- 3 — Cām-ı zerrīn nūş eder bir bī vefā mestānedür
Nuş eden bir cūr'asın bin yıl yeri meyhānedür
- 4 — Tūĝ çekmiş bir dilāverdür ki kaşdı cānadur
Nūr-u ṭab'umdan çerāĝın yakmamışdur yā nedür
- 5 — Rāstı ben şem'-i dil-sūzam' adū pervānedür
Kim dolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür

2

- 1 — Bir nihālem kim baña berĝ-i ĥazān oldu naşib
Sūd içinde ğayrılar baña ziyān oldu naşib
— Cismden'ār eyler oldum tā ki cān oldu naşib
Bir hümā-yi nūr-bālem üstüĥān oldu naşib
- 3 — Gel ĥaber ver'aşkdan çünkim zebān oldu naşib
Süz-u ĥasret āşikārā-vü-nihān oldu naşib
- 4 — Baña yanmak bī-tereddūd bī-feĝān oldu naşib
Kendü hālümden baña çünkim beyān oldu naşib
- 5 — Rāstı ben şem'-i dil-süzem 'adū pervānedür
Kim dolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür

3

- 1 — Şüretüm nakş-ı fenā göstermeĝe mir'ātdur
'Ayn-ı ĥorşīdem baña pervāneler zerrātdur

[*] Ü F Ün Üv A C — 'M

[3] bir bī-vefā: pür şevk bir Ün A

[4] ṭab'umdan: ṭab'ından Ü F çerāĝın: çerāĝı Ü. Üv C

[5] ben: men Ün | dolaşsa: dolaşa A C

[2] nūr bālem: pāk-bālem Üv nūr-u pākem Ün

[3] ver: al Ün A | süz-u-ĥasret: süz-u ĥasret Ün süz-u-ĥayret F

- 2 — Şöyle güyâyem ki yanumda cihân aşmâtdur
Geh dilümden sihr carî gâh nârencâtdur
- 3 — Tāk-ı ʿaşka çıkmğa himmet baña mirkâtdur
Âb-ı Hayvânem şeb-i muzlim baña zulmâtdur
- 4 — Tende cânım pertev-i envâr-ı baħr-i zâtdur
Mâverâ-yi şûretüm fehm eylemek heyhâtdur
- 5 — Râstı ben şemʿ-i dil-süzem ʿadü pervânedür
Kim dolaşsa âteşe pervâne ya divânedür

4

- 1 — Gerçi devrân benden öñden ğayra verdi fursatı
Pây-i taħt-ı ʿaşkda çalındı Mecnûn nevbeti
- 2 — Âhırî Ferhâdı hem ergürdü başa şanʿatı
Kıble gâhı oldu Maħmûduñ Eyazuñ türbeti
- 3 — Vâmıkuñ ʿAzrâ ile añıldı dürlü hâleti
Lâcerem her ʿaşıkuñ bir demde oldu şöħreti
- 4 — Bunlaruñ başındadır iklîm i ʿaşkuñ devleti
Şâm-ı ğamda bunlaruñ oldum çerâĝ-ı şöħbeti
- 5 — Râstı ben şemʿ-i dil-süzem ʿadü pervânedür
Kim dolaşsa âteşe pervâne ya divânedür

5

- 1 — Ey Hayâlî tâ ki gördüm ol kamer-ruhsârımı
Mihr-i ʿâlem-tâbdan germ eyledüm bâzârımı
- 2 — Vuşlatı hicrâna şatdum aldılar ikrârımı
Deyr-i ʿaşkuñ râhibi idüm kesdiler zünnârımı
— Hâşılı aşnâmdan pāk etdiler Ferħârımı
Aldı bir şâh-ı cihân göñlüm ile esrârımı
- 4 — Nâr-ı ʿaşkuñla yanub yakılma etdüm kârımı
Mâh-rûlar şevķine nûr eyledüm destârımı
- 5 — Râstı ben şemʿ-i dil-süzem ʿadü pervânedür
Kim dolaşsa âteşe pervâne ya divânedür

[3] ʿaşka: ʿarşa Ün [doğrusu bu olsa gerektir]

[3] göñlüm ile: göñlüm bigi Ür göñlüm gibi Ün A C göñlümdeki Üv
ʿaşk ile Üv

[4] ʿaşkuñla: hasretle Ün A | şevķine: şemʿine Fa

MURABBA'

der katl-i İbrāhīm Paşa [*]

1

- 1 — Gün gibi evvel beni dünyāya sultan eyledüñ
Soñra döndüñ sāye-veş hāk ile yeksān eyledüñ
Başumı çevgān-ı mäh-ı nevle ğaltān eyledüñ
Neyledüñ ey çarḫ-ı hūnī neyledüñ kan eyledüñ

2

- 2 — Baña çün aşüftelik ergüdü devr-i rüzigār
Baḫr-i ğamsın eyledüñ mevc-i hilālī aşikār
Fülk-ü cismüm eyledüñ ol mevc birle bîkarār
Neyledüñ ey çarḫ-ı hūnī neyledüñ kan eyledüñ

3

- 3 — Hāb-ı ğafletten edüb şüret gözünüñ perdesin
Döstluk kanununuñ nā-sāz kılduñ perdesin
Böyle mi eyler cihānda bir kişi perverdesin
Neyledüñ ey çarḫ-ı hūnī neyledüñ kan eyledüñ

4

- 4 — Kara yere dökmege ehl-i zemīnūñ kanını
Âşikār etdüñ hilālūñ hañcer-i bürrānını
Kime zaḫm urduñsa sildüñ dāmenūñle kanını
Neyledüñ ey çarḫ-ı hūnī neyledüñ kan eyledüñ

5

- 5 — Mihr yaḫsun haşredek sīneñde ḫasret dāğını
Dīde-i encüm akıtsun yere kan ırmağını
Dişlesün dendān-ı pervīn mäh-ı nev parmağını
Neyledüñ ey çarḫ-ı hūnī neyledüñ kan eyledüñ

T A H M İ S

Tahmīs-i ğazel-i ħod [*]

1

- 1 — Ey gōñül kıpmaz řafā ħün merdüm-ü maħmūrdan
Mest-i cām-ı ‘aşk olunur mu mey-i engūrdan
Dūr olalı yār-ı bī-pervā bu ben mehcūrdan
Şu‘le-i ğam cismüm üzre ħıl‘atümdür nūrdan
Dūd-u āhum başuma bir tācdur semmūrdan

2

- 2 — Şāhsın nola begüm lūţfet sipāhā etme cevır
Bī-kūlāh-ü bende i zerrīn-kūlāhā etme cevır
Ya‘nī her bir nā-tuvan-ı bī-gūnāhā etme cevır
Kūh olursañ da řaķın bir berg-i kāhā etme cevır
Ger Süleymansañ nola ħavf eyle āh-ı mūrdan

3

- 3 — Kulle-i Kāf-ı sipihrūñ dāmenine od řalar
Mihr-ü-māhuñ belki ħeşm-i rūşenine od řalar
Ya‘nī encüm erzeninūñ ħırmenine od řalar
Her seĥer-geh kā‘inātuñ maĥzenine od şalar
Pertev-i ħor kim ħıķar bu ser-niğün tennūrdan

4

- 4 — Şerr-ü-şūru kı irağ olma kenār-ı ħayrdan
Kālmayasın tā meleklerle felekde seyrdan

[*] Ü F Üñ Üv C - A M

[¹/₃] olalı: olaldan Üñ

[²/₂] kūlāh: gūnāh: Üv

[²/₄] berg-i kāhā: kem giyāhā Ür

³/₄] Seĥer - geh: Seĥerde Ür

Dedi hâtif cān kulağına bu köhne deyrden
Bezm-i ğamda nāy-veş cismüñ tehi kıl ğayrdan
Cān kulağı ile işit bu nükteyi tanbūrdan

5

5 — Rind-i dūrd-āşām-ı aşk olub dili bīhūş kıl
Baħr-i bī-pāyān olub cān ile dilden cūş kıl
Gūş-ı hūş ile bu nush-u-pendi ya'nī gūş kıl
Bezm-i vaħdetde Hayālī aşk cāmın nūş kıl
Ehl-i dil mest-i Elest olmaz mey-i engūrdan

[⁴/₁] ğayrdan : seyrden Ü F Üv C

[⁴/₅] Cān kulağı ile işit ; istimāc eyle yürü Ü

[⁵/₅] ehl-i dil : kimse çūn Ü

M U R A B B A C [*]

1

Ahdan leşker çeker baş kaldurub efgān baña
Ta'ne taşını atar bu dīde-i giryān baña
Dāgumuñ mir'atı yüz göstermeyüb yārān baña
Bağduğumca naqş-ı hicrān gösterür her ān baña

2

Kaşr-ı gerdūnda der-i şādī gūşāde olmasun
Şubh kalsun zulmet-i şām-ı belāda gülmesün
Göreyin āyine-i devrānı şuret bulmasun
Bağduğumca naqş-ı hicrān gösterür her ān baña

3

Kılmış idüm meclis i erbāb-ı dilde kesb i hāl
Mücib-i noqşān imiş bildüm benüm şāhum kemāl
Dest-i sākiden gerekmez sağar-ı bezm-i vişāl
Bağduğumca naqş-ı hicrān gösterür her ān baña

4

İ'tibār etsem gülistānuñ akan ırmāğına
Lāle-i şahrā nişinüñ sinesinüñ dāğına
Bāğda būy u vefā yādına gül yaprağına
Bağduğumca naqş-ı hicrān gösterür her ān baña

5

Ey Hayālı hemdem olmadum alub ikrārını
Germ bulsam bu güneş ruhsarenüñ bāzārını
Zerre-i nāçizden 'arz eylese didārını
Bağduğumca naqş-ı hicrān gösterür her ān baña

[*] Ü F Ün Üv M C — A

[1/4] efgān : hicrān C

[1/3] yārān: her ān Ü F Ün C devran Ün Üv C

[2/1] gūşāde olmasun: gūşādı bulmasun Ü F.Üv C gūşādı olmasun Ün

[4/3] bāğda: bāğdan Ü F C

[5/2] bu: ol Ür | ruhsārenüñ: ruhsārünüñ Ün

M U H A M M E S [*]

1

Ġamuñdan özge dermān istemez bir derdinākem ben
Teninde şerhalar şerh ile denmez sīne-çākem ben
Cihān ālāyışından devlet-i ʿaşkuñda pākem ben
Hadeng-i ġamzeñe cismüm nişān etdün ne hākem ben
Olaldan dōstum şermende-i lūtfuñ helākem ben

2

Ciger vaşl istemez dāğ-ı firākuñla qarār etdi
Yerini deşt-i ġamda lāle gibi hākisār etdi
Şebātın gördü hicrānun anuñçün ihtiyār etdi
Gōñül murgun kaçurdum bir gözü şahin şikār etdi
Kafes gibi anuñçün tīg-i ġamdan çāk çākem ben

3

Harābāt ehliyem taʿn eylesün her zāhid-ü-ʿābid
Bu zevke olmasun hālī hasedden bir nefes hāsīd
Behište girmege yokdur elinde kimsenün kāğıd
Beni ālāyışından ʿālemün pāk etdi ey zāhid
Maḥabbet hāniķāhında mürīd-i ʿaşk-ı pākem ben

4

Görüb rengin yüzün verdün qarār-u-şabruñı verdün
Cigerde tazedür zaḥmuñ yürekde eskidür derdün
Hele yanuñda var bir ġonca adlu nāz-perverdün
Gülün derdinden ey bülbul ne çekdün gerçi oy verdün
Ġamından dilberün senden hezārān derdinākem ben

5

Tenümde kanlu kanlu dāğlardan gülşenüm olsun
Hadeng-i yār serv olsun kılıcı süsenüm olsun
Bu gülzaruñ hezārānı feġān-ü-şīvenüm olsun
Serīr-i ʿaşk ya Mecnūnuñ olsun ya benüm olsun
Hayalī şanmasun ʿālem ki merd-i iştirākem ben

TAHMİS

Tahmīs-i ğazel-i Sultān Süleymān Hān [*]

1

‘Āfiyetden çeksün el yār-ı vefādār isteyen
Kūy-u ‘aşka gelmesün nāmūs ile ‘ār isteyen
Sīnesin pūr-dāğ eder bir lāle-ruḥsar isteyen
Kān yudarsa ṭaṇ degül lā‘l-i leb-i yār isteyen
Cān verür bu yolda bir zülf ü siyehkār isteyen

2

Ka‘be i maḳsūda ol kim ergürür sa‘y ile yol
Cānını ḳurbān verür olmaz ḥayātından melül
Nağme-i ‘uşşāka āheng edemez her bī-uşul
Terk edüb zühd-ü-şalāḥı ḳılmışam zülfüñ ḳabül
Rūz-u maḥşerde benem ey dōst zünnār isteyen

[*] Ü F Ün Üv A C — M

[1/4] ṭaṇ: ğam Üv

[2/1] ergürür: ergüre Ün

3

Yāra kalmaz hātırı olduğına āvāre dil
Yandığına şabr eder pervānedür her nāra dil
Kānlu dāğum gibi boyandı kızıl kamlara dil
Kāni⁶olmaz kūyuña vaşluñ diler bîçāre dil
Hiçe şatdı cenneti aşk ile didār isteyen

4

‘Aşk-ı bākî cāndadur cān cismüm içre ‘āriyet
Teşne iseñ klanımı nüş eyle şahhan ‘āfiyet
Cevher-i pāk-i maḥabbetde fenādur ḥāşiyet
Hāşıl eyler derd-ü-mihnet ‘ālem içre ‘ākıbet
Naḳd-i ‘ömrün ḥarc edüb yār-ı vefādāristeyen

5

Ġam nedimüñdür Hayālî kalbüñi mesrūr tüt
Zāhirüñ virāne eyle bātınüñ ma‘mūr tüt
Şalsa pertev cismüñe nār-ı maḥabbet nūr tüt
Bî-vesfā yaruñ Muḥibbî cevriñi ma‘zur tüt
Yārsuz kalur cihānda ‘aybsuz yār isteyen

[³/₂] pervānedür her nāra : pervāne vermez nāra: Ü Ün A

[⁴/₁] cismüm: cism Üv A C

[⁴/₂] klanımı: klanuma Ün A

[⁴/₃] maḥabbetde: maḥabbetden Ün Üv

MERŞİYE

Berāy - i Sultān Muhammed Hān

[*] طاب ثراه

1

Ey murādum 'aksine dönmekde bī-pervā felek
Lûtfuna kahr eylemekle şöhre-i dünyā felek
Bāğ'oān-ı şun^c şunmuşken sa'ādet destine
Hāke düşmek yol mu ol naḥl-i cihān-ārā felek
Mātemin tut ol sa'ādet taḥtınıñ sultānınıñ
Egnüñe gey dūd-u āhumdan siyeh ḥārā felek
Ol gül içün destimāl-i ebri doldur yeş ile
İki gözünü bakduğınca 'āleme ağla felek
Şām-ı ḥasretde kevākib şem'ini rūşen kılub
Kān-ı lûtfuñ ḥāke düşmüş gevherin ara felek
Māh-ı nevden Hazret-i Şehzāde-i Cem-ḥaşmetün
Gerçi çekdüñ devleti aḥkāmına tuğrā felek
Hāk şaçduñ alnınıñ ahır kara yazusuna
Sen bilürsin etdüğün lāzım degül ifşā felek
Bende-vü-şāh olmadı āzād elünden ā felek
Dād elünden ā felek feryād elünden ā felek

2

Lâ'î ederdı āfitāb ı himmeti ḥārāları
Kılmış idi dest-i iḥsānı hacil deryāları
Gonca-i ḡannācı gūyā olsa eylerdi ḥamuş
Ma'rifet gülünlerinde bülbül-ü gūyāları

[*] Ü Ün Üv A C M

[¹/₃] şun^c: dehr Ür

[²/₄] gülünlerinde: gülşenlerinde Ün C gülşenlerinin Ün Üv

Zühdün añub ağlasun her zāhid-i ʿuzlet-nişin
 Bezm-i hāsuñ kanlar içsünler kadeh-peymāları
 Atdılar şandūka-i hāke gönüller var iken
 Ğamzeler tirin ol iki misk tozlu yaları
 Kaşları yāsın görüb yas etsün aşhāb-ı kubūr
 Göz pınarından akıtsun çeşme çeşme mālārı
 Devleti cāmın sıyub İskender-i devrānlaruñ
 Dār-ı dünyādan göçürdün hayme-i Dārāları
 Māteminde qaralar geysün boyansun kanlara
 Merdüm-ü çeşm-i cihān-bînüm gibi ağaları
 Bende-vü-şāh olmadı āzād elünden ā felek
 Dād elünden ā felek feryād elünden ā felek

3

Dağlarda etmesün kebk-i derī pervāzlar
 İgnelerle gözlerin diksün kamu şehbāzlar
 Boynunu uzatmasun şahrālaruñ süglünleri
 Ol hümā uçdu kime eyler ki bunlar nāzlar
 Çeng kessün saçını yansun firāk odına ʿūd
 Kılmasun bu māteme feryād ol nā-sāzlar
 Karşu vardı yalıñuz ceyş-i kazāya ol melek
 Hāzır iken yoluna cān vermege ser-bāzlar
 Bildügin etdi cihān yanında gördü kadri yok
 Vermek olmazmış benüm cānum cihāna rāzlar
 Mātem etsün taht-ı Mağnisādaki yaylaqlar
 Ol saʿadet gülşeni hāk-i lāhidde yazlar
 Şevketine reşk edüb etdün kazāya anı ğamz
 Soñra döndün başladuñ göstermege iʿzāzlar
 Bende-vü-şāh olmadı āzād elünden ā felek
 Dād elünden ā felek feryād elünden ā felek

4

Şāh ʿaşk-ullah ile beñzer ki ülfet eylemiş
 Girmiş ol meydāna daʿvā-yi maḥabbet eylemiş

[2/5] ʿuzlet : halvet A

[2/8] ğamzeler : ğamzesi A

[2/12] göçürdün : götürdün Ün

[2/13] māteminde : māteminde Ün

İkilik sevdâsınuñ reddinde görmüş 'âlemi
Cân-ü-dil maḥbûbunu ol zevke kıymet eylemiş
Tâlib olmuş sırr-ı eşyâyı kemâhî bilmege
Dalmış ol deryâ-yı bî-pâyâna himmet eylemiş
Bârigâh-ı himmeti kurmuş kıdem ıklîmine
Tâc-ü-taht-ı 'âlemi ecsâda şüret eylemiş
Bakmış ol dergâhdan görmüş aralık zûlmemât
Kılmağa mevtâ namâzın pâk niyyet eylemiş
İbn-i Edhem tâ ki bu meydâna sürmüş rahşını
Cân-ü-dil rahtın dağıtmış terk-i şüret eylemiş
Her ne kim olursa taḥdîr-i lâhîdûr velî
Niceler bu beyt ile gerdûna töhmet eylemiş
Bende-vü-şâh olmadı âzâd elûñden â felek
Dâd elûñden â felek feryâd elûñden â felek

5

Tâ ki kılduñ ol sa'âdet gencinüñ yerin türâb
Göñlümüñ ma'mûresin yıkdıñ ḥarâb etdün ḥarâb
Ol meh-i gerdün-ḥırâma menzil olduñ ey lâhîd
Ḥâne-i dervîşde miḥmân olur mu âfitâb
Eşk seylâbı zeminüñ yaḳasın çâk eylesün
Ol dür-ü nâ-yâb içün deryâya düşsün ıztırâb
Türbe-i pâkin 'imâret kılmağa Şehzâdenüñ
Sîm-ü-zerden iki ḥışt olsun meh ile âfitâb
Dinlemekde ol cinân gülzârınuñ bûlbüllerin
Bûsitân-ı dehr vâveylâ ile bî-âb-ü-tâb
Bûlbül-ü gülzâr-ı üns iken Ḥayâlî âh kim
Mâtem-i Şehzâde anı eyledi miskîn ğurâb
Bezm-i 'âlemde fenâ câmın muḳarrerdür içer
Ger gedâ-yi sifle-perver ger emîr-i kâmiyâb
Bende-vü-şâh olmadı âzâd elûñden â felek
Dâd elûñden â felek feryâd elûñden â felek

[⁴/₈] reddinde: ardında Ün görmüş: bulmuş Ün Üv C

[⁴/₇] Kıdem: 'adem Ün

MÜNÂZARA-I MİHR-Ü-MÂH [*]

- 1 — Dedi bir gün mihr-i 'âlem-tāba mäh-i āsumān
Ey nigār-ı nūr-sīmā dilber-i 'ālī-mekân
- 2 — Cāmuñuñ hem cūr'asıdur feyż-bağş-ı hāk-ü-âb
Tal'atuñ envārına ğark oldu zerrāt-ı cihân
- 3 — Gülşen-i hażrā senüñ zatuñla buldu zib-ü-fer
Nūr-u rāyuñla münevverdür zemîn-ü-āsumân
- 4 — Ben ne cürm etdüm huzuruñda ne cirmüm var benüm
Yüzüñe bakşam o dem ruhsāruñ eylersin nihân
- 5 — Ben kemāl-i hüsnumü bir gün saña 'arz eylesem
Sen sipihr-i evc-i istiğnāda eylersin mekân
- 6 — Sem'-i horşide erişdi mähdan çün bu kelām
Dedi ey āyine-i şüret-nümā-yi ins-ü-cân
- 7 — Her kaçan olsañ kemāl-i hüsni ile manzûr sen
Hod-nümâlık şüretin sende görür çeşm-i cihân
- 8 — Bir nazar zerd-ü-za'if-ü-na-tüvân görsem seni
Mihrüm artar saña şevküm ğālib olur ol zamân
- 9 — Kendi cismüm nûru birle anı tekmiñ eylerem
Görsem eksüklikden ey'âşık vücûduñda nişân
- 10 — Kim ki mir'ât-ı zamîrinde görür noğşānını
Eyledi tekmiñ-i nefis oldur şeh-i iklîm-i cân
- 11 — Ey Hayālî derde erdüñse tufeylûndür devâ
Ger tüvânâhk dilerseñ nâ-tüvân ol nâ-tüvân

[*] Ü F Ü A C - Ü v M

[6] şüret-'ibret Ü n (tashih edilmiş)

[9] cismüm : hüsnum Ü n C

[10] görür : göre C iklîm-i cân : mülk-ü cihân C

SERLEVHASIZ [*]

- 1 — Bir kuluñ kim Rüm Hassānı ola
Şehriyārı hanlaruñ hānı ola
- 2 — Rūz-u rezmüñ Rüstem-i zūr-āveri
Kişver-i naẓmuñ Cem-eyvānı ola
- 3 — Raḥşa binse himmeti çevgānınuñ
Mihr topu çarḫ meydānı ola
- 4 — Nāzır-ı Āyine-i İskenderī
Yādigār-ı Āşaf-ı şānı ola
- 5 — Nice yüzden ister iken iltifāt
Bulmaya yüz belki noḫşānı ola

DİBACE-İ EŞ'AR-I GÜL-Ü ŞAD-BERG[*]

- 1 — Şeherden seyre vardum mergzāra
Hezārān murğ gördüm geldi zāra
- 2 — Gül-ü-lāle ile zeyn olmuş çemenler
Oyuna girdi gönlekcek semenler
- 3 — Çü gördüm nakş-ı Erjeng oldu şahrā
Edüb bir nice rengin şîr peydā
- 4 — Kadem başdum izar-ı mihr-ü māha
Ki tā erdüm Cenāb-ı Pādişāha
- 5 — Yüzüm sürüb çemenler gibi hāke
Du'alar eyledüm ol zāt-ı pāke
- 6 — Oluban bîd bergi gibi lerzān
Nihāl-i ergāvān-veş terledüm kan
- 7 — Şunub bu nazmı dest-i Şhriyāra
Gül-ü Şad-Bergi ergürdüm bahāra

[*] Ü F Ü n C — Ü v A M

[5] Sürüb : sürdüm C

T A H M Ī S [*]

- 1 — Husrevā kūyuñ gedāsı tēc-ı haķan istemez
Olmaġa taht-ı sa‘adetde Süleymān istemez
İns-ü-cin emrine cümle bende fermān istemez
İhtiyār-ı faķr eden dergāh-ü-dīvān istemez
Zād-ı ġamdan özge herġiz kendine nān istemez
- 2 — Eylemez ‘āķil bu fānī devlet ile iftiħār
‘Ārdur merd olana Şāhā libās-ı müste‘ār
Ser-bürehne bir gedā ol şāh olma tēc-dār
Ol ki istiġnā seririnde oturdu şāh-vār
Serteser olmaġa heft iķlīme sultān istemez
- 3 — Daġlardan tekye-i sinemde yanaldan çerāġ
Gösterür baña meh-ü- mihrüñ fūrügundan ferāġ
Çıkdı cān ile gönülden arzū-yi serv-i bāġ
Sinesinde ol ki kesdi na‘l yakdı taze daġ
Eylemez bāġa nażar seyr-i ġulistān istemez
- 4 — Çak bu deñlü ey gönül ümmidüñi kesmek neden
Ger dilerseñ tutasıñ kūy-u ferāġatde vaţan
Kendüñi tek hıdmet-i Sultāna lāyık eyle sen
Pādişāh-ı ‘aşķ dergāhı açuķ gelsün gelen
Men‘olunmaz hiç kes ‘aşķ ehli derbān istemez
- 5 — Eşķ-i çeşmi her kimüñ kendüye huşġ-ü-ter yeter
Haķ budur oldur cihānda pādişāh-ı baħr-ü-ber
Eşķ-i çeşmi var iken dünyāya kim eyler nazar
Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev şalar
Zerreye almaz ġünü ol māh-ı tābān istemez

- 6 — Bāde-i ʿaşkı içüb deryā gibi cūş eyleyen
Ey Hayālî anuñ ile hâtırın hoş eyleyen
Cürʿa-i cāndan çeküb ten cāmını boş eyleyen
Ey Muḥibbî yâr elinden bir kadeḥ nūş eyleyen
Ger ölürse Hıẓr elinden Âb-ı Hayvân istemez

T A H M İ S

- 1 — Nigāruñ yüzü ağ alnı açukdur kaşı çatukdur
Benüm baht-ı siyāhum ey dirīgā nā-muvāfıkdur
Ki güldürmez beni her dem edersem girye lāyıkdur
Gözüm nemgîn gönül gāmgîn yaşum kana boyanukdur
‘Aceb olmaz budur hāli saña her kim ki ‘āşıkdur
- 2 — Senüñ cādū gözün cānā kılubdur gönلümü bīmār
Tabīb-i cānsın etseñ bu hasta gönلüme tīmār
Belālu bülbulünem karşıña ey ruhları gülzār
Saña boyun eger gerçi benefşe gibi yüzbiñ var
Hezār ahsent gül gibi yüzün ağ alnuñ açukdur
- 3 — Der ol meh-rū yıkuğ gönüllerı ta‘miri haqqumdur
O meh-rünüñ benüm başum için şemşiri haqqumdur
Hedef oldu belā tirine gamzeñ tiri haqqumdur
Delürdüm derd-i ‘aşkuñla saçuñ zenciri haqqumdur
Habībüm kimsenüñ kanın kıoma boynuñda yazukdur
- 4 — Benüm yārum güzeller içre bir maħbūb-u garrādur
Kim anuñ Leylī zülfünden dil-i Mecnūn şeydādur
Yüzü cennet lebi kevşerdürür hem kıaddi Tübādur
Durursa serv-i bālādur otursa verd-i ra‘nādur
Güzel oldur ki durduğı oturduğı yaraşukdur
- 5 — Hayālī gönلünü şād eyleyüb ‘arz-ı cemāl [*] etse
Gönül mülkünde gam leşkerlerini pāyimāl etse
Şadākat gösterüb ol ‘āşıka gānc-ü-de‘āl etse
Şeherden gün gibi dilber nola ‘arz-ı cemāl etse
Çü Ca‘fer şubh-veş anuñ reh-i ‘aşkımda şadıkdur

[*] Ü n - Ü F Ü v A M C

[*] Vişāl olması muhtemeldir.

D U 'Ā N Ā M E [*]

- 1 — Yoluñ uğrarsa bir gün ey şabā cānāna 'aşk eyle
Ki ya'nī bendesinden ol şeh-i hūbāna 'aşk eyle
- 2 — Melāmet kūyunuñ şūrīde-dil bir hākisārından
Sa'adet tahtına revnağ veren sulṭāna 'aşk eyle
- 3 — Cefā-yi rūzigāra şābir olsun görmege lūtfu
Kerem lūtfeyle var ol Yūsuf-u Ken'āna 'aşk eyle
- 4 — Ol iki gonca-i nev-rüste-i gülzār-ı 'Osmāna
Ol iki mihr-ü-māh-ı 'ālem-i 'irfāna 'aşk eyle
- 5 — Yürü dergāh-ı gerdün-kaḍre var toprağına yüz sür
Bulursañ fırsatı Āgā-yi 'ālī-şāna 'aşk eyle
- 6 — Okusun şavt-ı nevrūz-u 'acem nağş-ı Şafābanda
Keremden Ahmede billāhi dervīşāne 'aşk eyle
- 7 — Maḳam-ı kurb-u 'izzetde buluşsañ İbn-i Kayyūma
Muşavver ruḥdur ol ḥikmet-i Yūnāna 'aşk eyle
- 8 — Güzīn-i 'ilm-i tīb olan 'ilācī eylesün Şāha
Yürü bizden şu bir merdūd olan şeyṭāna 'aşk eyle
- 9 — Kelāmum Āb-ı Hayvānın demādem nūş-u cān etsün
Dil-ü-cāndan Kara Balı denen ḥayvāna 'aşk eyle
- 10 — Koyun uğrusu Kurda dürlü dürlü tilkilen bizden
Yürü ol şīr-şavlet sīnesi kaplana 'aşk eyle
- 11 — Eşiği atlarına var Hayāliden niyāz ergür
O dergāha bizümle yüz süren yārāna 'aşk eyle

[*] Kaşīde-i Hayālī Beg ber-vech-i nāme Ün | F Ün-Ü Üv A M C

[4] 'Osmāna: 'Osmānī

TECÂHÜL-Ü 'ÂRİFEYN [*]

- 1 — Ey 'aceb bu tırta mı yâ ebr-i mişğ-eşân mıdur
Nahl-i gül üstünde yâ hod deste-i reyhân mıdur
- 2 — Kaş mıdur yâ şahbâz-ı çeşmine iki kanad
Yâ hilâl-i çarh yâ hod kıble-i imân mıdur
- 3 — Hâllerle ruh mu yâ hod hırmen-i hüsn-ü-cemâl
Yâ süreyyâ pâyına düşmüş meh-i tâbân mıdur
- 4 — Leb midür yâ berg-i gül yâ gonca-i bâğ-ı İrem
Yâ dil-i 'uşşâkdan bir kaçre düşmüş kan mıdur
- 5 — Diş midür yâ gonca içre jâle yâ dürr-ü 'Aden
Çeşme-i horşidde yâ encüm-ü rahşân mıdur
- 6 — Ol zenah mı yâ raşad-gâh-ı sipihr-i 'izz-ü-nâz
Ya çch-i Bâbil-sitân ya Yüsufa zındân mıdur
- 7 — Yâ Rab ol gerden mi yâ mihr-ü-vefâ tûmarı mı
Şem'i kâfurî midür yâ hod serîr-i cân mıdur
- 8 — Sîne mi yâ hod harîr-i hâm yâ kettân-ı Mısr
Kâkum-u Rûsî mi yâ hod vâşak-ı Şîrvân mıdur
- 9 — Nâfe mi yâ sâğar-ı 'işret mi yâ havz-ı behişt
Murğ-u câna âşiyân yâ hod neşâta kân mıdur
- 10 — Goncalar mı yâ şükûft olmuş kenâr-ı servde
'Âlem-i ebdân içün yâ nâme-i 'unvân mıdur
- 11 — Ey Hayâlî karañuluktur ötesi açmazın
İki sâkı mâhiyân-ı Çeşme-i Hayvân mıdur

[*] Kaşide-i Hayâlî ber vech-i tecâhül Ün | Ü F Ün Üv A M-C

[5] horşidde: horşidden Ün M

[11] açmazın: aîmazın M

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ ZÂTİ

1

Cānuña âteş urur bir mihr-i rahşānuñ mı var
Sinede dāğ-ı ğamından nār-ı sūzānuñ mı var
Şubḥa dek şebnem doker bir çeşm-i giryānuñ mı var
Nolduñ inlersin felek hercāyī cānānuñ mı var
Her maḳāmı seyreder bir māh-ı tabānuñ mı var

2

Esmez iken āb-u-ḥākūñ üzre hergiz bād-ı serd
Çekmez iken bülbulūñ ğoncañdan ālām ile derd
Zinet eylerken seni geh lâle gāhī sūrh verd
Beñzüñi ey būstān faşl-i ḥazān mı etdi zerd
Yoḥsa başı taşra bir serv-i ḥirāmānuñ mı var

3

Gül güler gülşende saña ağlamak olmuş naşib
Ġoncaña yoḥsa raḳīb-i ḥār mı oldu qarīb
Derde mi düşdüñ ki dermān edemez aña ṭabīb
Ağlayub feryād edersin her nefes ey andelib
Ḥār ile hemsāye olmuş verd-i ḥandānuñ mı var

4

Mürde iḥyā kılduğı içün yāra ben 'İsā dedüm
Yokdur ey Ḥizr-ı Sikender-leb saña hemtā dedüm
Yoluma cān terkin etmezsin dedi ḥāşā dedüm
Yoluña cānun revā etsem gerek cānā dedüm
Ḥışm ile baḳdı yüzüme dedi kim cānuñ mı var

5

Ey Ḥayālī aşka kul olalı sultānsın yine
Ya'nī bir ḥūrī-veşūñ ḥüsnüne ḥayrānsıñ yine
Bir melek şüretlünūñ derdi ile nālānsın yine
Zülf-ü dilber gibi ey Zātī perişānsıñ yine
Cevri bī-ḥad yoḥsa bir yār-ı perī-şānuñ mı var

KAŞİDE-İ HAYÂLÎ BEG [*]

- 1 — Şeher enfās-ı nesīm etdi cihānı hoş dem
Büy-u mişgi ile pür oldu dimāğ-ı ʿālem
- 2 — Yügrüşüb lāle-vü-gül rāh-ı ʿademden gelicek
Oldular ğarķ-ı ʿaraķ şanma kim anı şebnem
- 3 — Bāğ-ı ʿālemde yine haşr-ı nebātāt oldu
Aldur kırmızı gül serv-i çemen sebz- ʿalem
- 4 — Oldu her şāh-ı şükūfe yine ʿālî-himmet
Müflis-i hāke nişār eyledi dīnār-ü-direm
- 5 — Bir kuru şāhdan alçakdürür ol ādem kim
Naķd-i ʿömrü var iken etmeye envā^c-ı kerem
- 6 — Geydi her nergis-i zerrīn başa bir tāk-ı Kūbād
Lāle gül husrevi yādına iķer sāğar-ı Cem
- 7 — Bülbül-ü zār-şifat nāleyi ķo gül gibi gül
Gonca-veş bağruñı hūn etdüğine hār ı elem
- 8 — Ebr gibi girūben māteme dök göz yaşıñı
Baħr-i elťāf-ı Hudādan eger isterseñ nem
- 9 — Nāme-veş olma iki yüzlü gül ol defteri dūr
Resm edinme iki dillüligi mānend-i ķalem
- 10 — ʿĀķıbet olsa gerek defter-i aʿmālūñe naķş
Alnuña her ne yazıldı ise mişāl-i hātem
- 11 — Tālib-i genc-i vişāl olma işt ne idüĝini
Ey Hayālî ruħ-u dılberdeki zülf-ü pür-ħam
- 12 — Dūd-u āteş-kededür pīç-ü-ħam olmuş yā hōd
Güneşe ķarşu yatur mārđürür dopdolu sem

[*] Ün A-Ü F Üv M C

[8] aldur: eldedür Ün A

[3] sebz: sebze Ün

[5] etmeye envā^c-ı kerem: yemeye envā^c-ı niʿam Ün

[11] pür-ħam: perçem Ün

KASİDE [*]

- 1 — ‘Ālem-i ğaybı cemende kıldı kudret âşikār
Yâsemen birle benefşedür aña leyl-ü-nehār
- 2 — Encüm-ü ezhār ile gördü şeref buldu çemen
Çarh dāğ-ı reşk urub cismine oldu bî qarār
- 3 — Āşiyān-ı bülbülü şāh-ı gül etdi tahtigāh
Karşu durmuş aña hîdmetkârdur serv-ü-çenār
- 4 — Sürmek içün bāğdan şāh-ı şitānuñ ‘askerin
Eylemiş cem‘iyyet ezhāruñ sipāhı bî-şümār
- 5 — Tiğ alub destine süsenler silāhdār oldular
Lâledür sancağ begi nergis emîr-i tâc-dār
- 6 — ‘Ays-ü-nûşa bāğa gel kim bî-sütün-u-bî tınāb
‘İşret içün haymeler kurmuşdürür ebr-i bahār
- 7 — Şebnem-i gül şu seper cārüb-u sünbül pāk eder
Hâne-i kalbünde var ise melâletden ğubār
- 8 — Götürüb el üzre dedi başa geldüñ yüzümü
Göricek āb-ı revānı gülşen içre sebze-zār
- 9 — Şubh-dem aķbaba gülşende bülend āvāz ile
Okudu mecmū‘a ı gülden bu ebyātı hezār
- 10 — Vermeden yele hayātuñ berg-ü-bārın rûzigār
Koma destünden ayağı devr içinde lâle-vār
- 11 — Gonca ağızı serv kaddi çeşmi nergis yüzü gül
Haftı-ı sebzidür çemen bir dilber olmuşdur bahār
- 12 — Hızr Şuyu—ile dem i ‘İsādürür āb-ü-havā
Tāze cān bulmaķ dilersenñ seyr ede gülzāra var
- 13 — Açdı süsenler kılıc ile diyār-ı gülşeni
Nitekim rûy-u zemîni Şāh-ı gerdün-iķtidār

- 14 — Serv-i bāğ-ı saltanat Sultān Süleymān Şāh kim
Hūn-u a'dā ile etmişdür cihānı lāle-zār
- 15 — Her kulu bir Cem eline tigi cām-ı bezm i rezm
Nuş eden ol cāmı ayılmaz meger rūz-u şümār
- 16 — Tiri ol şebbāz-ı evc-i feth-ü- nuşratdur kim ol
Murğ-u rūhun düşmanuñ pervāz edüb kıldı şikā r
- 17 — 'Adlūñ eyyāmında ger ey şir-dil kalsa yetim
Emzirür etfālını mişūñ peleng-i kūhsār
- 18 — Bāğ-ı rezmūñ içre hūn-ālūde başlar nizede
Hande eyler kendü ahvāline mānend-i enār
- 19 — Zulmet-i şeb gibi düşman gerçi bi-had idi līk
Destūne gün gibi tiğ alınca kılduñ tarmār
- 20 — Nite servi-i ser-efrāzı yeşil sancağ edüb
Lāle-vü-gülden sipeh cem'eyleye şāh-ı bahār
- 21 — Ey Hayālī Hāk Ta'ālā 'ömrünü kılsun mezid
Dāimā taht-ı sa'adet üzre olsun ber-karār

Gazeliyyāt

HARF - ÜL - ELİF

1

- 1 — Acı çek ister iseñ lezzet i zevk-i 'uqbā
Telh kām olduğıçün ma^cden-i dürdür deryā
- 2 — Yeridür deyu yerinde yeri terk eyler iseñ
Gökler el üzre tutarlar seni mānend-i semā
- 3 — Çihreñi eyler iseñ zerd riyāzetle eger
Kapasın iki cihānı nitekim kāh-rübā
- 4 — Yak vücūduñ ki şeref bula metā^c-ı kadrūñ
Şatılur artuğa damğa ile çün her kālā
- 5 — Münhanī oldu Hayālī çekeli bār-ı ğamı
'Ālemi varlığa erdi olalı kāmeti lā

2

- 1 — 'Ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise kan baña
Fürkatünde yüz yumaz bu dide-i giryān baña
- 2 — Bir iki gün fānī dünyāda durub oturmağa
Cāna minnet etmezem besdür ğam-ı cānān baña
- 3 — 'Aynına 'ālem karañu hāke düşmüş cān verür
Leblerūñ hecrinde beñzer Çeşme-i Hayvān baña
- 4 — Başdan ayağa hilāl etdüm o māhı dün gece
Olmuş idi reşk-i pervin-i felek dendān baña
- 5 — Ben Hayālī Rumda bir rind-i dürd-āşām iken
Cām-ı fağfūrī içer Hākān-ı Türkistān baña

1 Ü F Ün Üv A C-M

[3] Çihreñi: Çihreyi Ü

2 Ü F Ün Üv A M C

[2] etmezem: etmezln Üs

[3] leblerūñ: lebleri A

3

- 1 — Neden bî-kayd imiş Mecnûn-u şeydâ
Ki konmuş başına bin dürlü ğavġâ
- 2 — Nola kılsam leb-i dildâr için ah
Kani 'âlemde bir bî-dûd helvâ
- 3 — Ayaġa düş dilerseñ başa çıkmak
Bunuñla başa çıkdı cām-ı şahbâ
- 4 — Vücûdum mülküdür Kâf-ı kanâ'at
Göñül murġudur ol Kâf içre 'anķâ
- 5 — Hayâlî'nüñ dili deryāya beñzer
Suțur-u şî'ridür emvâc-ı deryâ

4

- 1 — Sen yüzü gülsüz cihân gülzârı zındândur baña
Halk-ı 'âlem gül gibi her gece handândur baña
- 2 — Ğamzeñüñ cellâdını gönder ki teslim eyleyem
Çün hicâb olan arada ey şanem cândur baña
- 3 — Rûz-u hecründe beni tenhâ görelden döstüm
Müstedâm olsun ğamuñ her gece mihmândur baña
- 4 — Terküñ urdu deyu iġvâ eylemiş bî dîn rakîb
Sevdüğüm vallahi billahi bu bühtândur baña
- 5 — Ey Hayâlî çekmezem firdevs-i ferdâ ğuşşasın
Kim bu gün Cennet cihânda vaşl-ı cânândur baña

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] konmuş : almış Üs | ğavġâ : sevdâ Ür

[2] dildâr : cânân A

[4] Göñül murġudur : Bu göñül murġu Ür

4 Ü F Ün Üv A M C

[4] urdu,: urur Ür

5

- 1 — Ğamuñda hem-nefes oldu feğān-ü-nāle baña
Kim ola merḥamet etmez baķub bu ḥāle baña
- 2 — Tuna şuyu gibi yaşıım akıtma hey kāfir
Şava rakībūñi ğamzeñ yeter ḥavāle baña
- 3 — Dilümde dāğ-ı siyeh sīne kana müstağrak
‘Aceb mi beñzer ise deşt-i ğamda lāle baña
- 4 — Naşīb eyleyen eşyāya rızķını ezeli
Belā-vü-derd-ü-ğamı eyledi nevāle baña
- 5 — Akıtdı kanlu yaşıım rüy-u zerdüme nazār et
Ne nakş geçdi Ḥayālī o çeşmi ala baña

6

- 1 — Ol melek-sīma perī kim beñzemez insān aña
Cān ile dilden fedā olsun ḥezārān cān aña
- 2 — Ey felek dervāzesin açma dem-i şubḥuñ şaķın
Bir gece ger şarılām ben ḥasta-dil ‘uryān aña
- 3 — Gerdenine hāleyi tavķ eyledi ‘uşşāk-vār
Boynu bağlu bir ķul olmuşdur meh-i tābān aña
- 4 — Gülşen-i derdüñ nihālidür bu cism-i nā-tüvān
Mivedür bağrum başı berg oldu her peykān aña

5 Ü F Ün Üv A M C

[1] oldu feğān-ü: olalı āh-ü-Ün

[2] kāfir: zālīm Ün

[3] beñzer ise: beñzese Ün | ğamda: ğamuñda Üs

[4] Belā-vü-derd-ü-ğamı eyledi: Belā-vü-derd-ü-ğamuñ eylemiş A

6 Ü F Ün Üv A M C

[1] sīmā: şüret Ün

[2] Ey felek dervāzesin açma dem-i şubḥuñ şaķın: Subḥgāhuñ ey felek açma şaķın dervāzesin Üt | ger şarılām ben ḥasta-dil ‘uryān aña: ben ḥasta-dil ger şarıla ‘uryān aña Ün | Bir gece kim şarılām ben ḥasta-dil ‘uryān aña A

[3] hāleyi: hāleden Üs

[4] derdüñ: hecrüñ Ün dehrüñ A

- 5 — Gördü ekdüm mezra^c-ı dilde maḥabbet dānesin
Dūd-u āhum ebr olub yağıdurdu çok bārān āña
- 6 — Dāğ ı ğamdan rūyu ḥūn-ālūdedür cismüm gibi
‘Āşık olmuştur meger kim lāle-i Nu‘mān āña
- 7 — Yār hecri_{ile} Ḥayālī şöyle mūnis oldu kim
Rūz u vuşlat gibi olmuştur şeb-i hicrān āña

7

- 1 — Dil bu gün düşdü o māh-ı nūr-efzādan cūdā
Zerre gibi āfitāb-ı ‘ālem-ārādan cūdā
- 2 — Deşt-i ḥayretde nola ḥayrān isem Mecnūn gibi
‘Aql-ü-fikr-ü-şabrdan düşdüüm bir aradan cūdā
- 3 — ‘Aşka düşdüüm ‘ālemüñ ğavġāsı üşdü başuma
Gitdi olmadı goñül ‘ālemde ğavġadān cūdā
- 4 — Her kişi yārın temāşā etmede bir gūşede
Ben ḥayāl-i yār ile oldum temāşādan cūdā
- 5 — Cūy-u eşk ile Ḥayālī pāyimāl oldu goñül
Olalı hicrān ile ol serv-i bālādan cūdā

8

- 1 — Bāġ-ı cihānda kārı kimüñ āh-ü-zār ola
Bir bülbül ise nām-ı bülendi hezār ola
- 2 — Alub şabā elin iletür āsitanuña
Şol nā-tüvānı kim reh-i ğamda ğubār ola

[5] maḥabbet : ḥayālūñ Üe | ebr : berķ Ür (Ün nushasında ebr tashih edilip yerine berķ yazılmıştır)

[6] ruyı : cismi A | cismüm : çihrem A

[7] yār : nār-ı C | yār hecri_{ile} : hecr-i yār ile A | mūnis oldu :
ülfet tutdu A

7 Ü F Ün Üv Ür A Üs M A C — Fa Üt Üe

[1] nūr : nūḥ Üv C | nūr-efzā : serv-i bālā : A

[2] gibi : vār Ür

[3] üşdü : düşdü F A | ‘ālemüñ ğavġāsı üşdü başuma : başuma üşdü
belā-vü-derd-ü-ġam Ür

[4] gūşede : arada C | oldum : kaldum A

8 Ü F Ün Üv M C — A

- 3 — Tîrûn geçince sîneden el ur kılıcuña
Çek ileruya anı ki şāhum yarar ola
- 4 — Peykân-ı dōst seng-i melāmetle her zamān
Cismüm nihāline dilerin berg-ü-bār ola
- 5 — Etme Hayālî bendeñi mağlûb-u her denî
Sîmurğ peşşeye ne revā kim şikār ola

9

- 1 — Bezm oldürür ki yār içe mey sākî cān ola
Cismümde kanum aña mey-i ergavān ola
- 2 — Tîr-i cefāsı deldüği her üstühānumuñ
Ah etdügümce ney gibi işi feğān ola
- 3 — Göz bu hayāl perdesini kurmadan gece
Cān bir vişāl bezmine kandan revān ola
- 4 — Hızr ile ey refîk nice hem-nişin olam
Ben cānı bezl edem o talebkār-ı cān ola
- 5 — Şi'ründe ey Hayālî nikāt-ı haqîkat añ
Tā dōstāna her biri bir dāsītān ola

10

- 1 — Subhdem kim yakınub hūn-u şafağdan hınnā
Nev-^carūs-u tutuğ-u çārüm ola çihre-güşā
- 2 — Feleki reşk-i tarab-hāne-i Cemşid edüb
Vere eknāfa ^cizārı leme^cāti ile zıyā
- 3 — Sāzına şa^cşā^cayi tār edüb zöhre-i çarh
Nağme-i sünbüleden eyleye āheng i nevā

[4] dilerin: dilerem: Üv C

9 Ü - F Ün Üv A M C

10 Ü F Ün A M C-Üv

[1] yakınub: yakına C

[2] edüb: eder C

[3] eyleye: eylese Üs

- 4 — Cür⁴a-i feyż döke arża inā'-i ħorşid
Cümle zerrât girüb rakşa ola mest-i likā
- 5 — Ben hem ol āyīne-i cāmı alam destüme kim
Nażar etdükce olur çihre-i maqşūd-nümā
- 6 — Nice göz dikmeyeyin bādeye mānend-i ħabāb
Görünür iki cihān anda كنه في الله
- 7 — Sāġar-ü- bādeye der!erse Hayālī yeridür
Āb-ı rüy-u ħukemā çeşm-i çerāġ-ı şu'arā

11

- 1 — Gözüñ kara ve kaşuñla ol iki zülf kara
Ne kara günlere kaldum dirîġ vāveylā
- 2 — Aşıldı sünbüle mānendi sünbülüñe göñül
O beñ olalı izaruñda ħabbet-üs-sevdā
- 3 — Görüb yüzümdeki Bahreyni çeşm-i lü'lü²-bar
Key ıztırāba düşer reşk edüb baña deryā
- 4 — Kaçan baña erişür rāh-ı aşquñ almakda
Zemīn-i bī-hareket ya sipihr-i bī-ser-ü-pā
- 5 — Hayālī Kāf-ı kanā^catde şahbāz oldu
Evün fenāya varur şanma şaķın ey anķā

12

- 1 — Şol deñlü atdı cevır okun ol kaşı ya baña
Raĥm eyler oldu şimdi belā-vü-ķazā baña
- 2 — Cān yerine tenümde bula derd-i dilberi
Rüz-u vedā^c ecel deyicek merĥabā baña

[4] feyż: feyzi FA

[5] Nażar etdükce olur: Ola egme nażara AC Ola her bir nażara Ür

[6] dikmeyeyin: dikmeyevüz Ün

[7] Sāġar-ü-bāde: Sāġar-ı bāde: Ü Üv A C

11 Ü F Ün Üv A M C

[2] O beñ: Benün Ür

[5] oldu: olalı A | Evün fenāya varur: urur ķanad urur M.

12 Ü F Ün Üv A M C

[1] Şol: Şu F

- 3 — ‘Aşk-ı nigār ile düşeli ana rahmine
Hünābe-i cigerdür o demden ğidā baña
- 4 — Ferhād nevbetüm çalar eyler senāmı Kays
İklīm-i ‘aşkı vereli şāhum Hudā baña
- 5 — Oldu Hayālī cilvegeh-i hüs-n-ü bī-sebāt
Derlerse nola āyīne-i pür-şafā baña

13

- 1 — Ol ğinā şāhı ki doydu bende olan ac aña
Şubh taht-ı ‘ācdur ħorşīd zerrīn tāt aña
- 2 — Bu vücūd eyvānı bir zulmet-serādur olmasa
Ger sevād-ül-vech-i fiddāreyn isfidāc aña
— Künc ü tārīk içre bir hoş şöhetüm var yār ile
Leylet-ül-Ķadr ile ‘āşıkdur şeb-i Mi‘rāc aña
- 4 — Penbe-i ğaflet kulağından çıkardı nāşihūn
Bir dem içürse Enelḥaḳ cāmını Hallāc aña
- 5 — Bir gedā olsa Hayālī bende-i sulṭān-ı ‘aşḳ
Ḥaşmetinde pādīşāh-ı vakt olur muḥtāt aña

14

- 1 — Ol gün ḳanı ki gün gibi sūzān idüm saña
Olsañ revāne sāye-i bī-cān idüm saña
- 2 — Esrār-ı kā’ināta ezel cür‘adān iken
Ben ḥāniḳāh-ı ‘aşḳda ḥayrān idüm saña
- 3 — Ne gülde reng-ü-bū var idi ne şabāda fer
Ben gülşenünde bülbul-ü nālān idüm saña

[3] düşeli: düşicek Üñ Üv C | demden: demde F Üv A M |
cigerdür: cigerdi Üv

[4] çalar: çalub Üv | senāmı: senāyi Üñ Üv du‘āmı A | ‘aşkı:
derdi A

[5] Oldu: Oldum A

13 Ü F Üñ Üv A M C

[1] ki doydu: doyundu Ür

[5] olur: ola C

14 Ü F Üñ Üv A M C

[1] Olsañ : Olduñ F Üv C | sāye-i bi-cān : sāye gibi
cān Ü F Üv C

- 4 — Sen nāz ederdüñ ehl-i niyāza Medīne-vār
Ben Ka'be gibi çāk-girībān idüm saña
- 5 — Şāhum Hayāliyem ki cihān lā-mekān iken
Ben bir mekān-ı hāşda mihmān idüm saña

15

- 1 — Yüz tutdu ehl-i fakr—ile şāhib-ğınā saña
Ey aşk bendedür kamu şāh-ü-gedā saña
- 2 — Her yaruñ oldu sīnede bir vādī-i sūrūr
Her dāğum oldu cān gözü kaldı baķa saña
- 3 — Yetdüñ gönülle birlige ey ğonca-i semen
Hünābe-i cigerle olubdur ğidā saña
- 4 — Bir cām ile gedā-yi hākīri Cem eyledüñ
Bezmi-i ezelde sākī şunulmuş sehā saña
- 5 — Tab'ı Hayālī menba'ı 'ayn-ı llāhīdür
Māhileri çıķarsa nola āşınā saña

16

- 1 — Bu leţāfet ki 'aţā eylemiş Allāh saña
Mihir tutsa yaraşur hıdmet içün māh saña
- 2 — Bister-i nāzdasın ğonca-şifat uyhuya var
Eylesün bād-ı şabā gibi ğüzer ah saña
- 3 — Şāh-ı nevrüz görüb hūsn eli sultānı seni
Lāle-vü-ğulden eder hayme-vü-ĥargāh saña
- 4 — Eyleyüb terk-i 'aşā aha dayanmazsa eger
Şeb-i ğamda eremez zāhid-i ğümrāh saña
- 5 — Baĥr-i nazm içre Hayālī göricek dürr-ü yetim
Verdi fer terbiyet-i mihri ile Şāh saña

15 Ü Ün A — F Üv M C

[4] hākīri : fakīri Ü

16 Ü F Ün Üv A M C

[3] hūsn eli sultānı : hūsn ile sultān Üv C | seni : gibi C

[5] Verdi fer terbiyet-i : verdi zer terbiyete Üv

17

- 1 — Gördü mahşûş olduġın meydān ı istignā baña
Şehperin gönderdi şorguc Kāfdan ‘anķā baña
- 2 — Bezm-i tecrīd eylesem ‘İsā-yı Ruḥ-ullah ile
Her²ķadeḥde mīvesin teklif ede tūbā baña
- 3 — Dāġlar bī-ḡār gül farķumda sūnbūl dūd-u āh
Derler ise yaraşur naḡl-i cihān-ārā baña
- 4 — Ḥār-ī kūyuñ ayaġumdan olmadı ey gül cūdā
Reşķ edūb göz dikdi gerçi sūzen i ‘İsā baña
- 5 — Dürr ünaẓmum gördü deryālar dilinde söylenür
Ey Ḥayālī bende oldu lū³lū³ ü lālā baña

18

- 1 — Ḥūn-u ciger olalı mey-i dil-güşā baña
Geldi cihān elemeleri zevķ-u şafā baña
- 2 — Göz yaşı baḡrine düşeyin zevķ bundadur
Şunma elūñ ḡalāş içün ey āşinā baña
- 3 — Çün ey gedā mūcāviriyyin künc ü ‘uzletūñ
Pehlūlarum nişānı yeter buriyā baña
- 4 — Kaşdum budur ki sāyemi ḡorşīd görmeye
Hergiz olur mu dīde-i encüm baķa baña
- 5 — Kılısam Ḥayālī gevher-i ‘irfānuñ āşikār
Şaḡrā ola mekānları her baḡr aķa baña

19

- 1 — Dilber oldur ki maḡabbet edene kīni ola
‘Āşīķ öldürmek anuñ şan‘at-ü-āyīni ola

17 Ü F Ün Üv A M C

[2] ede : eder Ün A

[3] naẓmum : naẓmuñ² Ün

18 Ü F Ün A — Üv M C

[1] mey-i : dem-i F

19 Ü F Ün Üv M C — A

[1] şan‘at-ü-āyīni: san‘atī āyīni Ü

- 2 — Haṭı sevdāsı ile ‘anber ede terk-i diyār
Zülfünün nāfe-i Çin ‘āşık-ı miskini ola
- 3 — Māh-ı nev iki hilāline anuñ ede sücüd
Hāllerden meh-i ruḥsārına pervini ola
- 4 — Görmeden zülf-ü-ruḥun geçse eger zāhid-i şehr
Korķum oldur ki ne imānı ve ne dīni ola
- 5 — Ey Hayālī yine bu şîr-i ḥasen üslūba
Umarın Husrev-i Rūmuñ saña taḥsini ola

20

Ez Eş‘ār-ı Gül ü Şad-Berg

- 1 — Bu güzellik ki ‘aṭā eylemiş Allāh saña
Germ olursa nola mihr-i felek ey māh saña
- 2 — Nice şerḥ ede benüm neydüğümü her nālem
Bezm-i ‘uşşākda bir nağme gelür ah saña
- 3 — Kūhsār-ı ğama gelseñ görüben Ferhādı
Seng-i ḥārāda ede nāḥun ile rāh saña
- 4 — Begligüñ var o māhuñ elif ü-dāğı ile
Ey gedā ṭabl-ü-‘alem verdi bugün şāh saña
- 5 — Kāni‘ ol çihre-i zerdüñle Hayālī yürü var
Hırmen-i ‘aşķda degdi hele bir kāh saña

21

- 1 — Kendini etse bu gün her kim feña ender fenā
Şāhid-i maḳşūd vechi ile baķā ḳalur baķā
- 2 — Vā‘iz-i ebleh-firibüñ şöḫbeti hoşdur veli
Ḥalvetinde būriyāsından gelür bū-yu riyā

[5] yine: saña F Ün göre M | Umarın: Umaram: Ün Üv | saña :
yine Ün nice Üv

20 ÜF Ün Üv A M C

[3] edem : ede M

[5] zerdün : zerd Üv M C

21 Ü Ün A — F Üv M C

[1] Kendini : Kendüzün A | vechi ile : vechine Ün A

- 3 — Şu gibi albũn eritseñ söyleme ırmağ-var
Zahidā ābı düşer añılsa geçmiş mācerā
- 4 — Ser-fürũ kı l zāt ı Hā fikrinde kim avvāşı gör
Olmayınca ser-nigũn deryāya olmaz āşinā
- 5 — Atlas-ı gerdũnu etmez himmeti rahşına şal
Tā ki olmuşdur Hayālī bende-i Āl-i Abā

22

- 1 — Bī-vefādur gül ol ey bũlbũl emenden bir yaña
Edelũm şũridelik sen bir yaña ben bir yaña
- 2 — Kũlbem ire dũstum hecrũnde efgān eylesem
Bir yaña der nāle eyler oldu revzen bir yaña
- 3 — Dikse sīnem zamını cerrālar mecrũ olub
Rište an aqlar baña bir yaña sũzen bir yaña
- 4 — Kũyuna ergũr bizi lũtf eyle dildāruñ deyu
Pāyuma eşķũm düşer bir yaña dāmen bir yaña
- 5 — Sāar-ı zerrīn ile düşmezdi nergis payına
Gitmese inī şurāilerle sũsen bir yaña
- 6 — Eşigũn aşı Hayālīnũn yüzũnden gitmeye
Seng-i mīknāis ola bir yaña āhen bir yaña

23

- 1 — Gøren namum uyũnundan eder hũn-u ciger peydā
Nice anlar yutar kān eyleyince bir gũher peydā
- 2 — Serīr-ārā-yi mũlk-ũ aşķ imiş Ferhād ı divāne
Aceb mi Bīsũtũn etse añā tiğ-ũ-kemer peydā

[3] ābı - ānı A

22 Ü F Ü n Ü v A M C

[1] Bivefādur gül ol ey bũlbũl emendan bir yaña : Umma
ey bũlbũl vefā gel git emenden bir yaña A

[2] efgān eylesem : etdũkde feğān A

23 Ü Ü n A — F Ü v M C

- 3 — Beyābān-ı maḥabbetde yitürdüm nāgehān kendüm
Ne cismümden nişān zāhir ne çeşmüm üzre ter peydā
- 4 — Tecelli kılsa nūr u Haḫ eser kıalmaz vüçūdumdan
Kevākib maḥv eder kendin güneşden olsa fer peydā
- 5 — Hayālî hılkatümden bir melek-rû âşikār oldu
Nitekim zulmet i şebde olur nāgeh kamer peydā

24

- 1 — Her dil ki zülfüñ ile şehā bî-ķarār ola
Varı iki cihān içinde anuñ tarmār ola
- 2 — Ol serv ger gelürse gönül būsitānına
Gözüm yaşı bu demde aña cüyibār ola
- 3 — ‘Ālemde her gönül ki ola ‘aşķ kebūteri
‘Anķā-yi Kāf her dem aña kem şikār ola
- 4 — Mansūr-u dil der ise Enelḫaķ şaçuñ aña
Meydān-ı ‘aşķ içinde yeridür ki dār ola
- 5 — Haṭṭ-ı vüçüd üzre ķonar ‘ākıbet ğubār
Sen şanma kim bu devr-i felek pāyidār ola

25

- 1 — Āyet-i Muşḫaf ḫaṭuñdur kaşlaruñ ‘unvān aña
Zeyl için i‘rāblar çeşmüñde her müjgān aña
- 2 — Türe gönülüm rüşen olur tırüñ erse sīneme
Şem‘i nūr-efşāndürür gūyā ki her peykān aña
- 3 — Nāme-i şevķüñ midür ḫāl-i siyāh ile ḫaṭuñ
Kim yazarken damlamışdı gözlerümden ķan aña
- 4 — Topdur peymāne içre gūyiyā her bir ḫabāb
Kim şaşı ‘aksile sākīnüñ olur çevgān aña
- 5 — Leblerüñ peymānesinden cür‘a şaķ ķabrümde kim
Nāzil olmuş āyet-i محي المظالم ey cān aña

24 Üe — ÜF Ün Üv A M C

Bu gazelde mahlas beyti yoktur. Hayālînin gazellerine çok benziyorsa da nazire olması da ihtimal dahilindedir.

25 Üe — Ü F Ün Üv A M C

- 6 — Gūşe-i miḥnetde cān verür Ḥayālî derdmend
Bir naẓar kılmaz iseñ ey Âşaf-ı devrān aña

26

- 1 — Tiğler kim çekdi cevlan içre ol kâtil baña
Pîrehen çāk eyledüm ta olmaya ḥā'il baña
- 2 — İncinüb ahum yelinden hiç egilmez ol nihâl
Ah kim serv-i revānum olmadı mā'il baña
- 3 — Derd-i 'aşkı çekdügümden yok ğamum ey dōstlar
Ol perî vaşlını aġyār etdügi müşkil baña
- 4 — Deyrde rûḥ-u mücerred olalı bir bâdeden
Nîlgün târemde ki ḥorşiddür menzil baña
- 5 — Ey Ḥayālî dehr zûlmünden yaķañ çāk eyleyüb
Nâle kıлма kim naẓar kılmaz Şeh-i 'âdil baña

HARF - ÜL - BÂ

1

- 1 — Ey kaşuñ pek ya çeküb atmağda sehm-endāz-ı hūb
Tīr-i ğamzeñ ehl-i derd içinde maḥbūb-ül kulūb
- 2 — Tutmuş idūm dest-i ‘aşkuñla melāmet dāmenin
Ten libāsın vermeden ervāḥa Settār-ül-‘uyūb
- 3 — Yāra bağ ğayra nazar kılma deyu te’dib içün
Çeşm i ‘ālem-bīnūme kirpiklerüm kıldurdı ğup
- 4 — Himmetüm rahşına meydān māverā-yi kā’ināt
Kudretüm çevganına gerdün-u gerdān oldu top
- 5 — Cāme-i cismüm Hayālī gördü mey-ālūdedür
Āb-ı istiğfār ile pāk etdi Ğaffār-üz-zünūb

2

- 1 — Hūblar sevdāsıdur ‘ālemde maḥbūb üL kulūb
Ḥamdü-lillah kim naşībüm oldu bu sevdā-yi hūb
- 2 — Yāra ‘āşık geçdügüm ta’yīb eder ḥalk-ı cihān
Nābedid etse rakibi bārī Settār-ül-‘uyūb
- 3 — Her gün ahumdan benüm rahm eylese etmeñ ‘aceb
Her günahumdan beni pāk etdi Ğaffār-üz-zünūb
- 4 — Mevlevī gibi felekler üstüne döner anuñ
Şems gibi başını ‘āşık bu yolda kılsa top
- 5 — Kanlu yaşuñla Hayālī gibi etmezseñ vużū’
Cāmi‘-i Ḥağda imām-ı ‘aşka neylersin uyub

1 ÜF Ün Üv A M C

[1] sehm: tīr Ü Ün M | pek: berik F Ūr | derd içinde: diller
içre A (doğrusu bu olacaktır)

2 Ü F Ün Üv A M C

[3] etdi : etse F M

[4] gibi : olub A | başını ‘āşık bu yerde kılsa: ‘āşıkun başı bu
yolda olsa A

[5] yaşuñla : yaşuñdan A

3

- 1 — Yegdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñu harāb
Rind-i şarāb-hareye cām içre bir habāb
- 2 — Cem'et özünü olma perişān raqam-miṣāl
Fānī cihānı sıfır gibi hiçe kıl hisāb
- 3 — Sevdā-yi zülf-ü dilber eder tîre gön'lünü
Gün pertevine hā'il olur nitekim şehāb
- 4 — Meyl etme yüzde zülfüne kim konmaz aña murğ
Bir gülsitān içinde aşılса per-i gurāb
- 5 — Yerde gerek Hayālī yüzün sāye-veş senün
Başuñ ererse göklere mānend-i āfitāb

4

- 1 — Ey şabā benden nigaruñ kūyunuñ meydānın öp
Devlet elverse nişān-ı maḳdem-i derbānın öp
- 2 — Nāgehān 'arz-ı cemāl eylerse ol sultān-ı hūsn
Sür ayağı tozuna ruḥsāruñı dāmānın öp
- 3 — Nāfe gibi bağrumı hūn eyleyübdür intizār
'Arz ederken hālūmi zülf-ü 'abir-elşānın öp
- 4 — Gülşeninde hāba varsa bāğbān-ı gamzesi
Devlet-i bīdāra erdüñ gonca-i handānın öp
- 5 — Ey şabā etseñ Hayālī bendeden 'arz-ı niyāz
Aña bu devlet yeter dergāh-ı 'ālī-şānın öp

3 Ü F Ün Üv A M C

[2] miṣāl : gibi A Üs

[3] gön'lünü : gön'lümü Ü F Ün Üv M

[4] Bir: Her | per-i:ser-i Üv

[5] ererse göklere: göge ererse de Ür Üe

4 Ü Ün A - F Üv M C (bu gazel «p» kafiyesidir. Fakat eskiler buna bā-ı farsî diyüb çok defa ayrıca bir serlevha komazlar)

[3] eyleyübdür: eylemişdür Ü

HARF-ÜT-TÂ'

1

- 1 — Gerçi mey içmekden oldu bezmde hüşyâr mest
Şevk-i la'î yâr eder lîkin beni her bâr mest
- 2 — Âsiyân-ı bülbülûn başında güller kanlu dâğ
Şâh-ı gül olmuş gülistân içre Mecnûn-vâr mest
- 3 — Her kişi bezm-i cihân içinde bir hâletdedür
Şem' yanmakta şurâhî gülmede ağlar mest
- 4 — Gonca mey içmiş koçular ağzını bād-ı seher
Dirhem-i jâle ile baş kırtarsın ol evgar mest
- 5 — Gözlerûn haţţuñ gelelden doydu 'âşık kanına
Kara gününde olur mey içmeden küffâr mest
- 6 — Zâta 'âşıklar ser-ü-ten şohbetinden geçtiler
Oldu bî-câm ü şurâhî t̃alib-i dîdâr mest
- 7 — Bildi 'âlemler Hayâlî saña şeydâ olduĝın
Añlanur bin eylesün keyfiyyetin inkâr mest
- 8 — Ger bu nazmı rûh-u Câmî ile Nevâyî işide
Uyanub h̃ab-ı 'ademden olalar tekrâr mest

2

- 1 — Serv-i kıaddüñdür çınarı eyleyen gülşende pest
Bu meş'ul meşbûrdur kim dest ber bâlâ-yı dest

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] yâr eder lîkin: yârdur eden A

[4] seher: şabâ Üs

[5] bu beyit yalnız A nushasında vardır.

[7] Ün | şeyda: 'âşık Ün

[8] Ün Üv

2 Ü F Ün Üv A M C

- 2 — Haṭṭ-ı lā'lıū ey şanem tutmuş Nesihā şerbetin
Rūy-u gülgününda ḥālūn hindū-yi ateş perest
- 3 — Nola yıkañ gönlüm ey Cemşid-i eyvān-ı cemāl
Rūzigār āyine-i İskendere verdi şikest
- 4 — Kem ḥabābın bādenūn vermez Ferīdūn tādına
Gūşe-i kūy-u ḥarābāt içre bir evgār mest
- 5 — Bezm-i dünyānuñ Ḥayālī çekdi seyrinden ayağ
Oldu dūrd-ū mey gibi meyḥānede ehl-i nişest

3

- 1 — Bir 'āleme ermişdürür erbāb-ı ḥarābāt
Kim duşda daḥi görmez anı ehl-i münācāt
- 2 — Mey telḥ olıcak ḥālet olur anda ziyāde
'Aşk ehline yeter bu kadar keşf-ü-kerāmāt
- 3 — Ārām edemez dil göricek sāğarı pūr-mey
Ḥorşīdi göricek nola rakş eylese zerrāt
- 4 — Ferzīn gibi kec-revligi ko naṭ'ı felekde
Çarḥ etse gerekdür seni bir lū'b ile şehmāt
- 5 — Sevdā-yi cihānı koma gönlünde Ḥayālī
Ol Ka'be-i 'ulyāyi niçün mesken eder Lāt

4

- 1 — Ey ḥaṭṭ-ı yār her ṭarafa nāmeyi dağıt
'Uşşākuñ işi bitdi bu hengāmeyi dağıt

[2] tutmuş : tutdu Ün || şerbetin : meşrebin Ü Ün A M

[4] bir : her Ü F Ün Üv M C

[5] dūrd-ū mey : meydūrdü M | meyḥānede : ḥumḥānede Ün

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] Kim duşda: Duşunda C

[2] 'Aşk: zevk Ün A

[3] pūr-mey : bezmi Üv

[4] kec: keş Üv | felekde : cihānda Ür Üs Üt | lū'b ile : vech ile Üv

[5] gönlünde : gönütde Ü

4 Ü F Ün Üv A M C

- 2 — Eşcār-ı kühsār baña kol şalub dedi
‘Uryān-ı ‘aşk olub bize gel cāmeyi dağıt
- 3 — Bir nokṭaruñ ḥaḳıḳatidür çün ḥuūf-u kevn
Ey ḥāce ‘ārif ol varaḳ-u-ḥāmeyi dağıt
- 4 — Gül mevsiminde bādeye fetvā dilerse ḥalḳ
Eknāf-ı dehre bir nice ‘allāmeyi dağıt
- 5 — Şāh ol Ḥayālī kişverine muṭma‘innenüñ
Tiğ ı himemle ‘asker-i levvāmeyi dağıt

5

- 1 — Añılur gerçi ḥarābāt içre nāmuñ mey perest
Oldu bu meyḥānede ḥumlar teḥī ben nīm-mest
- 2 — Rehne tāc ü-ḥırḳayı göndermedi meyḥāneye
Sāğara şōlī uzatmasun bu bezm içinde dest
- 3 — Da‘vi²-i ḥüsn eyleyüb meydanuña geldükce mihr
Ḥüsn-ü ‘ālem-girüñ ey meh-rū düşürdü anı pest
- 4 — Bezm-i ḥāş-ı yārda Mañşūr-u fānī-meşrebe
Kāse-i serden şunulmuş bāde-i bezm-i Elest
- 5 — Kār-ger olmaz Ḥayālī bu dil-i pür-şevḳe ḡam
Cām-ı mihre ermedi seng-i ḥavādīsden şikest

6

- 1 — Gōz yaşı baḥrinde oldum ‘āşık-ı sevdā-perest
Bir nehngem fāriğ-i dām-ı cihān deryā-perest
- 2 — Rūy-u gülgününda ḥālūñ hindū-yi āteşkede
Lā‘i-i cān baḥşuñda ḥaṭṭuñ kāfir-i ‘lśā perest
- 3 — Hāy-ü-hūdan geçmedi meyḥāneden gelmiş gibi
Görmedüm şōlī gibi ‘ālemdede bir ḡavḡā-perest

5 Ü F Ün Üv A M C

[3] meydānuña : meydāna F Ün | geldükce: girdükce Ün girdüğince Üv

6 Ü F Ün Üv A M C

- 4 — Derdũñũñ bir dāğın ı iki cihāna vermezem
‘Aşk bāzārında oldum hāce-i dũnyā-perest
- 5 — Hũn-u dil nūş et Hayālî elde iken cām-ı ‘aşk
Bu demi hoş gör şaķın olma ğam-ı ferdā-perest

7

- 1 — Sinede ey dil ğam-ı cānānı mihmān oldu tũt
Hũn-u dil çek dāğũñı kũynũklũ biryān oldu tũt
- 2 — Kaķre kaķre kanlu yāşũñ bir şanem zũlfũnde gũr
Yā keķ i Cibrilde tesbĩh-i mercān oldu tũt
- 3 — Ol kaķı yanũñ kaķurma oklarından sīneñi
Ĝam beyābānında bir hāk-i neyistān oldu tũt
- 4 — Tā ki kānı‘sin hayāle saña el vermez vişāl
Perde-i çeşmũñ hicāb-ı vech-i cānān oldu tũt
- 5 — Kaşlarũñ ğini Hayālî bāc alur fağfũrdan
Kendũñi İran ile Turana haķan oldu tũt

[4] Derdũñũñ : derdũmũñ M | vermezem : vermezin A M

[5] ‘Aşk : ğam Üv

7 Ü F Üñ Üv A M C

[4] çeşmũñ : cismũñ M

Harf - üs : şa'

1

- 1 — Öpmege el vermedi cânân elinden elğiyās
Zulm elin uzatdı ol fettân elinden elğiyās
- 2 — Sâyeveş kaldum ayakda rahm edüb almaz elüm
Ol kıyâmet serv-şad cânân elinden elğiyās
- 3 — Zulm eli ile yıkdı dil mülkünü vîrân eyledi
Elğiyās ol zulmü çok fettân elinden elğiyās
- 4 — Hâme ile el bir edüb rāzumı fāş eyledi
İki yüzlü defter-ü-dīvân elinden elğiyās
- 5 — Ağlamakdan dîde elden çıkdı el vermez baña
Ey Hayālî ol gül-ü handân elinden elğiyās

1 Ün A C — Ü F Üv M

[2] elüm: ele C

[3] Zulm eli ile yıkdı dil: Zulm ile yıkdı bu dil A Zulmü yıkdı bu gönül Ün

[4] Hâme ile: Hâmesi ile A Ün

[5] Ağlamakdan: Ağlamakla Üt

Harf-ül-cīm

1

- 1 — Göñülde aşkuñ oldu ey cevān genc
Belī vīrānede olur nihān genc
- 2 — Derüb encüm nuķūdun gerçi ey meh
Döker meydāna her şeb āsumān gene
- 3 — Sen etseñ mihr-i hūsnūñ āşikārā
Dolar bir andažyüz kevn-ü mekān genc
- 4 — Gınā iķlīmīnūñ sultānlarına
Görünür cümle evrāk-ı hāzān genc
- 5 — Benüm olsa eđer ey āfet-i Rūm
Sstanbul pāy-i tahtında olan genc
- 6 — Baña kılsa revāne Husrev-i Hind
Diyār-ı Rūma yüz pīl i demān genc
- 7 — Eđer hākan ile fağfūr-u Çīn hem
Aṭā kılsa bu hāke bī-kerān genc
- 8 — Daḥi Kārūn ile hāk-i siyehde
Ne deñlü var ise ey bī-amān genc
- 9 — Verüb bu çümlesin alam belāñı
Kim oldur cān içinde cāvidān gene
- 10 — Hayālī dilde şaķla derd-i yārı
Kesilür başlar olsa ayān genc

1 Ü F Ün Üv A M C

[3] Dolar : Dola A

[4] Gınā : Fenā F | görünür : göründü A

[9] Verüb : Verem Ün A | cümlesin : cümleyi Ü

[10] Dilde şaķla derd-i yārı : şaķla derd-i yārı dilde A Ü

2

- 1 — Dilā Mecnūn-şifat uryān-ı aşk ol pīrehenden gec
Belā meydānınuñ gerçək şehīdi iseñ kefenden gec
- 2 — Yürü her serv-i bālāya akitma şu gibi gōñlūñ
Fenā gülzārinuñ el çek gülünden gel dikenden gec
- 3 — Çekilmiş dūd-u hasretdür bu bāguñ serv-i dīlcūsu
Dökülmüş zehr-i miñnetdür ruḥ u ḥāke cemenden gec
- 4 — Gōñül şehbāzını sīmurḡ-u Kāfa hem-cenāḥ eyle
Bu alçaqlarda pervāz eyleyen zāḡ u-zegānden gec
- 5 — Ḥayālī cāme-i zer-beft-ū-atlasdan olub fāriḡ
Libās-ı müsteʿārīden geçüb belki bedenden gec

3

- 1 — Ne ḡam ger vaşl-ı yār içün çekem renc
Kişi kim renc çekmez bula mı gene
- 2 — Mekānuñ Mekkedür kıblem evūñ Ḳuds
Yüzūñ Rūm eli zülfūñ mülk-ü Efrenc
- 3 — Atıñuñ ayaḡına ruḥ koyayın
Tek ey şeh oynama düşmanla şatrenc
- 4 — Cevānsīñ pīrlerden pend alḡıl
Şaḡın ʿaşıklaruñdan alma ilenc
- 5 — Ḥayālī ʿaşka düşdüñ çünki şabr et
Kim olmaz aşk bī ḡam genc bī-renc

2 Ü F Ün Üv A M C

[5] geçüb: bezüb Ün A M

3 Ün Üv (r kafiyesinde) Ü F A M C

[1] Kişi kim renc çekmez bula mı genc: kişi renc çekmez ise bula mı

genc C

[5] Kim: Ki Ün

Harf-üd-dāl

1

- 1 — ‘Āşıkam bir dilbere yok rahmi ‘āşıklar meded
Baña kan ağlar acır sīnemde yanıklar meded
- 2 — Her gece encüm gibi bīdār-ı kūy-u dilberin
Bir nazar eyleñ baña hey gözü açıklar meded
- 3 — Şūreti naqşın gözüm göñlümde etmişken nihān
Havf eder cān görmesün deyu münāfıklar meded
- 4 — Haşr olunca cām ile geçsün ser-encamuñ deyu
Bir du‘ā eyleñ geliñ ben meste ayıklar meded
- 5 — Şām-ı hicrānın Hayālī rüz-u vuşlat etmese
Şubh gibi mihri gālīb göñlü şādıklar meded

2

- 1 — Geçmeye_idi kāmētūñ ney-şekkere bir ince bend
Devr-i la‘lūñde başı örtülü şatılmazdı khand
- 2 — Zülf-ü pūr-çinūñ meh-i ruhsāruñ üzre görelī
Dūd-u āhum mihr-i ‘ālem-tāba atmışdur kemend
- 3 — Servden āvāze gelse şanma elhān-ı tıyūr
Zikr-i kalbī_ile du‘ā eyler saña serv-i bülend
- 4 — Şem‘lerle kūyuña gelmiş gece māh-ı felek
‘Ākıbet yüz qaralığı_ile tıtulur ol levend

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] dilbere yok rahmi : dilber-i bī-rahme A

[4] ser-encamuñ deyu : ser-encamum benüm Ür

[5] etmese : etmege : A

2 Ü F Ün Üv A M C

[1] Geçmeye_idi : geçmese_idi Üv

[2] atmışdur : şalmışdur Üt

[3] du‘ā eyler saña : saña eyler du‘ā M

- Nāy eylerse Hayālî bezmdc nâlemle bahş
Pârelensün tiğ-i miñnetle kalem-veş bend bend

3

- Āfitābum yoluñs hāk olmasun her ehl-i derd
Korķarın zerrāt olub dāmānuña el ura gerd
- 2 — Şubħdem eyvān-ı ʿaşķ-ı yāra zīver vermeğe
Her gece yur gözlerüñ yaşında gerdün lāciverd
- 3 — Şām-ı ğamda lemʿa-i āhumla daʿvā kılmağa
Māh-ü-zöhre müşterī meydāna gelsün ferd ferd
- 4 — Kanda beñzer rāh-ı ʿaşķuñda şehīd olanlara
Küştelerden püşteler olursa meydān-ı neberd
- 5 — Ey Hayālî eyledi Rüstemleri nazmuñ zebün
Kuvvet-i bāzūña tahşin merdsin vallahi merd

4

- 1 — Gamzeñ ucundan oldu iki çeşm-i pür-ümīd
Girye deminde kanları akar iki şehīd
- 2 — ʿİlm-i cefā kitābını ders etmede bu gün
İklīm-i Rūma gelmedi hālūñ gibi ferīd
- 3 — Duşunda görmeye bir ayak bāde hāletin
Şōfī rıyāzet ile eger kim ola kadīd
- 4 — Şu ʿārīzuñda hať göricek düşdü hañçere
Etdi kıyās anı gören ʿaks-i berg-i bīd

[5] kalem-veş : kalem tek Üt

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] korķarın : korķaram M

[3] daʿvā : ğavġā M

[4] püşteler : püşte Ü A

[5] bazuña : tabʿuña Üv

4 Ü F Ün Üv A M C

[1] ucundan : okundan A | kanları akar : kanlar akıdur : M

[3] eger kim ola : olursa eger Ün

- 5 — Geldi Hayālî kapuñā ‘arz ı niyâz eder
Devlet ziyâde Pâdişehüm ‘ömr ber-mezîd

5

- 1 — Gelüb ben ‘andelîbin eylemez şād
Elinden ol gülün feryād feryād
- 2 — Yüzünde hāl i hindū gibi tarrār
Duşunda görmedi ‘Ayyār-ı Bağdād
- 3 — Tılsım ile iki şemşîr kılmış
İki kaşın ruhu gencine üstād
- 4 — Yazarken şeklin olmuş nakş ı divār
Bağub sîb-i zenaḥdânına Bihzād
- 5 — Beñidür murğ u dil şehbâz-ı ‘aşkuñ
Ten i pür-dâğum oldu dām-ı şayyād
- 6 — Meh-i nev tişesine reşk edermiş
Keserken Bisütün dağını Ferhad
- 7 — Hayālî kaş-ı ‘ayşa urmaduñ el
Ḥabābuñ ḥānümānı oldu ber-bād

6

- 1 — Şadā ile bu gün iş‘ār eder ‘ūd
Cihānda şoḥbet-i yār oldu maḥsūd
- 2 — Teni kabrinde hāk olmuş ve lîkin
Daḥi Eyazı gözler çeşm-i Maḥmūd
- 3 — Dil-i sengîn-i yârı eyledüm nerm
Egerçi āheni mûm etdi Dāvūd
- Hayāl-i lebleri arturdu ahum
Ḳani ‘ālemde bir ḥelvā yi bî-dūd
- 5 — Hayālî benligi sen terk ederseñ
Olur senden Ḥudā-vü ḥalk ḥoşnūd

[5] eder : edüb M ede Üv A

5 Ü F Ün A—Üv M C

6 Ü F Ün A—Üv M C

- 1 — Dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak kâğıd
‘Aks-i rûyumla h̡azān bergi olur aķ kâğıd
- 2 — Meğer açmazdan açam dilbere tûmār-ı dili
Hālūmi ‘arz edemez bir iki parmak kâğıd
- 3 — Alnumūn aldı kıara yazuların çūnki dile
Hāme kıan ağıladı dōkdū başa toprak kâğıd
- 4 — Yalanı kâğıda yazar ki şata h̡āce h̡akīm
Va‘iz i şehriūn işi şıtmaya şatmak kâğıd
- 5 — İmri²-ül-Kays gibi oldu Hayālī h̡aķķuū
Bu faşāhatle der-i Ka‘beye aşmak kâğıd

Harf-ür-râ

1

- 1 — Demeñ Mecnûna fenn-i 'aşkı tekmil etdi kāmildür
Benüm yanumda ol dīvāne bilmez nesne cāhildür
- 2 — Anuñçün habs eder peykānuñı dil ey kemān-ebur
Ki ol bir kâfir-i bî-dîn elinden geldi bir dildür
- 3 — Gönül uşlu iseñ ol vālih-ü- şeydāsı bir hūbuñ
Şu kim dīvānesidür bir perinüñ rind-ü- 'ākıldür
- 4 — Dögünsem nola taşlarla bugün ol Yūsuf-u hūsnüñ
Kefine kim direm korsa terāzu-vār mā'ıldür
- 5 — Hayālî rûze-i ğamda hilāle döndüğü bu kim
Senüñ 'id-i cemālüñ görmedi ey mäh bir yıldur

2

- 1 — Tālî'ümde bu gönül her kime kim māyil olur
Göremez bir gün anuñ mäh-ı cemālin yıl olur
- 2 — Rūzigār etdi belā mevcini çeşmümde 'ayān
Acılıklar çeker ol kimse ki deryā-dil olur
- 3 — Bu kadar dāne-i encümle bitürmez bir käh
Mezra^c-ı sebzi sipihrüñ nice bî-ḥāşıl olur
- 4 — Oğ gibi doğru varur ya gibi egri eremez
Menzil-i 'aşkı nigāruñ ne 'aceb menzil olur

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] fenn-i: 'ilm-i Ün

[2] Ki: Kim M

[5] ğamda: ğamdan M | 'id-i: mihr-i Ün C mäh-ı Ü F Ün

2 Ü F Ün A M C-Üv

[1] gün: kez A

[2] çeşmümde: çeşmümünden C

[3] Mezra^c-ı: Hirmen-i Ü F M C

- 5 — Gayrıya mihr-ü-vefâ ola Hayâlîye cefâ
Ey şeh-i mülk-ü melâhat buña kim kıyıl olur

3

- 1 — Lâleler şahı-ı gülistânda kadeh-nüş oldular
Güft-ü-güy-u bülbüle güller kamu güş oldular
- 2 — Üstühân-ı sineden emvâc peydâ etdiler
Her rıyâzet ehli bir deryâ-yi pür-cüş oldular
- 3 — Hakkı biz bulduk deyu zann etmesün aşhâb ı kâl
Cüylar çün erdiler deryâya hāmüş oldular
- 4 — Asker-i nefis-ü havâya çekdiler ahı livâ
Halka halka dâğlar birle zırh püş oldular
- 5 — Ben Hayâlî bir şikârın alıcı şehbâz idüm
Kıpdı serverler beni nâgeh kârağuş oldular

4

- 1 — Ol nâzenin ki hüsn elinüñ dilberi geçer
Cândan hayâl-i vaşlı içün dil berî geçer
- 2 — Gül gibi iken elden ele varma dōstum
Kim elden ele düşse şolar gül ferî geçer
- 3 — Yüzümle süpürüb yolu yaşumla şularam
Şehrün çü izz-ü nâz ile dilberleri geçer
- 4 — Dellâl-ı şevke cânımı deñ eylesün mezâd
K'ol âfîtab-ı zöhre-cebîn müşteri geçer
- 5 — Men'etme şekkerüñi Hayâliden ey şanem
Kem gördüğün herif bu gün sükkerî geçer

[5] mihr-ü- : lütf-u- Üt

3 Ü F Ün A M C—Üv

[1] şahı-ı gülistânda : bezm-i çemen içre Ün

[2] sineden : sinede Ü F Ün A M

[3] deryâya : deryâda Ü M

4 Ü F Ün Üv A C-M

[3] yolu: yeri Fa | şularam: şuların C | çü. ki F | dilberleri: ol dilberi Üv

5

- 1 — Dişũñ lü'lü' lebũñ mercan ruhuñ baħr-i melāħatdũr
lki zũlfũñ neheng ol baħre ھاşũñ mevc-i āfetdũr
- 2 — Şıraťũñ ʿaynıdur ھاşũñ şačuñda ھاşr olur diller
Şorarsañ ben güneħkāra o ھاmet ħod kıyāmetdũr
- 3 — Diyār-ı ħayretũñ Mecnũn şeh-i şāħib-kũlāħıdur
K'anuñ başında kuşlar āşiyānı tāc-ı devletdũr
- 4 — Yaşumla ھا revān oldu başumdan ʿaql ise gitdi
Cihān āgyārdan ħālī gelürseñ gel ki furşatdur
- 5 — Ħayālī devlet el verdi diyār-ı ʿaşka şāħ oldum
Otağam başum üstünde ħümā-yi evc-i ʿizzetdũr

6

- 1 — Şemşir-i intizār ile dil pāre pāredũr
Hep pāreye şalan beni ol māħ- pāredũr
- 2 — Ser-geştesi olalı o māħuñ felek gibi
Dāmānum eşk-i çeşmũm ile pũr-sitāredũr
- 3 — Kıldı lebũñ ħayālī rakıbüñ dilinde cāy
Ħārā içinde şan ki yatur lāʿl-pāredũr
- 4 — Yanumca sürünür ھاmaz üftādelik yüzũn
Sāyem diler yüzũñ göre bir yüzü ھاradur
- 5 — Cennet Ħayālī gũşedürür kũy u yārdan
Dũzaħ feğānum oduna nisbet şerāredũr

7

- 1 — Cihān-ārā cihān içindedür arayı bilmezler
O māħiler ki deryā içredür deryāyi bilmezler

5 Ü F Ün Üv A M C

[1] lebũñ mercān: -yi cān-perver A

[4] yaşumla: yaşumdan M

[5] üstünde: ucunda F | evc-i: tāc-ı Ü F Ün Üv M C

6 Ü F Ün A M C—Üv

[1] ol: bir Üs

7 Ü F Ün Üv A M C

[1] O: Şu Ün A

- 2 — Harābāt ehline dūzaḥ ʿazābın añma ey zāhid
Ki bunlar ibn-i vakt oldu ğam-ı ferdāyi bilmezler
- 3 — Şafaḡ-gün kan içinde dāğın seyr etse ʿāşıklar
Güneşde zerre görmezler felekde ayı bilmezler
- 4 — Hamīde kadlerine rişte-i eşki taḡub bunlar
Atarlar tir i maḡşūdu nedendür yayı bilmezler
- 5 — Hayālī faḡr şalına çekenler cism-i ʿuryānı
Anuñla faḡr ederler atlas-u dīwāyi bilmezler

8

- 1 — Cān-nişār olduğuna cānāna acır gördüler
Ehl-i diller göz yaşın bir bir nazardan sürdüler
- 2 — Lāle evrāḡın çemenler yele verdi şanmañuz
Al kāğıdla güle taze haber uçurdular
- 3 — Kāzī ʿasker oldu gül şāhına nevrüz-u şerīf
Gece gündüz geldiler aña berāber durdular
- 4 — Eyleyüb meclis çemende sen harāmīsın deyu
Kāzīler bī-ḡad şurāḡınuñ günāhın şordular
- 5 — Ey Hayālī ḡaṡ-ı dildāra dil uzatmış meger
Baġda miskīn benefşenüñ kulaġın burdular

9

- 1 — Anlar ki tecerrüd etegin pāya çekerler
Himmet ḡademin ṡārem i mīnāya çekerler
- 2 — Bir pīre eriş ḡatre-i bārān kʷola ṡālib
İrmaġlar ol ḡatreyi deryāya çekerler

[3] Güneşde: güneşden A

8 Ü F Ün Üv A M C

[2] yele: bāda Ün | çemenler yele verdi : yele verdi çemenler M | güle: göge Üv

[3] Gece gündüz geldiler: gece ve gündüz gelüb Ün

[5] dil uzatmış meger : dil uzatduñ deyu Üa

9 Ü F Ün Üv A M C

- 3 — İç kanımı kim cân ola maḳşūduna vāşıl
Şayd etmege yārı mey-i ḥamrāya çekerler
- 4 — Bu dār-ı cihān içre tecemmülden edüb ʿad
Manşūru fenā ehli ser-ü-pāya çekerler
- 5 — Eşʿār-ı Hayālî var iken gūşunu şehir
Bilsem ne için lü'lü-yi lālāya çekerler

10

- 1 — Daʿvā yi ḥüsn kıлмаğ ı ʿālemde ey nigār
Sen dil-sitān ile büt-i Çinüñ ne cânı var
- 2 — Peykânlaruñ bedende gelüb olalı muḳîm
Gam ʿaskerine oldu tenüm āhenin ḥışār
- 3 — Kanlu yaşumla yazmağ ı ḡam mācerāsını
Ruḥsār-ı zerdüm oldu benüm levḥ-i zer-nigār
- 4 — Gün gibi göge erdi başum olalı şehā
Ben ʿāşık-ı felek-zede kūyuñde ḥākisār
- 5 — Kimdür Hayālî der iseñ ey serv-i ḥōş-ḥırām
Bir derd esiri ʿāşık-ı bed-nām-ı rüzigār

11

- 1 — Bir güzel sevdüm kılıcından demādem kan aḳar
Gūyiyā bir cūydan berg i gül-ü ḥandān aḳar
- 2 — Gözlerüm gördükde yārı kanlu yaş eyler revān
Cūylar evvel bahār olsa eder tuğyān aḳar
- 3 — Bir ışıkdur şemʿ-i bezm-ārā diyār-ı Şām'da
Ceze-i dīdārına pervāneden ḳurbān aḳar

[3] Cān: dil Ün

[4] Bu: Bir Ü F Ün Üv M C | cihān: fenā Ün

10 Ü F Ün Üv A M C

[5] der iseñ ey: derseñ eyā A M | ʿāşık-ı bed-nām: ʿāşık u- bednām 'A

11 Ü F Ün Üv A M C

[1] sevdüm: gördüm A C | cūydan: cūydur Üv

[2] eyler: olsun C | olsa: erse Ür | eder: edüb Üt

- 4 — Çeşme i Hayvân aqaldan Hızra verdi—ise hayât
Şâh elinden zülhayât olanlara ihsân aqar
- 5 — Aldı gitdi penbe-i dâğum Hayâlî seyl-i eşk
Güiyâ bir cüydsn berg-i gül-ü handân aqar

12

- 1 — Etmege ihyâ bahârı ebrden bârân aqar
Zulmet içinde şanasın Çeşme-i Hayvân aqar
- 2 — Çäk çäk etdüm tenüm hecrüñde qan oldu revân
Bu zemîn-i sînede her vâdiye hicrân aqar
- 3 — Sînemüñ dâğın görüb ʿuşşâk teslîm oldular
Er ocağıdur benüm şâhum buna qurbân aqar
- 4 — Bir nice hem-dem hem-âgâzuz ki faşşâd-ı każâ
Birümüzden qan alursa cümlemüzden qan aqar
- 5 — Nazm-ı cân-bahş-ı Hayâlî mürdeye verür hayât
Geceler ihyâ eden ʿarîf deminden cân aqar

13

- 1 — Elifler serv peykân gonca şahn-ı sîne bağumdur
Gül-ü gülzâr-ı ğam cismümde qanlı tâze dâğumdur
- 2 — Senüñ diğmeñ gezer sînemde tîrüñ ey kemân-ebrü
Gamüñ odu ile göñlümü ben yaqđum çerâğumdur
- 3 — Ben ol Mecnûn-u ʿaşkem seyr-i şahrâdan elüm çekdüm
Durağum kûy-u ğam künc-ü belâ her şeb yatağumdur
- 4 — Şafağ mey mihr-ü-meh sâğsr habâbıdur anuñ encüm
Elümde mest-i ʿaşkem iki ʿâlem bir ayağumdur

[4] Şah elinden: dest-i Şehden Ün

12 Ü F Ün Üv A M C

[1] İçinde şanasın: içre şanasın kim Üv

[2] vâdiye: vadî-i Ü F Üv M C

[3] ocağıdur; bucağıdur: Üv | şâhum: başum Ü rûhum M

[5] verür hayât: canlar verür Üs | ʿarîf: ʿaşîk | geceler: mürdeler Üt:

13 Ü F Ün Üv A M C

- 5— Nihāl-i ʿömr-ü Paşadan hâzân-ı ğam irağ olsun
Hayālî şolmasun ol gül budağı bir budağumdur

14

- 1 — Gördüler dildârı ağzında zebânın gezdürür
ʿÂşık-ı dil-besteler kef geçdi cânın gezdürür
- 2 — Yârûñ ahum zer-nişân peykânını dilden kıpar
Gülşenûñ güyâ şabâ berg-i hâzânın gezdürür
- 3 — Her kılından çağrışur diller eli—ile çün nigâr
ʿÂrızında tırta-ı ʿanber-feşânın gezdürür
- 4 — Kulle-i ʿaşkuñ pelengi yâdigârıdur deyu
Şirler Mecnûn-u mestûñ üstühânın gezdürür
- 5 — Çarh ahumdan niyâz edüb Hayālî sînemûñ
Meh yerine penbe-i dâğ ı nihânın gezdürür

15

- 1 — Serv ile gül çemende ki durub oturdular
Bu kıdd-ü-bu ʿizârı yine sende gördüler
- 2 — Sensüz açılmazuz deyu peyk-i şabâ ile
Güller çemende bülbüle kâğıd uçurdular
- 3 — Mey fâʿide—ile şöhreti var bir metâʿ idi
Devr-i lebûñde anı ayağı düşürdüler
- 4 — Seylâb kabrin eşdi şemâl-ü-şabâ gelüb
Mecnûn-u bî-kes öldüğü vaktin göturdüler
- 5 — Çünkü Hayālî eşkine deryâ uzatdı dil
Üşub bulutlar üstüne kökten uçurdular

[5] Nihāl i : Bahâr-ı Üv | ʿömr-ü Paşadan : Padişâdan her Üv C |
Paşadan : dilberden A | şolmasun : tûbiyem : Üs

14 Ü F Ün A M C—Üv

[2] yaruñ : Lâd-ı A

[3] kılından : tarafdan Ün A

15 Ü F Ün Üv A M C

[1] kıdd-ü : kıddi Ür

[4] vaktin : demde Ü F Ün Üv A M C (Üt nushasında «vaktin» dir)

eşdi : etdi Ü F Ün Üv A M C (Üt nushasında «eşdi» dir)

16

- 1 — Al cāme ile geçen şehr içre ol meh-pāredür
Yakmak için ʿālemi gūyā bir āteş pāredür
- 2 — Kim ki içdi sāķi-i ʿaşkuñ elinden bir ayāğ
Cürʿa-veş pāmāldür bencileyin āvāredür
- 3 — Kātı gōñlüñ dōstum cism-i lāţifüñde senüñ
Gūyiyā şāfı şunuñ içinde seng i hāredür
- 4 — Dedi girsün gōñlüñe tiğüm delüb çāk eylesün
Gōñlüme her demde kārı ol nigāruñ yaradur
- 5 — Deyr-i ʿālemde Hayālī kime ʿaşıkdur deseñ
Ey büt-i ʿİsī nefes sen saçları zünnaradur

17

- 1 — Şol gedā kim kūyuñuñ çeşmi ile āb-efşānıdur
Pādişāh-ı berr-ü-baħr olmuş cihān sulţānıdur
- 2 — Cāmiʿ-i tende dilüm bir lāʿlden kandıldür
Kim aña tırüñ fetil-ü-şuʿlesi peykānıdur
- 3 — Lāle şanmañ görünen her nev-cevān ölmüşlere
Acıyub kan ağladı çeşm i zemīnüñ kanıdur
- 4 — Hāk-i pāyuñ ehl-i ʿaşkuñ nūr-u ʿāyınıdur velī
Sīnesi içre hayāl-i kākülün imānıdur
- 5 — Ey Hayālī çün gedā olduñ ʿAlīʾnün ʿaşkına
Gāfil olma gördüğün merdāneler meydānıdur

16 Ü F Ün Üv A M C

[1] şehr içre : bu şehri Ür | şehrimüz Üt | yakmak için ʿālemi : ʿālemi yakmağ için A Üv

[2] ʿaşkuñ: devrün M | pāmāldür: üftādedür M

[3] şunuñ : şuyuñ Üv A

17 Ü F Ün Üv A M C — Üv

[1] berr-ü-baħr: baħr-ü-ber Ü C

[2] dilüm: gözüm Ür

[3] lāle: lāleler Üt — her: bu M biz A

18

- 1 — Tîrin kaçan nişāna ol ebrû-kemān atar
Aña nişān olmağa 'uşşāk cān atar
- 2 — Mecnūn tenini eyldi Leylî itine 'arż
İssın ağırlayan itine üstuḥḩn atar
- 3 — Evvel nazarda vermedi Şîrine cān deyu
Ferhāda ta'ne taşını pîr-ü-cevān atar
- 4 — Ol münḩanî ki ḩalbūne cāy ola 'ālîyāt
Zîrā ki gūyu gök yüzüne şavlecān atar
- 5 — Meydān ı ḩaḩda çekdi kemān-ı maḩabbeti
ḩallācdur ḩayālî benümle kemān atar

19

- 1 — Dünyā ḩatumda zehr ile perverde mîvedür
Meydān-ı himmetümde felek çarḩ-ı bîvedür
- 2 — ḩahruñ deminde lûṭfuña ilter gönül penāḩ
Dāmānı küḩsār-ı 'azîmüñ girîvedür
- 3 — Mañşür olan fenā yoluna pāyidār olur
Bu kārı şanma pîşe i her şaḩş-ı lîvedür
- 4 — Dāguñ cigerde lāle i bāḒ-ı firāḩdur
ḩāl-i ruḩuñ benefşe-i gülzār-ı şîvedür
- 5 — Meydān-ı nazmun eyledi Rüstemlerin zebün
ḩaşd-ı ḩayālî ma'reke-ārā-yi Gîvedür

20

- 1 — Şîr-ü-sāz-ü-dilber-ü-mey kim cihānuñ cānidur
Ca'fer-ābāduñ biḩamdillāḩ bugün erkānidur

18 Ü F Ün Üv A M C

[5] ḩallācdur: Mañşürdur A

19 Ü F Ün Üv A M C

[4] bāḒ-ı: dāḒ-ı Ün

[5] Meydān-ı nazmuñ eyledi Rüstemlerin zebün: Sözde zebünüm
oldu cihān peḩlevānları Ür | ḩaşd-ı: ḩaşdum Ür

20 Ü F Ün A M C—Üv

- 2 — Lāciverdī sūnbūlī ile āsumānuñ ‘aynıdır
Açılan nergisler anuñ encüm-ü rahşānıdır
- 3 — Ni‘met-ābādı nola beñzetse şarkīler buña
Rūmda şöhret tutan şimdi ‘acem yalanıdır
- 4 — Kişver-i ‘ayş-u-‘tarabda begliği var Ca‘ferüñ
Nice biñ zevk-u-şafā ikliminüñ sulţanıdır
- 5 — Ya çıkarmak ya koparmak istemen zinhār kim
Çeşmi nergisdür anuñ sūnbül kökü dendānıdır
- 6 — Fakr vādisinde ser-gerdān olan üftādeler
Gūşe-i bī-tūşesinüñ her gece mihmānıdır
- 7 — Ol cevān-merde nola ehl-i fütüvvet der isem
Varını bezl etmede Rumuñ Ahī Evranıdır
- 8 — ‘Ayn-ı Zemzem çahı tekye kâ‘be-i ‘uşşākdur
Aña bu nazmı diyen ol Ka‘benüñ Hāssānıdır

21

- 1 — Rengīn lebūñ kim ey şanem ol haṭṭ-ı nevdedür
Bir lâ‘ldür ki kâfir elinde girevdedür
- 2 — Bu oldu ahum içre benüm kanlu gözlerüm
İki şerāredür derūn-u ‘alevdedür
- 3 — Şehbāz-ı ‘aşk sāye şala üstüme deyu
Cism-i za‘ifüm aña atılmağa gövdedür
- 4 — Kays eyledi hayāline göz merdümünde cāy
Gördü karar-ı Leyliyi kim kara evdedür
- 5 — Muṭrib Hayālī bezmini germ eyleseñ onuñ
Göñlü Hicāzda kulağı pīşrevdedür

[7] fütüvvet der isem: fütüvvetdür desem A

[8] Aña: O ki F Ün C

21 Ü F Ün Üv A M C

[4] kim: Çün A

22

- 1 — Gerçi gönlüm kendüi Cām-ı Sikender gösterür
Sınsa her bir pâresin bir tîz hançer gösterür
- 2 — Dergehinde her kesi bir görmeyüb sultân-ı aşk
Kimine jûlîde mu kimine efser gösterür
- 3 — Fark-ı Mecnûnda görünen âşiyândur şanmañuz
Kellesinde bâde-i aşk ile sāğar gösterür
- 4 — Aldı cânlar naqdini olub havâle gamzesi
Şimdi gelmişdür hañı uşşâka defter gösterür
- 5 — Hâk edelden kûy-u aşk içre Hayâlî cismini
Kendüi her zerresi bir mihr-i enver gösterür

23

- 1 — Hañt-ı miskînüñ lebünde anber-i sārā şatar
Ruñlaruñ mihr-ü-mağabbet beñlerüñ sevdā şatar
- 2 — idgehde sen dükān açduñ şulu şeftalüye
Nār-ı hasretle yanub aşıkıların eyvā (ayva) şatar
- 3 — Dilde peykānuñdan ayrılmaz hayālî hālîñüñ
Güyyā tîfl-ı habesdür Ka'bede hurma şatar
- 4 — Çrñı gerdün mäh-ı nev na'li ile oldu müşteri
Leblerüñ bāzār-ı hüsn içre görüb helvā şatar
- 5 — Rindler vardur harābāt içre bir sāğar meye
Taht-ı Cemşidi girev kor efser-i Dārā şatar

22 Ü F Ün A M C — Üv

- [1] her bir: ger her Üt
- [2] görmeyüb: bilmeyüb Ün
- [3] kellesinde: kellesini M
- [4] cânlar: dil Ür | olub: oluban Ür

23 Ü F Ün Üv A M C

- [1] miskîn : mişgîn A
- [4] na'li ile : aksi ile Ü F Ün Üv C
- [5] Rindler vardur; Rind oldur kim Ür

- 6 — Gūşe-i bî-tūşe-i fakr içre bir kemter gedā
Vaqt olur kim pādişāh-ı dehre istignā şatar
- 7 — Yūsuf-u Mısr-ı belāgatdūr Hayālî dōstum
Anuñ içün kendüyi kıymetle bî-pervā şatar

24

- 1 — Mest etdi hāḫ-ı ʿālemi ol lāʿl-i nāblar
Devr-i lebūñde ayāğa düşdü şarāblar
- 2 — Bāğ-ı cihānda görmeye sen servi bir nazar
Āb-ı revāna gözler olubdur ḥabāblar
- 3 — Dāğ-ı siyāhlar beni zeyn etdi der gören
Mecnūnu gör ki üstüne üşmüş gurāblar
- 4 — Bihūde şanma cūy şadasın ki taşlara
Kātı göñüllü olduḡuñu söyler āblar
- 5 — Dökme Hayālî yaş raḫamın şafḥa-i ḡama
Rūz-u şümār olunca anı kim ḥisālar

25

- 1 — Ḥabibūñ Kābe Kavseyñi rümūzun şōfî benden şor
Muḥammed ālinūñ māhiyyetin Veys-i Kāren'den şor
- 2 — Hevā yolunda pā muḥkem edüb vermek yele başı
Nice imiş rüşen etsün saña şemʿ-i encümenden şor
- 3 — Başūmdan aşdı seylāb-ı sirişküm vādî-i ḡamde
Beru gel mācerā-yi ʿaşḫı başından geçenden şor

[6] Vaqt : gāh Fa | dehre : vaḫte Ün Üv

[7] kıymetle : kıymetlu M

24 Ü F Ün A M C — Üv

[8] Üstüne : başına Ün

[5] a01 ; bunu A

25 Ü F Ün Üv A M C

[1] Veys-i Karen : Veys-ül-karen Ün

- 4 — Ne bilsün küh-u miñnetde ne çekdügin anuñ Husrev
Şorarsañ hāl-i Ferhādı var ol şirîn-sıhaden şor
- 5 — Belā bezminde Ferhād ile Mecnūn geçdi Len kaldum
Şorsañ meclisūñ keyfiyyetin kendin bilenden şor
- 6 — Hayālī tevbesin imānuña döndürse ey şōfī
Kerem kıl ol günāhı sākī-i tevbe-şikenden şor

26

- 1 — Ciger hūnābesin nūş etmegi ʿaşk içre benden şor
Hadīs-i lâʿl-i Şirīni zebān-ı Kūhkenden şor
- 2 — Maḥabbet çuyibārı kim ser-i ʿāşık ḥabābıdur
Geçid vermez anuñ yolunu başından geçenden şor
- 3 — Peleng-efken gözüñ ḥavfi ile ol şirāne ğamzeñden
Ne kanlar yutduĝın āhū-yu Çin mişg-i Hutenden şor
- 4 — Hayālūñ şāhı ğam ceysin çeküb dil mülkünü yıkdı
Eger teftiş-i zulm etseñ şehā ehl-i vaṭından şor
- 5 — Hayālī ṭabʿını şāʿir geçenlerden suʿāl eyle
Hücūm-u şāhbāzı bir nice zāĝ-u-zegandan şor

27

- 1 — Şām erişse şemʿ umar pervāneler kim yanalar
Gelse kış sevdāsıdur abdalūñ āteşhāneler
- 2 — Şemʿ dikdi bezm meydānında bir altun kabaĝ
Atdılar āh okların her yañadan pervāneler
- 3 — Şemʿ bir altun ayaĝ açdı maḥabbet ehline
Oldu ʿaksinden anuñ pervāneler mestāneler
- 4 — Şemʿ-i meclis germ olub söyler zebān-ı hāl ile
Āşinā hemreng olur baña kaçır bigāneler

[4] Bu beyit yalnız Üe nushasında vardır

[5] döndürse : döndürdü Ün Üv

26 Ü F Ün Üv A M C

27 Ü F Ün A M C — Üv

[1] erişse : erse M

- 5 — Tekye-i ‘aşkuñ kadīmī şem^c bir meczūbudur
Ey Hayālī ol erūñ kurbānıdur pervāneler

28

- 1 — Dehān-ı nāzenini mīme beñzer
Cemāl üstünde zülfü cīme beñzer
- 2 — Ruḥu nār iki zülfü üzre kaşı
Siyāsetgāh-ı lbrāhime beñzer
- 3 — Müje hañçerle lbrāhime dönmüş
Göz lsmā‘il-veş teslīme beñzer
- 4 — Elifle na‘l ile zeyn oldu sīnem
O tıfla tahta-i ta‘līme beñzer
- 5 — Hayālī ḥāk-i pāyūñ tāk edinmiş
Bu gün Dārā-yi heft iklīme beñzer

29

- 1 — Gül yüzünde ey perī zülf-ü perīşānuñ mı var
Gülşen-i Cennetdür anda taze reyḥānuñ mı var
- 2 — Yār ile aḡyārı gördüm oturur iken dedüm
Ey melek-şüret nedür yānuñda şeyṭānuñ mı var
- 3 — Öldürürsin ‘āşıkı raḥm eylemezsin en şanem
Hey ne kāfirsın senūñ sīneñde imānuñ mı var
- 4 — Gel ikende kendüñe germ olma ey bāḡ-ı Behişt
Kāmet-i dilber gıbi serv-i ḥıramānuñ mı var
- 5 — Bu Hayālī ḥastayı öldürmek istersin şehā
Ka‘be-i kūyuñde yoḡsa yine kurbānuñ mı var

[5] meezūbudur : abdālıdur C | emrūñ : evūñ C

28 Ü F Ün Üv A M C

[1] nāzenīni : nāzeninūñ Ün | zülfü : zülfūñ Ün

[2] ruḥu : ruḥuñ Ün | zülfü : zülfūñ Ün

[3] Müje ; Müjeñ Ün

[4] na‘l : daḡ Ün

29 Ü F Ün A M C — Üv

[2] iken : bir gün A

[5] ḥastayı : bendeñi C

30

- 1 — Lâleler deşde eţfâl-i dil-ü-cânumdur
Çeşm-i hûnbâr-ı serümdür cigerüm kanumdur
- 2 — Vermeyen döstluğa  alem-i fânide hâlel
Dolu peymâne ile  ahd ile peymânumdur
- 3 — Sinede dâğ-ı gamuñ fâş eden ağıyâra
Nideyin neyleyeyin çāk-i giribânumdur
- 4 — Hâne i dilde karar eyle gel en genc-i murād
Çok zamān oldu senüñ  aşkuña vîrânumdur
- 5 — Ten hişārını Hayālî nice hıfz eyleyeyin
Ecele kapu açan rahne-i dendânumdur

31

- 1 — Sākî i devlet ki her bî-meşrebe sāğar şunar
Baña geldükce kadeh cām-ı belâ-perver şunar
- 2 — Her hākîme hemdem olsam hikmet-i Yünān bilür
Zehr-i gam del ine tiryāk istesem ejder şunar
- 3 — Cān-ı şîrîni revān eyler göñ  l cānāneye
Rind-i şāhid - bāzdur maĥb  buna şekker şunar
- 4 — Göñ  l  me gelse ĥayāl-i l  l-i r   -efz  -yi d  st
Şan ki D  r  ya Fer  d  n C  m-ı İ  kender şunar
- 5 — H  ne-i na  mum b  r  c-u   sum  n   seyr eder
G  yiy     s   H  v  riyy  na na  l-i ter şunar
- 6 — K  pmad   k  n-ı k  demden bir Hay  l   ey felek
Destine Sul  t  n-ı R  mu  n s  z gibi gevher şunar

30    n A M C — F   v

[2] h  lel : g  n  l   r

31    F   v A M C —   n

32

- 1 — Dilber nihāl-i tazedürür bergi şivedür
Cevr-ü cefası cānlara erzanī mīvedür
- 2 — Gün riştesi ile olsa nola germ müşteri
Yūsuf-izār dilberüme çarh bīvedür
- 3 — Göz yaşın ayağı tozuna harc eder gönül
Zirā gereklü t̄alib-i iksire jivedür
- 4 — Şöfi tarīk-i aşkda terk i ser eylemez
Başa iletmedi bir işin kati līvedür
- 5 — Hān-ı vişāl-i yār ile etsün Hayālī zevk
Sen ey rakīb kapuda billahi ive dur

33

- 1 — Şol gönül kim şām-ı gāmda derdünü tenhā çeker
Cān gözüne kuhl-ü اسرى سبجان الذى çeker
- 2 — Yār ile aşık ikilik perdesini kıldı çāk
Vaḥdete erdi daḥi zāhid gām-ı ferdā çeker
- 3 — Mürçe bir kaṭre şu içre vücūdun ğark eder
Teşne-diller var ki bir demde yedi deryā çeker
- 4 — Āşiyān-ı bülbülü şaġar edüb gülzārda
Gonca lâ'lūn yādına ey lāle-ruḥ şahbā çeker
- 5 — Dergehinde her ne kim emr eylese sultān- aşk
Nice yıllardur Hayālī ḥükmüne tuġrā çeker

32 Ü F Ün Üv A M C

[1] tazedürür : nāzdürür Ü Üv

33 Ü F Ün A M C — Üv

[3] şu içre vücūdun ğark eder : mā' içinde olur nā-bedīd Ün A

[5] eylese : eyleye Ç

34

- 1 — Dilberā hayl-ı hayālũñ vasaṭ-ı cānda yatur
Mihr-i şevķuñ şanemā bu dil-i vīrānda yatur
- 2 — Zekānuñ çāhına şabr eylemeyüb düşdü göñül
Dil-i bīçare gör'e miḥnet-i cānānda yatur
- 3 — Ruḥuñ üstünde gören ḥāl-i siyāhuñ şanemā
Der Ḥabeş tıflıdırür bağ-ı gülistānda yatur
- 4 — Gamzesi oku anuñ cān-ü-göñülde geçüb
Kimse fehmi etmez anı ben bilürem kanda yatur
- 5 — Biñ ola beneileyin ol şehũñ āvāreleri
Güşe-i gamda Ḥayālī nice dermānde yatur

35

- 1 — Her nesne kim yaratdı Ḥudā bī-beḥānedür
Bāzār-ı Ḥaḫda kāsidi olan bī-beḥa nedür
- 2 — Kārũn ölünce verdi yele anı rüzigār
Faşl-ı ḥazān varakları genc-i hıżānedür
- 3 — Leylī saçı hevāsına Mecnũn-u bī-dilũñ
Her üstüḥānı tīg-i melāmetle şānedür
- 4 — Mañşür-var bunda gelen kisvet indirür
Dergāḥ-ı şāh-ı 'aşķ 'aceb āsitānedür
- 5 — Çũn kim zemāne devleti gelmez Ḥayālīye
Bir özge devlet el vere şāyed zemānedür

34 Ü F Üñ Üv A M C

- [2] bīçare gör'e miḥnet-i: bīçāresidür maḥbes-i Üñ bīçāreyi gör
maḥbes-i A | cānānda: zındānda C
[4] bilürem: bilürin A

35 Ü F Üñ Üv A M C

- [4] āsitānedür: sikkēḥānedür Ü A M
[5] devlet el vere: devleti vere Üv

36

- 1 — Bîsütünüñ lâlesin görseñ naẓar Ferhâdatur
Mürde-i ‘aşkı ölü şanma gözü dünyâdatur
- 2 — Haṭṭuñ erdi Hızr-veş âb-ı ‘izâruñda baña
Lâcerem İlyâs-ı vaḳtũñ ayağı deryâdatur
- 3 — Câm çekseñ himmeti pîr-i muğândan kıl taleb
Tâcda neyler şeref devlet ser i Dârâdatur
- 4 — Murğ-u âbîdür ki Çîn baħrinde tutmuşdur vaṭan
Hâl-i mişğ âsâ ki konmuş bu ruh-u zîbâdatur
- 5 — Ser-nigün olsun Hayâlî ol kim ol ğavvâş-vâr
Baħr-i naẓmuñ seyr ederken bulmaz ol deryâda dūr

37

- 1 — Dil delen müjgânları_ile ğamze-i ğammâzıdur
aña çok işler geçer cānâne bu en azıdur
- 2 — Kebk-veş reftâr ilen göñlüm kuşun şayd eyleyen
Rûm elinũñ bir kıra gözlü güzel şehbâzıdur
- 3 — Hañçeri belinde şemşîri taķılmış yanına
Dilberüm şimdi kesicilerle yürür ğâzîdür
- 4 — Ben nice mihr ü-vefâsın isteyem sen meh veşũñ
Göñlümüñ eglencesi cevr-ü-cefâ-vü-nâzıdur
- 5 — Sen nice paşalaruñ içre ser-âmedseñ begüm
Ehl-i naẓmuñ bu Hayâlî öyle bir mümtâzıdur

36 Ü F Ün Üv A M C

[1] ölü : ölü Ü F | şanma : şanmañ A C

[3] devlet : hikmet Üv

[4] bu : bir A

37 Ü F Ün Üv A M C

[2] göñlüm kuşun : dil murğunu Ün

[3] belinde : yanında A | şemşîri taķılmış : şemşîrin taķınmış A

C | yanına : beline A

[5] begüm : bugün Ün Üv

38

- 1 — Hayālūñ şehriyārınuñ gözüm sırça sarāyıdur
Göñül halvetgehi farkumda tācum hāk-i pāyıdur
- 2 — Müjeñ hañçerleri reşki belini bükdü şemşirūñ
Göreldeñ kaşlaruñ cānā kemanuñ başı kayıdur
- 3 — Aķar şudan eser yelden gözüm göñlüm şaķınurdum
Biri ter-dāmen oldu şimdiden biri havayıdür
- 4 — Fenādan zevķ almazsañ Enelhāk sırrını açma
Kim ol bāzū-yu Hallācuñ kurulmuş elde yayıdur
- 5 — Sözü rengin edā etmek Hayālī ihtirā'ıdur
Horasan ehli şnmasun bunu tarz ı Nevāyī'dür

39

- 1 — Dedüm hayāl-i lâ'li lebüñ çeşm-i terdedür
Nāz eyleyüb gülüb dedi dilber nazardadır
- 2 — Ey Yūsuf-u cemāl dem-ālūde olalı
Pirāhenüñ 'alāmeti çeşm-i pederdedür
- 3 — Cānā hezār ğonce-i gülzāra vermezin
Peykānuñı ki kıana boyanmış cigerededür
- 4 — Levh i ruķuñda hāl-ü haķuñdan alur sebaķ
Ol fitneler ki gerdiş-i devr-i ķamerdedür
- 5 — Oldum Hayālī ķāker-i rindān ı meykede
İķbāl bunda bende sa'ādet bu derdedür

40

- 1 — Bu bağ-ı 'ālem-ārā kim serāser verd-i hōşbūdur
Şu deñlü şöhrefi var kim heman bir şehir bir budur
- 2 — Dem-ālūde ser-i bülbüldürür her ğoncası anuñ
'Aceb mi bağlanursa gülleri zīrā ki ķanludur

38 Ü F Üñ Üv A M C

[4] almazsañ : etmezseñ Üv | bāzū-yu : bāzār-ı Ü F Üñ Üv A M C

39 Ü F Üñ Üv A M C

40 Ü F Üñ Üv A M C

- 3 — Gülûn her tâze bergi rişte-i eşk-i hezâr ile
Lebûn şehdini mîzân etmege ey meh terâzûdur
- 4 — Gülü kan tutduğı dem nişter-i hâr ile faşd etdi
Aña her şâh-ı gülbün bir leţâfet-bahş bâzûdur
- 5 — Ayağı tozuna işâr içün şâhuñ ruĥ-u gülde
Ĥayâlî jâleler lâ'lin şabâklar içre lûlûdur

41

- 1 — Gönlüm havâsı tâ ki benüm sen perîdedür
Cân murġu âremîde degüldür remîdedür
- 2 — Meyhâne i lebûñde şaçuñ çenber aşalı
Câm-ı sürûru ehl-i şafâya resîdedür
- 3 — Gönlüm ĥayâlûñ ile kaçan şohbet eylese
Kanlu yaşum o bezme şarâb-ı çekîdedür
- 4 — Şâhum baña cefâ-vü- rakîbe vefâ işûñ
Nâmuñ 'Alî maĥabbetûñ illâ Yezîdedür
- 5 — Ĥaţţ-ı nigâr gibi Ĥayâlî senûñ sözûñ
Maĥbûl-ü şab^c-ı ehl-i naẓar nûr-u dîdedür

42

- 1 — Başum diyâr-ı ġamda belâ kühsârıdur
İki gözüm bi'aynihi anuñ pıñarıdur
- 2 — Dîvâr çekdi ĥaţtı ve top oldu ġabġabı
Ruhsâr-ı yâr mülk-ü melâĥat ĥişârıdur
- 3 — Zünnâr-ı 'aşķı belûñe kim baġladı deseñ
Deyr-i cihânda bir şanemûñ yâdigârıdur

[3] eşk-i : âh-ı F A M C | ey meh : ey gül Ün Üv cānā A

41 Ü F Ün A M — Üv C

[2] sürûru : sürûr A

[4] eylese : eyleye A

42 Ü F Ün Üv M C — A

[2] mülk-ü : şehr-i C

- 4 — Mecnûn alalı başına murğ âşiyânını
Dīvānelik vilâyetinüñ tâcdârıdır
- 5 — Beyti ocağına şu koyan cümle şâ'irüñ
Cânâ Hayālînüñ ğazel-i âbdârıdır

43

- 1 — Gön'lüm bir âfet-i dil-ü-dîn mübtelâsıdır
Öldürdüğine kendü yine kan bahâsıdır
- 2 — Yaşam biri birine katubdur deñizleri
Irmağlarda şu gözümün mâcerâsıdır
- 3 — Hiç etmedüm huzûr gönül hânesinde ben
Seng-i cefâ-yi yâr ile bir yıkılasıdır
- 4 — Sultân-ı 'aşk kendüye hâş eyledi beni
Sinemde gördü dâğumu şahin yuvasıdır
- 5 — Gerçek sipâhîlerle yine oldu hemsefer
Güyâ Hayālî Rum elinüñ kethüdâsıdır

44

- 1 — Her kim ki hâşa 'aşk ile bed-nâm-ı 'am olur
Mecnûn gibi bu silsile içre benâm olur
- 2 — Bâr-ı ümîd 'aşk ile erer kemâline
Gün pertevini görmeyicek mîve hâam olur
- 3 — Nokşanı yokdur ol kişinüñ kim seni seve
Her kim ki saña 'âşık ola ol temâm olur.
- 4 — Bu dâne dâne eşk ile sinemde na'ller
Murğ-u ecel şikârına dâne—ile dâm olur
- 5 — Sıhr eyledi Hayālî ğazel demede yine
Her bir ğazâl-i vahşî görüb anı râm olur

43 Ü F Ün A M C — Üv

44 Ü F Ün Üv A M C

[2] erer : erdi A

[3] yokdur : var mı? Üv | ola : olur Üv A

[4] ne'ller : dâğ'lar F Ün Üv

[5] görüb : görür F yürür Üv | anı : aña Üv

45

- 1 — Âşık olan selâmeti olmak neden gelür
Meyhâne oldu aşk aña şâhum içen gelür
- 2 — Deşt-i belâda cân vereli Kays-i Âmirî
Her şeb beyâz-ı şubhddan aña kefen gelür
- 3 — Kes rişte-i alâkayı âkil bu yolda kim
Pây-i muâda sūzen i isâ diken gelür
- 4 — Sen Kâ'be-i dile yürü sa'y ile ver şafâ
Tut vâdi-i ğinâ etegin kim gelen gelür
- 5 — Ahum Hayâlî girdi sipibrûñ kaşârına
Güyâ heyûn alayına Veys-i Karen gelür

46

- 1 — Lûtf-u ğažab ki 'ayn-ı nigāruñ feni geçer
Ey dil şaķın o ğamze-i zālīm seni geçer
- 2 — Biz bir meyûñ harābıyuz ol bezm-i hāşda
Dünyâ şarābı ayaĝa düşmüş deni geçer
- 3 — Gönlüm ki yandı şām-ı belâ miħnet oduna
Ey dāĝ belki şem ile ol külhanî geçer
- 4 — Bir köprüdür bu âlem-i gilde ecel hemîn
K'andan sipāh-ü-mîr-ü-gedā-vü-ĝanî geçer
- 5 — Yüz sürmege Hayâlî erenler ayaĝına
Yıllardürür ki hāk-i der-i Gülşenî geçer

45 Ü F Ün A M C — Üv

[1] aşk aña: aña ki M

[3] âkil: âşık Ün | kim: şün F A C

[4] ğinâ: fenâ A

[5] Veys-i Karen: Veys-ül-Karen Ün

46 Ü F Ün A M C - Üv

[3] belki: bekle F M

[5] ayaĝına: ecaĝına Ün

47

- 1 — Eşkümle 'aks-i zülfün baħr-ü-nehenge beñzer
Şayd etmede ħayalün çeşmüm pelenge beñzer
- 2 — Şevķünle vaşl ümīdi mestāne güft-ü-gūdūr
Rāhuñ ğubārı olmak efkār-ı benge beñzer
- 3 — Şāhum olalı çeşmüm peyk-i reh-i ħayālün
Bu kaħre kaħre eşküm belinde zenge beñzer
- 4 — Şahrāda yakdı lāle āteş-perest ocağın
Gülşen benefşelerle şehr-i freng'e beñzer
- 5 — Kān ağlasam nigāra baħt-ı siyāhı gör kim
Nāz ile der Ĥayālī bu bize reng'e beñzer

48

- 1 — Ĥalk-ı 'ālem 'andelibi murğ-u cānum şandılar
Etdügi nālišleri āh-ü-feğānum şandılar
- 2 — Gül nihālinde görüb ĥaddün gibi rengin gülü
Bir ser-āmed kāmētün boynunda kanum şandılar
- 3 — Jāleden lü-lü' ile zeyn etdiler medħün görüb
Sūsen-i āzādı gülşende zebānum şandılar
- 4 — Dün ĥarābāt ehli mey içre ĥabābı gördüler
Kān yaşımdan seyle varmış ĥānumānum şandılar
- 5 — Ser-fürū etdi Ĥayālī baña erbāb-ı kemāl
Bende-i maķbūl-ü Şāh-ı nūktedānum şandılar

49

- 1 — Ĥāl-i hindün ehl i dil vaşf etse dīvān bağlanur
İbn-i Zengī yādına ğūyā Gūlistān bağlanur

47 Ü F Üu Üv A

48 Ü F Ün Üv A M C

[2] Bir : Bu Ü M C

49 Ü F Ün Üv A M C

[1] yādına : nāmına Ün A

- 2 — Lâ'î-i cân-bahşı tekellüm kılmasa cānānumuñ
Kālebe olmaz revān ser-çeşme-i cān bağlanur
- 3 — Kāfir-i çeşmi meger imāna gelmiş ğamzeler
Şaf çeküb müjgānlarından tîğ-i uryān bağlanur
- 4 — Zülfü kıymetlendürür bāzār ı ğamda yaşumu
Ebr-i nīsān kaṭresinden dürr-ü gālān bağlanur
- 5 — Nāz - perverdüm kemend-i zülfünün bir tārını
Çin-ü-Māçin üzre pertāb etse Hākān bağlanur
- 6 — Ey Hayālî sine-i pür dāğum ile dūd-u āh
Nahl-i ḥasretdür ki bālāsında reyḥān bağlanur

50

- 1 — Menba'ı cān ki çeşme-i lemdür
Āb-ı Hayvān içinde müdgamdur
- 2 — Şimdi serdār-ı mülk ü ḥüsn olana
Tūğ-u şāhî siyāh perçemdür
- 3 — Zülfikār-ı 'Alî degülse şehā
Ġamzeler tîğ-i tiz-i Mülcemdür
- 4 — Lâ'î-i nābuñ Mesih-i şānīdür
Būy-ü zülfün buḥūr-u Meryemdür
- 5 — Ey Hayālî bu nazm-ı gevher-bār
Hātif-i ğaybdan mı mülhemdür

51

- 1 — Dili āşüfte kılan sūnbül ü gül-pūşuñdur
Şabrumı ğāret eden ḥāl-i benāğūsuñdur
- 2 — Sen ne gülşen gülüsün kim bu gün ey lāle-izār
'Ālemün bülbul-ü gūyāları ḥāmūşuñdur

[6] ile : ilen C üzre Ü M

50 Ü F Üñ A M C — Üv

51 Ü F Üñ Üv A M C

- 3 — Ne ḥarābātī imişsin meded' ey ḡamze-i yār
Tende ḡanum ḡomayan ikide bir nūşuñdur
- 4 — Sen şeh i ḥüsne felek taht-ü-sipāh oldu nücüm
Mıhr ile māh ḡapuñda iki çavuşuñdur
- 5 — Bāde-i 'aşkuñı ey dōst Ḥayālī içeli
Gelmedi başına 'aḡlı daḡı sarḡōşundur

52

- 1 — Ne zillet vermge rāḡıb ne d evlet- ḡāhumuz vardur
Ḳo ḡayrı ḡayra yār olsun bizüm Allahumuz vardur
- 2 — Tarīḡinden ererse menzil-i maḡşūda her 'āşık
Ḥaḡıḡat rāhını gözler bizüm bir Şāhumuz vardur
- 3 — Mey ālūde sıfālin tēc-ı Cemşide deḡişmezler
Bizüm kūy-u ḡarābāt içre bir dergāhumuz vardur
- 4 — Gam-ı dünyā bizi bilmez veli māh-ı muḡarremde
Şehid-i Kerbelā içün bir ah-u-vahumuz vardur
- 5 — Ḥayālī şuret-i dünyāya ḡāfiller gibi tapmaz
Ḥaḡıḡat vechine baḡmış dil-i āḡāhumuz vardur

53

- 1 — Ḥılāf ı semt i zūhdüñ Ḥaḡḡa zāhid rāhumuz vardur
Tarīḡ-i Kehkeşāna yol sürer bır ahumuz vardur
- 2 — Bizi bī-kes şanub ey ḡam voḡ etmekden ḡazer kıl kim
Cihāmı yoḡ iken var eyleyen Allahumaz vardur

[3] ḡomayan : ḡurutan A

52 Ü F Ün Üv A M C

[1] rāḡıb : tālib Ün | ḡo ḡayrı ḡayra : ḡo yārı ḡayra Ün ḡo yar
āḡyāra Üv

[2] Tarīḡinden : Tarīḡinde Ün | bizüm bir : bizüm de Üv

[5] ḡāfiller : 'ārifler Üv C 'āḡiller Ü F M

53 Ü F Ün Üv A M C

[1] yol : yüz C

[2] kıl : et C

- 3 — Nigâr ile aramızda rakîb eyleirse kâfirlik
Ğaza meydânının çâpük-süvârı Şâhumuz vardır
- 4 — ‘Ināyet bezminüñ olsağ ne var bir cür‘a-keş hâki
Harâbât-ı muğânda bunca devlet-hâhumuz vardır
- 5 — Sarâyında demiş nâlişlerüm güş edene ol şeh
Hayâlî-nâm bir şûride-i dergâhumuz vardır

54

- 1 — Na‘lçeñ naqşın senüñ gördü türâb üstündedür
Od yanar başında çarhuñ ızırâb üstündedür
- 2 — Tâ ki gördü ruhlaruñ üstünde zülfüñ piç-ü-tâb
Yüz perişanlıq cemâl-i âfitâb üstündedür
- 3 — Tiğ-i ğamzeñ gâhî sinem çâk eder gâhî ciger
Bir demln zâyî‘ geçürmez feth-i bâb üstündedür
- 4 — Serv-i kıddüñ hasretinden seyl-i eşküm üzre çarh
Beñzer ol dolâba devri cüy-u âb üstündedür
- 5 — Lebleründe hatt-ü- hâlünden Hayâlî ğam yemez
Fitne-vü- âşüb çün bezm-i şarâb üstündedür

55

- 1 — Yakalı gülzârda ‘işret çerâğın lâleler
Üstüne pervâneler gibi düşerler jâleler
- 2 — Kâse-i nergisde etdi gözleri yaşın gülâb
Gördü bülbül goncanuñ başın ağırdu nâleler
- 3 — Haymeler kurdu fenâ iklîminüñ sultânına
Nâr-ı Leylâdan leb-i Mecnündaki tebhâleler

[5] şeh : meh | nâm : adlu Ün A

54 Ü F Ün Üv A M C

[1] Na‘lçeñ : kebkebün M | başında çarhuñ : çarhuñ başında Üv

55 Ü F Ün Üv A M C

[1] düşerler : üşerler Ün Üv A

- 4 — Āfitāb-ü- Zöhreye hüsñüñ metā'ın etme 'arz
Aña 'ālem müşterī lāzım degül dellāleler
- 5 — Ey Hayālī cām-ı Cemdür kim şımış gerdün-u dūn
Lālenüñ destinde mey-ālūd olan pergāleler

56

- 1 — Fıkr-i hālūñ müje gözden ten-i şad-çāke çeker
Mūr kim dāne bula kūşış eder hāke çeker
- 2 — Yer yüzün ey sipeh-i eşk nola tutduñ ise
Nār-ı āhum 'ālem-i himmeti eflāke çeker
- 3 — Vaşf-ı lā'lüñ okurun kande ki ağıyarı görem
Mārdan havf eden kendüyi tiryāke çeker
- 4 — Başını eylemesün zülfüne ağıyar fedā
Ser-i bī- mağzı yine ef'ī-i Dahhāke çeker
- 5 — 'Azm-i Deryā-yi Muhiṭ etdi Hayālī eşküm
Lācerem pāk olan meşrebini pāke çeker

57

- 1 — Ten-i şad-pāre erbāb-ı belānuñ bāğ-u-rāğıdır
Kim anuñ dāğdan her lālesi Mecnūn çerāğıdır
- 2 — 'Aceb mi kal'a i gerdün yıkılsa top-u āhumdan
Raķīb-i kāfire uydu o meh bizümle yağıdır

[5] Mahlas beyti A nushasında şöyledir:
Anlamaz şimdiki şā'irler Hayālī tarzını
Sāmiri sihrin ne bilsün bir iki gūsāleler

56 Ü F Ün A M C — Üv

[3] havf eden : havfı olan M

57 Ü F Ün Üv A M C

[1] pāre : pārem A

[2] uydu o meh bizümle yağıdır : uyma bizümle kan yağıdır C

- 3 — Seherde mest eden her candelibi gonca cāmından
Mey-i jāle—ile dolmuş sūsenũ çĩnĩ kabağıdur
- 4 — Kenār-ı cūy-u eşkümde nice bu çeşm-i pūr hūnum
Hayālũ şāhınũ ey lāle-ruh gūlgūn otağıdur
- 5 — Hayālĩ istemez gök mezra^cın dās-ı hilālın hem
Ne kārına yarar anũ ne çifti ne orağıdur

[3] Seherde : cemende A

[4] Kenār-ı cūy-u eşkümde nice bu çeşm-i pūr-hūnum : Benüm
bu çeşm-i pūr-hūnum kenār-ı cūy-u eşkümde A

[5] istemez gök mezra^cın dās-ı hilālın hem : mezra^c-ı gerdūnu
yād etmez hilālın hem : Ü F Ü_n Ü_v M C

ez eş'ār-ı Gül-ü Şad-Berg

- 1 — Dil-rübâlar kim benüm şabr-ü-ķarārum aldılar
Çekdiler evvel elümden ihtiyārum aldılar
- 2 — Kanlu yaşumdan çemen gülzāra verdi reng-i rū
Üşdüler bülbülli feryād-ü-zārum aldılar
- 3 — Şabrumı dilden kara gözlü güzeller kapdılar
Bir nice şehbāzlar elden şikārum aldılar
- 4 — Sīnemün meydānı dolsa kanlu yaş ile nola
Leşker-i miñnet beden gibi hışarum aldılar
- 5 — Zaħm-ı sīnemden Hayālī tīr-i yārı çekdiler
Piste-leb bir serv-ķāmet gül-ı̇zārum aldılar

ez eş'ār-ı Gül-ü Şad-Berg

- 1 — Şu kim evvel bahār erse ķadeh nūş etmez ayıķdur
Otursun hānede seyr-i çemen añna ne lāyıķdur

58 Ü F Ün Üv A M C

[2] reng-i rū : reng-ü-bū Ü F Ün Üv M C

[4] yaş ile : yaşlarla Ün A (bunun başlarla olması da ihtimal dahilindedir)

[5] Zaħm-ı sīnemden Hayālī tīr-i yārı çekdiler : Ey Hayālī tīr-i dildārı tenümden çekdiler A

59 Ü F Ün A M C — Üv

- 2 — Ne mihrinden şafā kesb et ne mähından sa^cadet um
Şaķın aldanma bu çarķa iki yüzlü münāfıķdur
- 3 — Bahāra taⁿ eder faşl-ı şitāda künc-ü meyḥāne
Kadeḥler lāleler pür mey şurāḥiler şakayıķdur
- 4 — Şabā-veş ḥātırından eksük olmasun ğubār-ı ğam
‘İzaruñ nārına her kim der ise mā²-ı dāḥıķdur
- 5 — Etine cānına dolu güzeller ķocmaķ olurdu
Ḥayālī neylesün cür’et deminde kīse arıķdur

60

- 1 — Nedür cān kim anı sen nāzenin cānāna vermezler
Saña ‘aşıķ olanlar yoluña cānā ne vermezler
- 2 — Lebi sevdāsı göñlümde yaraşur zāhidā yaruñ +
Bu bir lā^cl-i muşaffādur anı her kāna vermezler
- 3 — Ḥarābāt erlerleri bir sengi bālın etseler anı
Serir-i devlet üzre mesned-i sulṭāna vermezler
- 4 — Züleyḥāsın şu kim tuġyān-ı nefsinden cüdā kıldı
Anuñ Mışr-ı vüçüdu Yūsufun zindāna vermezler
- 5 — Ḥayālī ‘aşķ-ı Leylāya heves kılduñ velī anı
Belā deştinde her Mecnūn-u sergerdāna vermezler

61

- 1 — ‘Aşıķam divāne bend etsün beni zencirler
Lācerem zencir ile ziver bulurlar şirler

[2] sa^cadet : vefālar A | aldanma bu çarķa : bu çarķa aldanma A

60 Ü F Ün A M C — Üv

[2] Yaraşur : başumda Ü F M C | Bu : O A

[4] vüçüdu Yūsufun zindāna : vüçüdu Yūsuf-u Ken²āna Ün

61 Ü F Ün A M C — Üv

[1] ziver : zīnet Ün

- 2 — ‘Ârızuñdur Çin gülistânı Yüzüñ miskin ğazāl
Ya kaşuñ atmış aña müjgânlaruñdan tırler
- 3 — Ya meger kâfir gözüñ imanâ gelmiş zeyn olub
Almış etrafın müjeñ ‘uryân edüb şemşirler
- 4 — Yağdılar nâr-ı melâmetle fetîlin dâğumuñ
Bir çerâğ edindiler ben nâ-murâdı pîrler
- 5 — Fûrkat öldürdü Hayâlî bendeñi lûtf et yetiş
Sen mürüvvet kânına lâyıķ mîdur te’hîrler

62

- 1 — Derd-i dilber ğıda-yi rûhumdur
Hûn-u dil bâde-i şabûhumdur
- 2 — Baħr-i zâta sefînedür tevħîd
Pîr-i deryâ şinâs Nûhumdur
- 3 — Seyr-i eşyâ zi mülk tâ melekût
Bir seħerde olan fütûhumdur
- 4 — Pend-i nâşihden eyleyen beni dūr
Sâķiyâ i tevbe-i naşûhumdur
- 5 — Metn-i ‘aşķı Hayâlî ben açdum
Sînede şerħalar şurûhumdur

63

- 1 — Yâr içün zârum işit bûlbûldeki ğulğul nedür
Gel temâşâ eyle şâhum ğül nedür bûlbûl nedür
- 2 — Görmeyenler ğamzeñ ucundan tek-ü-püyum benüm
Bilmediler Zülfıķâr-ı Şah ile Dûldûl nedür

[2] ‘Ârızuñdur : ruħlaruñdur Ün | müjgânlarından : müjgânlaruñdur Ün

[5] Yetiş : şehâ A

62 Ü F Ün Üv A M C

[3] seyr-i : sırr-ı Ün | Bir : Her Ün Üv M

[4] Sâķiyâ : Sâķî-i Ün

63 Ü F Ün Üv A M C

- 3 — Hâl-ü-zülfün 'aksini zahmumda seyrân eyle sen
Lâlenün dağına bakma çâhda sünbül nedür
- 4 — Aldı cismünden şabâ bir kanlu dâğum penbesin
Bu çemende şunmağa ol hemdeme bir gül nedür
- 5 — Lâmekân mülkünde bir Şâha Hayâlî varmağa
Ey tarîk i 'aşkıda sâlik olanlar yol nedür

64

- 1 — Cevrûnle yaşum olsa ne ğam hâke berâber
Mihr-i keremûnle çıkar ellâke berâber
- 2 — Bir hasteye lâyık mı olur şerbet-i lûtfuñ
Zehr-i elemûñ görmese tiryâke berâber
- 3 — Ey cevr-ü-cefâlar kılıcı tîr-i kazadur
Ger var ise ol ğamze-i bî-bâke berâber
- 4 — Şubhuñ yaqası tâ dem-i haşr olmaya ey mâh
Mihrûnde tenüm üzre olan çâke berâber
- 5 — Kûyuñ hevesin kıldı havâñ ile Hayâlî
Ey serv olalı her has-ü- hâşâke berâber

65

- 1 — Öygündü bâde lâ'lüne ayağa şaldılar
Şu 'arızuñ añınca tutub bâğa şaldılar

64 Ü F Ün Üv A M C

- [1] yaşum olsa ne ğam : nola olsa yaşum A
[2] lûtfuñ : vaşluñ A
[3] bî-bâke: çâlâke Ün
[4] tâ dem-i haşr : haşra degin A | mah: dost Ün | mihrûnde :
derdüñle A
[5] her: ol F Üv | serv olalı her has: serv olalı has Ün olalıdan
has A

65 Ü F Ün Üv A M C

- [1] 'arızuñ : 'arızuna A | añınca: ögünce Üv öygünicek A

- 2 — Zülfün kim oldu kaçunuñ üstünde aşikâr
Bir şāhbāzdur ki anı zāğa şldılar
- 3 — Kaşr-ı cefâyı yapmağa şāhān ı mülk-ü hüsn
Ferhādı taşlara beni toprağa şaldılar
- 4 — ‘Aks-i nücūmu’ eşk-i revānumda seyr eden
Şandı hazān varakların ırmağa şaldılar
- 5 — Fānī cihānda ağlamağa geldi niceler
Bir iki gün Hayālīyi de lāğa şaldılar

66

- 1 — Efgāna ‘andelibi kaçan bāğa şaldılar
‘Uryān-ı ‘a k olanları ocağa şaldılar
- 2 — Dāğ-ı siyāhumı görüb āh etdi ehl-i derd
Pervāzī şāhbāzları zāğa şaldılar
- 3 — Cārūb-u şa‘şa‘a ile seher mihri ah kim
Kūyundan ol gülün yaşum armağa şaldılar
- 4 — Geldi benefşe bāğa arar haţţına mişāl
Reng-i ruḡuna lāleleri dāğa şaldılar
- 5 — Āb-ı leţāfet ile Hayālī kelāmını
Gülzār-ı kâ’inatı şuvarmağa şaldılar

67

- 1 — Cān-ı ‘ālem şūretā çokdur velī cānānı bir
Nice yüz biñ-encümün oldu meh-i tābānı bir

[5] cihānda : cihāna Üv A

66 Ü F Ün Üv A M C

[2] siyāhumı görüb : siyāhı görüben Üv

[3] arar : erer A

[4] mişāl : şebih Ün

67 Ü F Ün Üv A M C

[1] oldu : olur Ün Üv

- 2 — Senden özge dilbere ^çuşşâk olmaz germ-dil
Bunca zerrâtun olur ^çorşîd-i nûr-efşânı bir
- 3 — Olmadı her âteşin ruhsâra mâ'il ehl-i şevk
Nice pervâne—ile bir şem'un olur peymânı bir
- 4 — Gerçi çokdur hüsn ikliminde şâhib ihtisâm
Bende-i bîçâre bir bilmek gerek sultânı bir
- 5 — Kişver-i nazmun Hayâlî pehlevânıdur bu gün
Gelmasün meydânına anuñ hele oranı bir

68

- 1 — Desen altun benekli cämelerle izz-ü-nâzum var
Benüm hem kanlu kanlu dağlarla yüz niyâzum var
- 2 — Olaldan bâğ-ı hüsnün sen tezerv-i nâz-perverdi
Göñül derler benüm de bir şikârî şâhbâzum var
- 3 — Eger sen ^çäleme pertev şalar bir mihr iseñ ben hem
Bihamdillah maḥabbet şem'iyem süz-ü-güdâzum var
- 4 — Şabâ gibi nola her dem dökersem farkuma ḥâki
Benüm de kelle-i bî devletümde kara yazum var
- 5 — Hayâlî jâleden çekse ^çaraḥ ^çorşîde reşküm yok
Benüm hem her gece mehdür ^çadeḥkârüm Eya-
zum var

69

- 1 — Dilber kaçan ki kâkülünü şânedan çeker
Bilsem şabâyî sünbül-ü bâğı neden çeker

[3] Olmadı her âteşin ruhsâra mâ'il ehl-i şevk: Erse her şeydâya
lâtfun pertevi mâhum ne var A

68 Ü F Ün Üv A C — M

[3] ^çäleme pertev şalar. ^çâlemi pür-nûr eder A | ben hem :
ben de Üv

[4] dem : gün A | dökersem : döke.se Ü Ün C | bî-devletümde:
miḥnet-keşümde A

69 Ü F Ün Üv A C — M

- 2 — Hüsni'n metâ'ına nice versün bahâyi gül
Zer bulmağa ma'âşına her gün diken çeker
- 3 — Güلزârda 'arûs-u güle lâle goncası
Vâlâ-yi âla şarılı misk-i Hutun çeker
- 4 — Benden sipihr 'özl diler mihr-i şubh ile
Ağzında tîg gerdeni gördüm kefen çeker
- 5 — Nazm-ı Hayâlî bâde-i cām-ı mezâkdur
Ancak bu cāmı merdüm-ü şâhib suhan çeker

70

- 1 — Her kaçan lâ'lin baña ol mäh-peyker gösterür
'Andelib i zârına berg-i gül-ü ter gösterür
- 2 — Tirûn ey kaşı kemân geldükçe şah-ı sîneme
Şadr-ı dilde cân aña teklif edüb yer gösterür
- 3 — Nokta-i hâlündürür lâ lûn katında çün hilâl
Cennet içre teşne 'uşşâkuña kevser gösterür
- 4 — Aluben mihr eşrefisin ağzına pîr-i felek
Ey kamer-ruh müştêridür vaşluña zer gösterür
- 5 — Okudukça şî'rûnî cânân lebi ile her nefes
Ey Hayâlî tûti-i mazmûña şeker gösterür

71

- 1 — Belâlar bezmine sinem benüm meyhanedür derler
Kızarmış dağuma meyle dolu peymânedür derler

[4] şubh ile : şubh ile F A

[5] Nazm-ı : Nazmum A | Bâde-i : bâdede Ü F Üv Ç | mezâkdur:
müzâbdur Ü

70 Ü F Üv A C — M

[2] edüb : eder A

[3] teşne 'uşşâkına : teşne-dil 'uşşâka Ün

[5] Okudukça : Okuyıcağ A

71 Ü F Üv A C — Ün M

[1] dağuma : dağımı C

- 2 — ‘Aceb mi âfitâba şa‘şa‘a zencîr-i zer olsa
Gamından sen hilâl-ebrû mehûn divânedür derler
- 3 — Saña ma‘mûr-u ‘âlemdür diyenler baña ey nâsih
Hakikat gencine mâlik olan vîrânedür derler
- 4 — Olanlar lücce-i bahr-i muhît emvâcına nâzır
Gözüm yaşına nisbet bir kuru efsânedür derler
- 5 — Hayâlî çârsû-yi ‘aşkda müjgân-ı Mecnûnu
Hayâl-i zûlf-ü Leylâya düzülmüş şânedür derler

72

- 1 — Hânîkâh-ı ‘aşkda şol jende kim Mecnûn geyer
Ka‘be ilen ancak anı Edhem-ü Zünnün geyer
- 2 — Kemdür ednâ bir habâbından maḥabbet câminuñ
Şol mükellef tâc kim ‘izzetle Efrîdûn geyer
- 3 — Âdemî kan yutmadan hâlî degül ol demde kim
Ana rahminde vücûdu câmesin pür-hûn geyer
- 4 — Cism-i fânî üzre takdîm i şiyâb etse nola
Şol libâs-ı ‘âriyet kim egnine medyûn geyer
- 5 — Fehm kıl nazm-ı Hayâlîden nikât ı bî-‘aded
Nica rengin câmeyi bir şâhid-i mevzûn geyer

73

- 1 — İlâhuñ emri ile mâ‘ı dâfık âdem olur
Göñülde mihr-i Hudâ ‘arşa nûr-u a‘zam olur

[3] ey : hem Ün Üv A | nâsih : zâhid C

72 Ü F Ün Üv A C — M

[2] mükellef tâc : tekellûf tâcı Üv mükellel tâcı A

[3] rahminde : rahminden Üv

[4] şiyâb : sebât Ü F Üv A C

73 Ü F Ün Üv A M C

- 2 — Gözünden akısa ciger kanı ğam yemez ‘aşık
Murād güllerine reng-i rū verür dem olur
- 3 — Ne özge ‘âlem olur ‘alem-i maḥabbet kim
Şunulsa cām-ı belâ bir gedāsına Cem olur
- 4 — Nesin nesin sen eyâ merdüm-ü üil’ebşār
Cefālaruñ nice zaḥm-ı firaķa merhem olur
- 5 — Hayālî sen güzeli vaşf kılmadan geçemez
Meger şu dem ki gülü görse bülbül epsem olur

74

- 1 — Eşiginde deme ol seng-dilüñ taş yatur
Nazar et her kademinde nice biñ baş yatur
- 2 — Dergehinde dil-i ‘uşşāk kaçan olsa hisāb
Ḥākde tut yine dendāne-i ḥaṣḥāş yatur
- 3 — Gerçi bağlar belini da‘viye ortaya çıkar
Mū-miyānın yazamaz ḥāme i naḳḳāş yatur
- 4 — Eşk ile kıldı gözüm rāh ı hayālinde karar
Döndü şol yolcuya kim cāmeleri yaş yatur
- 5 — Hüblar zülf-ü siyehkārıdürür sünbül-ü bağ
Kara toprakda nice lâ‘l-i güher pāş yatur
- 6 — Oldu nāyāb görüb nazm-ı Hayālîyi ḥasūd
Pertev i mihre nazar eylese ḥuffāş yatur

75

- 1 — Leşker-i miḥnet ile ceng kaçan karumdur
‘Aşk şemşir-i kazā ile kafādārumdur

[2] Murād : Murādı Üv A

[3] belâ : ecel A

[4] Nesin nesin : ne ḥübsın Üv

74 ÜF Ün Üv A C — M

[1] eşiginde : ser-i kūyunda A

[2] tut yine dendāne-i : tut ki yine dāne-i Ü Ün C tut ki nice

dāne-i Üv A

75 Ü Ün A — F Üv M C

- 2 — Şevk-ı envâr tecellî edeli vechümde
Mihr ile mâh benüm tâlib-i dîdârumdur
- 3 — Künc-ü gamda elem-i dōstdürür hemderdüm
Derd-i dildâr benüm yâr ı hem-âzârumdur
- 4 — Ey dirîgâ nice 'özümlü ola maḳhûl benüm
Çün bu yolda güneḫüm dōsta iḳrârumdur
- 5 — Ey Ḥayālî baña lûtf edeli ol kân ı 'aṭâ
Fahr-ı eyyâm bugün ṭab'ı güher-bârumdur

76

- 1 — Gökde seyrân eyleyen ḥōrşîd-i nûr-efşân mıdır
Yohsa dilden baş çeken bir lem'a-i sūzân mıdır
- 2 — Bezm-i maşrıḳdan şunuldu şâh-ı ğarba bir ayak
Bâde pür olmuş felek aña ḳadeḫ-gerdân mıdır
- 3 — Yâ ser-i Şems-i Şehîd oldur melekler yüz sürer
Seyr eder gökde şafak sîretde akan ḳan mıdır
- 4 — Yâ çerâğ-ı bezm-i istignâ mı yâ ḳandîl-i 'arş
Yâ gül-ü zerd-i bahâr-ü- yâ ser-i pistân mıdır
- 5 — Zulmet-i zulmü ḳılıcı ile cihândan ḳıldı dūr
Bende-i Şeh Bâyezîd ibn-i Süleymân Ḥân mıdır
- 6 — Levḫ-i zer-endüd ile yâhōd Ḥayālî şî'irini
Tâlib olmuş yazmağa bir server-i ḥübân mıdır

77

- 1 — Bendedür sen gül-izâra merdüm-ü âzâdeler
Ḥâk-i pâyuñ olmağa cânlar verür şehzâdeler
- 2 — Gözlerüñ bâzâr-ı efsûnu fesâne eyledi
Leblerüñ devrinde düşdüler ayağa bâdeler

76 Ü A Ün Ün M C

[2] maşrıḳdan : maşrıḳda A | bir ayak : âbrîḳ Ü felek : melek A

[3] eder : eden Ü

77 Ü Ün A — F Üv M C

- 3 — Bülbulün kūyunda ey dil şıklığın diñdirdiler
Ah ile āvāreler, bîçāreler, dildādeler
- 4 — Ey Halilüm Ka‘be hākkı Kibleye etmez sücūd
Na‘lceñ naqşını mihrāb eyleyen üftādeler
- 5 — Ey Hayālî beñlerinün mübtelāsı oldular
Naqşını fehm etmeyüb ol pür-cefānuñ sādeler

78

- 1 — Sîmede ağız açub peykānuñ ister yareler
Cān verür bir kaçre şuya teşnedür bîçāreler
- 2 — ‘Aşk bezminde melāmet bādesin nūş eyleyüb
Bir habāba şaymadı başın geçen āvāreler
- 3 — Gördüler nālān hezārān bülbulün var reşkten
Jāle dendānı—ile güller kendü kendin pāreler
- 4 — ‘Āşıkı bîkes şanub öldürme kim Ferhād için
Bisütün dañi geyer ebr-i siyehden şaralar
- 5 — Tîğ-i cevrenden Hayālî yaralu her dilberün
Merhem-i vaşl ile bîçāre umar kim şaralar

79

- 1 — Şāh-ı ‘aşkuñ gönlüme genc-i nihānın yıkdılar
Gerden-i cāna tenün bār-ı girānın yıkdılar
- 2 — Gördüler havf-ü- recādan geçmedi erbāb-ı şevk
Bāde seylābı—ile ‘aşkuñ hānumānın yıkdılar

[3] ey dil : ānī Ū

78 Ū Ūn A — F Ūv M C

[2] şaymadı başın geçen : şaymadılar baş çeken Ūn

[4] Ferhād için : Ferhādına Ūv

- 3 — Nalişinden her seher çün gonca oldu teng-dil
Şâh-ı gülden 'andelibüñ âşiyânın yıkdılar
- 4 — 'Âşık-ı didâr olanlar eyledi ref'-i hicâb
Zâhidüñ bir ah ile kaşr-ı cinânın yıkdılar
- 5 — Ey Hayâlî bir kebûter-hâne imiş kûy-u 'aşk
Her dil-i âvârenüñ gökde uçanın yıkdılar

80

- 1 — Hôrşîd-i sa'âdet kime nûrun tuhaf eyler
Her kebkebini kevkeb-i baht-u-şeref eyler
- 2 — Rahm et dile ey gül ki çemen murğ-u havâya
Bir hârî himâyet nazarı ile kenef eyler
- 3 — Kıl eylûgi şal şuya ki deryâlar eder dür
Şol kaşreyi kim ebr 'atâ-yi şadef eyler
- 4 — Ebdâna nazar eyleme vicdâna güzêr kıl
Hâkûñ kimi gül kimisi hâr-ü-'alef eyler
- 5 — Şol 'aql-ı perîşânını cem'etse Hayâlî
Haft-ı ruh-u dildâr erişür ber-îaraf eyler

81

- 1 — Görüne bir nice yüzden deyu ruh-u dilber
Tenümi dâğ ile kıldum serâser âyineler
- 2 — Bisât-ı hüsnde hâli piyâdesin sürelî
Hezâr şahruh oldu cemâline çâker

79 Ü A — F Ün Üv M C

80 Ü Ün A—F Üv M C

[2] bir: bu Ün

81 Ü Ün A—F Üv M C

[1] Görüne bir nice yüzden: Görüneler nice yerden Ün

- 3 — Şunar mı idi gelüb şâha bâğbân-ı bahār
Cefa-yi hârı eger gınca etmese defter
- 4 — Cemâli nûru eger güne şalsa pertevini
Maḥabbet odu ile nûr ola ten-i Âzer
- 5 — Ḥayâlî yerde ve gökde seni bulur bir gün
Hezâr bâr çizerseñ bu deñlü dâ'ireler

82

- 1 — Gönül derler bir eglencem deli var
Başında vâdî-i aşkuñ yeli var
- 2 — Diyen ker dem vücūd-u münkire lâ
Kolumda Zülfikâridur 'Alî var
- 3 — Beni devrân eger kim âhır etse
Ne ğam her âhıruñ bir evveli var
- 4 — Burunca nicesin hūnīn müjemle
Dedi mercāna deryâlar eli var
- 5 — Ḥarabât erlerin hoş gör Ḥayâlî
O şüretde yürür anca velî var

83

- 1 — Egerçi yüzdeki ḥālūñ belâ-yi cān-ı merdümdür
Ḥaṭuñ bir fitne peydâ etdi kim arada ol gümdür

[4] eger güne şalsa: güneşde şalarsa Ün güneşe şalsa A | büt-ü: ten-i Ü

[5] bu: ne Ü

82 Ü Ün A—F Üv M C

[1] eglencem, eglence ü

[2] Zülfikâridur: Zülfikârumdur Ün A

[4] hūnīn müjemle: hūn-u müje—ile Ün müjem ile Ü

[5] anca: nice Ü

83 Ü Ün A—F Üv M C

[1] peydâ etdi kim: peydâ eyledi Ün

- 2 — Tavāf-ı Ka'be-i kūyuñda qurbān etmege cānı
Hısāba gelmez a kıblem senüñ 'aşıklarūñ kumdur
- 3 — Gözüm merdümeleri hūn-u cigerden allar giymiş
Vişālūñ 'idinūñ seyrānın eyler iki merdümdür
- 4 — Sipihrüñ gāh zehrin gāh şehdin nūş eder her şeb
Bu āşār-ı kevākibdür nücümüñ yeri kejdümdür
- 5 — Havā serd oldu germiyyetle hālūñ şāha 'arz eyle
Hayālī vakt-i semmūr-u-vaşak hengām-ı kaķumdur

84

- 1 — Sürūr ister iseñ zevķ-ı cām-ı şahbādur
Cemāl-i yāra nazar kıl güzel temāşādur
- 2 — Zebān-ı tişe kaçan nuķa gelse Ferhādūñ
Şeb-i belāda çerāğı şirār-ı hārādur
- 3 — Mezārı içre henüz üstühānı Mecnūnūñ
Siyāh-kārlık ile sürmedān-ı Leylādur
- 4 — Makām-ı 'aşķ kıyāsı degüldür ey gāfil
Ki bunda zerredürür mihr kaķre deryādur
- 5 — Hayālī dāmen-i 'aşķı nice ķosun elden
Ki 'aşķ-ı pāk ile ol Vāmık ile 'azrādur

85

- 1 — Yine şikāra çıķdı hümā-sāye Şehriyār
Bu şādilige hānde eder kebk-i kūhsār

[4] yeri: biri Ün

84 Ü Ün A — F Ün M C

[3] Mezārı: Mezār Ü

[4] gāfil : 'aşık A | mihr : dehr Ü

85 Ü A — F Ün Ün M C

[1] Yine : Çünkim A

- 2 — Şahin bakışlu bir balaban gerçegün yine
Şehbâz-ı zülfü eyledi dil murğunu şikâr
- 3 — Destine aluban çevirüb peftere-mişâl
Atdı yabana 'âşık ı gâmgîni hâr-u-zâr
- 4 — Şehbâz-ı kudretüz, ki anadan doğanumuz
Her dem fezâ-yı 'arşa eder bâl açub güzâr
- 5 — Şahin gibi Hayâlî eder ol hümâyî şayd
Bir gün eger muhâlefet etmezse rûzigâr

86

- 1 — Dil kaçan ol âfitâbuñ sînede dâğın çeker
Mâh-ı nev tahsîn edüb göklerde kulağın çeker
- 2 — Serv-kadler yoluna engel pelîd oldu rakîb
Bir kûl oğlu yok şunu yonmağa nacağın çeker
- 3 — Bir kadeh bâde ile 'aqlın aldı şohbet ehlinüñ
Sâkî-i gülçehrenüñ bulunmaz ayağın çeker
- 4 — Olalı iklîm-i hüsne dilberüm beglerbegi
Şu'le-i âhum öñünce al bayrağın çeker
- 5 — Penbe-i dâğın tecemmül 'add ederken kendüye
Gülşen-i fakruñ Hayâlî iki yaprağın çeker

87

- 1 — Tecrîd ile gedâ kim mülk-ü gınâye şehdür
Başında devleti var sulţân-ı bî-sipehdür
- 2 — Cândur bakâya mâlik cismi şeh-ü- gedânüñ
Yâ mihr içinde zerre yâ gerd-i hâk-i rehdür

[2] dil murğunu : gönüm kuşun A

86 Ü Üñ A — F Üv M C

[2] şunu : anı Ü

87 Ü Üñ A — F Üv M C

- 3 — Kıl hemdem-i Süleymān cān Hühüdünü sa'y et
Bu murğ-u rāz-dārı gör şāhib-i külehdür
- 4 — Ol yāra mübtelā ol ki—anuñ katında ey dil
Bir dem hayāt-ı 'āşık bî-özr olan günehdür
- 5 — Takşire yok nihāyet şimdi Hayālī ancak
'Ayn-ı 'ināyetinden ümmid bir nigehtür

88

- 1 — Da'vāda 'āşıkā şanemā terk-i ser yeter
Meydān-ı 'aşk içinde ere bir hüner yeter
- 2 — Mihrāb kaşuñ içre gözüñ olalı imām
Kılmağ için vuzu' baña hūn-u ciger yeter
- 3 — Gamzeñ hadengi yok yere āvāre düşmesün
Ey kaşı yā helākūme bu şiveler yeter
- 4 — Yākūt bildi lâ'l-i lebūñ kandan olduğın
Bu sırrı fāş kılmağa ol bed-güher yeter
- 5 — Dil şu'lesi Hayālī ten-i pür-şikāfdan
Şehbāz-ı evc-i 'aşk olana bāl-ü-per yeter

89

- 1 — Şād olur dii tenüme çünki o peykān batar
Sebz olur hāk kaçan katre-i bārān batar
- 2 — Sāhile devr-i kamerde eremez sa'y edüb
Bahr-i eşkümde doğar mihr-i dırağşān batar
- 3 — Takınub kūze-i mihr-ü-mehi dölāb-ı felek
Bāğ-ı hüsnūñ şuvarur eşküme her ān batar

[5] Takşire yok nihāyet şimdi Hayālī : Takşire yok Hayālī
şimdi nihāyet Ün

88 Ü Ün A — F Üv M C

[4] lâ'l-i : reng-i Ün

89 Ü Ün A — F Üv M C

- 4 — Añma ey ʿaşık-ı sermest dem-i Manşūru
Meclis-i ʿaşkdürür bunda nice kan batar
- 5 — Hañt-ı aşūbu belürdükde Hayālī göresin
Beñleri gibi nice fitne-i devrān batar

90

- 1 — Gün yüzünde gördüler zülfüñ uzun olmuş yatur
Döstum ʿuşşākuñ ol günden zebün olmuş yatur
- 2 — Kan içinde seng-i hārā yaşdanur ey lāle-ruh
Leblerüñ hecrinde lâʿlūñ bağı hūn olmuş yatur
- 3 — Gözde lâʿlūñ arzusu ile ciger hūnābesi
Şişe içinde şarab-ı lâʿl-gün olmuş yatur
- 4 — Kāmetünden şerm edüb ey nañl-i gülzār-ı behişt
Şu içinde ʿaksi servüñ ser-nigün olmuş yatur
- 5 — Nice yıllardur Hayālī haste ey ārām-ı cān
Gūşe-i miñnetde bi-şabr-ü-sükūn olmuş yatur

91

- 1 — Hañtuñı kılma tırāş ey āfitāb üç günde bir
Eyleme billāhi dünyāyi harāb üç günde bir
- 2 — Şıfır dāğı ile elifden cümle cismüm oldu zeyn
Eylemekden cevruñi cānā hisāb üç günde bir
- 3 — Her nefesde ol řabīb-i cāna ben öldüm desem
Hālūme kılmaz nařar vermez cevāb üç günde bir

90 Ü Ün A—F Üv M C

[2] Yaşdanur: Yaşdanub Ün A

[3] lâʿl-gün: lāle-gün Ü

91 Ü Ün A—F Üv M C

[3] Öldüm: öldür Ün

- 4 — Nice gül gül olmasun haddi leṭāfet yağdurur
‘Ārıḫı gülzārına mişgīn gülāb üç günde bir
- 5 — Cism-i pūr-dāğ-ı Ḥayāliden kesilmez tīg-i yār
Gerçi verür bāğbān gülzāra āb üç günde bir

92

- 1 — Zülfün ‘izaāruñ üzre kim der niḫāba beñzer
Gülzāra sāye şalmış mişgīn seḫāba beñzer
- 2 — Seyrāna bāğa varsam sensüz gelür cehennem
Güller tekellüf olsa nār-ı ‘azāba beñzer
- 3 — Her teşne-i vişālūñ destindedür ḫayātı
Āstīn içinde sā‘id çāh içre āba beñzer
- 4 — Demiş iki cihānı terk eyleyen erenler
Zevḳ-u-şafāsı dehrūñ bir seyr-i ḫāba beñzer
- 5 — Dünyā şarābı ile olmaz Ḥayālī böyle
Ḥumḫāne-i ezelden mest-i ḫarāba beñzer

93

- 1 — Goncadur lā‘lūñ ‘izāruñ gül ruḫūñ gülzārdur
‘Ādelibi göñlümūñ her dem anuñçün zārdur
- 2 — Guşşa çekme mübtelā-yi ‘aşḳ. olduñsa göñül
Çünki bīmār olmanuñ āḫır soñu timārdur
- 3 — Kim ki olmaz bir güneş yüzlü mehūñ üftādesi
Mahv bil anuñ vücuduñ saye-i dīvārdur

[5] tīg-i: zülf-ü Ü

92 Ü Ün A—F M C

[5] ezelden: ezelde Ün | mest-i: mest-ü-Ün A

93 Ü A—F Ün Üv M C

- 4 — Bezm-i ğamda kanlu yaşum meydürür nuql aña kim
Âteş-i âhum şirârı dâne dâne nârdur
- 5 — Dergehinden nice kim sürseñ Hayâlî çākeri
Yüz çevirmez âsitānuñdan ‘aceb bî-‘ârdur

94

- 1 — Müjde-i fethi işidüb zeyn-i bâzār etdiler
‘Âlemi faşl-ı şitāda taze gülzār etdiler
- 2 — Gāziler şemşir-i nuşrat der miyān edüb yine
Cānlarından kāfir-i bî-dîni bîzar etdiler
- 3 — Şem^c yanub yakılaldan ol şehîd olanlara
Cām ile mey acıyub çeşmini hūn-bār etdiler
- 4 — Burdular kulağını meclisde tanbūruñ yine
Yüregin nāzın delüben dembedem zār etdiler
- 5 — Cāma vālā pîrehen geydürdüler meyden yine
Sāğara kan yutdurub her dem dil-ifgār etdiler
- 6 — Dolanub her serv-i bālā dil-rübālar nāz ile
‘Âşık-i bî-dillerine ‘arz-ı didār etdiler
- 7 — Ey Hayālî işidüb şî’r-i hayāl-engizümi
Âferin ehl-i suhanlar baña tekrār etdiler

95

- 1 — Ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden melālüm var
İkilikden bugün ferdem ne haşm-ü- ne cidālüm var
- 2 — İki ‘âlem bugün müstağrak-ı envārum olmuşdur
Sipih-r-i dilde doğmuş âfitāb-ı bî-zevālüm var

94 Ü A—F Ün Üv M C

95 Ü Ün A — F Üv M C

[1] ferdem : ferdin A | ne haşm-ü- : ne haşmum Ün

[2] envārm : envār Ün

- 3 — Duyaldan küfr-ü zülfünden eşer ʿār etdüm imāndan
Saña tā kim gönül verdüm hayātumdan melālüm var
- 4 — Verürsem kâse-i hõrşid-i nûr-eşāna nāmerdem
Elümde derd-i yār ile pür olmuş bir sifālüm var
- 5 — Suhan şehbāziyam murgān-ı kudsiler şikārumdur
Kānāʿatle təcerrüdden Hayālî perr-ü- bālüm var

96

- 1 — Ah kim dilber raķibüñ dā'imāya nındadur
Bu mesel meşhûrdur devlet kaẓā yanındadur
- 2 — İlkd-i Pervîni kaçan gösterse çarh-ı bî-emân
Beñzer ol tesbihe kim ehl-i riya yanındadur
- 3 — Çeşm-i dilber kanum içse cān bağışlar lebleri
Devlet ol bimāra kim dārüşşifā yanındadur
- 4 — Āfitābuñ ʿāşık-ı didārıdur zerrāt-ı kevn
Kānde olsa bir güzel biñ mübtelā yanındadur
- 5 — Eylemiş zındānı bir dilber Hayālî bağ-ı huld
Yoluna ölen Şehîd-i Kerbelā yanındadur

97

- 1 — Zevk-i bāde ne idügin mest-i harābiler bilür
Lācerem deryā zebānın murg-u ābiler bilür
- 2 — Vuşlatuñ cennātınuñ rāhatleri ʿālemlerin
Dūzah-ı hirmānda nār olmuş ʿazābiler bilür
- 3 — Sāye-perverler gözü bir perteve kılmaz nazar
Ne idügin nûr-u tecelli āfitābiler bilür
- 4 — Yoluña hāk olmanuñ ādābını ʿuşşāka şor
Salṭanat āyînini Efrāsiyābiler bilür

96 Ü F Üv Üv A C — M

[4] zerrāt-ı kevn: zerrātı gör Ü A | biñ mübtelā: bir mübtelā Ü

[5] Yoluna ölen: Nola ölürse Ü

97 Ü Ün A — F Üv M C

[4] āyînini: ādābını Ün

- 5 — Hāk-i rāhuñken Hayālî havf eder ağyardan
Hāriciler kibr-ü-kīnin Bū-Türābiler bilür

98

- 1 — Dāğlar yaqsam ‘aceb mi sīneme gül vaqtidür
Nāle-vü-feryād edersem nola bülbül vaqtidür
- 2 — Kahkaha ile şurāhî gülse meclisde ne var
Sākīya eyyām-ı şevk erişdi gulğul vaqtidür
- 3 — Kākülün ruhsarı üzre tārümār etmiş o yār
Cennete dönse ‘aceb mi bāğ sünbül vaqtidür
- 4 — Hecr-i hār-ı yār ile dāğ üzre dāğ ursam nola
Gülsitānuñ revnaķı katmer қaranfül vaqtidür
- 5 — Ey Hayālî devr-i haddinde lebin vaşf eyle kim
Mevsim-i gül erdi şimdi şöhet-i mül vaqtidür

99

- 1 — Eşki bî sūz-u-tāba vermezler
Hızır şuyun devāba vermezler
- 2 — Rāh-ı derd içre hāk olan cismüñ
Zerresin āfitāba vermezler
- 3 — Olmayınca gedā zekāt-ı ğamı
Şeh-i ‘ālī-cenāba vermezler
- 4 — Şōfî sen vāķīfañda ‘ārifler
Çeşm-i bīdārî hāba vermezler
- 5 — Rindler hāne-i harābātı
Milk-i Efrāsiyāba vermezler

[5] havf: zevk Ü

98 Ü — F Ün Üv A M C

99 Ü Ün A — F Üv M C

- 6 — Sâhil-i tende bahrler var kim
Dâmenin cûy-u âba vermezler
- 7 — Ergürürdü cihâna feyz velî
Feyzi dest i şehâba vermezler
- 8 — Bir habâbın o Beyt-i Ma'mûruñ
Bu cihân-ı harâba vermezler
- 9 — Fikr-i zülfûñ Hayâlîde yaraşur
Sûnbülü her türâba vermezler

100

- 1 — Senüñ sāyeñde şehlerdür gedâlar
Saña ey aşk-ı dilber merhabâlar
- 2 — Gönül düşnâm-ı yâra râğıb oldu
Size ey âr-ü-nāmūsum du'âlar
- 3 — Nigāruñ tiğ-i cevri küştesinden
Ser-i kûyu olubdur Kerbelâlar
- 4 — Bu hâkî teden eylerdi güzêr cân
Kemân ebrûları anı oyalar
- 5 — Hayâlî bâde-i aşk-ı ile yāruñ
Harâbât ehli oldu pârisâlar

101

- 1 — Kâdillerle zeyn degüldür minâreler
Sen mâhı görmege yere indi sitâreler
- 2 — Anberle misk zülfüñe öygünmüş ola mı
Şol kendüzünü görmüş iki yüzü qaralar

[7] Ergürürdü: Ergürürler Ün

100 Ü Ün A—F Üv M C

101 Ü Ün A — F Üv M C

- 3 — Cān bir yaña çeker gamuñı bir yaña gönül
Gamzeñ varur tutar ikisin bile aralar
- 4 — Bir zerre deñlü vermedi yılduzlara vücūd
Ahum odu ile göklere erdi şerâreler
- 5 — Şemşirine Hayālî gönül verdüğün şakın
Ağız bir eyleyüb demesün yâre yaralar

102

- 1 — Zülf-ü miskîn yüz bulub kākülle pür-nāz oldular
Kışver-i hüsni içre herbiri ser-efrāz oldular
- 2 — Çin-i zülfünü çekelden ruhları üzre nigār
‘Āşık-i üftādeler üstād cānbāz oldular
- 3 — Eşk-i ‘āşıkla yüzün yur şehrümüz eṭlālî hep
Anuñ içün birbirinden böyle mümtāz oldular
- 4 — Nakd-i cāna büse vermezlar dilerler sim-ü-zer
Şimdiki maḥbūblar gāyetde kurnāz oldular
- 5 — Kanını toprağa karmāğa Hayālînüñ müjeñ
Gamze-i hūnîn ile baş koşdu hem-rāz oldular

103

- 1 — Nigārā sünbül-ü zülfün ne reyḥān-ı semen-sādur
Ucundan nāfe-i Çinün yüregi dolu sevdādur
- 2 — Hayāl-i dürr-ü dendānuñ bu çeşm-i eşk-bārumda
‘Aceb midür vaṭan tutsa çü dürrün yeri deryādur
- 3 — Gam-ı ‘aşkında ölürsem ser-i kūyunda defn eyleñ
Şehîd olanlaruñ çünkim yeri Firdevs-i a‘lādur

- 4 — Gerekmez cân kim ʿaşkuñ yeter dil mülküne sulṭān
İki şeh bir vilāyetde mücerred kuru gavḡādur
- 5 — Görelden sen yüzü māhuñ şehā āyine-i ḥaddin
Ḥayālī rūz-ü-şeb tūṭi-şifat medḥūñde gūyādur

104

- 1 — Dili şad - pāre eden ḡamze-i mekkāresidür
Cānı āvāre kılan zūlf-ü siyeh- kāresidür
- 2 — Vaʿde-i būs-u- kenār etdi dili pāreleyüb
Ol ciger-pāresinūñ bu daḥi bir pāresidür
- 3 — Bādede yele varur lâʿli havāsında ḥabāb
Ḡalibā bencileyin ol daḥi āvāresidür
- 4 — Daḡ-ı dil ʿaksidür āyine-i çeşmümde benüm
Şanmañuz siz anı kim gözlerümüñ karasidur
- 5 — Kūyuñ itleri Ḥayāliyi bulub paralamış
Şimdi her bir itūñ ağzında anuñ pāresidür

105

- 1 — Kūh-u melāmete yüregüm seng-i ḥāredür
İçinde şevḳ-i lâʿl-i lebūñ lâʿl-pāredür
- 2 — Şādī belürse ḡuşşa-vu- ḡamla dolar göñül
Düşman görünse meyl-i reʿāyā ḥişāratur
- 3 — Aḳar şudur bu ḥüsn-ü- leṭāfet gelür geçer
Şanma efendi ʿālemi sen bir ḳrāratur
- 4 — Peykānlaruñdan işlar ise ṭālīʿüm nola
Bürç-ü bedende her birisi bir sitāredür

[4] kim: baña Ün

[5] ḥaddin: hüsnün Ün | şifat: gibi Ün

104 Ü Ün — Üv A M C

105 Ü A — F Ün Üv M C

[1] lâʿl-i : cām-ı A

- 5 — Kūyuñla cennetüñ ne ola farkı bilmezem
Sūz-u Hayāliden hele dūzah şerāredür

106

- 1 — Bizüz tarık-ı fenā sāliki llāhiler
Gedā-yi ʿālem iken reşk-i pādīşāhiler
- 2 — Benem o saltanat-ı fakr şāhı kim oldu
Kıpumda iki cihān begleri sipāhiler
- 3 — Felekde kevkebeyi mihr-ü- māha ben verdüm
Direm - haridelerümdür deñizde mähiler
- 4 — Zamir-i rūşenümüzden yaqar çerāğını mihr
Ne bāk sāye-veş olduksa rū-siyāhiler
- 5 — Hayālī dide-i hōrşide kuhl ola gerdüm
Baña dönüb nazār eylerse hāk-i rāhiler

107

- 1 — Sem-i derdine nisbet semm-i kätıl cāna emsemdür
Cefālar zaḥmına oklar fetil-ü- tiğ merhemdür
- 2 — Kanāʿat eyleyen bir būriyāya künc-ü ʿuzletde
Saʿadet tahtına mālīk olan sultān-ı ʿālemdür
- 3 — Seg-i ḥumḥāne-i fakruñ nişān-ı pāyına yüz sür
Dolunca cürʿa-i cām-ı ğınādan Sāğr-ı Cemdür
- 4 — Habāb-ı sāğarı görseñ beni ḥayr ile yād et kim
Gelüb āvāreler yüzler sürerler aña türbemdür

[5] bilmezem : bilmezim A

106 Ü F Ün Üv A M C

[2] saltanat-ı : memleket-i Ün

107 Ü F Ün Üv A C — M

[3] ḥumḥāne-i : ğamḥāne-i Üv meyḥāne-i A | fakruñ : aşkuñ

Ün Üv

- 5 — Hayālî Ka^cbe-i derdem libāsum dūd-u āhumdur
Gözüm yaşı ile dolmuş āsitinüm Çāh-ı Zemzemdür

108

- 1 — Misk ile kāfūrdan levh üze ebrūlar mıdur
Ya güzellik şūhluk alnuñde yazular mıdur
- 2 — Nāvek-i müjgānıdur her hūsn eli sultānınuñ
Cismüm üze görünenler demeñüz mūlar mıdur
- 3 — İki yandan iki zūlfūñ mü egilmiş lâ^clūñe
Yā metā^c-ı cāna şarkar iki hindūlar mıdur
- 4 — Hoḳḳa-i yāḳūt içre ḥurdesi her goncanuñ
Andelibūñ çeşm-i giryānına dārūlar mıdur
- 5 — Bu neẓā'ir kim Hayālî şî^crine der ehl-i naẓm
Pâyına bahruñ demādem yüz sürer cūlar mıdur

109

- 1 — Lāle-i gül-gūnu şahrālarda dāğum şandılar
Nergisi gülzārda yanar çerāğum şandılar
- 2 — Gördüler kim her gülü zeyn eylemişdür jāleler
Ma^crifet dürrü ile pür olmuş kulağum şandılar
- 3 — Çıkdılar bām-ı ḥarābāta hilāle baḳdılar
Āsumāna şunduğum zerrin ayağum şandılar
- 4 — Gördüler māhı şafaḳ-reng āşikār etdi felek
Bāde-i gül-reng ile dolmuş kabağum şandılar

108 Ü F Ün A C — Üv M

[4] ḥurdesi : ḥurdeler A

[5] neẓā'ir : leṭā'if F | naẓm : ṭab^c A

109 Ü Ün A — F Üv M C

[2] her gülü : gülleri Ü

[4] Gördüler māhı şafaḳ-reng āşikār etdi felek : gördüler mihr-i şafaḳ üstünde māhı āşikār Ü (Ü nushasındakti şekil daha manalı görünüyor)

- 5 — Ey Hayālî geldî zencîr-i cünûnumdan şadâ
Gonca-lebler üşdüler açıldı bağum şandılar

110

- 1 — Merddür cānā bugün ol kim melāmetler çeker
Ermeyen bu devlete yarın nedāmetler çeker
- 2 — Şeş cihetdeu semme vechullah nûrun görmeyüb
Rû'yet-i didār için zāhid riyāzetler çeker
- 3 — Her müjem dil perdesi pergālesi ile zeyn edüb
Hayl-i eşküm leşker-i hicrāna rāyetler çeker
- 4 — Kaşuñ altında gözüñ yādına bir bādām ile
Güşe-i mihrābda zāhid kanā'atler çeker
- 5 — Ey Hayālî eylemez takşirüñe Şah iltifāt
Çün taḥammül bārını şāhib- vilāyetler çeker

111

- 1 — Milk-i ḥüsnüñ şehisin meh siper-i düşüñdur
Gamzeler tiğ-zenüñ zülf zırılıp-püşüñdur
- 2 — Beni ser ḥalka-i zencîr-i cünun eyleyen ah
Girih-i zülf ile güşüñdaki mengüşüñdur
- 3 — Şāne kıldı tenini zülfüñ ucundan şad-çāk
Görelî yüzüñü āyine nemed-püşüñdur
- 4 — Peri pervānenüñ olmuşdu zebān-ı ḥālî
Senüñ ey şem^c yüzüñ görelî ḥāmuşüñdur

110 Ü F Ün A C — Ün M

[1] Cānā: ey dil A | kim: ki Ü F C

[2] riyāzetler: kanā'atler A

[3] edüb: olub Ü F Ün C

[4] kanā'atler: riyāzetler A

111 Ü F Ün A C — Ün M

— Sen Hayālî alalı bezm-i şafâ câmın ele
Mihir ile mâh-ı felek iki kadeh-nüşûndur

112

- 1 — Kaçan kim bâddan ol turra-i ‘anber-feşân titrer
Yolar sünbül saçın yırtar yüzün gül bağbân titrer
- 2 — Ne dem kim gamzeden çekse gözü elmâs-gün hançer
Dil-ü- cāna düşer lerze damarlar içre kan titrer
- 3 — Nişâne istese ebrû kemānum tîr-i hicrāna
Bu cism-i nâ-tüvānum içre her bir üstühân titrer
- 4 — Ser-i küyunda ah etsem ruḥ-u zerd ile ‘aşıklar
Nitekim bâddan gülşende evrak-ı ḥazān titrer
- 5 — Hayālî görsem ol yârı yaşımdan bahır olur ‘ālem
Eger hecrinde ah etsem zemîn-ü- āsumān titrer

113

- 1 — Lâ‘l-i yâr aḡyâr bezminde şarāb-ālûdedür
Dîde-i merdüm bu gamdan hun-u nâb âlûdedür
- 2 — ‘Aks-i yârı saḡar-ı pür-meyde seyrân edeli
Şuya şaldı zühdünü zâhid ḥarāb âlûdedür
- 3 — Şöyle oldum bâde-i telḥuñ giriftârı bugün
Şehd içinde şanma kim böyle zübâb âlûdedür
- 4 — Cismüm içre cān kaçan beñzer leb-i cānānuma
Ol ḥayātuñ ‘aynıdır bu ḥod türāb-âlûdedür

[5] Sen : ey A

112 Ü F Üñ A C — Üv M

[4] 4 üncü beyit yerine F nushasında şu beyit vardır : Görüb kıddün havâsı
ile ser başında yel servûñ — Düşüb endāmına lerze çınarûñ her zamân titrer

113 Ü F Üñ A C — Üv M

[1] Lâ‘l-i yâr aḡyâr bezminde : Bezm-i düşmende leb-i dilber A

[4] cismüm içre : cism içinde A

- 5 — Menzil-i 'uṣṣākı o meh rüşen eiylerse nola
Seyr eder her cāyi denmez āfitāb ālūdedür
- 6 — Devlet-i bīdār añanlar gâflet uyḡusundadır
Nergis-i sermest yanında ki ḡāb-ālūdedür
- 7 — Dūd-u āhı içre beñzerdi Ḥayālî cismine
Demek ola idi eger ḡāke serāb-ālūdedür

114

- 1 — Ne hoş bīmār olur yā Rab ol iki nā-tüvān gözler
Kucagına alub ebrūlar olmuş mihribān gözler
- 2 — Bu şahrānuñ eder her murgu bir vādide pervāzı
Gönül kūy-u cünūndan zevk eder zāhid cinān gözler
- 3 — Tecemmül den taḡammül yeg diyenler oldular kani^c
Bu yolda sāye-i ḡāra niceler sāyebān gözler
- 4 — Dile tır-i cefā urduñ naẓar kıl ḡanuma bārī
Şikāra zahm ergürdükde çün şayyād ḡan gözler
- 5 — Ḥayālî ḡurş-u ḡorşid-ü- mehūñ dā'im gedāsıdur
Felekden eylemez Şāhum şikāyet ḡaḡḡı nān gözler

115

- 1 — Bezlini evvel bahāruñ kūha şor hāmuna şor
Māl-i dünyādan ne alub gitdüḡin Kārūna şor
- 2 — Nev-^carūs olduḡda Leylî dürr-ile yāḡūtunu
Çok mıdur Nevfel ne bilsün dide-i Mecnūna şor
- 3 — Şaḡlar iken derdüñi cānum gibi fāş olduḡın
Dāḡumuñ üstünde yer yer penbe-i pür-ḡūna şor

114 Ü F Ün A C — Üv M

[2] cünūndan : cünūnda Ü

115 Ü F Ün A C — Üv M

- 4 — Döne döne devr elinden bezm-i ğamda dehr-i dūn
Nice kanlar yutdurur baña mey-i gül-gūna ōor
- 5 — Gel ōurāhī kulkulū zevkīn Hayāliden iſit
Hande-i dilber ōafāsın ‘āſīk-ı mahzūna ōor
- 6 — Dest-i Sultān-ı ‘atā-baḥſ ile deryā - himmetin
Ŗol ğam-ı iflās ile mahzūn olan medyūna ōor

116

- 1 — Ka‘be-i kūyunda her kim dilberūñ kurbān olur
Gerçi bir serden geĉer ammā serāser cān olur
- 2 — Bir tavāſiden gōñl kem-himmet olma nefsdan
Eylese ka‘-i ta‘alluk mahrem-i sultān olur
- 3 — Bende ol iklīm-i istiĝnāda ol sultāna kim
Kem sifāli kelbinūñ tāc-ı ser-i ḥākān olur
- 4 — ‘Aks-i ḥūsnū zerreyi ḥōrſīd-i ‘ālem-tāb eder
Kaṭre feyzinden anūñ ser-Ĉeſme-i Hayvān olur
- 5 — Hecr-i rüy-u yār ile güller Hayālī kendüyi
Pāre pāre etmege her jāle bir dendān olur

117

- 1 — Nār-ı dilden zāhir etsem bir ōerer ‘ālem yanar
Dursa bir dem sīne-i sūzānum iĉre ğam yanar
- 2 — Bu ḥamīde kad ile yandum mahabbet oduna
Baña nisbet māh-ı nev nār-ı ōafaĉda kem yanar

[5] Bu beyit A nushasında yoktur.

116 Ü F Ün A C — Üv M

[4] Kaṭre feyzinden anūñ ser-Ĉeſme-i Hayvān olur : Kaṭre-i feyzinden anūñ Ĉeſme-i Hayvān olur A

117 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Nār-ı : Rāh-ı A

[2] oduna: nārına Üv | ōafaĉda : ōafaĉdan Üv

- 3 — Şanma kan ağlamadan germ oldu nār-ı hasretün
Düddur müjgânlarum bu dide-i pür-nem yanar
- 4 — Kaysa eydün ben belâ deşinde ser-gerdân iken
Uğramasun yanuma billâhi ol sersem yanar
- 5 — Gel Hayālînün teninde dāğ-ı İbrāhime bak
Bu kadar ancak çerāğ-ı Hazret-i Edhem yanar

118

- 1 — Hâller olmuş mekesler hadd-i cānānı öper
Güyyiā pervāneler şem^c-i şebistānı öper
- 2 — Göz yumunca her müjem yüz hūn u dil peydā eder
Tişe bir lâ'î almağa bin kez leb-i kânı öper
- 3 — Lâ'îlün üzre haṭṭuṇa beñler perişān olmasun
Yüz bulıcaḡ mūrlar möhr-ü Süleymānı öper
- 4 — Şehper-i Cibrıldür cārüb-u meydān-ı ğazā
Her şehīdün başı düşdükde o meydānı öper
- 5 — İtlerin yāruñ Hayālî būs eder rüz-u vişāl
Eski 'ādetdür kişi 'id olsa yārānı öper

119

- 1 — Çeşmümde ceş-i hūb nice eylesün qarār
Yaşumla oldu her müje bir tiğ i ābdār
- 2 — Tūfān-ı eşkümi göricek telh-kām olub
Her baḡr tutdu vādî-i hayretde bir kenār
- 3 — Dilden ne resme dūr ede göz yaşları ğamum
Raḡş ede mi terāne-i enhāra kūhsār

[3] germ: sürh A

[4] billâhi : vallahi Ü A C

[5] dāğ-ı : nār-ı Ün

118 Ü A — F Ün Üv M C

119 Ü F Ün Üv A M C

[1] eylesün: eyleye Ü F C

- 4 — Yıllardürür ki kūy-u vefā hākisarıyüz
Yerden götürmedi bizi hayfā ki rüzigār
- 5 — Şahum Hayālınūñ ne revā rüzgār-ı ğam
Ma'dūm ede vücūdunu nāgeh habāb-vār

120

- 1 — Her kaçan ol meh şafak renginde gül-gün don geyer
Dūd-u ahumdan libās-ı zulmeti gerdün geyer
- 2 — Çıkısa tañ mı farkına pür-mey şurāhınūñ habāb
Bir şeh-i Cemşid-ferdūr tēc-ı Efridūn geyer
- 3 — Bir nazarda baña beñzer lāle-i şahrā-yi ğam
Merdüm-ü çeşmüm gibi herdem libās-ı hūn geyer
- 4 — Key yaraşur bezmde mīnā ile gül-gün şarāb
Gūyiyā bir lāle-çihre cāme-i māyūn geyer
- 5 — Tēc-ı devletle Hayālī milk-i aşkuñ şahıdur
Çün seg-i Leyli sıfālin başına Mecnūn geyer

121

- 1 — Gülşende cūy eşk-i revānumdan oy verür
Her 'andelib ah-ü-feğānumdan oy verür
- 2 — Gūyā olub ceresleri ol şeh-süvārumūñ
'Uşşāka derd-i aşkı zebānumdan oy verür
- 3 — Açdı şurāhī hulkulü bezm içre göñlümü
Dolsa neşāt ile nola cānumdan oy verür
- 4 — İçsem 'aceb mi ravżada tanbūr ilen meyi
Her tārı baña mūy-u miyānumdan oy verür

120 Ü Ün A — F Üv M C

[1] renginde : resminde Ün | gül-gūa : rengin A

121 Ü F Ün A C — Üv M

- 5 — Zencîri ey Hayâlî cünûn ehlinüñ baña
Gîsü-yu yâr-ı gönca-dehânumdan oy verür

122

- 1 — Sünbül-ü bâğa nazar kıl zülf-ü Şîrîn kendüdür
Kanlu lâle dide-i Ferhâd-ı miskîn kendüdür
- 2 — Çeşm-i terden şakla yâ Rab nem kapub jeng olmasun
Çihre-i dildâr kim âyine-i Çîn kendüdür
- 3 — Yüz çevirmiş mâhdan hõrşîdi kılmış secdegâh
Hâller ey dil ruḥ-u dilberde pervîn kendüdür
- 4 — Ol siyeh hâl ile yârũñ kaşı altında gözü
Rum sultânı kólunda beñli şahîn kendüdür
- 5 — Ey Hayâlî bu fenâ gülzârınuñ her nergisi
Bezmi-Cemde bâde sürmüş cām-ı zerrîn kendüdür

123

- 1 — Başumda müy-u jülîde temümde tâze dâğum var
Melâmet mülkünüñ sultâniyem tuğum otağum var
- 2 — Diyâr-ı süzũñ oldum şem' gibi ben de serdârı
Nice Ferhâd ile Mecnûn gibi yanar çerâğum var
- 3 — Fezâ-yi aşkde ben ol nihâl-i ser-ferâzam kim
Nihâl-i Sidre üzre sâye şalmış bir budağum var
- 4 — Sipâh-ı guşsa-vü-ğamdan beni şaklar penâhında
Yüzünde hâl-i miskînüñ gibi bir kara dağum var
- 5 — Hayâlî şah-ı aşk oldum daḥi bu aql-ı hercâyî
Gönül mülküne ayak başmasun muḥkem yasağum var

122 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Kanlu: Kanğı F

[5] fenâ: cihân A

123 Ün Üv A M C — Ü F

[3] Nihâl-i Sidre: Dıraḥt ı Sidre A

[4] penâhumdur: penâhumda A M

[3] Dolısa neşât ile nola: Dolsam nola neşât ile A

124

- 1 — Hıblar ser'askeri bir gül-izār-ı sâdedür
Ger dilerseñ bilmege ismin Şerife-zâdedür
- 2 — Rüz-u-şeb her dem bisât-ı meclisinde ol mehûñ
Ay-ü-gün sırça kadehlerdür şafağ pür-bâdedür
- 3 — Kaddine öygündüğü içün serv-i büstân-ı cihân
Bâr-ı miñnetden halâş olmuş gezer âzadedür
- 4 — Tâlîüm yârî kılub mîhr ede ben zâra deyu
Sâyesi her gün gezer yanınca bir üftâdedür
- Göricek yaşuñ seni küyundan ırmağ istedi
Ey Hayâlî demedi ol meh ki merdüm-zâdedür

125

- 1 — Çün sen saçı hümanuñ eşiginde gördüler
Mehpâreler kebûteri gökden uçurdular
- 2 — Añladılar gamuñla felekler zevâlini
Mihri döne döne i (ey) meh anuñçün uçurdular
- 3 — Meclisde saña eşrefi 'arz etdügin görüb
Eller defûñ şehâ yine yüzüne urdular
- 4 — Deyr içre nakş-ı şüretüñe eyleyüb nazar
'Aqlın şanemler ey büt-i güyâ yitürdüler
- 5 — Ayaklarına sâye - şıfat düşdügüm görüb
Gün yüzlüler Hayâlî yüzüm yere sürdüler

124 A — Ü F Ün Üv M C

125 — Ü F Ün Üv M C

[2] Bu beytin ikinci mısra'ı bozuktur

126

- 1 — Sâgar lebûne ‘âşık-ı hunin-ciger geçer
Her bir habâb bende-i şâhib-nazar geçer
- 2 — Gamzeñ efendi gayrıya atdukça cevır okun
Bendeñ bilür ki hasta gönülde neler geçer
- 3 — Şahinlerüz ki şaydgehümüz fezâsına
Cibril uğrar ise perini döker geçer
- 4 — Makbûl-ü ehl-i dil olalı şadr-ı sinede
Peykân-ı gamzesi ne yere kim deler geçer
- 5 — Erdür şu kim ‘arûs-u cihâna baş egmeye
Şâhum vilâyet içre Hayâlî de er geçer

127

- 1 — Cânlar alur gözlerün göz göre bî pervâ şatar
Beñzer ol tatara kim kâlâ edüb yağma şatar
- 2 — Baña bir yüz gösterür ağıyara bir yüz dilberüm
Kendüyi gülzâr-ı hüsn içre gül-ü ra‘nâ şatar
- 3 — Nâle-i Mecnûndan idrâk oldu Leylâ menzili
Kimdürür ey nâka-i hevdecı kuru gavğa şatar
- 4 — Her nefesde ‘arş-ü-kürsî ‘âşıkun seyrânıdur
Oturub kürsîde vâ‘iz vâ‘de-i ferdâ şatar
- 5 — Ey Hayâlî ‘âkıbet tas-ı felek rusvâ eder
Yûsufun her kim ki bu bâzârda ednâ şatar

126 F Ün A C — Ü Üv M

[2] atdukça: atdukda A | gönülde: gönülde F

[4] ne yere: nereye A

127 Ün A — Ü F Üv M C

[1] kâlâ: talan Ün

128

- 1 — Kelāmum ehl-i derdūñ dā'imā vird i zebānıdur
Maḥabbet 'āleminūñ her sözüm bir dāsitanıdur
- 2 — Bozaldan şüret-i Erjengi sen bu nağş-ı dilkeşle
Benüm vaşfuñda her beytüm Nigāristān-ı Mānıdü,
- 3 — Varursañ kabır-i Mecnūna temāşā kıl ki Leylānuñ
Mükahhal çeşminūñ her üstühzñı sürmedānıdur
- 4 — Şanemler yādına deyr-i cihānda ahum-u-eşküm
evā-yi erğanünıdür şarāb-ı ergavānıdür
- 5 — Bugün devrinde bir Dārā-yi Cem-ḳadr-ü-felek-tahtuñ
Ḥayālī 'arşa-i nazmuñ ser-āmed pehlevānıdur

129

- 1 — Bir libās-ı cervi her gün egnine gerdün geyer
Ḳanlu yaşlardan ve lıkin dāmenin pür-ḥün geyer
- 2 — Yoluna şol ḥāk olanlar yüzlerin sürsün deyu
Nāz-perverdüm libās-ı şıveyi uzun geyer
- 3 — Geh Selimī şarınur gāhı Süleymānı yürür
Key yaraşur her ne kim geyse 'aceb mevzün geyer
- 4 — Merdüm-ü didemdedür dā'im ḥayāl-i ḥāl-i yār
Lā-cerem 'ayyār olanlar cāme-i şeb-gün geyer
- 5 — Bir libās-ı lütf u sulṭānıdürür nazm-ı şerif
Ey Ḥayālī bu libāsı şanma kim her dün geyer

130

- 1 — Dili rüşen kılan bir gül-^{ci}zâruñ taze^{ci} dâğıdur
Ko yansun haşre dek söyünmesün devlet çerâğıdur.
- 2 — Gönül şahrâsına bir hüsn eli şâhı nüzül etdi
Habâb-ı eşk-i hüninüm ânuñ gül-gün otağıdur
- 3 — Şarâb-ı şevkini gerdün içüb cür'a döker hâke
Elinde mihr-i âlem-tâb bir zerrin ayağıdur
- 4 — Zihî ^{ci}izzet bu kim Leylâ şalâ-yi hân-ı hüsn etse
Şikest olan arada hasta Mecnûnuñ çanağıdur
- 5 — Hayâlî tende bir dâğ-ı siyehsüz olımaz zîrâ
Kadimiden benüm şâhum o bendeñ Kara dâğıdur

131

- 1 — Ha^{ci}tt-ı ruhumı yâr kaçan ber-^{ci}taraf eyler
Hörşid-şıfat rüy-u mehi bî-kelef eyler
- 2 — Mânend-i habâb ola ilâhî evi vîrân
Sâğarda şu kim cür'a koyub mey telef eyler
- 3 — Ebrûña gözüm yaşı nola olsa mu^{ci}karin
Çün müşteri kavse ere ey meh şeref eyler
- 4 — Ta^{ci}hsîn leb-ü-dendânuñ ol cezbesine kim
Kândan kıparur lâ^{ci}l-ü-dürü bî-şadef eyler
- 5 — Seng-i dilümi lâ^{ci}l edeli kân-ı Medîne
Nazmum dür-ü şehvârını ba^{ci}hr-i Necef eyler

130 F Ün A C — Ü Üv M

[1] kılan: eden Ün

[2] hüninüm: hünâbum A

[4] ^{ci}izzet: ^{ci}ışret A-

[5] olımaz: olmazuz A C

131 F Ün A C — Ü Üv M

132

- 1 — Fakr eli serverleri himmet çerāğın yaqđılar
Şāhlar ol kavmdan devlet ocağın yaqđılar
- 2 — ‘Aks-i hālũn bu dil-i pũr-hũnda tutmuşdur qarār
Lālenũn ol gũnde kim bağrında dāğın yaqđılar
- 3 — Sıneler çāk eyleyũb bezm-i vişāl-i yārda
Şem‘lerle tutuşub derd ehli yağın yaqđılar
- 1 — Gördüğũmde āteşin gũller içinde şanuram
Kaddũne öygündüğü — içũn gül budağın yaqđılar
- 5 — Lāleler şanma Hayālĩ āteşin bir ah ile
Ehl-i hasret kā‘inātuñ bāğ u rāğın yaqđılar

133

- 1 — Gör yaşumı ğamuñla geçen mācerā budur
Bağ dāğuma ki āyĩne-i pũr-şafā budur
- 2 — Cān naqdi borcum idi belāña añna ne söz
Geldũm edāya borcum alınmaz belā budur
- 3 — Sınemde kıl nazar elif ucunda dāğuma
Leşker-keş-i livā-yi belāya livā budur
- 4 — Hunābe-i ciger içerin meyse bu imiş
Sen āfetũn ğamın yerin elhağ ğıdā budur
- 5 — Ahum yüzũnde zũlfũnũ kılduğda tārmār
Ey serv şalma başuñı sũnbũl havā budur
- 6 — Kapuñda bağlamalu görenler Hayāliyi
Edũb kıyās dedi ki dār-ũş-şifā budur

132 Ün A — Ü F Üv M C

133 F Ün A C — Ü Üv M

[2] añna: belĩ Ün

[3] livā-yi: diyār-ı A

134

- 1 — Kim ki bezmünde sebū-veş özünü hāk eyler
Hemdemin mihr-i cihān seyrini eflāk eyler
- 2 — Bāğ-ı hasretde koyub bülbul-ü şürîdeleri
Hemdemini o gül-ü nev has-ü-hāşāk eyler
- 3 — Mihr-ü- meh ola anuñ müşterîsi âlemde
Pes ol âyîne-i ruhsârı kim idrāk eyler
- 4 — Dāye-veş bād-ı şabā goncalaruñ gülşende
Her seher taze gülâb ile yüzün pāk eyler
- 5 — Lebüñ aşüftesi olalı Hayālî güzelüm
Kanda bir gonca görürse yakasın çāk eyler

135

- 1 — Dilberā 'ayş edelüm şimdi şafalar vahtidür
Kaçma 'aşıkdan perî yüzlüm vefalar vahtidür
- 2 — Bāğ-ı cennetdür yüzüñ etrafı pürdür miveden
Nola bir şeftalücük verseñ sehâlar vahtidür
- 3 — Ben gedādan yığma ey dilber zekât-ı hüsnüñü
Padişāhum döstüm lûtf-u- 'aţâlar vahtidür
- 4 — Dil esir-i zülfüdür hem çokdan ister vaşlunu
Ola kim maqbûl ola gece du'alar vahtidür
- 5 — Bî-nevâ olgıl Hayālî kaçmasun derseñ habîb
Ehl-i 'ilme hürmet olmaz bî-nevâlar vahtidür

136

- 1 — Nigār gülşen-i hüsn içre gül budağıdır
Vişali güllerini der gönül ki çağıdır
- 2 — ‘Aceb mi ol mehi pervâne-vār çigzinsem
Sa‘adetüm güneşi devletüm çeräğidir
- 3 — Gönülle ğamzesi kanlu bıçaqludur her dem
Bizümle şimdi o kâfir bu yolda yağıdır
- 4 — Habâb-ı cam-ı meyûn kim diler bozulduğunu
Ki şâh-ı şâdinûn ol kırmızı otağıdır

137

- 1 — Tal‘atun cennet durağun selsebil ırmağıdır
‘Ârizunda ruhlarun şu içre gül yaprağıdır
- 2 — Akduğınca eşk-i çeşmüm dilde artar tâb-ı ‘aşk
Gözlerümün yaşı güyâ ol çeräğün yağıdır
- 3 — Yüz şuyun küyünde ister döke kara yerlere
Gönlümü anda çeken ya şuyu ya toprağıdır
- 4 — ‘Aşk oduna cân verür ‘âşık kaçır zâhid veli
Duzahı ‘âşıklarun zâhidlerun ocağıdır
- 5 — Serv kaddünün Hayâlî ‘aşk ‘alem
Ahum odu şu‘lesi bayrağıdır

136 Ü. C — Ü F Üv A M

(Bu gazelin beşinci beyti eksiktir)

[3] bu yolda: resme Ü. n

137 Ü. — Ü F Üv A M C

(Bu gazelin beşinci beyti bozuktur)

138

- 1 — Hastayem ğamdan helāk oldum bulunmaz çāreler
Bārī gelsün ğaṭırum şorsun benüm ğam-ĥāreler
- 2 — Ağız açsun sīne-i sūzānum üzre şevkden
Gül gibi ey lāle-ruĥ bu dāğ-ı āteş-pāreler
- 3 — Āteş-i āhum şirārıdur benüm ey māh-rū
Geceler göklerde yer yer seyr eden seyyāreler
- 4 — Müm olubdur ey lebi şirīn baña Ferhād-veş
Dāmen-i kūh-u belā üstünde seng-i ĥāreler
- 5 — Dāğlar ur yarelerle zīnet eyle cismūñi
Yaralardur ĥil'ati 'aşkuñ Hayālī yaralar

139

eh-i kūyuñda 'uşşāka ruĥ-u zerd eşk-i ter hoşdur
Ki zīrā Ka'be yolunda kişiye sīm-ü-zer hoşdur

- 2 — Dedüm merdümleñ ĥançer çeküb cān kaşdin eylerler
Dedi ma'zūr tut billāh ikisi daĥi ser-hoşdur
- 3 — Raķibe kūyum itidür devüben i'timād etme
Kuduzdur şāyed incide benüm 'ömrüm ĥazer hoşdur
- 4 — Miyānuñı firākuñla şararmış kolları kocdur
Belinde sīm-ten dilberleñ zerrīn kemer hoşdur
- 5 — Dişi ile leblerin vaşf et Hayālī ol dil-ārāmuñ
Bilürsin cümleden nazma yine lā'l-ü-güher hoşdur

140

- 1 — Belâlar bezmine sinem benüm meyhânedür derler
Kızarmış dâğuma meyle dolu peymânedür derler
- 2 — ‘Aceb mi âfitâba şa‘şa‘a zencîr-i zer olsa
Gaminden sen hilâl-ebrû mehûn dîvânedür derler
- 3 — Olanlar lüce-i bahr-i muhîf emvâcına nâzır
Gözüm yaşına nisbet bir kuru efsânedür derler
- 4 — Saña ma‘mûr-u ‘âlemdür diyenler baña hem nâşih
Haqîkat gencine mâlik olan virânedür derler
- 5 — Hayâlî çarsû-yu ‘aşkda müjgân-ı Mecnûnu
Hayâl-i zülf-ü Leylâya düzülmüş şânedür derler

141

- 1 — Raqîbûn dilberâ küyûnda neyler
Ki ‘İsâ ile göke çıkmadı har
- 2 — Beni öldürmek içün nîze ile
Ne lâzım ey kaşı yâ tîr-ü-gönder
- 3 — Yüzüne beñzerem dese nola şu
Köpüklü bir delûdür nolsa söyler
- 4 — Ara yerde şovukluk edeli bād
El ucu—ile görüşür oldu ‘ar ‘ar
- 5 — Hayâlî tâb-ı ruhsâruñ görüben
Eder Nûr ayetin her gece ezber

142

- 1 — ‘Aşkellerinde sîne belâ kühsârıdur
Kim tâze dâğı yer yer anuñ lâlezârıdur
- 2 — ‘Aşk eli şāhiyem ğam-u-ğuşsa memāliküm
Başumda tâc-ı zer benüm ahum şirārıdur
- 3 — Dil kal‘ası belā-vü- meşekkat zemīnidür
Şehr-i beden cefā ile miḥnet ḥişārıdur
- 4 — Dāğ-ü-elif ki sinede yer yer nişānedür
Bir serv-ḳadd-ü-lāle-ruḥuñ yādigārıdur
- 5 — Başında bir ḳadeḥ mey-i lâ‘līn olan kişi
İki cihān vilāyetinüñ tâcdārıdur

Harf-üz-zâ'

1

- 1 — Fakr ile fahr eyleyen dergâh-ı sulţân istemez
Dûd-u âhı sâyesinde tāk-ı eyvân istemez
- 2 — Şol gedâ kim kıldı istîgnâ seririn tekye-gâh
Gönce-i Bâd-âverd ile taht-ı Süleymân istemez
- 3 — Nâr-ı gamla dûd-u âhı sâyesinde nûr olan
Âfitâbı kendüye şem^c-i şebistân istemez
- 4 — Şol gedâ kim penbe-i dâğın demâdem tâzeler
Gül kıpırmaz şâhdan geşt-i gülistân istemez
- 5 — Câme-i zerrîni neyler vermeyen cisme vücûd
Sâyesinden 'âr eden hırşîd-i rahşân istemez
- 6 — İsteyen gelsün geçen geçsün şalâdur 'âleme
Pâdişâh-ı 'aşk dergâhında derbân istemez
- 7 — Saltanat tablın kilim altında ol şeh kim çalar
Hây-u-hüy-u na'ra-i kûs-u gırivân istemez
- 8 — Mesned-i hırşîde vermez künc-ü târikin gedâ
Göz yuman seyr-i cihândan mihr-i rahşân istemez
- 9 — Nûr görse şâm-ı Kadre uğrayan kılmaz nâzar
Nitekim şeb-rev zıyâ-yi mâh-ı tâbân istemez [**]
- 10 — Ey Hayâlî bî-tekellûf hûn-u dil nûş eyleyen
Minnet ile Hızır elinden Âb-ı Hayvân istemez

1 Ü F Ün A M C — Üv

[3] sâyesinde : zulmetinde A

[5] eden : eder F

[7] na'ra-i : nâle-i A

[**] Bu beyit A F nüshalarında yoktur

2

- 1 — Bülbul-ü gülzâr-ı miñnetdür dil-i ğamnâkümüz
Aña gûyâ kim kafesdür sine-i şad-çâkümüz
- 2 — Fırkat öldürse beni ahum yeli—ile haşre dek
Gird-i bād olub ser-i kūyuñ dolanur hâkümüz
- 3 — Varmışuz bir mäh-rū şevki—ile ğayrı ‘âleme
Dūd-u âh-ı pūr şererdür encüm-ü eflâkümüz
- 4 — Her boyu servüñ düşüb ayağına yüzler sürer
Bir aşar şudur bizüm gûyâ ki qalb-i pākümüz
- 5 — Bulmaya—idüñ ehl-i nazm içre Hayâlî imtiyâz
Dür-bîn olmazdı böyle dide-i idrâkümüz

3

- 1 — Kâkül-ü mişğîn-i cānānuñ perişân- hâliyüz
Guşşanuñ ser-geştesi derd-ü-ġamuñ pāmâliyüz
- 2 — İhtiyâr etdük ġamı Ferhād ile Mecnūn ile
Tekye-i ‘aşkuñ bir iki üç nefer abdâliyüz
- 3 — Kaddümüz yay etmek ile menzil aldık ok gibi
Tîğ-veş ‘uryânlaruz lîkin cihân kıttâliyüz
- 4 — ‘Ukde-i çarhuñ serâser añladık eşkâlini
Her ne kim ġâibdür anı bilmenüñ [**] remmâliyüz
- 5 — Hâce-i cāna metâ^c-ı ġuşşayı almaqdayuz
Biz Hayâlî bu fenâ bazarınuñ dellâhyüz

2 Ü F Ün Üv A M C

[2] dolanur : dolana Ü Üv A M

[5] Bulmaya—idüñ : Bulmasa—idüñ A Bulmaya—idi Ü F Üv

3 Ü F Ün A M C — Üv

[3] yay : ya Ün lîkin : ammâ Ün

[**] veya bulmanuñ

[5] ġuşşayı : ġuşşanı Ü F vaşluñı C

4

- 1 — ‘Aşk içinde cānı teslim etmedür tedbîrümüz
Böyle ta‘lîm eyledi evvel nefesde pîrümüz
- 2 — Kays bir divâne-i bî-kayd imiş lîkin bizüm
‘Âleme şîr-ü-şadâ salmışdürür zencîrümüz
- 3 — Kîmyâ-yi ‘aşka biz mâliklerüz tâlib bize
Bir kara toprağ ise altun eder iksîrümüz
- 4 — Sâkî-i bezm-i kazâdur kâse-i ser sâğarı
Mey yerine kan sürer ol bezmde şemşîrümüz
- 5 — Ey Hayâlî biz Kelâmullah-ı nâ‘îk olalı
On sekiz biñ ‘âlem olmuşdur bizüm tefsîrümüz

5

- 1 — Yârî kılursa biz ölicez rûzigârumuz
Küy-i nigâra ergüre bir gün gubârumuz
- 2 — Atdük murâd menziline ah okların
Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz
- 3 — Gördükde yârî ah ile cân vermek isterüz
Nağş-ı murâd göstere dem ola zârumuz
- 4 — Ser-geşme-i Hayâtta şınsun sebû-yu cism
Tâ kim bu yolda ola dürüst inkisârumuz
- 5 — Ölse Hayâlî derdümüzü ‘âleme yine
Söyler zebân-ı hâl ile seng-i mezârumuz

4 Ü F Ün A M C — Üv

[1] ta‘lîm : telkîn A

[3] tâlib bize : tâlibleri A | toprağ ise ; toprağa çal Ün

[4] ser: her Ü F Ün M

5 Ü F Ün A M C — Üv

[2] ah okların : tîr-i âbı ah M ahuñ okların Ün

[3] isterüz : isterin Ü F Ün M

[4] Tâ kim : Nâgeh M

[5] derdümüzü ‘âleme : derdüñi ‘âlemlere Ün

6

- 1 — Abdāl olalı dāğ iledür iftiḥārumuz
Mecnūn gibi ocağ eridür ihtiyārumuz
- 2 — Bir bād-ı kudretüz esicek şarşılur zemīn
Bir āteşüz ki göklere erer şirārumuz
- 3 — Mihrūn yolunda eyleyeli dehr bizi ḥāk
Ḥōrşīd ile muḳābele eyler gubārumuz
- 4 — Ḥōş şöḥbetüz ki yār olıcak ʿāleme bizi
Göstermeye kıyāmete deñlü mezārumuz
- 5 — Baḥrüz Ḥayālī mevcūmüz oldu suṭur-u naẓm
Merdüm-rübā neheng ile pürdür kenārumuz

7

- 1 — Bezm-i ğamda şanma giryānuz bizi ḥurremlerüz
Mey yerine kan yudar bir nice şāḥib-demlerüz
- 2 — Geçmesün bize taʿallûḳ bendini nāgeh deyu
ʿAḳl ile şol āşinālīḳ etmeyen sersemelerüz
- 3 — Biz ḥabāb-ı cāmumuz tāc-i Ḳubāda vermezüz
Bezm-i istiğnāda dolumuz içilen Cemlerüz
- 4 — Perde-i ğayb-ı hüviyyetde olan ebkāra biz
Cilvegāḥ-ı mümkināta gelmeden maḥremelerüz
- 5 — Ey Ḥayālī on sekiz biñ ʿālemūn biz zılliyüz
ʿĀlem isterseñ bizi seyr eyle kim ʿālemlerüz

6 Ü F Ün Üv A M C

[3] dehr : çarḥ A

[4] şöḥbetüz ki : sıḥḥatüz ki C | bizi: bizüm A C

[5] naẓm : ğamF

7 Ü F Ün Üv M C — A

[3] içilen : içilür Ü Üv

8

- 1 — Şanma sen cūy bizi biz akıcak deryâyüz
Hâr-u-ḥasler götürüp gitmede bî-pervâyüz
- 2 — Pâyimāl efme bizi mūr görüp ey gâfil
Mūr iken mār oluruz mār iken ejderhâyüz
- 3 — Eyledük himmetümüz cāhına ḥakānı gedā
Çalınur debdede-i şevketümüz Dārâyüz
- 4 — Yoğ iken dest kefümüzdedürür möhr-ü ḳabūl
Devleti zîr-i ḳadem ḳılmış iken bî-pâyüz
- 5 — Biz Ḥayālî bu gönül ʿāleminüñ göklerine
Dāʿimā şevk veren mihr-i cihān-ārâyüz

6

- 1 — Ḳurş-u mehle hūşe-i pervîn olaldan zādumuz
Ehl-i fakr içre tenaʿumla çıkubdur adumuz
- 2 — Bir sınıḳ sāğarda seyr-i mümkināta mālîküz
Biz ḥarābāt ehliyüz böyle olur irşādumuz
- 3 — Tıfl gibi lûʿb için bir ḥāne ābād eylesek
Girmeden içine vîran eylerüz ābādumuz
- 4 — Şaydumuz murğān-ı ḳudsi-āşiyāndur olalı
ʿAnkebūti dām ile nūr-u başar şayyādumuz
- 5 — Cism-i pūr-peykānumuz görüb Ḥayālî dedi ḡam
Alamaz şāh-ı feraḥ bu ḳalʿa-i pülādumuz

8 Ü F Ün M C — Üv A

[1] Şanma sen : Şanmañuz Ün Sanmasun C

9 Ü F Ün A M C — Üv

[2] sāğarda : sāğarle Ün | böyle olur : yokdur bizüm M

[3] lûʿb için : lağv ile F A M | ābād : büayād A C peydā : Ün

10

- 1 — Her dem cigerde var ola bir kanlu dāğumuz
Eyleñ du^{ca} sōyünmeye yanar çerāğumuz
- 2 — Düşdük tarīk-i meykedeye cām-ı bādeden
El çekmezüz ecel şımayınca ayağumuz
- 3 — Her dilbere ölümlü dirilmekdür işimüz
Derd ehliyüz bizüm bulunur şanma şağumuz
- 4 — Biñ söyleseñ kelāmuñu nāşih işitmezüz
Şit-ü şadā-yi aşk ile pürdür kulağumuz
- 5 — Çekdük livā-yi āhı edüb göz yaşın sipāh
İklīm-ı aşkı almağa gördük yarağumuz
- 6 — Kılısun Hayālī kayd-i bedenden dili hālāş
Bir murğ-u zeyreküz nola kırsak duzağumuz

11

- 1 — Nār-ı firāka yandı dil-i nā-tüvānumuz
Güyā zebāne oldu o nāra zebānumuz
- 2 — Çeşm-i siyāhı yādına olduğda cān revān
Havrāya sürmedān ola her üstühānumuz
- 3 — Ol bişeyüz bu vādī-i terk-i fenāda kim
Kırsak-ı çarha pençe urur arslanumuz
- 4 — Biz hod havāya munkalib etdük vücūdumuz
Sāye dañi ne günlere bekler ki yanumuz
- 5 — Kendü gibi Hayālī güzel kendü aksidür
Mir'at-ı dil nigāra yeter armağanumuz

10 Ü F Ün A M C — Üv

[4] nāşih : zāhid Ün

[5] āhı : āh A

[6] kayd-i : nakd-i C | bedenden : cihāndan A | kırsak : kırsak C

11 Ü F Ün A M C — Üv

12

- 1 — Rûz-u rûşenden nola enver olursa şamumuz
Mihr-i 'âlem - tâbdan yakar çerâğı cāmumuz
- 2 — Ten gubâr-âlûde dil âvâre-i kûy-u belâ
Gird-i bād-ı rāh-ı 'aşkuz yokdürür ārāmumuz
- 3 — Biz ne 'âlemde uçar murguz göre-idüñ zāhidā
Gülşen-i 'âlemde olmasa ta'allûk dāmumuz
- 4 — Vaşl ile yār olmazuz hecrüñ kulu kurbānıyuz
Biz melâmet ehliyüz nā-kāmlıkdur kāmumuz
- 5 — Ey Hayālî 'âlem-i nazma Süleymānuz bugün
Hâtem-i 'aşkuñ nigİNinde yazıldı nāmumuz

13

- 1 — 'Âşıkuz dervāze-i şehr-i melâmet beklerüz
Zāhid-āsā şanma kim kûy-u selâmet beklerüz
- 2 — Bisütün-u 'aşkda çalındı tabl-ı sİnemüz
Biz dağı Ferhād-veş derbend-i miñnet beklerüz
- 3 — Hâce-i 'aşkuz bugün bāzār-ı mihr-i yārda
Nağd-ı cānla almağa kālā-yi vuşlat beklerüz
- 4 — Hün-u dil nûş etmege peymānesinde dāğumuñ
Meclis-i 'uşşākda aşhāb-ı şöhet beklerüz
- 5 — Ey Hayālî Şāh-ı gerdün dergehinde zerre-vār
Āfitāb-ı 'âlem-ārā gibi şöhet beklerüz

12 Ü F Ün Üv A M C

[5] yazıldı : kazıldı A

13 Ü F Ün A M C — Üv

[1] Zāhid-āsā şanma kim : Zāhidā sanma bizi C şanmañuz Ün

[3] cānla : cānı Ü F A M C

14

- 1 — Kayddan āzādeyüz kūy-u ferāḡat beklerüz
Naḡd-i şabruñ genciyüz künc-ü ḡanā'at beklerüz
- 2 — Sākin-i ḡāh-ı ṭabī'at edeli devrān bizi
Ey ḡamer-ruḡ pertev-i necm-i hidāyet beklerüz
- 3 — Ḥaylıdan pīr-i muḡanuñ sākin-i dergāhiyuz
Kāmran-ı 'ālemüz bāb-ı sa'ādet beklerüz
- 4 — 'Aşḡ eli sultānınuñ serdāriyuz Mecnūn gibi
Ḡam sipāhın cem' edüb şāhum vilāyet beklerüz
- 5 — Çün Ḥayālī-nām bir şeydāya uyduñ ey refiḡ
Sen selāmet ol ki biz kūy-u melāmet beklerüz

15

- 1 — Şanma ki dilde sūzum peykānlaruñ eritmez
Oldur aḡan gözümden yaş demler oldu gitmez
- 2 — Sīnemde eşk-ü-āhum berg-i ḡam etdi ḡāşıl
Āb-u-havā olunca bir ḡakden ne bitmez
- 3 — Nefsüñ cefālarından cān Yūsufuna ḡam yok
Olur 'Azīzi Mışruñ ḡāh-ı belāda yatmaz
- 4 — Deyr-i belānuñ oldum āhumla erḡanunu
Ah ol bütüñ elinden feryādımı işitmez
- 5 — Vuşlat Ḥayālī geçdi fūrḡat demi erişdi
Zehr-i fırāḡ-ı dilber cānın kimüñ acıtmaz

14 Ü F Ün C — Üv A M

[5] nām : gibi C

15 Ü F Ün A C — Üv M

[2] ḡakden : ḡakde C

16

- 1 — Kūy-i vefāda bir güzelūñ ḥāk-i rāhıyuz
Ey ʿaşk devletūñde cihān pādīşāhıyuz
- 2 — Lâʿlūñ ğamıdūrūr bize cānā ğıdā-yi rūḥ
Kapuñda kan bahāsını yer bir sipāhıyuz
- 3 — Bād-ı havāñ ile yele verdük qarārımız
Biz ḥırmen-i maḥabbetūñūñ berg-i kāhıyuz
- 4 — ʿAşkındaki belālaruñ uğrar geçer bize
Şehr-i maḥabbetūñ güzelūm şāh-rāhıyuz
- 5 — Biz ey Hayālī sūhte-i sūz-u Husrevüz
Hüs-n-ü edāda lık şenā-gū-yu Şahıyuz

17

- 1 — Hām iken mīve-i cevrum deme mebzul olmaz
Şanma ey naḥl-i cefā kırtarasın ol olmaz
- 2 — Çin-i zulfūñde gönül var mı giriftār degül
Hāl-i hindūña senūñ Rumda kim kıl olmaz
- 3 — Rāh imiş ʿaşk dile bī-alem-i gerd-i fenā
Kışver-i şehr-i bakāya bu kadar yol olmaz
- 4 — Olmuşam Kays ile Ferhāda muʿādil ammā
ʿAşk eli beglerinūñ sancağı maḥlul olmaz
- 5 — Keşti-i bādeyi gel Tuncaya karşı çekelüm
Ey diyen Edrinede zevk-i İstanbul olmaz
- 6 — Kadem-i himmetinūñ gerd-i felek - seyrinden
Gün mü var mihr-ü-mehūñ gözleri mekḥul olmaz
- 7 — Edeli kendüyi tefvīz Hayālī Hākka
Düşmen-i rü-siyehūñ āline meşgul olmaz

16 Ü F Ün A M C — Üv

[1] vefāda : belāda A

[3] havāñ : havā Ü

[4] ʿAşkındaki belālaruñ : ʿaşkıñ ğamı belāları C

17 Ü F Ün Üv C — A M

[3] bakāya : belāya Ü F

18

- 1 — Seyre ol ruhsârı şanmañ zülf-ü dildârum komaz
Yârî kılmaz tâli'üm baht-ı siyeh-kârum komaz
- 2 — Ol metâ^c-ı cevriñi dâ'im şatar bir gün benüm
Âteş-i âhumla germ olmağa bâzârum komaz
- 3 — Baña 'âlem nice hayrân olmasun kim 'aşk-ı yâr
Cür'adân-ı sînem içre gizlü esrârum komaz
- 4 — Sevdügüm budur şarâb-ı 'aşkı dîñletmez baña
'Aklumuñ efsânesin nâmûs ile 'ârum komaz
- 5 — Nâlelerle diñdürürdüm sıklığın bülbüllerüñ
Ey Hayâlî neyleyem ol yüzü gülzârum komaz

19

- 1 — Biz şeb-i gamda aha mensûbuz
Ya'nî dūd-u siyâha mensûbuz
- 2 — Zer kemendin güneş atub çıkamaz
Bir yuca bârigâha mensûbuz
- 3 — Yakamaz bizi âfitâb-ı sitem
Çünkü Zıll-i İlâha mensûbuz
- 4 — Gün gibi başumuz ererse göğe
Sâye-ves hâk-i râha mensûbuz
- 5 — Kûy-i 'aşkuñ gedâsı çakeriyüz
Biz begüm pâdişâha mensûbuz
- 6 — Şubh kesb-i şafa eder bizden
Şevkde mihr-ü-mâha mensûbuz
- 7 — Lûtf-u Hâkka Hayâlî muntazırız
Gerçi biñ biñ günâha mensûbuz

18 Ü F Ün Üv C — A M

[2] dâ'im : her gün Ün | benüm : beni Ün

19 Ü F Ün Üv C — A M

[3] bizi âfitâb-ı sitem : âfitâb-ı cevri bizi Ün

[6] Şubh kesb-i şafa eder : Şubh-u şadık şafa alır Ün

20

- 1 — Harını bu çemenüñ naḥl-i dil-ārā bilürüz
Açılan nergisini dīde-i bīnā bilürüz
- 2 — Etmezüz peşşeye biz pilden eksük nazarı
Zerreyi mihr görür kaṭreyi deryā bilürüz
- 3 — Sāgar-ı meykedeyi āyine-i Iskender
Gūşe-i ʿişretini kişver-i Dārā bilürüz
- 4 — ʿAşk eli begleriyüz şehler otağın tuğun
Dāğ-ı ḥirmān ile ʿaşıḳ kuru sevdā bilürüz
- 5 — Nakş-ı cānānı her āyīnede seyrān eyler
Biz Hayālī seni bir ʿaşıḳ-ı şeydā bilürüz
- 6 — Düreli dest-i felek delterini Mecnūnūñ
Kişver-i ʿaşḳa seni şāhib-i tuğrā bilürüz

21

- 1 — Dāimā seng-i celā atmaḳdadur cānānumuz
Oldürür maʿmūr eden bu ḥāṭır-ı vīrānumuz
- 2 — Sine-i pür dāğ ile ṭāvūs u hāğ-ı ʿizzetüz
Gel temāşā eyle ʿarş-ullāhda cevlanumuz
- 3 — Bādemüz ḥün-u cigerdür şoḥbet-i ḥāş eylesek
Vāmıḳ-u-Ferhād-ü- Mecnündür bizüm yārānumuz
- 4 — ʿĀlem-i ʿaşḳuñ müebbed şāhıyuz Mecnūn gibi
Taḥtdan tābūta naḳl etmek degüldür şānumuz
- 5 — Şöyle tır-endāz-ı meydānuz ki çarḥ-ı Aṭlası
İgne atlasdan geçer gibi geçer peykānumuz
- 6 — Ḥamdülillāh sāyesinde ḥōş geçürdi bendesin
Serv-i bāğ-ı saltanat Sultān Süleymān Ḥānumuz
- 7 — Çār - divār-ı ʿanāşırdan Hayālī maḥbesüz
Yūsuf-u Mısr-ı kıdem olmuşdürür mihmānumuz

20 Ü Üñ Üv C -- F A M

[1] bīnā ; raʿnā Üv

21 Ü F Üñ Üv A M C

[3] Bu beyit yalnız A nushasında vardır

[5] Bu beyit yalnız A nushasında vardır

22

- 1 — Şofî tarîk-i ʿaşkda biz derd esîriyüz
Hün-u cigerle dem geçüren merd esîriyüz
- 2 — Ağyāra yüz niyāz ederüz yarı görmege
Fānī cihānda hayf ki nāmerd esîriyüz
- 3 — Nakd-i dü kevni tutmağa bir zāra hāzırız
Girdük kumārḥāneye biz nerd esîriyüz
- 4 — Dāğ-ı melāmet olmasa dilde açılmazuz
Gülzār-ı derd bülbulüyüz verd esîriyüz
- 5 — Gördük Hayālī nūr-u Hākı şanma sen bizi
Zerrat gibi mihr-i cihān-gerd esîriyüz

23

- 1 — Gerçi ki bu gün cürʿa gibi pestlerüz biz
Şol bezm-i şafā cāmın içen mestlerüz biz
- 2 — Gencîne-i ʿummānı siler ceyb-i cihāndan
Nakd-i dü cihān ṭalibi ter-destlerüz biz
- 3 — Nakl edemezüz gayrı yere kūy-i cününden
Çün silsile-i ʿaşk ile pā bestelerüz biz
- 4 — Yüz şükr komaduk eşerin ismüñ-ü-resmüñ
Şol nist maḳāmında olan hestlerüz biz
- 5 — Oldu mezemüz taʿne-i ağyār Hayālī
Şol bezm-i şafā cāmın içen mestlerüz biz

24

- 1 — Sinemüzden der bunu eşbâha rûh-i pâkümüz
Kim bizüz hayy-i ebed yokdur ecelden bâkümüz
- 2 — İki 'âlem şaydumuz oldu temâşâ bundadur
Aña bağlamağa istignâ eder fitrâkümüz
- 3 — Kışver-i 'irfâna şâhuz bî-serîr-ü-bî-külâh
Zâhidüz ammâ ki yokdur tâcümüz misvâkümüz
- 4 — Nûr-u Hakkı 'ayn-ı hakk-ile temâşâ eyledük
Bakamaz ol nûra gördük dîde-i idrâkümüz
- 5 — Biz Hayâlî bahr-ı tahkîküz ne bilsün 'umkumuz
Zeylümüzde cüst-ü-cü eden has-ü-haşâkümüz

25

- 1 — Verme dil-ü-cân naqdin cânâne kabûl etmez
Bir derdini isterseñ yüz cânâ kabûl etmez
- 2 — Mescidde yerüm yokdur mecnûn olalı kıbleme
Rüsvâ-yi cihânem kim meyhâne kabûl etmez
- 3 — Nâsih sözünüñ gerçi çok va'de-i ferdâsı
Ammâ ki benüm gönüm efsâne kabûl etmez
- 4 — Bilmem nice mecnûnam hem-şoĥbetüm olmağa
Zencîr-i melâmetde divâne kabûl etmez
- 5 — Dedüm ki gamuñ dursun gönünde Hayâlinüñ
Dedi bu şafâ genci virâne kabûl etmez

24 Ü F Ün Üv C — A M

[3] Zâhidüz : Zâhidâ F C

[4] hakk-ile : hakk-iden Ün

25 Ü F Ün A M C — Üv

[1] yüz : biñ M

26

- 1 — Şol mürîd-i pîr-i aşkuz kim hılâfet isterüz
Hâşılı bu yolda güstâhuz icâzet isterüz
- 2 — Nola himmet etseler yârûñ diyâr-ı vuşlatın
Biz de bu aşk erlerinden bir vilâyet isterüz
- 3 — Tâ kıyâmet râh-ı aşkuñda ölüb dirilmege
Bir güzel maşşûdumuz ammâ kıyâmet isterüz
- 4 — Talibüz biz fitne-i âhır zamâna döstlar
Gör nice divâneler olduk ki âfet isterüz
- 5 — Ey Hayâlî gerçek erler eşiginde şoyunub
Bu yalan dünyâ libâsından ferâgat isterüz

27

- 1 — Gülşen-i âlemde bir mevzûn nihâli gözlerüz
Bakmazuz bir serve hadd-i i'tidâli gözlerüz
- 2 — Şûret-i hûba nazar kılduğca biz ihlâş ile
Zâhidâ nûr-u cemâl-i Zülcelâli gözlerüz
- 3 — Terk edüb bezm-i gurûru olmuşuz ehl-i sürûr
Dürd ile âlûde bir şînmış sıfâli gözlerüz
- 4 — Mu miyânuñ vaşf edelden nûkte-dân-ı âlemüz
Dîde-i idrâk ile ince hayâlî gözlerüz
- 5 — Çâr yâra bende Şâhuñ bendesine bendeyüz
Biz Hayâlî merdüm-ü şâhib-kemâli gözlerüz

28

- 1 — Tenüm ‘aşk ateşi yaksa ğam ü-derde günah olmaz
Maḥabbet şehridür bunda vezîr-ü-pâdişâh olmaz
- 2 — ‘Aceb bilsem ne ‘âlem mihrisin senden gün olmaz kim
Sarây-i dehr rüşen hâne-i merdüm siyâh olmaz
- 3 — Ben ol çälâk-reftâr-ı ğinâyem kim tarîkumde
Ferîdün tâcî Keyḥusrev külâhı gerd-i râh olmaz
- 4 — Nice gelsün feraḥ gönlüm diyârı seyrine bunda
Semûm-u hecr-ü-berķ-i âhdan ḥurrem giyâh olmaz
- 5 — Ḥayâlî itlerüñ silkinden oldu — ise zihî devlet
İki ‘âlemde bundan özge aña ‘izz-ü-câh olmaḡ

29

- 1 — Zülf-ü yâra sünbül-ü pür-tâb beñzer beñzemez
Leblerine ğonca-i sîrâb beñzer beñzemez
- 2 — Penbesine dâğumuñ her gece reşk eyler kamer
Şu‘lesine ahumuñ mehtâb beñzer beñzemez
- 3 — Ta‘ne okların atar kaşuñ kemân-ı Rüstem’e
Kîrpüğüñe ḥanķer-i Söhrâb beñzer beñzemez
- 4 — Vâdî-i ‘aşk içre oldum Kâ‘be-i aşḫâb-ı şevķ
Sinemuñ her na‘line miḥrâb beñzer beñzemez
- 5 — Her sıfâl-i kelbi tâ gördüm Ḥayâlî Câm-ı Cem
Devletine şevket-i Dârâb beñzer beñzemez

28 Ü F Ün Üv C — A M

[5] İki ‘âlemde bundan özge aña : iki ‘âlemde aña bundan özge
Ü İki ‘âlemde bundan özge hiç bir Üv C İki ‘âlemde bundan
özge kim F

29 Ü A — F Ün Üv M C

[1] kamer : felek Ü

[2] atar : ata A

30

- 1 — Hecrinde gönül vuslat-ı cānāna erişmez
Maḥşer günüdür ten ne için cāna erişmez
- 2 — Talib ki yüzün görmege erişmedi yāruñ
Bülbül gibidür kim gül-ü ḥandāna erişmez
- 3 — Kaçan ere eşigüne yüz sürmege ḥorşid
Kim māh-ı felek menzil-i Keyvāna erişmez
- 4 — Servi boyuña dest-i çinār ere mi ey dōst
Tübā daḥi ol kadd-i ḥurāmāna erişmez
- 5 — Dil-ḥasta Ḥayāliyi gören der ki dirigā
Biçāre ölür derd ile dermāna erişmez

31

- 1 — Bu cemālün şem'ine pervāne gelmişlerdenüz
Yanalum ey şem'-i rüşen yana gelmişlerdenüz
- 2 — Cerr edüb eytām-ı eşküm küyuñu devrān eder
Merḥamet kıl dōstum iḥsāna gelmişlerdenüz
- 3 — İtlerünle aşinā olmağ için ey nāzenin
Nāzügāne küyuñu seyrāna gelmişlerdenüz
- 4 — Zāhidā maḥbüb-u-meyden gel bizi men'eyleme
Biz ezelden bu yola rindāne gelmişlerdenüz
- 5 — Vaşf-ı ḥaddünle Ḥayālī tāze dīvān bağladı
Pādişāhum şunmağā dīvāna gelmişlerdenüz

- 1 — Dem geçer mi kim müjeñ cellād olub kan istemez
Lâhza mı var kâkülün hâlüm perişân istemez
- 2 — Gün geçer mi yüzde hañtuñ litneye meşķ etmeye
Hafta mı var leblerün uçurmağa cân istemez
- 3 — Ay olur mu yüzde hâlün zulme [**] olmaya
İd-i vaşla yıl mı vardur ğamze kurbân istemez
- 4 — Dehr büstânında bir gül mü bitürür rûzigâr
Bûlbûl-ü gûyâsını nâlân-ü-giryân istemez
- 5 — Sinesinde dâğına küynüklü nânum var diyen
Afitâbuñ korgunu tennûruba nân istemes
- 6 — Dağlarla küy-u cânânı Hayâlî geşt eder
Var mı bir fâvûs kim gülşende cevân istemez

Har üs-sın

1

- 1 — Gam yok felekde olmaz ise âşikâr şema
Bezdür cihāna Sāye-i Pervordigār şema
- 2 — Kūyuñda bir kalender-i rüŷen-żamirdür
Oldu cemalüñ ayına āyine-dār şema
- 3 — Germ olduğında hūsnüne görse cemālūñi
Girür hicāb-ı ebre olur şermisār şema
- 4 — Pervisi beñzedür yüzüñ üstünde beñlere
Meh hırmenine anuñ içün od şalar şema
- 5 — Yakdı sipihr sīnesine dāğ-ı mihrūñi
Oldu o dāğ ey yüzü gül nāmdār şema

Harf-üş-şin

1

- 1 — Yâr için eyleyicek gözle gönül tende savaş
Yürek ol rezimde meydâna getürdü nice baş
- 2 — Cân metâ^cını tecemmül deyü terk etmeyicek
Pîr-i aşk etmedi Ferhâd ile Mecnûnu tırâş
- 3 — Çekmek için kuru sevdâlarını kâkülünûn
Kara yazı imiş alnumda benüm bu iki kaş
- 4 — Mâder-i aşk getürdükde beni dünyâya
Kılmış ol dem beni Ferhâd ile sût bir kardaş
- 5 — Baîr çalkandı aşğa yukarı olmadı
Lücce-i şab^c-ı Hayâliye bedel gevher-pâş [**]
- 6 — Yâ Rab ol demde Hayâliye enis et faîluñ
Lâhid içre kalıcak dil yalunuz bir kuru baş

1 Ü F Ün A M C -- Üv

[1] rezimde : bezimde Ü F Ün M | nica : çok C

[2] terk . ^cadd C

[4] Kılmış : etmiş Ün A

[**] bu beyit yalnız A ve C nushalarında vardır «Ş» kafiyesi-
nin 3 üncü gazelinin mahlas beyti bu gazelin (6) ıncı beytine ma'na
itibariyle çok yakın olduğu için bu gazelin asıl mahlas beyti A ve C
nushalarındaki bu beyit olacaktır

2

- 1 — Dünyā mahabbetini gönülden edüb tırāş
Kıldum tarîk-i Hâkda erenler gibi ma'âş
- 2 — Fakr okları ile kaddümi yâ kıldı rüzigār
Devlet benüm ki egmedüm iki eihāna baş
- 3 — Demlerdürür ki hâk-i rehûnden urur demi
Ağarsa gözlerüm demidür çok geçürdi yaş
- 4 — Kim görse yüzde dāne-i hālûn döğünmege
Destine āsiyāb gibi alsun iki taş
- 5 — Olma Hayālî vaşlı metâ'ına müşteri
Biçdürme rāst kaddüñe hicranlı bir kumaş

3

- 1 — Gördü ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki kaş
Eksüklüğün hilāl bilüb egdi aña baş
- 2 — Ahum odu ışıqlıg ederdi kaža henüz
Tig-i hilāl ile felegi etmeden tırāş
- 3 — 'Isā gibi tecerrüdü ergür feleklere
Tā kurş-u āfitāb ile sen edesin ma'âş
- 4 — Hārāda lāle kim görünür çeşme kim akar
Ferhād içün geh ağladı kan gāh dökdü yaş
- 5 — Cānā Hayālî derdüñ ile dirilür senüñ
Şol dem ki hâkde yalñuz kala kuru baş

2 Ü F Ün A M C — Üv

[4] Kim görse yüzde dāne-i hālûn döğünmege : Kim dılar işe
dāne-i hālûn döğünmege M Kim görse yüzde dāne-i hālûni döğmege

Ü A | āsiyāb gibi alsun iki : āsiyā gibi olsun ol C

3 Ü F Ün A M C — Üv

[5] dirilür : eglenür C

4

- 1 — Hayālũñ hemdemi yaşıum düşüb ruhsāra yaşıdanmış
Nedim-i şahdur kim bâliş-i zerkāra yaşıdanmış
- 2 — Hilālî cāmdan sen içmede her dem şafak-gün mey
Otağañ mest olub başuñdaki destāra yaşıdanmış
- 3 — Belā kūyunda gördüm arka vermiş hāra bir aşık
Kanatmış taze dāğın hārlar gülzāra yaşıdanmış
- 4 — Kõmuş bir taşā Mecnũn baş görmüş düşde Leylisin
O taşı nice yıllar ara kocmuş ara yaşıdanmış
- 5 — Hayālî ruhtarı ile zülfüne yaruñ esir olmuş
Güneş yollara düşmüş sâyeler divāra yaşıdanmış

5

- 1 — Bisütünüñ gördü kim tiği ile taşı var imiş
Geldi başın egdi Ferhāduñ tıraşı var imiş
- 2 — Kāmet-i Leyli için Mecnũn-u miñnet-didenũñ
Şu'lesinden ahınuñ zerrin kumāşı var imiş
- 3 — Yaş añılsa merdüm-ü çeşmüm kadar görmüş geçer
Gözlerüm yaşınca ummānuñ da yaşı var imiş
- 4 — Tut dilũñ kendũñ de epsem ol be gayretsüz deyu
Şem ile pervāne miskinũñ şavaşı var imiş
- 5 — Bir şanem sevmiş Hayālî kıble edinmiş yüzün
Bir ser-āmed kāfirî - mihrāb kaşı var imiş

4 Ü F Üñ A M C — Üv

[3] Belā kūyunda : ser-i kūyuñda Üñ A

5 Ü F Üñ A M C — Üv

[2] ahınuñ : dāğınuñ M

[4] epsem : teslīm M

[5] kāfirî-mihrāb : kāfirũñ mihrābî A

6

- 1 — Lebûn 'aksi düşüb mir'âta ey meh-pâre y
Yatur İsâ şanasın mihr-i pür-envâra yaşdanmış
- 2 — Cefâ bünyâd edelden yâr şekl-i kâhda gördüm
Şarardub çehre dârd ehli yatur dîvâra yaşdanmış
- 3 — Hasedden yere çalmış şîr-i çarh evreng-i hõrşîdi
Görüb Kayı peleng-i kulle-i kühaâra yaşdanmış
- 4 — Cemâl-i dâst her yüzden zühûr etmiş temâşâ kıl
Geh olmuş çehre gâhî zülf olub ruhsâra yaşdanmış
- 5 — Kül olmuş âteş-i şevkînde bülbül kebk-i kühaârî
Edinmiş sayebân bir hârî seng-i hâre yaşdanmış
- 6 — Şarâb-ı 'aşk hõş kattâl imiş içmiş iki 'aşık
Yıkılmış biri şahrada biri kühaâra yaşdanmış
- 7 — Hayâlî çarha dayanma bilürsin hõd kararı yok
Şu nâdânlar gibi kim günbed-i devvâra yaşdanmış

7

- 1 — Egerçi görmez ey hûr-u behîst ehl-i cinân âteş
Ruhuñdan gönlüme şaldı 'izârûñ nâgehân âteş
- 2 — Ten-i zerdümde her tirûñ olaldan kana müatağrak
Neyistândur ki peydâ eyledi laş-ı hazân âteş
- 3 — Belâya merd olanlar şabr eder nâmerd olan döymez
Tamâm olsa 'ayârî etmez altuna ziyân âteş
- 4 — Harâbât içre her peymânede 'aksûñ görünmezse
Cehennem ola peymâne şarâb-ı ergavân âteş
- 5 — Maḥabbet nârına yanmış gönüller seyrine vardı
Hayâlî bendeñe olsa nola vird-i zebân âteş

6 Ü Üñ A C — F Üv M

[7] hõd : kim Üñ çün A

7 Ü F Üñ A M — Üv C

[3] döymez : durmaz A görmez Ü

[5] Maḥabbet : melâmet Üñ | vardı : geldi : A

- 1 — Güldürmez âdemi dehr akıtmayınca göz yaş
Oğlana sût verilmez ağlamayınca kardaş
- 2 — Sordum lebin yârũñ hemşire çıkdı Şîrîn
Bennâ-yi çeşme-i şîr sût bir benümle kardaş
- 3 — Kible yüzünde zülfü Leylâ kabîlesinden
Bed-nâm-ı âlem oldu Mecnûn benümle adaş
- 4 — Olsañ kayırmaz ey dil geh şâd-ü-gâh gamgin
Eyü yavuz geçürür elbette sağ olan baş
- 5 — Yârũñ lebin Hayâlî görmüş degül göz amma
Ah ol göz ile ol kaç ah ol göz ile ol kaç

Fî Harf-iş şād

1

- 1 — Ey ah pāy-i himmeti bu nüh kıbāba baş
Māhı müşerref eyle ruh-u āfītāba baş
- 2 — Gözden revān olub yetiş ey hūn-u dil yetiş
Ol yār bezm-i vuşlata geldi şarāba baş
- 3 — Bu mümkināta şahnelik etdūn yeter yeter
Kim der saña kim ikide birde ħarābe baş
- 4 — Ol serv serkeş ah ise serkeş sen ey yaşum
Rüy-u niyāzı şu gibi yüz sür türāba baş
- 5 — Haṭṭuṇa kara baht demişdür Hayālīnūn
Bu möhr-ü ‘anberīnini ol lā’l-i nāba baş

Fî harf-id-dād

1

- 1 — Derd-ü-ğama merd olmadur ʿaşk içre ʿālemden ğaraż
İnsân-ı kâmil gelmedür Havvâ-vü-Âdemden ğaraż
- 2 — Bûlbûl gibi zâr olmadur berg-i hazân-veş şolmadur
Keyfiyet-i ʿaşk olmadur şol sâğar-ı Cemden ğaraż
- 3 — Bulub ulu bir hânedân ki—ola nazar-gâh-ı cihân
Göz yaşın etmekdür revân Kâʿbe—ile Zemzemden ğaraż
- 4 — Âdemlik insân olmadur miʿrâc-ı rûhu bulmadur
ʿİsâ vücûda gelmedür nefh ile Meryemden ğaraż
- 5 — Şorsañ Hayâliden haber derdünle çok demler sürer
Gözden döküb hûn-u ciger bu demdür ol demden ğaraż

Harf-ül-‘ayn

1

- 1 — Hün-u dil bâde hayāl-i dōst hemdem ah şem^c
Gönlümü gāhī şarāb-ü-şāhid egler gāh şem^c
- 2 — Her habāb-ı mey verür ‘ālem fenāsından haber
Gösterür her gece ‘ömrüñ olduğun kütāh şem^c
- 3 — Kālor idi perde-i şām-ı ‘ademde kāināt
Olmasañ mahlūka cümle yā Resūlallah şem^c
- 4 — Tā benān-ı mu‘cizüñ kılduñ şerāğına fetil
Kudereti eyvānına Hakkuñ olubdur māh şem^c
- 5 — Zulmet-i ‘işyānda kim kalsa olur aña delil
Var ise nūr-u ruḡuñdan yakdı Beytullah şem^c
- 6 — Ey Hayālī kılma ahı lūtf-u Hāk mebzūldür
Rüz-u rüşende erenler yakmadı bī-rāh şem^c

2

- 1 — Şevk āteşi ile yaşını edüb nişār şem^c
Oldu havā-yi ‘aşkuñ ile bī-karār şem^c
- 2 — Pervāne şām-ı vaşla budur tālib olduğū
Gösterdi dōst naḡşını āyine-vār şem^c

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] Gönlümü gāhī : Gāhī gönlümü F

[3] şām-ı ‘ademde kā’ināt : qāh-ı dalāletde cihān A / olmasañ

mahlūka cümle : nūr-u şer‘uñ olmasañ idi A

[4, 5] Bu iki beyit yalnız A nüshasında vardır.

[6] Bu beyit A nüshasında yoktur.

2 Ü Ün A — F Üv M C

- 3 — Ergürmeğe firāk şebî şubḥ-u vuşlata
Peykân ı tîrûn oldu baña şu'le-dâr şem^c
- 4 — Yalın edüb kılıcın ışıķ geydi başına
Pervânelerle kılmağ içün kârzâr şem^c
- 5 — Şol âfitâbuñ ol kulu kim ka'r-ı baḥrde
Andan yaķar Ḥayâlî dūr-ü şāhvâr şem^c

3

- 1 — Bilsem ne gördü ol şanem-i sîm-tende şem^c
İklîm i şāma server iken oldu bende şem^c
- 2 — Fânûsa yol bulub giricek yandı şanmañuz
Pervānesi ile yatmadı bir pîrehende şem^c
- 3 — Beñler yüzünde sūhte pervānelerdürür
Var mı 'izâr-ı yār gibi bir küşende şem^c
- 4 — Fânûs-u âlini getürüb geldi lâleler
Bezm ehli yakmasun deyu şahn ı çemende şem^c
- 5 — Mağlûb-u ḥāo-ı ğaflet olan mürde-dilleré
Tā şubḥ olunca eyledi dūn gece ḥande şem^c
- 6 — Oldum Ḥayâlî Rūmda bir şāha bende kim
Ednā nazarla yaķa söyünse Yemende şem^c

4

- 1 — Derd-i dil söyler zebân-ı ḥāl ile her gāḥ şem^c
'Aşk şavrından eder pervāneyi āgāḥ şem^c

[3] Subḥ-u : rûz-u A / tîrûn : tîguñ Ü Ün

[4] Geydi : gibi A / kılmağ içün: kılmağa çün Ün A

3 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Bilsem : Bilmem A

[2] şanmañuz: demeñüz Ün

[4] getürüb : götürüb A

[5] Bu beyit yalnız Ün nüshasında vardır.

4 Ü Ün A — F Ün M C

[1] pervāneyi : pervānesin Ün

- 2 — Tırūñi yoldaş edinür baña geldükde ecel
Şan gedādur kim götürür cerr içün her gāh şem^c
- 3 — Tālī'ümden ah edersem korkum oldur haşre dek
Yakmaya fānūs-u gerdün içre mihr-ü-māh şem^c
- 4 — Ger olam tecrīd-i 'ālem külbe-i tāriküme
Āfitābı göndere 'İsī-i Rūhullah şem^c
- 5 — Göñlümü kandil-i tersā gibi bir kâfir yakub
Şām-ı hecründe Hayālī eyledi hemrāh-ı şem^c

5

- 1 — Çün şitā-yi zulmü ma'düm eyledi sultān-ı şer^c
'Adl gülzārında açıldı gül-ü handān-ı şer^c
- 2 — Fitne Ye'cucu halel ergürmege sa'y etmesün
Hedmden zīrā ki müstağnīdürür erkān-ı şer^c
- 3 — Zulm dār-ül-cehlne revnağ veren bī-dillerüñ
Ser-nigün eyler livā-yi devletin Hākān-ı şer^c
- 4 — Nice yüzbiñ kelle-i Mansürdan kandili var
Çarh ile encüm olamaz hemser-i evvān-ı şer^c
- 5 — Rāh-ı Hākka vermesün deyu harāmiler gezend
Tig-i hūn-āşām ile bekler ser-efrāzān-ı şer^c
- 6 — Zülf-ü hūr-u-şehper-i Cibrīlden cārūhu var
Gerd-i āşū-u- sitemden pākdür meydān-ı şer^c
- 7 — Gülşen-i cānda Hayālī sebze-i imān biter
Yağdurursa ebr-i rahmet üstüne bārān-ı şer^c

6

- 1 — Çün şem^c kıldı keşret-i 'ālemden inkıṭā^c
Sūz-u-güdāz şu'lelerin etdi ihtirā^c

[2] geldükde : geldükce Ün

5 Ü F Ün Üv A C — M

[2] Hedmden zīrā ki müstağnīdürür : yapıdı sed zīrā ki müstah-
kemdürür Üv

6 Ü F Ün Üv A M C

- 2 — Pervâne oldu nakd-i hayât ile tãlibi
Gördü dükân-ı şem^cde nârencî bir metâ^c
- 3 — Pîr-i fetîle-ser deyu şem^ca mürid olub
Pervâneler eder ^calevîler gibi sema^c
- 4 — Sen dahî şem^c gibi dökerdün gözün yaşın
Kılsañ eger ki nâle-i zenbûru istimâ^c
- 5 — Hem-reng oldu şem^c ile pevâne yanacak
Gerçi Hayâlî eylemez azdâd ictimâ^c

Harf-ül-ğayn

I

- 1 — Gördü sen Leyli-ğizârı oldu Mecnûn serv-i bâğ
Bâğbân zencir-i âbı ayağına etdi bağ
- 2 — Zulfet-i şebde hilâl-i âsumânı göricek
Peyker-i Mecnûnu şandım kim çıkardı göge zâğ
- 3 — Tekye-i şamdur tenüm her odlu ahum bir ışıq
Şâm-ı şamda dâğdan yağdım aña yer yer çerâğ
- 4 — Şubh-dem bir mihr gösterse sipihre rûzigâr
Şâm erişdükde çıkar cisminde yüzbiñ taze dâğ
- 5 — Âteş-i ahum Hayâlî yakmaya çarhı deyu
Encüm ile mâh-ı nev oldu felekde göz kulağ

1 Ü F Üñ A M C — Üv

[1] Leyli-ğizârı oldu : Letâyi oldu yine A | etdi : kıldı C

[3] Şâm-ı şamda : taze taze A

[4] erişdükde : erişdükce Ü F M | çıkar : yakar A

[5] ahum : âh-ı F Üñ A | yakmaya : yakmasun Üñ A

Harf-ül-fâ

1

- 1 — Her şıfatla Hâkdur eşyâmuñ dilinde muttaşif
Birdürür ma'nî ne ğam düşdi—ise şüret muhtelif
- 2 — Öygünürse tonde dâğ-ı derdüme hõrşid-ü- mäh
Birine ersün kesâfet biri olsun münhasif
- 3 — Cānumı kurbān iletdi Kafbe-i maḳşuda dil
Ten daḫi bu deyr-i pür-eşkal içinde mu'tekif
- 4 — Çün elif ḳaddūñle etdūñ ḳāmetüm ey serv lām
Lā deme billāhi lūtf et lāma vaşl olsun elif
- 5 — Saña keşf olsa Hayālî cümle meknūnāt-ı ğayb
Bir keşefden daḫi ednāsın olursañ münkeşif

2

- 1 — Geydi benefşe başına rengin ḳalender dūr şadef
Gūşuna aşdı jāleden bülbul gülūñ dūrr-ü Neccef
- 2 — Yaşumla deryālar gelüb, çok mācerā söyleşdiler
Şerm ile tutub yüze keş her biri oldu ber-ḫaraf

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] ğam : var F n Ün C | düşdü ise : oldu—ise 'M

[2] Öygünürse : Öygünürdü A | ersün : erdi A | olsun : olur Ü
olduA

[4] vaşl olsun : erişsün C

[5] Saña keşf olsa Hayālî cümle : Aşikār olsa Hayālî saña A.
meknūnāt-ı : mektūmāt-ı Ü M C mektūbat-ı A

2 Ü F Ün Üv A M C

- 3 — Şol sine-i bî-dağuñı 'arz etme zikr-i halkada
Zahid neye yarar neye bir pülları yok eski def
- 4 — Bî-minnet olsa yegdürür Cemşid cāmından baña
Kūy-u harābāt içre bir dürd ile ālūde hazef
- 5 — Ne'fsūñ hicābın kaldurub bakdı cemāl-i dilbere
Oldu Hayālī bende-i nükte-şinās-ı Men 'aref

3

- 1 — Uyub rakıbe seyr kılalı taraf taraf
Eşküm arar o kaddi nihāli taraf taraf
- 2 — 'Uşşāk şehir içinde arar na'ıçeñ izin
Gözler nücūm gökde hilāli taraf taraf
- 3 — Pervanelerdürür ki yanub şem'ı-i haddūñe
Düşdü cemāli bezmine hāli taraf taraf
- 4 — Ağzuñı var mı yok mu eser añlasun deyu
Gönderdi gonca bād-ı şimāli taraf taraf
- 5 — Tirine qarşu rūh-u revān etmege revān
Arar o rūh-u pāki Hayālī taraf taraf

1

- 1 — Aç gözüñ kesretde vahdet zevķin eyle yāra bak
Kalbūñi şāf eyleyüb āyine-i didāra bak
- 2 — Nūrdan nilūferi bir ser-nigūn deryāda gör
Nice yüzbiñ nergis ile zeyn olan gülzāra bak
- 3 — İster iseñ almağa hikmet kitābından sebak
Hāme-i kudret ne yazmış şafha-i eşcāra bak
- 4 — Cism terkib-i gubārīdür gel andan fāriğ ol
Rūh-u pāk ol ʿālem-i tecrīde gel esrāra bak
- 5 — Cevher i ʿaķluñ ʿaraz baķsına şarf etme hemīn
Lāʿl-i yār içre Hayālī lūʿlūʿü şehvāra bak

2

- 1 — Serv-ķad maķbūblar içre celāsuz yār yok
Dehr gülzārında bir şāh-ı gül-ü bī-ķār yok
- 2 — Yūsufa beñzetme yārı Mıķr-ı ķusn içre bu gün
Ey ʿaīzūm sen dedüğūñ şāhid-i bāzār yok
- 3 — Ortada gerķi miyān-ı dīlrübānuñ adı var
Ol daķı līkin dehān-ı tengi gibi var yok.

1 Ü F Ün Üv A M C

[2] bir: bu Ün Üv her M

[5] baķsına: genceine Üv | etme hemīn: etme şaķın Ün et him-
metūñ Ü Üv et himmetin C

2 Ü F Ün Üv A M C

- 4 — Eyledi hengāmesin Ferhād-ü-Mecnūn ber taraf
‘Aşk meydanında benden özge şîrîn-kār yok
- 5 — Ey Hayālî şāhid-i ma‘nāyi şayd etdūn velî
Her taraftan saña şanma ta‘ne-i ağıyār yok

3

- 1 — Şu karşıdan gelen dilber begāyet gamze-gār ancak
O fitne-çeşm-i ‘āşık küş kemān-ebrū nigār ancak
- 2 — Yürürken gün gibi her gün şehirde sāye sultānı
Kamer-ruhlar seririnde efendüm şehriyār ancak
- 3 — Gece yanub yakıldığıum göricek şem‘ meclisde
Dedi bencileyin miskīn başunda od yanar ancak
- 4 — Semen-simā güzellerle gönül ‘ayş-ı müdām eyle
Ki ‘ālem deyrine şüret veren nağş-ı nigār ancak
- 5 — Hayālînüñ görüb şāhā dişüñ vaşfinda eş‘arın
Dediler silk-i nazm içre bu dürr-ü şāh- vār ancak

4

- 1 — Cihān bir sīmyāhāne felek hem sihr-sāz ancak
Meh ile mihr çāpük-dest bir iki hokka-bāz ancak
- 2 — Cihān bāzārına her ne getürdükse ziyān etdük
Metā‘-ı sūdmen ey dil hemān sūz-u-güdāz ancak

[4] benden: senden C

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] fitne-çeşm-i: hūnī-çeşm-i Ün çeşm oğuma M fitne-çeşm-ü-C

[2] her gün şehirde: şehir içre her gün Ün

[4] güzellerle: şanemlerle Ün | ki: çü M

[5] vaşfinda: vaşfı ile Ün C | silk-i nazm: nazm-ı silk C

4 Ü F Ün Üv A M C

[2] hemān: hemīn C

- 3 — Görüb dil şu¹lesin her za^hm-ı sînemden dedi dilber
Bu âteş bâl ile sîmurğa ermiş şâhbâz ancak
- 4 — Bu bâğuñ bâğbânı bir şuyu bir lîk ezhârûñ
Kimi nâz etmege durmuş kimi ehl-i niyâz ancak
- 5 — Yaraşur gûş-u Şâhîden cihâna zîb-ü-fer verse
Hayâlî her sözûñ bir gevher-i deryâ-yi râz ancak

5

- 1 — Ey ‘andelîb gerçi şabr-u qarâra yer yok
Gül hab-ı nâza vardı feryâd-ü-zâra yer yok
- 2 — Ol kim selâmet ister varsun selâmet olsun
Ehl-i melâmet içre nāmûs-u-‘âra yer yok
- 3 — Ben ‘aşîkuñ dururken şırsın ser-i rakîbî
Ey seng-dil mürüvvet bu inkisâra yer yok
- 4 — Yâd-ı miyânuñ ila yaşum cihânı tutdu
Deryâ-yi ‘aşka düşdüm hergiz kenâra yer yok
- 5 — Fikr eylemez Hayâlî sen hâkisârı dilber
Gönlünde ol nigârûñ zerre gubâra yer yok

6

- 1 — Edince vaşf-ı ruhuñ harfini rakam ‘âşîk
Yakasın eyledi çâk oluban kalem ‘âşîk
- 2 — Firâk âteşi hakkı ümîdüm oldur kim
Müyesser olmaya vaşluñ ölem gidem ‘âşîk

[3] sînemden: sînemde Üv C | ermiş: imiş Üv

5 Ü F Ün Üv A M C

[5] sen: ben Üv

6 Ü F Ün Üv A MC

[2] firâk: firâkı C | kim: ki.C

- 3 — Yolunu tuğ gibi doğru varmış abdâlem
Sipâh-ı 'aşk içinde benem 'alem 'âşık
- 4 — Akıtdı hûn-u cigerden gözünde seylâbı
Efendi sürdü hele devletüñde dem 'âşık
- 5 — Olur melûl garîb-ü-çeker elem 'âşık
Beni görüñ ki benem hem garîb hem 'âşık
- 6 — Kaşâr-ı 'aşka çekildi götürdü bâr-ı gamı
Hayâlî köçek iken oldu çak dedem 'âşık

7

- 1 — Gördü mâ'il seni ey döst dil ü-câna şadağ
Çıkdı oklarla ışıklar gibi meydâna şadağ
- 2 — Eyleyüb şehper-i Cibrîlden ey meh yelegin
Bir kez ahumla ok atışsa o dem yana şadağ
- 3 — Ok gibi başına ağdı peri her bir melegüñ
Kol kanad olalı sen server-i hûbâna şadağ
- 4 — Nola bir tîri ile cân-ü-dili eylese yâd
Âşinâlarla nice deprene bigâne şadağ
- 5 — Rûmda nazm-ı Hayâlî-ile hem-âgâz olalı
Saldı âvâzeyi İrân ile Turana şadağ

8

- 1 — Allarla kana girmiş ol melek-simâya bak
Filmesel gökde şafak içinde doğmuş aya bak

[4] gözönde: gözü ile Ün | Efendi sürdü: Sürer efendi Ün
[5] Bu beyit yalnız Ün nüshasında vardır. Ayrı bir gazelin mat-
la'ı olub buraya karışmış olabilir.

7 Ü F Ün Üv A M C

[1] meydâna : kurbâna Ü F A

[4] cân-ü-dili eylese : eylese cân-ü-dili C

[5] Hayâlî-ile : Hayâiye Ü

8 Ü F Ün Üv A M C

[1] içinde doğmuş : içre tutulmuş C

- 2 — Zülf-ü 'anber-bār ı yāra benzedürmüş kendüyi
Nāfe miskīnūñ dimāğında kuru sevdāya bak
- 3 — Şu gibi her alçağa meyl etme bu gülzārda
Kāmetūñ servi gibi bir himmeti bālāya bak
- 4 — Necd dağının sibā'ına çekermiş hūn-u dil
Kāsesinde çeşminūñ Mecnūn-u bī-pervāya bak
- 5 — Zerrenūñ içindeki hōrşīd-i 'ālem-tābı gör
Kaṭreye kendüyi teslim eyleyen deryāya bak
- 6 — Bezm-i Cemde süregör hūn-u Siyāvuş ile dem
Al sebak kār ı cihāndan kışsa-i Dārāya bak
- 7 — Çin ü-Māçinūñ harācın almağa hükmetdi yār
Mişk-bār olmuş ol iki 'anberin tuğrāya bak
- 8 — Görmedünse kana müstağrak Hayālī dağını
Filmeşel gökde şafak içinde doğmuş aya bak

9

- 1 — Rūzigāruñ cevrinūñ ben bendeye oranı yok
Da'vī-i remmāle beñzer ḥaddi yok pāyānı yok
- 2 — Nāvek-i müjgānuñ ucundan şu kim ah etmeye
Tīr-i āhından ne ğam bir tirdür peykānı yok
- 3 — Ehl-i 'aşkuñ dūd-u āhı cūş-u dilden bī-şirār
Bir karañu gecedür kim encüm-ü rahşānı yok
- 4 — Eksük olmaz ḥāne-i dilden belā-vü-derd-ü-ğam
Köhne mihmān-ḥānedür şanmañ bunuñ mihmānı yok
- 5 — Künc-ü miḥnetde Hayālī kaldı bī-dermān meded
Kimse yok dermān eder öz başına dermānı yok

[2] beñzedürmiş : nisbet etmiş (mecmua)

[4] kāsesinde : kāsesinden Ün

[8] içinde doğmuş : içre tutulmuş (mecmua)

9 Ü F Ün Üv A M C

[4] belā-vü-derd-ü-ğam: sipīhr-i kā'ināt: Ü F Ün Üv M C

[4] bunuñ: bunu Ü F

[5] dermān: timār Ü A

10

- 1 — Doldu—ise sākīyā mey-i gül reng ile kabak
Seyr edelüm diyār-ı reşāṭı ayak ayak
- 2 — Ferhād Bīsūtūnda ne eksüklik etdi kim
Her lāle daḥi kanını iḡer ḡanak ḡanak
- 3 — Bülbül bahār dersini eyler edā velī
Faṣl-ı ḡazāndan okumamış daḥi bir varak
- 4 — Pāk etdün ise ḡalbünī jeng-i ‘alāḡadan
Āyine gibi var o nigāruñ yüzüne bak
- 5 — Çekdi ḡayālī sīnede her dāḡa bir elif
Kaṭ^c eyledi menāzil-i ‘aşḡı ḡonak ḡonak

11

ez eṣ‘ār-ı Gül-ü Şad-Berg

- 1 — Şabānuñ ḡāṭırı kūyunda yāruñ pūr ḡubār ancak
Benüm gibi o daḥi bir perīşān-rūzigār ancak
- 2 — İletdüm toḡfe-i cān-ı ḡaḡīrüm yāra ‘arz etdüm
Gülüb nāz ile ol gül-ruḡ dedi bu yādigār ancak
- 3 — Elümde al ṭūṭı veş meyi gördü dedi şōfī
Be bu kendü ayaḡı—ile ele gelmiş şikār ancak
- 4 — Kāmer bir penbe-i dāḡumdürür ḡarḡ üzre encüm hem
Derün u āteşinümden ḡıḡar bir ḡaç şirār ancak
- 5 — Şeb-i ‘id eyledi gerdün hilālūñ cāmını gerdān
ḡayālī daḥi içmez zāhid-i perḡiz-ḡār ancak

10 Ü F Ün Üv A M C

[1] doldu—ise : derlerse M | gül-reng : gül-gün F A

[3] ḡazāndan : ḡazānda Ü Ün M C

11 Ü F Ün Üv A M C

[1] benüm gibi o daḥi : o daḥi bir benüm gibi A

[2] ḡaḡīrüm : ḡaḡīri Ün | gül-ruḡ : kāfir Üv

[3] şōfī : zāhid A | Be bu kendü ayaḡı—ile : bu kendü ayaḡı ile Ü F

[5] zāhid-i : zāhidā Ü F Ün Üv M C

12

- 1 — Yüzde fem gör hâllerle 'arız-ı rengine bak
Zerresi mihrindedür mähındaki pervine bak
- 2 — Zâg-ı ebrusun çevirmiş başa âzâd eylemiş
'Arız-ı üstünde ol şühûn iki laçine bak
- 3 — Yüzünü gördükde zâhid mäsivâdan geçmedi
Ka'bede büthâne fikrinde olan bî-dine bak
- 4 — Bilmek için biz ne derde mübtelâyüz sevdüğüm
Al ele âyine billahi yüzün ayına bak
- 5 — Kûy-u 'aşkuñ olsa rusvâyı Hayâlî gam degül
Kim dedi nîa ki her şüh-u cefâ-âyine bak

13

- 1 — Hiç kârum yok sipih-r-i gerdiş-i devvârlık
Ger yog olsa cümlesi 'âlemde sensin varlık
- 2 — Her taraftan katlûme biñ biñ çekilse tiğler
Ka'a-i pûlad olur baña sen etseñ yârlık
- 3 — Nice serverler seri oldu ser-i zülfünde beñd
Saña verildi serir-i hüsnde serdârlık
- 4 — Kimseye gösterme dâg-ı hasretin cânânumuñ
Öldüğümde ey kefen eyle baña settârlık
- 5 — Buldu zînet kanlu dâgumla Hayâlî her elif
Servler etrafını güyâ ki etdüm nârlık

12 Ü F Ün Üv A C — M

[2] şühûn : şahûn Üv

[3] Yüzünü : Yüzünü C | Yüzünü gördükde zâhid mäsivâdan geçmedi : Fikretinden geçmemiş gördükde yüzün müdde'i A

[5] Kûy-u 'aşkuñ olsa rusvâyı Hayâlî gam degül : 'Aşk derdinden

Hayâlî olmasun hergiz halâs A | rusvâyı : rusvâsı F

13 Ü F Ün Üv A C — M

[1] yog olaa : yog ise Üv

[2] biñ biñ : biñ kez Üv

[5] dâgumla : dâgumdan Üv C | ki etdüm : kim etdi Ü M C

14

- 1 — Eğerçi kim cigerler kânıdur ‘aşk
Baña şor kim ne cānlar cānıdur ‘aşk
- 2 — Sa‘ādet mülkü şāhı bir gedāsi
Melāmet tahtınıñ sultānıdur ‘aşk
- 3 — Bugün gūlzārıdur merdān-ı derdūñ
Tekellūf ehlinūñ zındānıdur ‘aşk
- 4 — Cüneydūñ Bāyezīdūñ hūn-u dilden
Elinde sübha-i mercānıdur ‘aşk
- 5 — Hayālī gāh olur sultān benem der
Ki anuñ bende-i fermānıdur ‘aşk

15

- 1 — Nukl ise naklin işidürüz elde bāde yok
Düşdük reh-i meşekkte zād-ü-zevāde yok
- 2 — Ebr ile Şāh-ı çarh-serirūñ dirisiyüz
Bir kimsenūñ daği eli cūd-u-sehāda yok
- 3 — Meyhāne piş-hānına mālīk olanlaruñ
Meyli hezār taht-ı Cem-ü-Keykubāda yok
- 4 — Kūy-u şafāya varmağa ko şavma‘a yolun
Aña tarīk-i meykededen rāh-ı cāde yok
- 5 — Yoluñda āh-ı ‘aşk ile rakş eylesen nola
Sen bir gūbārı bul ki anuñ meyli bāda yok
- 6 — Dedüm gama Hayālī-i ham-kad elūñde mi
Dedi koluma ancileyin bir kepāde yok

14 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Baña şor kim : Biḥamdillāh A

15 Ü F Ün Üv A C—M

[2] çarh-serirūñ: çarh-ı sipihrūñ Üv C

[5] Yalnız A nushasında vardır.

[6] koluma : elüme C

16

- 1 — Sıneme kār eyleyelden hañçer-i hūn-bār-ı ʿaşk
Zahmumuñ kanından açıldı nice güلزār-ı ʿaşk
- 2 — Müşterī olan metā^c-ı derde gelsün yanuma
Şu^cle-i āhumla germāgerm iken bāzār-ı ʿaşk
- 3 — Tekye-i güلزārda bir cürʿadāndur gonca kim
Bülbül-ü şūrīdeye teklif eder esrār-ı ʿaşk
- 4 — Hüsn içinde kaşlaruñ iki ser āmed hūb iken
Anlaruñ da kāmetin ham eylemişdür bār-ı ʿaşk
- 5 — Deyr-i ʿālem erğānūn-u āhınuñ demsāzıdur
Tā ki bağlandı Hayālī ey şanem zūnnār-ı ʿaşk

17

- 1 — Tā ki oldum hemdem-i rind-i kadeh-peymā-yi ʿaşk
İñledür kâşāne-i gerdūnu hūy u-hāy-i ʿaşk
- 2 — Üstühāndan meveler olmazdı pehlüm üzre naķş
Bu dil-i pür-şūr-u-pür-şevk olmasa deryā-yi ʿaşk
- 3 — Himmeti baħrinde bir ednā habāb eyler kıyās
Āsumānuñ haymesin sultān ı istiğnā-yi ʿaşk
- 4 — Perde-i dilden libās eylerdi ʿāşık olmasa
Müsteʿārī cāmeden fāriğ kad-ü-bālā-yi ʿaşk
- 5 — Gördü Mollāyi dili sūrah sūrah etdi ğam
Üstühānum çalınur ah etdügümce nāy-i ʿaşk
- 6 — Ser-firāzān-ı reh-i taħķike oldum secdegāh
Rūy-u ħāk-ālūdemi miħrāb edelden pā-yi ʿaşk
- 7 — Saña Tübā ser-fürū eyler Hayālī olalı
Na^c-i dāğuñla tenūñ naħl-i cihān-ārā-yi ʿaşk

16 Ü Üñ A — F Üv M C

17 Ü F Üñ Üv C — A M

[4] kad-ü-bālā : kad-i bālā C

[6] pāy-i : lā-yi Üñ Üv F C

18

- 1 — Tiri beñzer göricek nāvek-i müjgāna şadaķ
Tutdu kanlu deyu bend eyledi zindāna şadaķ
- 2 — Dermiyān oldu açub bālini pervāne gibi
Yāri beñzer göricek şem^c-i şebistāna şadaķ
- 3 — Rezm meydānın erenler demi gülzār edicek
Sidre řāvūsu gibi bařladı cevłāna şadaķ
- 4 — Şa^cşa^ca oķlarını atmaĝa ĥāki gözler
Mihri gerdūn edeli beline rindāne şadaķ
- 5 — Oldu her merd Ĥayālī gibi bir şir-i jiyān
Beñzeyeld n berū oķlarla neyistāna şadaķ

19

- 1 — Mive-i bāĝ ı cihān ah ki bi-dād ancak
Tālib-i bezm-i ĝam ol miveye mu^tād ancak
- 2 — Dāne-i encüm eder ĥalka i māh etrāfın
Murĝ u ervāĥa felek göz göre şayyād ancak
- 3 — Girdibāda be nedür ĥāl dedüm döndü dedi
Ten esāsına gönül verme ki ber-bād ancak
- 4 — Boynu baĝ'ı kul olan mülk-ü ĝinā beglerine
Gam ı tenden elem-i zāddan āzād ancak
- 5 — Her ne yüzde ki Ĥayālī baķasın ol görүнür
Nazaruñda felek āyine-i pülād ancak

18 Ü Ü_n A — F Ü_v M C

19 Ü F Ü_n Ü_v A C — M

[3] be nedür : nedürür Ü_v C

[4] ĝinā : fenā A

20

- 1 — Zemîne na'lcen nakşı hilâli vereli revnak
Felek yırtar yüzün mäh-ı nevi her ay edüb tırnak
- 2 — Yapışmasun deyu dest-i ta'allûk dâmen-i pâke
Belâ vādîlerin geşt eyledi Mecnûn olub çıplak
- 3 — Çün etdün kebkebün nakşın süreyyâ hâkde yeryer
Hilâli dişledi dendân-ı pervîn eyleyüb parmak
- 4 — Ezüb aşıklarun göz merdümün ruhsâruña hâl et
Ciger kanı ile yaksañ destüne hınnâ saña elyak
- 5 — Hayâlî safha-i dilden kazındı nakş-i gayriyyet
Tecellî edeli her şeyden envâr-ı cemâl-i Hâk

20 Ü F Ün Üv A M C

- [1] mäh-ı nevi her ay edüb : her ay edüb mäh-ı nevi C
[3] Çün etdün kebkebün nakşın süreyyâ hâkde yer yer :
Çün etdi kebkebün nakşı süreyyâ hâkde yer yer Ün F
Çün etdi kebkebi nakşını tîre hâkde yer yer Üv
Çün etdi kebkebün nakşın süreyyâ hâkde yer yer M

[5] Hayâlî safha-i dilden kazındı nakş-i gayriyyet : Hayâlî saf-
ha-i dilden kazıtdı nakş-i gayriyi F A | her şeyden: her şeyde: Ün M

Harf-ül-Kāf

1

- 1 — Tır-i cefālar eyledi bağrum delik delik
Gam okları ile dopdoluyam nitekim yelik
- 2 — Bennāy-i çarh bir ulu bünyāda urdu tarh
Kim ol bināya kelle-i uşşākdur helik
- 3 — Öpmek dilerken ol mehi āheng-i cevır eder
Şehnāza başladı şonunu kıldı būselik
- 4 — Tāb-ı ruḥundan eyledi dil zülfünü mekân
Gün germ olunca kendüye edindi gölgelik
- 5 — Kutlu kapu açıldı Ḥayāl-inüñ üstüne
Alçak gönüllü olalıdan nitekim eşik

2

- 1 — Degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryānuñ
Ḥayāl-i ḥālidür uçar gözünde cānānuñ
- 2 — Hiç ilmez ey kaşı ya tez gelür geçer dilden
Okunla şol cigere uğrayası peykānuñ

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] dopdoluyam : dopdoludur Ü

[2] Yelik : belik F Ün Üv M C

[3] eder : edüb A

[4] ruḥundan : ruḥunda Üv M

2 Ü F Ün Üv A M C

- 3 — Ne deñlü gözleri bīmār dilrübā varsa
Ölümlüsü dirilür ol leb-i Mesihānuñ
- 4 — Çerāğlar yakuban gün seni arar ey meh
Diler ki bekleye sāyeñ gibi alub yanuñ
- 5 — Meger Hayālî sözünde tılsım : sihr etdün
Ki girdi koynuna yaruñ bu resme dīvānuñ

3

- 1 — Ğam degül peykānlaruñla doldu—ise cānā yürek
Çekmege derdün senün ‘aşk ehli āhen-dil gerek
- 2 — Zülfünün kullābı şevki bahre şuriş vereli
Dāğ-ı hasretlerle endāmın pūr etdi her semek
- 3 — Dehr-i dūn anı düşürmüşdü mezellet hākine
Ger ‘aşā-yi āhuma dayanmasa pīr-i felek
- 4 — Şaru altunlu serāserlerle kim görse seni
Şanur ey meh çeşme-i ħorşide girdi bir melek
- 5 — Seng-i cevruñdür Hayālînuñ kemālin bildüren
Lācerem mi‘yārını göstermedi zer bī-mihāk
- 6 — On biñ akçe dirligi lāyık mıdur ben bendeñün
Rüzigār ile ola bād-ı havāya müşterek

[4] alub: ala Üv | bekleye sāyeñ gibi alub: sāye gibi bekleye alub A

[5] sözünde tılsım-i sihr: sözün sihr ile tılsım Ün

3 Ü F Ün Üv A C — M

[1] doldu—ise (doldise okunacak) cānā: do|sa cānā bu Ün |
Ğam degül peykānlaruñla doldu ise : Doldu—ise peykānlaruñla ğam
degül A

[2] şevki : ‘akıı A

[4] girdi : girmiş Üv

[5] bildüren : gösteren A

4

- 1 — Maḳām ı meykde-vü cām-ı lāle gūnu anuñ
İmaret-i dil-ü-cān oldu bāde hūnu anuñ
- 2 — Hum-u şarābuñ ayağına düş mürīdi ol
Ki şeyh-i şavma^çadan şāfdur derūnu anuñ
- 3 — Zen-i zemāneye ey dil ṭalāk ı muṭlak ver
Erenler aña demez er ki ola zebūnu anuñ
- 4 — Murād bādesini umma cām-ı gerdūndan
Göründü çünki tehī sāğar-ı nigūnu anuñ
- 5 — Tarīk-i aşḳda Mecnūn Hayālī aşḳ eridür
Erişdi menzil-i aşḳa varan yolunu anuñ

5

- 1 — İster iseñ baḳduğın dā'im yüzüne ol melek
Aşḳ-ı bī dil gerek āyine gibi yüzü pek
- 2 — Bir nefes yaruñ cemālinden haber vermiş şabā
Mevc ile gögsün döger deryā yürür şeydā semek
- 3 — Gevher-i vaşlın bulam nāgāh Leylānuñ deyu
Necd dağı toprağın Mecnūn ele alub elek
- 4 — Acı yaş dök ister iseñ bulmağa zevḳ-i vişāl
Lācerem lezzet-nümā olmaz ta^çām-ı bī-nemek
- 5 — Ğayret-i emsālden dōkdüm Hayālī acı yaş
Kan bulaşmış dāğa dönmüşdür bu iki merdümek

4 Ü F Ün Üv A M C

[2] mürīdi ol : mürīd ol kim Ü F Ün A M

[3] aña demez er : er demez aña Ün

[5] aşḳ : yol | varan : var'a A

5 Ü F Ün Üv M C -- A

6

- 1 — Kendüñ gibi zâhid beni bî-hâl mi şanduñ
Şürîde-i aşk olanı abdâl mı şanduñ
- 2 — 'Arz etme baña 'ukde-i eşkâl-i nücûmu
Ben nûkte-şinâsem beni remmâl mi şanduñ
- 3 — Ey rûh baña câme i cismi neye verdüñ
Bâzâr-ı fenâda beni dellâl mı şanduñ
- 4 — Kıldı şerer-i âh ile Mecnûn anı zerkâr
Sen hâne i Leylâyî siyeh şâl mı şanduñ
- 5 — Her tîg olamaz âyîne-i şûret-i merdân
Her şahşı Hayâlî gibi kıttâl mi şanduñ

7

- 1 — Bizden ol yâra niyâz-ü andan istiğnâ gerek
Nâzenîn-i vâkıt olan maḥbûb bî-pervâ gerek
- 2 — Dâne edinsün şîrâr-ı nâr ı âhum yanmasun
Kelle-i Mecnûn semender murğuna me'vâ gerek
- 3 — Sînem üzre zahmuñ eṭrâfındadır nâveklerüñ
'Ayn-ı ḥasretdür baña müjgân-ı ḥûn-pâlâ gerek
- 4 — Başuña her bir ḥas-ü- ḥâşâk ta'nından ne bâk
Merdüm-ü 'âlî-naẓar iki gözüm deryâ gerek
- 5 — Yârı gör 'ayn-ı Hayâliden kıo nâşîḥ cenneti
Bir iki gülzâr için ne va'de-i ferdâ gerek

6 Ü F Ün Üv A M C

[2] 'ukde-i : 'aşkda Ü F Üv C

[3] rûh : ḥüce Ün

[4] Kıldı : Kılmış Ün

7 Ü F Ün Üv A M C

[1] niyâz-ü- andan : niyâz andan hem Ü A M

[3] eṭrâfındadır : eṭrâfında der A

8

- 1 — Kāse kāse nice zebrin içelüm gerdünüñ
Bize tiryākini şun sākı mey-i gül-günüñ
- 2 — Leylinüñ yoluna hāk olduğu için izzet edüb
Götürür başda ğubārını şabā Mecnünüñ
- 3 — Müdde'iler gözümüñ yaşına hā'il olımaz
Hār-u-ḥasler yolunu bağlayımaz Ceyhünüñ
- 4 — Sim-i eşküm neme yarar nazar etmez añā yār
Yere geçsün nideyin genci imiş Kārünüñ
- 5 — İltifâtını Hayālî kuluñuñ eyle ziyād
Añā çekdürme Şehā ta'nını her bir dünüñ

9

- 1 — Ārızuñ gülzār-ı Çındür gözlerüñ ahū-yu misk
Anberin çevgān saçuñ hāl-i siyāhuñ güy-u misk
- 2 — Serteser zeyn eylemiş cism-i beyāzuñ hāller
Ya ḥod olmuş şafḥa-i kâfūr hem-pehlü-yu misk
- 3 — Büyüñuñ gammāzıdur oldu anuñçün rü-siyāh
Ger gülāb ile yusañ biñ kez ağarmaz rüy-u misk
- 4 — Sen mey içdükce izaruñ üzre çeşmüñ sürḥ olur
Lāle otlar Çin gülistānında şan ahū-yu misk
- 5 — Vird edinürdi Hayālî nazmuñı ḥubān-ı Çin
Ger Haṭa iklimine varsa bu güft-ü-güy-u misk

8 Ü F Ün Üv A M C

[1] içelüm : içeyin Ü

[3] hā'il : māni Ü M

[4] nideyin : nideyüm C tatalum Ün A

9 Ü F Ün Üv A M C

[2] Serteser : Serbeser Ü M

[3] oldu : olmuş Ün A

[4] üzre çeşmüñ sürḥ olur : sürḥ olur çeşmüñ gibi A

10

- 1 — Kanına girdi ʿarızuñuñ hasreti gülüñ
Hünābe-i cigerle geçer şöḥbeti gülüñ
- 2 — Himmet kanadı ile uçurdu varakların
Konuşmağa hezār iledür himmeti gülüñ
- 3 — Mülk-ü cemende olmağa ezḥār tādār
Çalındı şavt-ı bülbul ile nevbeti gülüñ
- 4 — Hākister etdi bülbulü hemreng edinmege
Gel gör ki naḡş-ı gül mü degül şüreti gülün
- 5 — Bir gonce-leb nigārı Hayālî gibi bulub
Gülşende şöḥbet et ki geçer sevreti gülüñ

11

- 1 — Var ol ey ahum ki eşküñ güllerin al eyledüñ
Yele verdün gülşen-i küyunda pāmāl eyledüñ
- 2 — Bir kebüterdür ḥayāl-i zülf-ü yār ey dide kim
Eşk-i siminünden ayağına ḥalḥāl eyledüñ
- 3 — Hālūmi āyine-i ruḡsāruñ içinde görüb
Üstüne bir nokṭa koduñ adını ḥāl eyledüñ
- 4 — Çeşm-i cellāduñ siyāset kıлмаğa cān düzdüne
Zülfüñü meydān-ı ḥüsn içinde çengāl eyledüñ
- 5 — Pādīşāhum kişver-i ḥüsn içre dād etseñ nola
Ḳaddüñi çünkim elif zülfeynüñi dāl eyledüñ
- 6 — Şoyunub her dem rakıbe kırşu ʿuryān olmağın
Döstum billah ben dervişî abdāl eyledüñ
- 7 — Müşterî gibi Hayālî mihrüñe ey mäh-rü
Kılmađuñ bāzārı bilsem ne-içün ihmāl eyledüñ

10 Ü F Ün Öv A M C

[2] iledür : ile var F

[3] olmağa : olalı Ün A

11 Ü F Ün Öv A M C

[4] cān : dil A | dil düzdüne : ʿaşıklara (mecmua)

[5] kişver-i : leşker-i Ü F Ün Öv M C | ḳaddüñi : boyuñu A

[6] olmağın : olmağıl A

[7] gibi : iken A | bāzārı : bāzār Ü Ün Öv C

12

- 1 — Dil helāk oldu bu gün derdi ile o meh-pārenüñ
Bulmadum çoğ istedüm nām-ü-nişānın çārenüñ
- 2 — Miḥnet-ü derd-ü-belā ile düşelden hecrüñe
Raḥm eder ḥāline her bi-çāre ben bī-çārenüñ
- 3 — Hār-ı ğamdan gülşen-i kūyunda bülbul-veş yine
Göklere erişdi feryādı dil-i ğam-ḥārenüñ
- 4 — Sınem üzre dāğ-i ḥasret acıyub kan ağladı
Ḥāline şol tiğ- hecrüñden erişen yaranuñ
- 5 — Ey Ḥayālī ṭālī'üñ yokdur sitāreñ neylesün
Çün senüñle yıldızı barışmaz ol meh-pārenüñ

13

- 1 — Yüz nāz ile gonca-i ra nāyi büyütdük
Bülbülleri biñ var ola ğavġāyi büyütdük
- 2 — Mercān lebinī kân-ı melāḥatde görelden
Göz yaşı ile bir nice deryāyi büyütdük
- 3 — Ferḥād ile Mecnün ile Vāmıkla ben oldum
Gördük seferi biz dahi alayı büyütdük
- 4 — Beñzer duruşuñ kâmet-i dildāra demekle
Gülşende bu gün serv-i dil-ārāyi büyütdük
- 5 — Cānān seg-i kūyu ile Ḥayāliyi edüb yād
Dedi yine hir 'aşık-ı şeydāyi büyütdük

12 Ü F Ün Üv A M C

[1] çoğ : çok Üv

[3] ğamdan: ğamda Üv

[5] barışmaz : barışmadı F alışmaz Ü

13 Ü F Ün Üv A M C

[5] yād: yār Ü F A

14

- 1 — Tenlere rūh u muḳaddes ‘aşḳ-ı pākūndür senūñ
Devlet-i bīdār çeşm-i ḥābnākūndür senūñ
- 2 — Götürür koyunda bir seng-i siyāhın kūyuñuñ
Vādī-i ‘aşḳ içre Ka‘be sine-çākūndür senūñ
- 3 — Leblerūñ ‘İsā gibi cān-baḥş-ı ‘ālemdür velı
Her nefesde nice ‘ālemler helākūndür senūñ
- 4 — Kūy-u Leylādan kopan her girdibādūñ hemdemi
Beñzer ey Mecnūn-u miḥnet-dīde ḥākūndür senūñ
- 5 — Ey maḥabbet bādesi kıldūñ Ḥayāliden zuhūr
Cismi içre her regi bāḡuñda tākūndür senūñ

15

- 1 — Seng-i cevruñle dil-i virānum ābād eyledūñ
Kıble ḥaḳḳı — içün yeñi bir Ka‘be bünyād eyledūñ
- 2 — Cānumı kıldūñ cüdā bu cism-i ḥāk-ālūdeden
Bir ġarībı gūyiyā zındāndan āzād eyledūñ
- 3 — Ol tezerv-i nāz içün ey derd-i dilber sinemi
Halka halka dāḡlarla dām-ı şayyād eyledūñ
- 4 — Nāḥun-u ḥārā-şikāfumla beni ey dehr-i dūn
Bisütūn-u miḥnete bir tāze Ferḥād eyledūñ
- 5 — Ey Ḥayālî perde-i gerdūnu nāleñ kıldı çāk
Bir ḥabābı gūyiyā ahuñla berbād eyledūñ

14 Ü F Ün Üv A M C

15 Ü F Ün Üv A M C

[1] cevruñel : cevır ile M

16

- 1 — Şive birle lâ'luñi ağzuñda pinhân eyledüñ
Hay zalim yok yere vallahi bir kan eyledüñ
- 2 — Gözlerüm yaşıñdan ey gencine-i şāhib-cemāl
Dürr-ü-lâ'lin âlemüñ çihremde gālān eyledüñ
- 3 — Hayretinden Yūsufuñ kavm-i Züleyhā kesdi el
Sen ciğerler zahmını dillerde destān eyledüñ
- 4 — Āterin ey mihr-i dilber āsumān-ı ʿaşķda
Dāğumuñ her penbesin bir māh-ı tābān eyledüñ
- 5 — Reşk eder ervāh-ı kudsiler Hayālī bendeñe
İtlerüñle tā anı küyuñda yārān eyledüñ

17

- 1 — Haddüñ olalı ey gül-ü handān benefşelik
Oldu maḥabbet ehline seyrān benefşelik
- 2 — Her cānibinde lāle midür açılan ya ḥod
Bāğa gelince terledi mi kan benefşelik
- 3 — Şahrālar etdi taşlar ile sinesin kebūd
Hecründe şandılar anı yārān benefşelik
- 4 — Oldu ḥayāl-i ḥāllerüñ ile iki gözüm
Ben ḥākisāra dide i giryān benefşelik
- 5 — Şāhuñ yüzün görünce Hayālī revān eder
Ehl-i şikāra bir nice kurbān benefşelik

16 Ü F Ün Üv A M C

[2] şāhib : ḥüsn-ü A

[4] ʿaşķda : sinede M

17 Ü F Ün Üv A M C

[3] Şahrālar : Şahrā ki M

18

- 1 — Olmuşam miḥnete mu'tād elinden felegün
Yok ğamum olmaz isem şād elinden felegün
- 2 — Gül yanar nāra urur āb serin senglere
Başına ḥāk şaçar bād elinden felegün
- 3 — Şabr cevherlerine sinesi kân olmaz idi
Odlara yanmasa pūfād elinden felegün
- 4 — Nāy ile ney-şekere bād bulaşdukça eder
Biri dād-ü-biri feryād elinden felegün
- 5 — Ey Ḥayālî başuma yazu imiş bunca belā
Kevkeb-i bahtum ile dād elinden felegün
- 6 — Diñlesün kūy-u ğamuñ 'āşık-ı ser-bāzları
Bu ğazelde ne der üstād elinden felegün

19

- 1 — Fer veren māha cemāl-i bā-kemālündür senün
Mihre ḥançerler çeken iki hilālündür senün
- 2 — Cānına 'āşıklarun ey lāle ruḥ dāğ-ı belā
Ol leb-i cān-baḥşuñun üstünde ḥālündür senün
- 3 — Kāse-i ḥun-u maḥabbet eyleyüb her dāğımı
Cismümi zeyn eyleyen 'ayn-ı vişālündür senün
- 4 — Gerdeninde zülfünü gördüm su'al etdüm dedi
Ey fitāde boynuma düşmüş vebālündür senün
- 5 — Ğayrlarla yārdur şimdi Ḥayālî der iseñ
Hāşe lillah Pādişāhum ol ḥayālündür senün

18 Ü F Ün Üv A C - M

[2] yanar nāra : yalar nār Ü F Ün A C | urur : urub C

[4] bulaşdukça : buluşdukça C

19 Ü F Ün Üv A M C

[3] 'ayn-ı : 'id-i Ün M

20

ez eş^cār-ı Gül-ü Şad-Berg

- 1 — Jälelerdür eşk-i çeşm-i hūn-feşānı bülbulūñ
Berg-i güldür penbe-i dāğ-ı nihānı bülbulūñ
- 2 — Beñzedi kanlu gözü hākister içre aḥkere
Yanalı odlara cism-i nā-tüvānı bülbulūñ
- 3 — Goncayı kan tutdu eylerken şabuḥu bāğda
Aldı kanın nişter oldu zebānı bülbulūñ
- 4 — Aḥker-i sūzān imiş her beyza-i āli āña
Olalı tennür-u miḥnet āşiyānı bülbulūñ
- 5 — Ger kulağınca ederlerse gülūñ her pāresin
Ey Ḥayālî güşuna girmez feğānı bülbulūñ

21

- 1 — Alalı aḥmı benüm o melek
Kāğıd uçurmasına döndü felek
- 2 — Ol dürü baḥr der-kenār etmiş
Var iken aramızda ḥaḳḳ-ı nemek
- 3 — Ey қаза açdı perdeñi Mansūr
Bir daḥi etmesün bunu hele çek
- 4 — Derd-i hicrāndan ağlasam baḥre
Yedi deryāyi kan görürdü semek
- 5 — Nev^c-arūs-u cihāna egmedi baş
Gel getür bir Ḥayāliden erkek

20 Ü F Ün Üv A M C

[4] sūzān imiş : sūzāndur Ün

[5] girmez : ermez Ün Üv C

21 Ü F Ün Üv A C - M

22

- 1 — Adın añmaz idüñ şöfi dañi firdevs-i a'lānuñ
Eger ra'naların görseñ İstanbul-u-Ğalaţanuñ
- 2 — Melek-simā güzellerle verelden kendüye zīnet
Sekiz cennet temāşasını eyler Yedi Kūlenüñ
- 3 — Haţāyī nāzeninlerle nigāristān-ı Çinidür
Açılaldan berü hammāmı Hayreddin Paşanuñ
- 4 — Kenār etmek diler var ise bir serv-i dil-ārāyi
Güzeller gördüğince el şalar her mevci deryānuñ
- 5 — Hayālī mey-fürüşuñ ayağın öpmek muḳarrerdür
Yüzün gördükde bayram ertesi cām-ı muşaffānuñ

23

- 1 — 'Aşık olana hūn-n ciger māḫaţar gerek
Bunuñ gibi ma'îşete illā ciger gerek
- 2 — Yumsañ gözüñ saña güzer etmez belā-yi dōst
Tir-i cefāya merdüm-ü çeşmüñ siper gerek
- 3 — Ehl-i tena'cum ağzına düşmez şarāb-ı 'aşk
Zer kāseden içilmez aña cām-ı ser gerek
- 4 — Bilmez iki cihān ğamını mübtelā-yi 'aşk
Zirā bir isteyen ikiden bî-ḫaber gerek
- 5 — Fehm eylemez Hayālīyi her zūlmeti-nihād
Aña senüñ gibi Şeh-i ḫōrşid-fer gerek

22 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Ğalaţanuñ : Kalatanuñ Ün

23 Ü F Ün Üv A C - M

[4] 'aşk : yār A

24

- 1 — Hemser olalı ol kâd-i bālāye kākülün
Geldi yetişdi pāye-i a^clāye kākülün
- 2 — Gün doğusunda fitneye tārīḥ kor ḥaṭuñ
Oldu ḥaberci şarkda yaǵmāya kākülün
- 3 — Biri birine girmiş idi mäh ü-āfitāb
Hengām-ı şām düşmese araya kākülün
- 4 — Her gece nakd-i eşkümi verür bahā deyu
Sevdā metā^cını şaralı aya kākülün
- 5 — Ey bi-vefā Ḥayālî dururken şabā ile
Lāyık mı el oyunların oynaya kākülün

25

- 1 — Cāndan helāk-i lezzet-i güftāruñam senün
Şalın şalın ki bende-i reftāruñam senün
- 2 — Reng-i kesāfeti edeli dūr sineden
Āyine gibi tālīb-i didāruñam senün
- 3 — Vaşında kâşıram ḥas-ü ḥaşāk-i küyuñuñ
Hergiz diyem mi bülbül-ü gülzāruñam senün
- 4 — Cān riştesi ile muntazır ey Yūsuf-u cemāl
Bāzār-ı aşk içinde ḥaridāruñam senün
- 5 — Ölünce bu vefāyi Ḥayālî unutmaya
Nāz eyleyüb deseñ ki cefā-gāruñam senün

24 Ü Ün A — F Üv M C

[2] kor ḥaṭuñ : kodu kaşuñ A

[4] eşkümi : encümi A

25 Ü Ün A — F Üv M C

[5] cefā-gāruñam : havādāruñam A

26

- 1 — Ey gönül hālūmi derdūnle diger-gün etdūn
Göreyin odlara yān sen beni maġbūn etdūn
- 2 — Kanda kim bezm-i cemāl etdūn eyā şahid-i aşk
Dem-i ‘uşşākı o bezme mey-i gül-gün etdūn
- 3 — Ka‘be-i kūyuña varmak baña farz olsa nola
‘Ayn-ı māl oldu yaşum yüzümü altun etdūn
- 4 — Şalalı gönölüme bünyad-ı ġam ey Leyli-ħıram
Beni divārlara yazmalu Mecnūn etdūn
- 5 — Buldu bāınla Hayālī şeref-i ‘āliyeyi
Ey kazā zāhirini gerçi anuñ dün etdūn

27

- 1 — Meydürür devr içre şimdi pehlevānı ‘ālemūn
Bir ayaġı ile getürür arkasın yere ġamuñ
- 2 — Ey şurāhı yokdur ayaġuñ çeker bir pehlevān
Gerçi kim devrān sefıd etmiş başuñda perçemūn
- 3 — Bāde nūş et kim bu bāġuñ yāsemenle lālesi
Biridür tac-ı ġedā biri külāhıdur Cemūn
- 4 — Baħr-i çeşmümde belālar her müjem eyler tavāf
Sūzenin bulmuş gibi māhiler Ibn-i Edhemūn
- 5 — Ey Hayālī bir büt-ü ‘İsı-nefes peydā edüb
Deyr küncünde şafāsın sür kilāb-ı Meryemūn

28

- 1 -- Kemānın ergürelî Rūmda kemāle kaşuñ
Cefā hadengini pertāb eder hilāle kaşuñ
- 2 — Kaçan ki hāba varur gözlerüñ uyur fitne
O dem ki nāz edesin ya çeker kıtāle kaşuñ
- 3 — Getürdü üstüme şāvūs kuyruğu iki hükū
Kalemlerine olub cismümüñ havāle kaşuñ
- 4 — Olalı mazhar-ı sır-ı kader te‘ālallah
Gehi cemāle eder meyl geh celāle kaşuñ
- 5 — Gözüñe arķalanub kılmasun cihānı harāb
Efendim iki gözüm girmesün vebāle kaşuñ
- 6 — Hayāliye lebüñ ey dōst kılsa va‘de-i lūtf
Şaçuñ karaltı aşar götürür muhāle kaşuñ

29

- 1 — Lebüñi ağzına verseñ nola ben mahzūnuñ
Kařresin almağ ile eksile mi Ceyhūnuñ
- 2 — Ey şacı Leyli nola çihreñi ‘arz etseñ aña
Nice bir dağa düşe hecrüñ ile Mecnūnuñ
- 3 — ‘Aşk şarrāfına göster yüzüñ ey sim-beden
Ne bilür cāhil olan kıymetini altunuñ
- 4 — Eşk-i çeşmüm göricek serv gibi kāmētüñi
Hāk-i pāyına nice akmaya sen meh-rūnuñ
- 5 — Yürü bir hastaya ‘arz eyle Hayālî sözünü
Şağ olanlar ne bilür çekdügini şayrunuñ

28 Ü F Ün Üv A M C

[2] O : Şu M

[3] iki : b’r F

[6] lūtf : vaşl A M

29 Ü Ün Üv M C — F A

30

- 1 — Ne lâzım hañt-ı mişkinüñ 'izâruñda tırâş etmek
Denî dünyâya bu genc-i nihânı böyle fâş etmek
- 2 — Saña kâr oldu 'arz etmek rakıbe çeşm-ü-ebrûñu
Baña dâğ-u-na'lden tende yüz biñ göz ve kaç etmek
- 3 — Zırh geymiş saçun müjgân-ı çeşmün nizedar olmuş
Ne lâzım kalb-i 'uşşâk ile ol ğamze şavaş etmek
- 4 — Temennâ-yi lebün gitmez dilinden hergiz ağıyârün
Ki takdir-i llâhîdür mekân-ı lâ'li taş etmek
- 5 — Hayâlî sen Şehün lûtfun görelden çarha baş egmez
Ne mümkündür deniler kâsesinden er ma'âş etmek

31

- 1 — Zülf-ü Leylâdan siyeh-baht oldu meftûnuñ senün
Ta'ne taşını atar Ferhâda Mecnûnuñ senün
- 2 — Cevrüne şadân olur derdüñle 'âlem pür-sür
Bulmadum bir kimseyi dünyâda mahzûnuñ senün
- 3 — Her habâb-ı bezmüme reşk eyler oldu Câm-ı Cem
Tâ ki düşdü üstüme ferr-i Ferîdunuñ senün
- 4 — Bülbülü nâlân eder gülzâra kanlar ağladur
Çonca-i lâ'l-i lebünle hadd-i gül-günüñ senün
- 5 — Ey Hayâlî 'aşk şahrâsındaki her lâlenün
Dâğı dâğuñdan nişândur rengidür ħunuñ senün

30 Ü Ün A — F Üv M C

[1] 'izâruñda : 'izâruñdan A | nihânı : cemâli Ü A

[2] tende : günde Ü / göz ve kaç : gözle kaç Ün A

31 Ü A — F Ün Üv M C

32

- 1 — Ne şerefdür ki olduğı için pāk
Eli üzre tutar deñizleri hāk
- 2 — Nefsi ef'isine zahir olana
Pend besdür hikāyet-i Dahhāk
- 3 — Kahruñı lûfe edegör tebdil
Mārdandur tabī'at-i tiryāk
- 4 — İlmi esmāya mālîk ādem iken
Gülden ne için olasıñ bî-bāk
- 5 — Bir güle reng-ü-rüy vermek için
Āb olur mürebbî-i hāşāk
- 6 — Saña bir dāne hāşıl etmek için
Hāk üftāde cismin eyledi çāk
- 7 — Dergehinde mukīm leyl-ü-nehār
Mihr-ü meh hıdmetüñ eder çālāk
- 8 — Bā'is oldu Hayālî bu kereme
Cümle mahlûka Şāhib-i Levlāk

33

- 1 — Deme meyhānede hūra şakın bint-i inebden yeg
Ne vardur zāhidā Beyt-ül-Harām içre edebden yeg
- 2 — Şunaldan cām-ı teklîfi harābāt ehline āşık
Sifāl-i künc-ü meyhane gelür sım-ü-zehebden yeg
- 3 — V.şālūñ zevkine hūn-u cigerle çeşmüm olmuşdur
Şafā bezminde her dem nūş olan cām-ı tarabdan yeg
- 4 — Çerağūñ aurunūñ pervāne bildi kıymetin ancak
Görünmez çeşm-i hūflāşa temāşāgāh şebden yeg
- 5 — Hayālî çeşmi ceyran dîrübālar seyrin eylersin
Bu mevsimde şikāra yer mi var şehr-i Halebden yeg

32 Ü Üñ A — F Üv M C

[2] Nefsi : Nefs A

[3] tabī'at : hākikāt Üñ

[6] eyledi : eyler Üñ A

38 Ü Üñ A — F Üv M C

[3] zevkine : şevkine

34

- 1 — Guşsa-i ferdâ için kim der saña endişe çek
Bir semen ruhsarı bul gül mevsiminde 'ayşa çek
- 2 — Şıhhat isterseñ şakın çekme tabibüñ şerbetin
Mihnet-ü-ğam derdine gâyet devâdur şişe çek
- 3 — Çünkü kan oldu gönül gâmdan akıt gözden revân
Cân metâ'in pîş-keş bir Şâh-ı ferruh-kîşe çek
- 4 — Destesinden sıçrayub oldu nîpihre mâh ı nev
Bisütûna merd iseñ Ferhâd gibi tîşe çek
- 5 — Ahz-ı mâl ile Hayâlî şehri vîrân etdiler
Meclis eyle muhtesible kâdiyî teftîşe çek

35

- 1 — Nigâr zülfü benüm boynuma kemend gerek
Şu kimse kim ola dîvâne aña bend gerek
- 2 — Naşihatüñ yürü sen kara başuña eyle
Be şofî aşık-ı dîvâneye ne pend gerek
- 3 — Şu kim diler ki ede bir perî-ruhu teşhîr
Dili ile cânı belâ oduna sipend gerek
- 4 — Ne lâyıkam ki olam dâr-ı zülfüne ber-dâr
Velik her kişinüñ himmeti bülend gerek
- 5 — Firâkuñ acısın añdukda der Hayâlî gâzel
Kelâma gelmege tûtî egerçi kând gerek

34 Ü Ün A — F Üv M C

[3] akıt : akan Ü Ün

35 Ü F Ün Üv A C — M

[2] şofî : böyle Üv C

[3] teşhîr : tasvîr Ü F A

[5] Firâkuñ : Firâk Ün

36

- 1 — Bezm-i bahāra başdı ayağı benefřenüñ
Gül gibi geldi 'işreti çağı benefřenüñ
- 2 — Çekdi dolusunu 'arağ-ı jāleden seher
Boynunu egdi lāle çanağı benefřenüñ
- 3 — Nergis iletđi bezmine bir şem'dān-ı zerd
Tā şubh olunca yandı çerāđı benefřenüñ
- 4 — Sevdā-yi hāli ey gözü nergis 'izārunuñ
Boynuna atdı bir kara dāđı benefřenüñ
- 5 — Pāyından aşılı mekese beñzedenlere
Vardur Hayālī bir nice lāđı benefřenüñ

37

- 1 — Tutdu şahn-ı gülşeni feryād-ü-zārı bñlbñlññ
Ah eger böyle geğerse rñzigārı bñlbñlññ
- 2 — Hasret ocađında bir kül öksüzü maźlüm ikon
Bāda verdi şalmadı şabr-ü-řarārı bñlbñlññ
- 3 — Kirm-i şeb-tābı degñldür dñřdü yer yer gülşene
Odlu ahından çıkar yer yer řirārı bñlbñlññ
- 4 — Nakş bağlar geceler açmağa gññlñn gñncanuñ
Her seher eksñk degñl bir yādigārı bñlbñlññ
- 5 — Kan bulaşmış penbe-i dāđ-ı dili çıkmak nice
Her gülññ bergi Hayālī-vār varı bñlbñlññ

36 Ü Üñ A — F Üv M C

[4] 'izārunuñ : ĥumārunuñ Ü | atdı veya öştdü

6 Ü A — F Üñ Üv M C

[5] - vār : - vārī A

38

- 1 — Nice bir ehl-i islāmı bu kınūñ
Behey kâfir senün de var a dīnūñ
- 2 — El ok der kirpigūñe kaşuñı yay
Olaldan cān şikārına kemīnūñ
- 3 — Geyüb ay [**] āfītabum āsumānī
Yaķarsın şehrini her gün zemīnūñ
- 4 — Kesüb başlar güc ile bāc alursın
Bu hōd bir mezhebinde yok bu dīnūñ
- 5 — Müselmān sevmeden geĉdūñ Hayālī
Meger bir kâfir oldu nāzenīnūñ

39

- 1 — Çün kanum içdi baña leb-i dil sitān gerek
Olmaz begüm cerīme baña kana kan gerek
- 2 — Şükrāne sīm-i eşk gerek görmege yüzün
İnce belini kocmaĝa cān-der-miyān gerek
- 3 — Neyler hayatı aşık olan derd-i yārsuz
Evvel kişīye cān gerek andan cihān gerek
- 4 — Mihrūñ yoluna germ-rev olan fitādenūñ
Ednā ĝubārı tāc-ı ser-i ferķadan gerek
- 5 — Bir şāhdan Hayālī diler iltifātı kim
Atı önünce nice revān Erdevān gerek

38 Ü F Ün Üv A C — M

[2] yay : ya F A

[**] Burada ay, ey yerine kullanılmış olub afitab ve asumanī kelimeleri ile aralarında ihāmī tenasüb san'atı vardır

[3] şehrini : şehperin Ün halkını A | her gün : güy-u C

[4] bāc : tāc F Ün C baş Üv

[5] geĉdūñ : geĉdi F | meger : yine A

39 Ü A — F Ün Üv M C

[4] yoluna : yolunda A

40

- 1 — Tiğ-i ğamla cism-i 'aşıq çāk çāk olmak gerek
Yādına ol lâ'î-i cān-baḥşuñ helāk olmak gerek
- 2 — Gözleri yaşı ile mahv edüb ten-i fersüdesin
'Ālemüñ ālāyişinden cümle pāk olmak gerek
- 3 — Her ğubārına dilerse reşk ede mihr-i felek
Bir güzeller şāhınuñ yolunda ḥāk olmak gerek
- 4 — Sim-i eşkinden yürütsün sikkessin ol şāh-ı derd
Huṭbe-i 'aşk adına bi-iştirāk olmak gerek
- 5 — Ey Hayālî çün ocağısın maḥabbet nārınuñ
Tarz-ı Husrevden kelāmuñ sūzināk olmak gerek

41

- 1 — Kılıcuñ zahmıdır cismümde sevdāsı dil ü-cānuñ
Kapusun aç ḥalāş eyle giriftārın bu zindānuñ
- 2 — Felek ḥavf eyleyüb ahum yelinden şām-ı hecründe
Çeker dāmānına her şeb çerāğın mäh-ı tībānuñ
- 3 — Koşulsa berki yüz menzil geçen Şebdiz-i āhumdur
Yaşum Gülgünü ḥöd andan ser'icidür bu meydānuñ
- 4 — Gözüm bahr-i muḥīti ter düşürdü telḥ-kām etdi
Bu ḥün-ālūde müjgān pençesini burdu mercānuñ
- 5 — Yaraşur lâ'î-i nābuñ zülfüñ içinde zuhūr etse
Bu rüşendür yeri karañulıkdur Āb-ı Hayvānuñ
- 6 — Hayālî cām-ı Cāmiden içelden cür'a-i feyzi
Gözüne lşfahānî sürmedür ḥāki Ḥorāsānuñ

40 Ü A — F Ün Üv M C

[4] şāh-ı derd : şāh-vār Ü

41 Ü F Ün Üv A C -- M

[1] cismümde sevdāsı: sevdāsı cismümde Üv C

[3] berki : berka Üv

42

- 1 — Ne var ʿālemdə ey zāhid bugün ʿayş-ü-ṭarabdan yeg
Baña bir künc-ü meyhāne gelür şehr-i Halebdən yeg
- 2 — Yürü tekmil kıl ādābını kūy-u ḥarābatuñ
Gedā-yi pür-hünərdür merdüm-ü ʿĀlī-nesebdən yeg
- 3 — Ne yolumdur benüm ḥāk-i reh-i erbāb-ı ʿaşq olmağ
Metāʿı yoğdur ey ḥāce bu bāzāruñ edebden yeg
- 4 — Duḥān-ı āhumı ifşā eder rūzum budur sūzum
Baña hemreng olur bir kimse yoğ hecrūnde şebden yeg
- 5 — Ḥayālīnūñ ḥaṭāsı çoğ bīlelden kendūsīn kıblem
Günāhın bendenūñ şehler ʿaṭā kıлмаğ gāzabdan yeg

43

- 1 — Dīn-i dünyā dīn-i ʿubāyi edüb ey yār terk
Tekye-i, vahdetde ben bir tāc geydüm çār-terk
- 2 — Sūzen-i tecrīd ile dīkdüm kanāʿat ḥırkasın
Eyledüm tāc-ü-ḳabāyi cümle Mecnūn-vār terk
- 3 — Nola dūr olmazsa yüzūñden iki zūlf-ü siyāh
Bu meşeldür gence erse etmez anı mār terk
- 4 — Gülşen-i kūyu ḳoyub gitdi Ḥayālī Kaʿbeye
Āşīyānın eyledi ol ʿandelīb-i zār terk

42 Ü Üñ A F Üv M C

43 Üñ A — Ü F Üv M C

[1] Dīn-i dünyā dīn-i ʿuḳbāyi : Dīn-ü-īmān dünyā-vü-ʿuḳbā A

[2] eyledüm : eylerem A

[4] kūyu : kūyuñ A

Harf ül-Lām

1

- 1 — Gerek mîr-i vilâyet ol gerek dünyâya sultân ol
Sa'âdet bulmak isterseñ muhibb-i derdmendân ol
- 2 — Tecemmül 'arz eder eller saña anlar dil-ü-cânı
Hudâdan şefkat isterseñ rahîm-i kavm-ı zindân ol
- 3 — Saña tişe çeken bed-kîşe ma'den gibi zerler ver
Göñül za'ım urana cevherler işâr edici kân ol
- 4 — Bir ednâ zerre dāmānuñ komaz elden benüm şāhum
Gerek sen āsumān-ı çārūme hoşîd-i rahşān ol
- 5 — Haţuñ geldükce ra'nâlık libāsın geymek isterseñ
Hayālî gibi hūsn-ü' hulk ile maḥbūb-u devrān ol

2

- 1 — Māsivā jenginden ey dil saña kim der muğber ol
Âferîniş resmine Âyîne-i İskender ol
- 2 — Baḥr emvâcî gibi uyma havâya her nefes
Zevrak-ı bî-revnaḳ-ı dünyâya ya'nî lenger ol
- 3 — Kāmetüñ ḥam eyleyüb her nâ-kese verme selām
Dehr lû'bet-bāzına kim der saña var çenber ol
- 4 — Raḥm kılmaz saña ey bülbül gül-ü âteş-mizâc
Sen gerekse yele varmış bir avuc ḥākister ol
- 5 — Ey Hayālî kalmadı aḥkām-ı Mecnūndan nişān
vaktüdür divān-ı 'aşkuñ şahına ser-defter ol

1 Ü F Ün A M C — Üv

[1] vilâyet : maḥabbet Ün | bulmak : bulmağ Ün C

[2] dil-ü- : aer-ü- : A

[3] bed-kîşe : kişiye C

[4] elden benüm şāhum : ey dil senüñ elden A

2 Ü F Ün A M C — Üv

[3] eyleyüb: eyleyu C | verme: verüb A | der saña var: der_kim

saña C | var: kim A

3

- 1 — Olmuş iken bülbül-ü mest ile 'işret-sâz gül
Al tûtiler gibi etmek diler pervâz gül
- 2 — Sünbül oldu zülf-ü Leylâ lâle Mecnûn dâğıdur
Bülbül-ü âşüfte-dil Maḥmūd-u vakt Ayaz gül
- 3 — Sırr-ı 'aşkı ḡonca gibi dilde mekûtm eyle kim
Ḥānumānın yele verdi açduğı-içün râz gül
- 4 — Germ olub beñzetdüğü-içün kendüyi ruḥsāruña
Āfitāba jālelerden oldu seng-endâz gül
- 5 — Derdi bir ayuñ içinde 'ay-ü-nūşuñ zevkını
Ey Ḥayālî yār-veş ārāmın eyler az gül

4

- 1 — Bir şey mi var cihānda ki maḥlūk u Ḥaḳ degül
İnkārına tekellüm eden dil dudak degül
- 2 — İzüñ tozun şabādan umar nergis ile gül
Bu bāğda ne var ki saña göz kulaḳ degül
- 3 — Mıḳrāz-ı lā ile sebel-i dīdesin kesen
Görmek dilerse nūr-u yakını irak degül
- 4 — Varsun yele havāñ ile bu ḥırmən-i vücūd
Ser-dār-ı 'aşḳ olana seri bir başak degül
- 5 — Bāğ-ı vücūduma dikilelden nihāl-i derd
Nem var Ḥayālî tende aña ḳol budak degül

3 Ü F Ün Üv A M C

[3] ḡonca gibi dilde : zeyl-i Mecnûn gibi C

[5] derdi : dürdü Ü | zevkını : defterin : Ü M A

4 Ü F Ün Üv A M C

[3] nūr-u : rüy-u Ü A

5

- 1 — ‘Aşk ehlinüñ vücûdu yok evvel seri degül
Almak fenâ menâzilini şerseri degül
- 2 — Meyhâne içre eyleme dünyâ kelâmını
Bu âsitâne anı götürmez yeri degül
- 3 — Vâ‘iz şarâb-ı ‘aşkuñı meclisde añıcak
Kürsîyi yıkdı depdi hemân minberi degül
- 4 — Bir dem içinde deldi biñ elmâs-ı eşkümi
Müjgânlaruma kim der ola cevheri degül
- 5 — Olmaz Hayâlî müşterî gerdün-u atlasa
Tamgası mâh olursa peren ülkeri degül

6

- 1 — Şu‘le-i gam dilde-vü- cismümde dâğı çün fetil
Zâhir-ü- bâlın getürdüm ‘aşkuña iki delil
- 2 — Çeşmesâr-ı lâ‘lünü gördü ruğuñda cân-fezâ
Ol sebebdan cennetüñ çıkdı gözünden selâebil
- 3 — ‘Aşk derdine düşen dermân-ı gayrı istemez
Âteş-i süzâna istignâ ile girdi Halil
- 4 — Tîrini buldum harım-i sinede habs eyledüm
Oldu peykân-ı ciger-düzu aña yarar kefil
- 5 — Dür olmasun Hayâlî gözlerümden nakş-ı döst
Yûsuf-u Mısrâ şeref verdükce bu deryâ-yi Nil

5 Ü F Ün A M C — Üv

6 Ü F Ün Üv A M G

[1] dâğı : dâğum Üv

[3] - düzu : süzü F Ün C | yarar : yârûñ Ün Üv C

7

- 1 — Cefâ kılıcı ile oldu pâre pâre gönül
Höş istediğini buldu bezâr-pâre gönül
- 2 — Hdengüñ ile benüm şâhum oldu mîr-i livâ
Beden gibi içi yaraqlı bir hışâra gönül
- 3 — Gözün açub bakamaz âfitâb-ı maşsûda
Egerçi oldu hüner bürcüne sitâre gönül
- 4 — Gamuñ şebâtı neşâtuñ kararı yok nitekim
Ne bir karâra güzel var ne bir karâra gönül
- 5 — Hayâlî gitdi şikâr oldu gibi gelmedi hiç
Varalı ol gözü şebbâz ile şikâra gönül

8

- 1 — Şöfiyâ ta'n eyleme şâfi şarâb-ı şâfa gel
Düş ayağına harâbât ehlinüñ inşâfa gel
- 2 — Sînemüñ dâğında idrâk eyle gönülüm sırrını
Olmağa 'ankâ-yi 'âlî-şâna hemdem Kâfa gel
- 3 — Gönlüme gir görmek isterseñ maḥabbet gülşenin
Cennet i 'Adni temâşa kıлмаğa A'râfa gel
- 4 — Cevher-i ferd iken ey gâfil bu cümle mümkinât
Nice taksîm olduğın fehmi etmege şarrâfa gel
- 5 — 'Aşkda kan ağlamak şerhin Hayâliden işit
Bezm-i Cem evşâfını öğrenmege Vaşşâfa gel

7 Ü F Ün Üv A M C

[1] pâre pâre : yara yara A

[3] bakamaz : bakımaz Ü F

8 Ü F Ün Üv A C — M

[2] dâğında : dâğından A

[3] kıлмаğa : etmege Ün C

[4] gâfil : 'âkil Ün A | mümkinât : kâ'inât Ün

ez eş'âr-ı Gül-ü Şad-Berg

- 1 — 'Ârızuñ nâgeh 'arak-rız olsa ey hür-u cemil
Şanuram cennetde tuğyân eylemişdür selsebîl
- 2 — Âsitâbı nice teşbih edeyüm ruhsârûña
Sen sa'âdet nûrusın ol hâke düşmüş bir zelil
- 3 — Bir kadem çıkmaz ser-i küyuñ koyub 'âşıklarûñ
Tâk-ı 'arşa nerdibân olursa perr-i Cebre'il
- 4 — Bezmdde bir perde açdı çeng 'aşkuñda senüñ
Düşdü nâgeh perdeden taşra hezârân kâl-ü-kîl
- 5 — Reşk-i a'dâdan Hayâlî çekme miñnet şâbir ol
Eyledi Hâk âteş-i Nemrûdu gülzâr-ı Halîl

- 1 — Goncalardan gönderüb 'âşıklara peygâm gül
'Ayş-ü-îşret etmege kıldı yine i'lâm gül
- 2 — Erzen almışdur eline bülbülü sayd etmege
Halka halka cismini kıldı serâser dâm gül
- 3 — 'Arız-ı renginüñi görse çemende bir nazar
Ola bülbüller gibi bî-şabr-ü-bî-ârâm gül
- 4 — Nüş kıldı bir büt-ü şîrîn dehānuñ 'aşkına
Kaldurub ben mübtelāya lâ'lden bir cām gül
- 5 — Ey Hayâlî sāğar-ı pür-meyden özge görmedi
Güş-e-i hāmmārda her rind-i dürd-âşām gül

9 Ü F Ün A M C — Üv

[1] nâgeh : meyden A

[2] edeyüm : edeyin Ün A M eyleyem 'F | nûrusın : mihrisā Ün

[4] 'aşkuñda : 'aşkuñdan A M C

[5] a'dâdan : a'dāya M | miñnet : zahmet Ün

10 Ü A — F Ün Üv M C

[1] etmege : etmegi A

[2] eline : kefine | cismini : cismine Ü

[4] şîrîn : gonca A

11

- 1 — Ālām-ı dehri nice çekersin huzūra gel
Terk eyle künc-ü miñneti bezm-i sūrūra gel
- 2 — Pervāne - vār şu^{le}-i şem^a eritme cān
Ġarķ olmaġa tecellīye deryā-yi nūra gel
- 3 — Ĥāk-i siyāha dökme zülāl-i haķıķatı
Sepme bu sāyegāhda şu her uyura gel
- 4 — Rübāh-ı dehr kankısına kıyruk aşmadı
Evvel hele hikāyet-i Behrām-ı Gūra gel
- 5 — Etseñ Hayālī Vādī-i Envāra ‘azm-i rāh
Düş her kademde yüzününü stüne dura gel [**]

12

- 1 — Ser ver gönül serir-i maħabbetde server ol
Meydān-ı ‘aşķa gir cevelān et dil-āver ol
- 2 — Maķşüduñ ise baş açuk beglik eylemek
Yalñ ayak gedā-yi ser-i kūy-u dilber ol
- 3 — Ser tutmaġ ise ger ġaražuñ seng-i miñnete
Var baş yar gönül ġoreyin seni tek er ol
- 4 — Geydüñse tāk-ı ‘aşķı ‘alāyıkdan ol berı
Var ol şadefde kadr ile yek-dāne gevher ol
- 5 — Tiryāk-i meyle defederüz zehrüñi senüñ
Sen tutalum felek yedi başlu bir ejder ol
- 6 — Yok deme yāra varuñı çaldur gedālık et
Başuña beglik eyle yürü başķa mihter ol
- 7 — Dīvān-ı ‘aşķ-ı yārda dīvāne yazılıb
Terk eyle nāmuñı be Ĥayālī kalender ol

11 Ü F Üñ Üv A C — M

[1] bezm-i : bir dem C

[2] şem^a : ġamda C

[**] Tevriye : 1 - dura 2 - Tūra (Tür daġı)

12 Ü A F Üñ Üv M C

[6] Yalnız A nuhasında

13

- 1 — Mısr-i hüsn içre olub başına sultān kākül
Kalb-i 'uṣṣākı derüb eyledi divān kākül
- 2 — Dil-i 'uṣṣāka edüb halkaların āyineler
Sidre ṭāvūsu gibi eyledi cevlan kākül
- 3 — Çevirüb murğ-u dili başına āzād etsün
Nice bir bend eder ey nahl-i hırāmān kākül
- 4 — Zülfünün ṭurraları tābına urub qaralar
Zer külāh eyledi hōrşıdı o fettān kākül
- 5 — Fitne-i devr-i kamer yüzde Hayālī beñidür
Gözleri sāhir-ü-āşüb-u dil-ü cān kākül

14

- 1 — Şanma 'aşık gūṣṣanuñ da'im mekānidur göñül
'Aşk-ı cānānuñ kadımı hānedānidur göñül
- 2 — Geçmesün pervāz-gāhından gurāb-ı rü-siyāh
Şāhbāz-ı lā-mekānuñ āşiyānidur göñül
- 3 — Pāyına eyler ciger hūn-āb ırmağın revān
Gülşen-i hüsnün ezelden bağbānidur göñül
- 4 — Gonca-i gülzār-ı ma'nidür hākāyık ehline
Şol hākiqatden habersüzler çibanıdur göñül
- 5 — Kā'inātuñ gizli sırrı āşikārādur aña
Kıymetin bil 'ālem-i ğayb armağanıdur göñül
- 6 — Bakıcağ 'ayn-ı maḥabbet hāküme kan ağıladı
Ol maḥabbet 'aynınuñ bir kaṭre kanıdur göñül
- 7 — Secde eyler hākine cem'-i melā'ik şubḥ-u-şām
Ey Hayālī şāh-ı 'aşkuñ āsitānidur göñül

13 Ü A — F Ün Üv M C

[4] tābına urub qaralar : māha urub kara bere A

[5] Gözleri : Gözlerün Ü

14 Ü F Ün Üv A C — M

[2] Geçmesün : Geçmeyüh Ü F Ün Üv C

[3] hūn-āb : hūn-ābı A

[4] ehline : küncüne Ün Üv C | çibanıdur : şapanıdur Ün Üv C
canānidur Ü A

[6] hāküme : hālūme Ün /kaṭre : pāre Ün

15

- 1 — Âsitân-ı yârda kendin türâb ister gönül
Haddini bilmez özün 'âlî-cenâb ister gönül
- 2 — Gâh gözde gâh gönülümde gerek menzil-gehi
Şarka garba varmağa bir âfitâb ister gönül
- 3 — Kâfirem ger ârzu eylerse bir gün vuslatın
Yârdan 'aşık hemân nâz-ü-î'tâb ister gönül
- 4 — Bir güzeller şahınıñ uyub havâ-yi 'aşkına
Kendüyi deryâ gibi pür-iztirâb ister gönül
- 5 — Ey Hayâlî yârı istifsâr eder âgyârdan
Hayretünden seng-i hârâdan cevâb ister gönül

16

- 1 — Görürse göz yaşı içre beni yanar kandil
Özünü seng-i hâsed birle pâreler kandil
- 2 — Dilinde var şu degülse eger yüreginde
Kapuñda yanmağa şevk ile geceler kandil
- 3 — Fetile tırûñ olub oldu şu'le peykânûñ
Dilimdürür harem-i 'aşka ey püser kandil
- 4 — Olalı cāmî' i şâma Menâre-i Beyzâ
Fırâk şubh-u Mesihâ-deme çeker kandil
- 5 — İçinde 'aşk odu zencîr-i şevk boynunda
Havâ yolunda 'aceb mi verürse ser kandil
- 6 — Şafâsı zâhir-ü-bâ'tın degül midür rüşen
Keşâfet ile kime eyledi nazar kandil
- 7 — Dilinde şevk-i kelâmı elinde peymâne
Hayâliden mi yakubdur çerâğı her kandil

15 Ü Ün A — F Üv M C

16 Ü F Ün A C — Üv M

[1] hâsed birle : hâsedlerle Ü F sitemlerle A

[2] Yalnız A nushasında

[3] Dilimdürür : gönüldürür A

[4] Yalnız A nushasında

17

- 1 — Kitāb-ı şevkuñ oğur ey püser meger qandil
Şabāha dek gece göz nurunu döker qandil
- 2 — Kerāmet ehli degül mi kaçan ki olsa qarīb
‘İbādete şuya seccādesin şalar qandil
- 3 — ‘Aceb ne dā’ireden dem urur ki şōfi-vār
Du‘ā-yi Nūr ile evrādını sürer qandil
- 4 — Der-i sarāy-ı Şehe rüzigār cevrenden
Gelüb şikāyete başına od yakar qaadil
- 5 — Hayālî bezm müyesser olur ol āfetle
Olursa şām-ı firākında kelleler qandil

18

- 1 — Bu dokuz simāb-gün deryāyi seyr et ‘ibret al
Her neheng-i nūr-simāsından anuñ heybet al
- 2 — ‘Ākil iseñ vaḥş-ü tayruñ şāhı ol Mecnūn gibi
Başuña murğ aşiyānından külāh-ı devlet al
- 3 — Zühd kārūnsa melāmet ehlini ‘ayb eyleme
Gir bu bāzār içre her üstāddan bir şan‘at al
- 4 — Tālib ol ehl-i fenānuñ ayağı toprağına
Var ise başuñda ‘aqluñ gel metā‘-ı himmet al
- 5 — Ey Hayālî dilrübālarla mey-i nāb içmege
Nevbehār eyyāmıdur pîr-i muğāndan bey‘at al

19

- 1 — Geç gelür bāğa muqayyeddür libās-ı nāza gül
‘Andelibe çekdürür hicrān-ı bi-endāze gül

17 Ü F Ün A C — Üv M

[2] kaçan ki : kaçan kim A

18 Ü A — F Ün Üv M C

19 Ü F Ün A — Üv M C

- 2 — Nağme-i zāğî kıosun bülbül feğānın dīñlesün
Āb-ı rüyun şaklasun yār olmasun nāsāza gül
- 3 — Bir tebessüm eylese ğonca çemende açılır
Kanlı yaşırdan hezāruñ şad hezārān tāze gül
- 4 — Yazdılar nevrüz-u sultānideki takvimde
Etmeye bülbüllere cevri ğōñüller yaza gül
- 5 — Şakla ādābın Hayālî gülşenüñ kim beñzedi
‘Aşk ile Maḥmūda bülbül ḥüsn ile Ayaza gül

20

- 1 — Siretün ‘aşıkı ol gözleme maḥbūb cemāl
Reng-i ruḥsār ile tā kim saña ol geçmeye āl
- 2 — Kol kanat et özüñe çekmege tecridligi
Murğ-u lāḥütsin olma yürü var bi-per-ḡ-bāl
- 3 — Yürü dendān-ı tāmāda ilişür nesne kıoma
Seni tā el ğötüre başda mānend-i ḥılāl
- 4 — Ḥān-ı ḥüsnü şu ki yemek diledi aç öldü
Zād-ı rāḥ olmadı bir kimseneye dāne-i ḥāl
- 5 — Mişķala eyle rıyāzetle ‘izām-ı cesedün
Tā ki bi-jeng ola tiğ-i demün hem kıattāl
- 6 — ‘Ālem-i ḥākiye bir feyz erişürse senden
Ebr gibi yürü seccādeñi ey dil şuya şal
- 7 — Göz açub gözleme bir nānı mişāl-i encüm
Olsa ol nān gözüñe kıurs-u meh-i bedr-mişāl
- 8 — Mülk-ü tenden yürü akıt iki kıan ırmağın
‘Asker-i nefis-ü-havā ile şu deñ eyle kıtāl
- 9 — ‘Ālem-i kıadrüñi meydān-ı sipihr üzre diküb
Himmetün kıusunı meydān-ı semāvātda çal
- 10 — Zer-i ḥālîş gibi olmazdı Ḥayālî mergüb
Kıalbini eylemese pūte-i iḥlāsda kıāl

[2] olmasun : olmayub F

[4] takvimde : takvime kim A

20 Ü A — F Ün Üv M C

[8] Yalnız A nushasında

- 1 — Resm-i ‘aşk-u-‘āşıkı etmekde mähirdür gönül
Dā’imā derd-ü-belā çekmekde kâdirdur gönül
- 2 — ‘Āleme baş egmez iken dā’ima hoşid-veş
Şimdi kurbān olmağa kūyuñda hâzırdur gönül
- 3 — ‘Ārızuñ şem‘ine dā’im dilberā pervāne-veş
Oda düşüb yanmağa gör nice şatırdur gönül
- 4 — Muṭbaḳ-u-āzāde iken mihr-ü-meh gibi müdām
Dolanur kūyuñu dā’im bir müsāfirdür gönül
- 5 — Terk-i cān etdi Hayālî görelî cānā seni
Senden özge bir dahî yār etse kâfirdür gönül

Harf-ül-Mîm

1

- 1 — Nesîm âsa çeküb el bâğ-ı ‘âlemden güzâr etdüm
Geçüb bûy-u gülünden hâr-ı hicrân ihtiyâr etdüm
- 2 — Binâ-yi ‘aşka gördüm kim hâlel gelmiş geçüb serden
Gedügünde kodum bir taş-ı muhkem üstüvâr etdüm
- 3 — Nidermiş ‘aşk eri nâm-ü-nişânı deyu Ferhâduñ
Mezârın Bîsütün dağında buldum sengsâr etdüm
- 4 — Bitüb bir gül ‘alâmet bulmağ içün reng-ü-büyüñdan
Bu sevdâlarla cismüm râh-ı gamda hâkşâr etdüm
- 5 — Hayâlî gön-lümü gördüm harâbât ehli bir mey-keş
Vücûdum halvetinde zâhid-i perbizgâr etdüm

2

- 1 — Kaddûñ ile ‘arîzuñ gülzârda yâd eyledüm
Servi pest etdüm gülü ahumla berbâd eyledüm

1 Ü F Ün A M C — Üv

[2] kodum : koyub C ! taş-ı : taş M

[3] gördüm : buldum Ün

[5] ekli : içre M

2 Ü F Ün A M C — Üv

[1] gülzârda : gülşende çün Ün C

- 2 — Hānedān-ı ‘aşk-ı Mecnūndan berü vīrān idi
Sīm-i eşküm harc edüb vīrānın ābād eyledüm
- 3 — Fūrkatūñ añdum dil-i şeydāya düşdü ızırāb
Yād-ı vaşluñla yine divāneyi şād eyledüm
- 4 — Her ne nazmı kim harābāt içre hāmem kıldı dere
Gūşe-i halvetde anı vird-i zühhād eyledüm
- 5 — Ey Hayālī vuşlat-ı dilber ne maşşūdum benüm
Hamdū-lillah kendümi hicrāna mu‘tād eyledüm

3

- 1 — Kāşki cismün.de biñ biñ dide peydā eylesem
Her birin lü’lü’ dişūñ hecrinde deryā eylesem
- 2 — Mihr-i dünyādar yumazsam el namāzum nā-kabūl
Elde tesbīhüm eger ‘ıkd-ı süreyyā eylesem
- 3 — El degül cān paralardı ğabġabı nārencine
Yūsuf-u gül-çihremi ‘arz-ı Züleyhā eylesem
- 4 — Meş‘al-i hōrşīdi ‘İsā indire ser-vaķtūme
Bezm-i ‘ayşum cāmını ķandil-i tersā eylesem
- 5 — Ey Hayālī sīneme bir revzen açsa tıġ-i ‘aşk
Cān gözü—ile bir nazar yarı temāşā eylesem

4

- 1 — Bir bā‘iş-i hayāt nigāruñ helākiyem
Bir zer ķabā-vü-sim-tenūñ sine-çākiyem
- 2 — Yārūm havayī şu gibi ben aña māyilin
Ol āteş-i-mizācdürür ben de hākiyem

[3] yine : dil-i Ü F A

[4] nazmı : nazmum F | hāmem : nāmem Ü C

3 Ü F Ün M C — Üv A

[1] hecrinde : yādına Ün

4 Ü F Üu A M C — Üv

[1] zer-ķabā-vü- : zer-ķabā-yi F M C

[2] düşmanın : düşmezin A

- 3 — Ben ey tabib derdüme dermāna düşmanın
Andan berü ki bir güzelüñ derd-nākiyem
- 4 — Pīr-i muğānuñ eylemişem meşrebin kabūl
Demlerdürür ki mu'tekid-i zāt-ı pākiyem
- 5 — Gerçi Hayālî 'aşk yolu şa'bnākdür
Mecnūn-u 'Āmirî gibi bî-vehm-ü-bākiyem

5

- 1 — Havādāruñ olaldan dūd-u āhum
Yazar eyvān-ı çarha ah şāhum
- 2 — Miyānuñ fikridür eglencem ancak
Alan bir kıldan alur pādīşāhum
- 3 — Benem devrümde sultān-ı harābāt
Başumda bir kadeh meydür külāhum
- 4 — Habāb-āsā alub başum elüme
Havā-yi 'aşka uyubdur sipāhum
- 5 — Hayālî şām-ı gam huffāşiyem kim
Cihānuñ mihrine yokdur nigāhum

6

- 1 — Yoluña harc etmege göz yaşı simümdür benüm
Başda göz merdümi gözler kerimümdür benüm
- 2 — Derdsüz olmak gönül tende 'azāb-ı rūhdur
Yārsuz cennet gülü nār-ı cahimümdür benüm
- 3 — 'Aqla diñ hengāmeyi başdan girdersün aradan
Derd-i dilber var iken bilmem o kimümdür benüm

[4] Pīr-i muğānuñ eylemişem meşrebin kabūl : Bildüm şafā-yi
meşreb-i pīr i muğānı ben A

[5] Gerçi : derler Ün

5 Ü F Ün M C — Üv A

6 Ü F Ün M C — Üv A

- 4 — Şemse ben verdüm çerāğ-ı şevki bir abdāldur
Kā'ināta fer veren şab^c-ı selīmümdür benüm
- 5 — Gör ne 'ālî-himmetem halvetgehümde şāh-ı 'aşk
Hem-nişînüm hem-demüm yārum nedimümdür benüm
- 6 — Tıfl-ı eşküm haylı demdür ayağün toprağıdur
Raḥm kıl kim ayağa düşmüş yetimümdür benüm
- 7 — Tali'ümden yā felekden mi Hayālî bilmezem
Görsem ol gün yüzlümü sāyem ğarīmümdür benm

7

- 1 — 'Ayn-ı dilden cüş edüb gözden akar yaşum benüm
Şu terāzusu olubdur ğālibā kaşum benüm
- 2 — Lām-ı Leylî-zülfünü tıfl-ı gōñül yād edeli
Mekteb-i 'aşk içre Mecnündür sebağdaşum benüm
- 3 — Nevbahār-ı hüsnüñe dil vereli ey gonca-leb
Yüzüme berg-i hazān nağş etdi nağğāşum benüm
- 4 — Şāh-ı 'aşk etdi beni bir fitne-i Rūmın ğamı
Tende yer yer zahm-ı tîridür kıvıl başum benüm
- 5 — Ey Hayālî medh-i kand-i lâ'lüñi yār işidüb
Dedi kim tūtî misin ey rind i kağlaşum benüm

8

- 1 — Nice bir ğamla hūnin āb içelüm
Gel e bir kaç kadeḥ şarāb içelüm
- 2 — Olalum baş açub ḥarābātî
Kimseden etmeyüb hicāb içelüm

[4] çerāğ-ı şevki: çerāğı şarkî Ü Ün M C

[7] bilmezem: bilmezim Ün | yüzlümü: yüzünü F

7 Ü F Ün A M — Üv

[1] kaşum: başum Ü Ün A M

8 Ü F Ün A M C — Üv

- 3 — Bādeye göz diküb ḥabāb gibi
Hānemüz olmadan ḥarāb içelüm
- 4 — Rakş edem zerre gibi şevkünden
Baña derse ol āfitāb içelüm
- 5 — Āḫiretde ḥisāb olur çün kim
Bādeyi biz de bī ḥisāb içelüm
- 6 — Eylemezdi Hayālī şoḥbet-i mey
Demese çeng ile rübāb içelüm

9

- 1 — Çemende her nihāli gökden inmiş ḥūra beñzeldüm
Çiçekler gördüm anlaruñ yüzünde nūra beñzeldüm
- 2 — Gülistān rāhını gördüm beyāz evrāk zeyn etmiş
Behişt i ‘adn ‘aynından akan kāfūra beñzeldüm
- 3 — Çemendür Vādi i Eymen şükūfe ile dirāhtın hem
Tecelli nūruna müstağrak olmuş Tūra beñzeldüm
- 4 — Bilüb Yūsuf gülü mısr-ı çemende cūvibārı hem
Aña āyine ilten āşık-ı mehcūra beñzeldüm
- 5 — Hayālī sinetin gördüm ğam-ı ağıyar zeyn etmiş
Giryāhında leāfet yok zemīn i şū a beñzeldüm

10

- 1 — Her kaçan nāz eylese ol serv-i āzādum benüm
Sīneden kaçmak diler rūḥ-u ferāḥşādum benüm
- 2 — Bunca demler kūḥ-u ğamda lāle-veş kan ağılaram
Demez ol şīrīn-dehen ḥalūñ ne Ferḥādum benüm

[4] edem : uram Ün

9 Ü F Ün A M C — Üv

[2] rāhını : yolların A

10 Ü F Ün A M C — Üv

[1] kaçmak: çıkmak F Ün A C | Sīneden kaçmak diler: sīneden

karşı çıkar M

[2] demler : günler Ü F Ün A C

- 3 — ‘Aşk ı Ferhād ile Mecnūnu nola yād eylesem
Kim biri şeyḥum ‘azizüm biri üstādum benüm
- 4 — Ben kula rahm et demekden ağzum egildi saña
Kılmaduñ bir gün nezāre ey peri-zādum benüm
- 5 — Gül gibi ‘ālemde ola—idüm Hayālî nāmdār
Bir gün ol gonca-dehen yād eylese adum benüm

11

- 1 — Şol serv-ḳadd-ü-lāle ruḥa bir ḡazel dedüm
Mevzūn-u- ḥüb u- nazüg igen bı bedel dedüm
- 2 — Ol kaşı yaya bir nazar et baña diyeli
Bağrumı tır-i ḡamze ile tut ki del dedüm
- 3 — ‘Uşşāka gördüm eyler ol āfet muḥālefet
Uymaz senüñ uşulüne işbu ‘amel dedüm
- 4 — Miḥnet odu eritmeyicek zer gibi ruḥum
Ey sim-ten bu müşkilümi eyle ḥal dedüm
- 5 — Yāruñ Hayālî ḥaṭṭ-ı ruḥun göricek ‘ayān
Āyine-i Sikendere vermiş ḥalel dedüm

12

- 1 — Çarḥ sāķi mihrdür zerrin ayağ-ı meclisüm
Dide-i Cibrildur her şeb çerāğ-ı meclisüm
- 2 — Gāh olur perr-i mekesdür sāyebān-ı ḥaşmetüm
Gāh olur eflākdür kemter otağ-ı meclisüm

[3] Kim biri : Birisi F

[4] saña : şehā M

[5] ‘ālemde ola—idüm : ola—idūñ ‘ālemde Ü A | ‘ālemde ola
idūñ F Üñ C

11 Ü F Üñ A M C — Üv

[3] muḥālefet : mūmāna‘at Ü M C

[4] eritmeyicek : eritti yine Üñ zer etmeyicek Ü F M | Ey: A A

12 Ü — F Üñ Üv A M C

- 3 — Bâde hün-âb-ı ciger gam nuql-ü-çeşmüm hem kadeh
Devlet i 'aşkuñda gördüm hep yarağ ı meclisüm
- 4 — Şanma encüm çarhda ben hāk ile zevķin görüb
Kıplayubdur sīne-i eflāki dāğ-ı meclisüm
- 5 — Ey Hayālī hāne küncünden ferāğum var bu gün
'İşretüm devranıdur açıldı bāğ-ı meclisüm

13

- 1 — Ben cünün-u vādī-i 'aşkam gedālīk şan'atüm
Müy-u jülidemdürür başumda tāt-ı devletüm
- 2 — Baña Ferhād ile Mecnün bu tarīķ-i 'aşkda
Birisī şeyhum 'azizümdür biri hem-kisvetüm
- 3 — Hāk-i pāyüñ hasreti ile ger ölürsem ey perī
Gözlerine tūtiyā ede melekler tīnetüm
- 4 — Cām-ı mey lā'lüñe öygünmüş eyā mestāne-çeşm
Şağ olursam dünyede çokdur anuñla şohbetüm
- 5 — Şiše-i çeşmüm yoluñ kumu ile ey seng-dil
Pür edüb her gün bu nev' ile geçürdüm sātüm
- 6 — Hirmen-i hüsñüñde ey meh dāne-i hālūñ görüb
Meyl edersem nola yok mu mūr deñlü ğayretüm
- 7 — Ey Hayālī gün gibi meşhūr olurdum şī'r ile
Zerrece ol mäh-rū yanında olsa rağbetüm

14

- 1 — Tekebbürden beri' gerd-i riyādan pākdür göñlüm
Yoluñda pāyimāl olmuş bir avuç hākdür göñlüm

13 Ü F Ün M C — Üv A

14 Ü F Ün A M C — Üv

[1] gedālīk: mezellet M

[2] şeyhum: pürüm Ün | 'azizümdür biri: 'azizüm birisi Ün M

[3] perī: 'aziz Ün

[4] dünyede: söyleşem Ün

[5] yoluñ kumu ile: izüñ tozu ile Ün

[7] olurdum: ola—idüm Ü M | mäh-rū: mäh-ı nev M

- 2 — İnāyet nūrunuñ pertevlerinden lem⁴adur cānum
Cemālūñ görmege āyine-i idrākdür göñlüm
- 3 — Dem olur gonca-i dem-beste-i gülzār ı miñnetdür
Dem olur lāleler gibi giribān çākdür göñlüm
- 4 — Yaşum cūyu elin alub ne var ⁴ummāna ergürse
Cihān gülzārınuñ terkin uran hāşākdür göñlüm
- 5 — Doludur bāde-i işyān ile bezm-i mecāz içre
Feridūn cāmıdur yā sāgar ı Dahhākdür göñlüm
- 6 — Hayālî hecr-i dilberde vişāl ümmidine hāndān
Vişāle ere bīm-i hecr ile gāmnākdür göñlüm

15

- 1 — Dūd tā kim tepemüzden çıka ahı çekelüm
Zāhidā aşk eriyüz bizde sipāhı çekelüm
- 2 — Serv - kāmēt Konevî bir güzele aşık olub
Elif-i sebz ile Mollâyî külāhı çekelüm
- 3 — Zāhidā sāgarı çekmek eger oldu ise günāh
Sen şevāb içre bulun biz bu günāhı çekelüm
- 4 — Şalsa çāh-ı hasede ger bizi ihvān-ı vefā
Yūsuf-u vakt olub miñnet-i çāhı çekelüm
- 5 — Tîr-i yārı götürüb sinede peykānı ile
Ey Hayālî demidür sancağ-ı şāhı çekelüm

16

- 1 — Tāze dāğum kırmızı gül zahm-ı tığūñ susenüm
Bülbülüdür bu gülistānuñ feğān-ü şivenüm
- 2 — Hāne-i kalbüme hūsnūñ pertevi düşsün deyu
Dāğ-ı sinem cām olubdur zahm-ı tîrūñ revzenüm

[2] nūrunuñ : yüzünüñ F

[4] alub : almış A | ne var : ne gām M nola A

15 Ü — F Ü_n Ü_v A M C

16 Ü F Ü_n M C — Ü_v A

[1] tığūñ : tîrūñ M

- 3 — Beñzeyelden mey leb-i meygünuna cānānumuñ
Gūşe-i meyḥānedür āvārelerle meskenüm
- 4 — Nola derlerse gözün aydın baña ey nūr-u ʿayn
Çün ḥayālūnle müşerref oldu çeşm i rüşenüm
- 5 — Olmadum bir dem selāmet ehli ile hem-nişin
Ey Ḥayālī olalı kūy-u melāmet meskenüm

17

- 1 — Halḥ olduḡuna kāh-ı ġam ile ezel gilüm
Şāhid bu rüy-u zerdüm ile tende her kılum
- 2 — Dil şokdu tırūñ ağızına ey kaşları kemān
Peykānlaruñla anuñ içün dilleşür dilüm
- 3 — Ben zerre eylesem eşigüñde senüñ karar
Eflāk olurdu gün gibi ey māh menzilüm
- 4 — Ekdüm yoluñda toḡm gibi dāne dāne eşk
Āḫır bu yolda kendüme derd oldu ḥāşilum
- 5 — Başum ayaḡum altına korşam Ḥayālīyā
Ol naḥl kaddi mīvesine ermeye elüm

18

- 1 — Ben ki eşʿārumda vaşf-ı zülf-ü meftūn eyleyem
Ey nice Leyli-şıfat maḥbūbu Mecnūn eyleyem
- 2 — Kanlu yaşumdan sipāh ı āḥa leşkerler çeküb
Nice bir şām ı firākuñda şebihūn eyleyem
- 3 — Bezm-i ġamda her nefes ah eylerin korşum budur
Ney gibi feryādı ʿuşşāk içre kânūn eyleyem

[5] meskenüm : me'menüm M

17 Ü F Ün A M C — Üv

[2] ağızına : ağızuma Ü F Ün M C

[4] dāne dāne eşk : dāne-i sirişk A

[5] Ḥayālīyā : Ḥayālī ben A

18 Ü F Ün A M C — Üv

[1] eşʿārumda : eşʿārumla A

[3] her : bir Ün | eylerin : eylesem Ün | eylerem A

- 4 — Kūh-u ğamda gelse ben Ferhāda ol Şīrīn-cemāt
Bindügi Şebdizini kanumla Gülgün eyleyem
- 5 — ‘Aşk kūyunda Hayālī bir gedā-yi kemterin
Kendümi ger tādār-ı rub‘-u meskūn eyleyem

19

- 1 — Eşkin sitāresin şalalı ayağa gözüm
Sen meh-likā yanında benüm düşdü yıldızum
- 2 — Ben etmezem miyānuñ için kılca kıl-ü-kāl
Ağzuña yokdur ey yüzü gün zerrece sözüm
- 3 — Bir şüret ile saña geçübdür beni rakīb
Yanuñda anuñ için ağ olmaz kara yüzüm
- 4 — Nevruz-u hüsnüñe ereli hañt-ı mişğ-bār
Oldu berāber ey perī gece-ile gündüzüm.
- 5 — Yāruñ yolunda hāk olursam Hayālī ben
Kuhl edine gözüne her ehl-i nazar tozum

20

- 1 — Göndermedüñ yazub yañılıb baña bir peyām
Dünyāda bī-vefālar içinde saña selām
- 2 — Al destüñe peyāle ki gōñlün şafā bula
Tārik olur şu hāne ki olmaya aña cām
- 3 — Tıguñ elünde gördü yalın yüzlü hūbdur
Nāzügliğ ile sineye çekdi o dem niyām
- 4 — ‘Uşşākı aşk miñnet ile müstedām eder
Halka siyāset ile verür şāh intizām
- 5 — Başum Hayālī kulle i küh-u belādürür
Kim dūd-u āhum oldu anuñ üstüne ğumām

[5] kūyunda : yolunda F Ün C

19 U F Ün A M C — Üv

[3] rakīb: hasūd A | yanuñda anuñ için: anuñ için ya-
nuñda M | ağ: aş Ün

[5] edine: edinür A

20 Ü F Ün M C — Üv A

[2] peyāle ki: peyaleyi C | bula: bulur Ü | şu: o M

21

- 1 — Benem ki nazm seririnde şāhib-erkānem
Benem ki āb-ı ruḥ-u mülk-ü Âl-i ‘Osmānen
- 2 — Şabā-misāl sebük-rūḥ şu gibi meyyāl
‘Adūya āteş-ü aḥbāba ḥāke yeksānem
- 3 — Nebī medīne-i ‘ilm oldu bābı Şāh-ı Necef
O dergehūñ itiyem ol kapuda derbānem
- 4 — Devāb gibi baña depme şalma ādem iseñ
Ki bişezār-ı kerāmetde şir-i gurrānem
- 5 — Çü batn-ı ḥūt emīnem çü-zeyl-i Yūsuf pāk
Çü ‘İsī ehl-i necātem Şu‘aybe çöbānem
- 6 — Kelām gibi bülend-ü-hüner gibi ḥōş-ḥāl
Kerem gibi güzelem baḥt gibi ḥandānem
- 7 — Ne deñlü olduñ ise seyl gibi ālūde
Özüñi baña erişdür ki ‘aynı ‘Ummānem
- 8 — Yüzüme tā ki çekildi bu perde i şūret
Ḥayāl-bāz-ı cihānem ḥarīf-i fettānem
- 9 — Ḥayālī meşreb-i aḥrār bulmuşam liken
Esir i silsile-i āsumān-ı gerdānem

22

- 1 — Kaşuñ hilālını meh-i tābāna vermezem
Şem‘-i ruḥuñu mihr-i dırahşāna vermezem
- 2 — Ḥaṭṭuñı Sebzevāra Semerḳānde beñlerūñ
İzüñ tozunu kuḥl-ü Şafāḥāna vermezem
- 3 — Akşehre alnuñı yüzüñı Aydın eline
Miskīn şaçuñı mülk-ü Karāmāna vermezem
- 4 — Göz qarasını mesken eden ‘aks-i lâ‘lūñı
Zulmet içinde Çeşme-i Ḥayvāna vermezem

21 Ü F Ün A M C — Üv

[1] Benem ki (ikinci mısra): Menem ki F M

[4] şalma: çalma M

[6] bülend-ü-: bülendem A C

[9] aḥrār: aḥrārı F A

22 Ü F M C — Ün Üv A

- 5 — Ben ol Hayālîyem ki eşigün gedālğın
Taht-ı 'Acemle milket-i 'Osmāna vermezem

23

- 1 — Kılan āvāre bir şūh-u kebūter-tāzduḡ göñlüm
Yıķılsun kūyuna çūnkim baña uymazduḡ göñlüm
- 2 — Kebūter gibi göklerde uçarsa ol hūmā-ṭal'at
Biḡamdillāh ki şehbāz-ı felek-pervāzduḡ göñlüm
- 3 — Dem-i vaşl istemez cismüm gibi nāşī arada—iken
Helāk-i cevri dilberdür esī -i nāzduḡ göñlüm
- 4 — Hayāl-i kākülū evtārıduḡ mızrābı peykānı
Maḡabbet bezmgāhında çalınur sāzduḡ göñlüm
- 5 — Hayālî yaķdı Mecnūn-u melāmet-pişeden şem'î
Tarīķi sūz-u- derde 'āşık-ı ser-bāzduḡ göñlüm

24

- 1 — Bu nazm-ı ābıdār ile fehmi et ne söylerem
Dīdār ḡaķķı āb-ı ruh-u heft kişverem
- 2 — Ma'nīde nazm kişverinūñ tācdāriyem
Şüretde gerçi başı açuķ bir çalenderem
- 3 — Dürr-ü kelāmumı şādef-i kā'inātda
İdrāk eden kişī beni añlar ne cevherem
- 4 — Bu ādem öldürür dirülürken Mesīḡ vār
Her bir at uğrusu beni şanur ki bir ḡarem
- 5 — Sende libās-ı fāḡir-ü hende bu nazm-ı pāk
Sen cism-perver olduñ-u-ben rūḡ-perverem
- 6 — Tiğum zebān ü-terk-i küleh nāmdur baña
Başlar kesici kanlar akıtmaz dıl-āverem

23 Ü F Üñ A C — Üv

[2] ṭal'at: sāye A

[4] evtārıduḡ: evtārdur A | mızrābı: mızrāb Ü A

24 Ü F Üñ A M C — Üv

[6] Tiğum: Tiğ ı M

- 7 — Ben ol Hayālîyem ki çeküb cevri ü-ğuşsañı
Yine du'â yi devlet edüb şükr eylerem

25

- 1 — Müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hübânüm
Revân olmağı durmuşken oturdu yerine cânüm
- 2 — Çıkarma karañı ey mür-u miskîn tâ şeb-i mahşer
Senûn ger yele vardı—ise benüm geldi Süleymânüm
- 3 — Bulmazduñ tabıba cismümi pirâhenüm içre
Eğer kim nâleler göstermese çâk-i gırbânüm
- 4 — Tenümi tir i gayret ta'n-ı düşmen çâk çâk etdi
Şehîd i Kerbelâdan dem urur her kaatre-i kanum
- 5 — Hayâlî Vâmık-u Ferhâd-ü-Mecnundan cüdâ düşdüm
Bu haşret âleminde yavı kıldum bunca yâ-ânüm

26

- 1 — Gönülüm diler varub ser-i zülfüne bend olam
Bu kar-ı aşkı başa iletmış levend olam
- 2 — Mansûr dedi dâra götür hâkden beni
Tâ dehri zir-i pâya alub ser-bülend olam
- 3 — Âyine şunma baña kadeh şun revâ mîdur
Bu kâr-ı dil pesendi koyub hûd-pesend olam
- 4 — Hürşid-i vâkı iken bu ümidüm ki sayı-vâr
Bir yüzü yerde güşe nişin derdmend olam
- 5 — Ben ey Hayâlî nâle için bir neyem neye
Çün nây-i kâd lezzet-i dünyâya bend olam

25 Ü F Üu A M C — Üv

[2] şeb-i : dem-i A | Senûn ger yele vardı—ise : ki sen bel bağladuñ hece A

[4] çâk çâk : derd-nâk Ü F A M C

[5] yavı : yavı M

26 Ü F Üu A M C — Üv

[1] zülfüne : zülfünde Üu A

[2] dedi dâra : dâra dedi A

[3] dil- pesendi : bā-pesendi F nā-pesendi A

[4] bu ümidüm ki : pür ümîdem ki Ü A

- 1 — Melāmet mülküne mālîk olub tâ kim 'alem çekdüm
Selāmet defteri erkāmına evvel kalem çekdüm
- 2 — Görüb sāğarda 'aks-i rüy-u yârı reşkden öldüm
İçince kanını anuñ nice derd-ü- elem çekdüm
- 3 — Eşigi itleri ile hem- sıfâl oldum bihamdillâh
Bu zevki bulmadum şehirle gerçi Cām-ı Cem çekdüm
- 4 — Muhiṭ-i 'aşkda ben ol neheng-i ejdehā-kāmem
Yedi deryāyi lertzān eyledüm her geh ki dem çekdüm
- 5 — Hayālî gūşe-i meyhāneden bir doğru yol buldum
Götürdüm ayağı 'işret diyārına kadem çekdüm

ez eş'ār-ı Gül ü- Şad Berg

- 1 — Meh 'arızuñā öygüneli leşker-i nücüm
Ey şah-ı hüsn eyler aña her gece hücüm
- 2 — Zülfüñ gibi boyun ege hindü-yu hālüne
Bunca kula efendi iken pâdişāh-ı Rüm
- 3 — Şol âfitāb-ı sāgar imiş râfi'-ül-gamām
Bir mäh çihre sāki imiş dâfi'-ül-gumüm
- 4 — Mey olduğunda yıksa dil-āverleri nola
İki yürekli geldi cihān bağına üzüm
- 5 — Erdi Hayālî yāra rakib intizārda
Dest isperisi gibi alımaz şikārı büm

27 Ü F Üñ M C — Üv A

[4] ejdehā-kāmem : şayd-yābem kim Ü F Üñ M

[5] meyhāneden : meyhāneye Üñ M meyhānede FC | götürdüm · götürüb Ü F

28 Ü F Üñ A C — Üv M

[4] yürekli : yürekle Ü A C

[5] Dest : Dest Ü F Üñ C | şikārı : şikār Ü F C

29

- 1 — Gerdenümde deme bu zülf-ü siyâhumdur benüm
Hay zâlim boynuña düşmüş günâhumdur benüm
- 2 — Halka-i mâhı dutub gerdünü yerinden kapan
Şâm-ı ğamda kuvvet-i bâzû-yu âhumdur benüm
- 3 — Şâh-ı 'aşkam penbe-i dâğuma degmez tâc ı Key
Şol gedâ-yi bi ser-ü-pâlar sipâhumdur benüm
- 4 — Bezm-i hüsn içinde ey dil çeşm-ü-ebrûy-u nigâr
İki merdüm iki şuh-u kec külâhumdur benüm
- 5 — Ev Hayâlî fakr şâhınûn kilâb ı kûyunuñ
Her palâsı bir libâs-ı 'izz-ü- câhumdur benüm

30

- 1 — Ey 'aşk-ı yâra bende-i fermân olan başum
Bi taht-ü-tâc 'âleme sultân olan başum
- 2 — Kanı ile ta'ne taşlarını lâ'l-reng edüb
Derd ü- belâ güherlerine kân olan başum
- 3 — Ey bir gedüğüne bu cihânûn konulmayub
Gam ellerinde seng-i beyâbân olan başum
- 4 — Evvel be'üm firāk ile 'ummân edüb yaşum
Soñra habâb-ı lücce-i 'ummân olan başum
- 5 — Çevgânına irâdet-i Hakkuñ rızâ verüb
Çün gûy mihr-ü-mâh ile ğaltân olan başum
- 6 — Her gün Hayâlî gibi edüb bir maķâmı seyr
Her gece bir vilâyete mihmân olan başum

29 Ü F Ün M C — Üv A

[2] ğamda : ğamdan Ü F Ün M

[3] dâğuma : dâğına Ü F Ün M | şol gedâ-yi : şu gedâyem M

30 Ü F Ün A M C — Üv

[4] benüm firāk ile : firāk-ı 'aşk ile M beni firāk ile 'ummân

eden C

[5] verüb : urub Ü A M

31

- 1 — Ehl-i tevḥîdem ḥaḳîḳat rāḥnuñ āgāhiyem
Ḥāniḳāh-ı ʿaşḳ içinde şōfi-i Allahiyem
- 2 — Geh ḥazîze gāh evce seyrüme yok intihā
Mevc-i deryāyem gehi deryā içinde māhiyem
- 3 — Tā ki aldum farkuma terk-i ʿalāyîḳdan külāh
Ehl-i fakruñ mülk-ü istiḡnāya mālîk şāhiyem
- 4 — Bişe i ʿaşḳuñ gehi şîr-i şikār - endāziyem
Geh fenā vādilerinüñ nā-tüvān rübāhiyem
- 5 — Hîrmen-i ʿaşḳ içre kendüm dāne add etmem velî
Cism i zerdümle havāya munḳalib bir kāhiyem
- 6 — Geh münācāt ehlinüñ şaff-ı niʿālidür yerüm
Geh ḥarābāt erlerinüñ çāker-i dergāhiyem
- 7 — Ey Ḥayālî emrine Ḥaḳḳuñ itāʿatdür işüm
Her ne kim nefsum murād edinse aña nāhiyem

32

ez eşʿār-ı Gül-ü Şad Berg

- 1 — Ey dil ḥabāb-ı sāḡar imiş bārigāh-ı Cem
Āvāreler havāsına tābî sipāh-ı Cem
- 2 — Meyde ḥabāb seyrin eden gördü bir nazar
Şol āteşin ḡazabda nice imiş nigāh-ı Cem
- 3 — Meast ol gedā imiş ki öñünce ḡubār vār
Reftāra gelse rakş ede yüz biñ külāh-ı Cem

31 Ü F Ün A M C — Üv

[3] farkuma : başuma Ün

32 Ü F Ün C — Üv A M

[2] Meyde: Meyden Ü F C | ḥabāb: ḥabābı Ü F | seyrin: seyr Ü F |

[3] ede: ura Ün C

- 4 — Bu bî-înāb haymeler altında ebr olub
Yaşlar döker kıyāmete dek dūd-u āh-ı Cem
5 — Mihre Hayālî nūr verür cam-ı 'işretüm
Her meykede olalı baña hāniķāh ı Cem

33

- 1 — Vücūdum zerreler kıldı maħabbet çün tūrāb oldum
Çekildüm āsumāna kuhl-ü çeşm i āfītāb oldum
2 — Baña yer verdiler şaff-ı ni'ālinde harābātuñ
Başum eflāke erdi gün gibi 'ālî-cenāb oldum
3 — Kulağum buralı tanbūr veş dest i ğam-ı dilber
Tenümde her kılum nālîşler eyler bir rübāb oldum
4 — Dehānı ile miyānı fikri içre 'aqlı ğayb etdüm
Nice ince söze gerçi bu gün hāzır cevāb oldum
5 — Hayālî nāle-vü-eşküñ baña tā kim ğınā verdi
Ne muṭrib miḥnetin çekdüm ne muḥtāc-ı şarāb oldum

34

- 1 — Cism-i zerdümle gehi deşt-i ğamuñ arslanıyem
Dāğlarla geh melāmet kūhunuñ kaplanıyem
2 — Begligüm var 'ālem içre çok şükür Allahuma
Tāze bir şāha kul oldum 'ālemüñ sultānıyem
3 — Baña bu devlet yeter ey āfītāb ı bürc ü hüsñ
Zerre gibi hüsñüñüñ 'ālemde ser gerdānıyem
4 — Sen nice bağ-ı leṭāfetde gül iseñ ben daḥi
Gülsitān-ı vaşfuñuñ bir bülbul-ü nālānıyem
5 — Ey Hayālî devletinde Pādişāh-ı 'ālemüñ
Pāy-i taḥt-ı Rūmda şî'r ehlinüñ sultānıyem

[4] altında: üstünde C | olub: olan Ü F C

33 Ü A — Üv Üv M C

34 Ü F ÜN C — Üv M A

35

- 1 — Humāruñ derdin aṇdum sāgar ı şahbādan el çekdüm
Cefā yi hārına degmez gül-ü ra'ādan el çekdüm
- 2 — Ben ol Mecnūn u derdem kesretinden 'aşkınuñ dilde
Aradum kendüme yer bulmaduñ Leylādan el çekdüm
- 3 — Şabā idı yeler yanumca ol hem eyledi mesken
Habābuñ hānesin ben menzil-ü- me'vādan el çekdüm
- 4 — Gam-ı ferdāsı yok şubh u-mesāya cilvegāh olmaz
Bir özge 'ālemüm var dünye-vü- 'uqbādan el çekdüm
- 5 — Hayālī 'umķuna ğavş eyle bul şol dürr ü yektāyı
Hazer edüb nehengenden deme deryādan el çekdüm

36

- 1 — Gehi zehr-āb-ı ğam geh mey deyu hūn-u ciger çekdüm
Maḥabbet bezmine hemdem olalı gör neler çekdüm
- 2 — Dil-ü-cān geçmesün bizden deyu gördüm feġān eyler
Gelürken qarşudan tir-i kazāya ben siper çekdüm
- 3 — Lebūñ öpdüġine sāgar ḥasedden baġrı hūn olmuş
Şurāhinūñ gece meclisde aġzından haber çekdüm
- 4 — Serir-i 'aşkı aldum Vāmıķ-u Ferhād-ü Mecnūla
Düzüb divāneler alayını ben daḥı ser çekdüm
- 5 — Hayālī ol hümā-ṭal'at şehūñ divānesi oldum
Baş üzre dūd-u āhumdan siyeh bır dāne per çekdüm

35 Ü F Ün A M C — Üv

[2] kendüme: kendüye A M

[5] şol: ol Ün | yektāyı: deryāyı F şehvārı C | edüb: eder Ü A

etme F C

36 Ü F Ün A C — Üv M

[2] gördüm : her dem Ün | Gelürken : Gelince Ü F Ün C

[5] divānesi : āvāresi Ün

37

- 1 — Elüm çekdüm bu deştün lālesinden sünbülünden hem
Ferāğum var bu gülzāruñ gülünden bülbülünden hem
- 2 — Günāhumdan beni pāk eylemezler bir kadeh meyle
Harābāt-ı muğāna gerçi kim geldüm yolundan hem
- 3 — Palās-ı fakr ile nefse kanā'at geldi fāriğdür
Eşigi itlerinden şehlerüñ atlas çulundan hem
- 4 — Dili fāriğ eden bu halka halka dūd u āhumdur
Perī-peykerlerüñ ham-der-ham olmuş kākülünden hem
- 5 — Hayālī bir gözü açık ser-āmed şahbāzem hem
Külāha egmezem baş uçmazam şehler kolundan hem

38

- 1 — Sög i kūyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferāğ etdüm
Tenümden dāğlardan bir nice hūnīn yalāğ etdüm
- 2 — S-nüñ sâz-ı cefāña uydurub çalmağa bezmünde
Bu gün eflāke ahumla yedi çinī çanağ etdüm
- 3 — Ruḥuñsuz lem'a-i nār-ı dili kim çarḥa ergürdüm
Melā'ik ḥaylına şām-ı firākuñda çerāğ etdüm
- 4 — Sipihre bahr-ı eşkümden şināverlik ben öğretedüm
Nigārā mihr-ü-māhı gögsüme iki kabağ etdüm
- 5 — Yakub her na'ī-i sīnem içine bir ātoşın dāğı
Hayālī her birin 'aşk ellerinde bir ocağ etdüm

37 Ü F Üñ A M C — Üv

[1] deştün : bāguñ C

[5] egmezem : egmezin Üñ | uçmazam : uçmazın Üñ

38 Ü — F Üñ Üv A M C

39

- 1 — Her nefes ney hemdem-i feryād-ü-zārumdur benüm
Bāde-i gül-rengi añma eski yārumdur benüm
- 2 — Sine bir genc-i maḥabbetdür ki her dāğ-ı siyāh
Halka olmuş gencümüñ üstünde mārumdur benüm
- 3 — Na^l-ü-dāğum berg-ü-bārumdur tenümde her elif
Bāğ-ı derd içre nihāl-i mivedārumdur benüm
- 4 — Ka^ruma ermez neheng-i ^ı‘aql ey sâhil-nişin
Lücce-i caşkem bu deryâlar kenārumdur benüm
- 5 — Ey Hayālî Tūr-veş yandum maḥabbet nārına
Mihr-i ‘ālem-tāb bir ednā şiarumdur benüm

40

- 1 — Benüm gibi heves yolunda çok ehl-i havā buldum
O dildarı iki ‘ālemden oldum bir yaña buldum
- 2 — Mezellet ḥākine tā kim ḥarābāt içre yüz sürdüm
Gınā iklîminüñ sulṭānı oldum kımyā buldum
- 3 — Ben ol murğ-u hümâyün-aşiyānem kim çeküb kendüm
Ta^lalluk dāmı bendinden tevekkülden gıda buldum
- 4 — Garaz aşnāmını dil Ka^besinden tā ki dūr etdüm
Göñülde mihr-ü-māha fer verür nūr-u şafā buldum
- 5 — Hayālî eyledüm Şeh Bāyezidüñ dergehin mesken
Gedālıktan ne pervā Husrev-i şāhib-‘atā buldum

39 Ü F Ün A C — Üv M

[4] ka^ruma : kaṭreme C

40 Ü F Ün A C — Üv M

[4] nūr-u : yüz bñ C

41

- 1 — Ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hûş eyleyem
Vay eger bezm-i maḥabbetde ḳadeḥ nûş eyleyem
- 2 — Acı yaş dökdükde çeşmüm üstüne zaḥmum dedi
Şanma ey hemdem nemek ḥaḳḳın ferāmuş eyleyem
- 3 — Eylesem mergüle-i zülfün görüb bir ḡulḡule
Ey nice bülbülleri ḡülşende ḥāmūş eyleym
- 4 — Cüybār ey serv ayaḡuñ öpse dūd-u āḥ ile
Çeşme-i Ḥayvān gibi anı siyeh-pūş eyleyem
- 5 — Ey Ḥayālî her bahār-ı ḥüsne ḳarşu nice bir
Bulanub ırmaḡ-veş deryā gibi cūş eyleyem

42

- 1 — Bu ḳat ḳat ḳan ile dolmuş dili cānāna ṭapşurdum
Vefā tōmārını bir ḡonca-i ḥandāna ṭapşurdum
- 2 — Ḥadeng-i ḡamzesi peykānına ḡönlümde yer etdüm
Züleyḥā-veş dirîḡā Yūsufum zindāna ṭapşurdum
- 3 — Ter etdüm çeşme-i ḥörşîdi 'ummāna keder verdüm
Ḡubār-ı rāḥını çün dîde-i giryāna ṭapşurdum
- 4 — Bu ḡönlüm ḥüdhüdün Sîmurḡa erḡurdüm biḥamdillāḥ
Elümde yazumı Sulṭān-ı 'ālîşāna ṭapşurdum
- 5 — Ḥayālî naḳşına baḳub ḡüşāde olmaḡa dā'im
Bu şî'r-i nāzenînüm defter-ü-dīvāna ṭapşurdum

41 Ü F Ün A C — Üv M

[2] Acı yaş dökdükde çeşmüm : Acı yaşı dökdü çeşmüm Ün

42 Ü F Ün A C — Üv M

[1] dili : dilüm C

[3] Ḡubār-ı rāḥını : Ayaḡı tozunu Ün | Ayaḡı topraḡın A

[4] Elümde : Elümden F C

[5] ḡüşāde olmaḡa : kişi reng almaḡa Ün

43

- 1 — Geçüb cāndan seri hāk-i der-i cānāna tapşurdum
Meyin içdüm de cāmın sākı-i hicrāna tapşurdum
- 2 — Cemālūñden görüp gülde eşer gülzārda ben hem
Eninūmden birin yüz bülbul-ü nālāna tapşurdum
- 3 — Nazardan şaldum ey meh 'ālemūñ yākūt-u rengin
Hayāl-i lā'lūñi çün dide-i giryāna tapşurdum
- 4 — Bulub göñlüm lebūñde zülfūñüñ kıldum giriftārı
Yine dārüşşifāya bir güzel divāne tapşurdum
- 5 — Hayālī dermege hilm-ü-edeb gevherlerin bir bir
Yaşum etfālīnūñ alub elin 'ummāna tapşurdum

44

- 1 — Bir iki gün dile sen māhı gerçi mihribān buldum
Yürü var fāriğ ol meyden bir özge dil-sitān buldum
- 2 — O leb Hızr-ı ile hemreh Mecma'ül-bahreyni seyr etdüm
Fenā gerdinden emvāc-ı havādişden emān buldum
- 3 — Kıdem deryāsınūñ ka'ından oldu nehrler cārī
Kenārında bu enhāruñ hezārān dil-sitān buldum
- 4 — Hayāt ırmağınūñ ser-çeşmesinden nūş-u cān etdüm
Sebū-yu cisme yokdur ihtiyācum gayrı cān buldum
- 5 — Peri altında 'anķalar görünürler mekes gibi
Hayālī şab'ını bir şāhbāz-ı lā-mekān buldum

45

- 1 — Dāğlarla cismümi ser-ta-bepā kan eyledüm
Küyuñuñ her taşını lâ'î-i Bedahşân eyledüm
- 2 — Göñlümü tā kim ğam-ı dilberle etdüm āşinā
Bir gedāyi 'āleme gūyā ki sultān eyledüm
- 3 — Lâ'î-i nâbı ile haṭ-ı sebzi hadişin söyledüm
Cānı mest etdüm göñül miskîni hayrân eyledüm
- 4 — Çeşm-i şahbāzı göñül murğun şikār etsün deyu
Zeng gibi düşdüm ayağına efgān eyledüm
- 5 — Ey Hayālî edelî Vardar elinde i'tikāf
Kendümi gūyā ki Türkistāna haḳān eyledüm

46

- 1 — Gonca lâ'lüñ hasretinden bağrumı hün eyledüm
Küyuñ eşk-i lāle gūnumla ciger-gūn eyledüm
- 2 — Dāne-i hālūñ edelden zāğ-ı haṭṭuñ pāyimāl
Döge döge kendümi bu ğuşşadan un eyledüm
- 3 — Nazm-ı renginümle vaş etdüm şarāb-ı lâ'lüñi
Şāhir-i nazmem anuñçün ey gül efsün eyledüm
- 4 — Zer gibi hālîşligüm her yüzden añlansun deyu
Çihremi cānā bu sevdā birle altun eyledüm
- 5 — Ey Hayālî bār-ı ğam kıddüm bükelden çeng veş
Ney gibi feryādı 'uşşāk içre kânün eyledüm

45 Ü F Ün A C — Ün M

[1] Küyuñun : dilberün F Ün C

[2] Göñlümü tā kim ğam-ı dilberle etdüm : Göñlümü etdüm ğam-ı

dilberle tā kim F Ün C

[4] Çeşm-i şebbāzı : Çeşm-i şebbāzum Ü A

46 Ü — F Ün Üv A M C

47

- 1 — Hayāl-i yār ile her lāhza ʿiṣret-sāzdur gönlüm
Harāb-ı bezm-i ğam mest-i şarāb-ı nāzdur gönlüm
- 2 — Bu gün şevki-ile bir hōrşid-rūyuñ meh gibi başın
Kaẓā çevgānına top eyleyen ser-bāzdur gönlüm
- 3 — Cigerde dāğ-ı derdin çekdüğüm hūbāna bahş etsem
Belā biñ pāre eylerse yetişmez azdur gönlüm
- 4 — Gözünü ignelerle dikdi seyr-i şayd-ı ʿālemden
Şikārın māverā-yi ʿarş alur şehbāzdur gönlüm
- 5 — Hayālī saltanat kusun çalar vahdet seririnde
Velī kişverde geh Maḥmūd-ü-geh Ayazdur gönlüm

48

- 1 — Demiş varsam gerek biçāreme ol yüzü māh ahşam
Günüdür eyleseñ peydā baña ey dūd-u āh ahşam
- 2 — Şeh-i hāverle sultān-ı nücūm ey husrev-i hūbān
İki pūr şevk ʿaşıkdur kapuñda şubhgāh ahşam
- 3 — Dedüm zülfünde diller táb-ı hüsnünden helāk oldu
Dedi pervāneler nāra yanarlar bi-günāh ahşam
- 4 — Cemāli şemʿine pervānemüz yandurmağa mumuz
Gelürşe meclise ol dilber-i zerrin-külāh ahşam
- 5 — Hayālī dilbere tenhā nice ʿarż-ı niyāz etsün
Şeher ğammāz-ı ter-dāmen rakīb-i rü-siyāh ahşam

47 () A — F Ün Üv M C

[2] şevki-ile : mihri-ile A

[4] ʿālemden : ʿālemden A

[5] A nushasında son beyit şudur : Hayālī nāvek-i āhum şaşırmaz
tabla-i māhı — Kaẓā yayı-ile atışmış kader - endāzdur gönlüm

48 Ü F Ün A C — Üv M

[1] Günüdür : Demidür Ün

49

- 1 — Şāh-ı 'aşkuñ mīriyem encüm sipāhumdur benüm
Devletinde māh-ı nev zerrīn kŭlāhumdur benüm
- 2 — Nār-ı ğayretle yakub dūzahları maḥv eyleyen
Ḥaṣr meydānında bir küynüklü ahumdur benüm
- 3 — Menzil-i 'aşka maḥabbet ehlini ergürmege
Sinem üzre her elif bir doĝru rāhumdur benüm
- 4 — Yerde gökde yıldızum yok şanmañuz kim ol mehüñ
Yüzde ḥālī kevkeb-i baḥt-ı siyāhumdur benüm
- 5 — Ermek isterseñ ḥaḳıḳat rāhınuñ dervişine
Gel sücüd eyle Ḥayālī Pādīşāhumdur benüm

50

- 1 — Cānı teslīm eylemek 'aşkuñda kārumdur benüm
Zinde olmak bir nefes 'aşk içre 'ārumdur benüm
- 2 — Çün beni ḥāk etdi mihrüñ māh yüz sürdü baña
Çihresinde görünen māhuñ ğubārumdur benüm
- 3 — Mihr kandīlin felekde nār-ı āhumdur yaḳan
Māha kevkebler nişān eden şirārumdur benüm
- 4 — Yaĝdı 'aşkuñda melāmet taşı biñ biñ üstüme
Ol melāmet taşları şimdi ḥişārumdur benüm
- 5 — Ben Ḥayālī baş açuk bir Rüm eli abdālıyam
Tekye-i ḥayretde Mecnün iḥtiyārumdur benüm

49 Ü A — F Ün Üv M C

[4] mehüñ : melek Ü

50 Ü F Ün M C — Üv A

[1] 'ārumdur : kārumdur Ü F Üv C

51

- 1 — Harāb olubdur ol ābād gördüğün gönlüm
Gamuñla dopdoludur şād gördüğün gönlüm
- 2 — Cihānda başına sulţān iken benüm servüm
Kul oldu sen şehe āzād gördüğün gönlüm
- 3 — Cefāya öğrenüben cevre cān verür şimdi
Vefā-vü-cevr ile mu'tād gördüğün gönlüm
- 4 — Görünce dāne-i hālūñi dām-ı zülfünde
Tutuldu kaldı o şayyād gördüğün gönlüm
- 5 — Karişdı kara yere kühsār-ı miñnetde
Hayālî şimdi (bu) Ferhād gördüğün gönlüm

52

- 1 — Mahabbet şehsüvārınun atı oynagıdur başum
Semend-i ʿaşkuñ alnumda nişān-ı naʿlidür kaşum
- 2 — Beyābān-ı belāda öyle ser-gerdān-ü-püyānem
Ki pāyum urduğum taşdur benüm ancak ayakdaşum
- 3 — Görüb bu eşk-i pür-hūnum demün hoş deme ey meh-rū
Ne kanlar ağladı çeşmüm gelince bu deme yaşum
- 4 — Lebün çün lāʿl-riz olmuş remedden sürhdür şanma
Nice göz ağrısın görmüşdürür çeşm-i güher-paşum
- 5 — Yazar her şeb hilāl ebrusun altun hāl ile yaʿnî
ʿArūs-u dehr diler kim Hayālî ola oynaşum

53

- 1 — Gel beni ağlatma kîm yaş dökmeye cânâ gözüm
Key şaķın merdüm̄ler alur taşa bu deryâ gözüm
- 2 — Böyle eyler âdemî âb-ü- havâ-yi kūy-u ʿaşķ
Her nefesde dem-be-dem ah et göñül ağla gözüm
- 3 — Eremezsem gerdine açıldı ol nūr-u başar
Hak-i pâyî kuhlünü isterse nâ-bînâ gözüm
- 4 — Gonca-i pūr-hūna döndü ah kim göñlüm gibi
Bâg-ı hūsn içre görüb bir nergis-i şehlâ gözüm
- 5 — Ey Hayâlî gözde hâli nakşî yârūñ miskdür
Etmege anı nihân oldu kızıl valâ gözüm

54

- 1 — ʿĀleme veren zîyâ gün yüzlü mâhumdur benüm
Bendesiyem ben anuñ ol pâdişâhumdur benüm.
- 2 — İşidelden dil şafâsın gece gündüz ol mehūñ
Merve hâķķı âsıtanı secde-gâhumdur benüm
- 3 — Dōstum ircime baña rāzımı lâş eyleyen
Her seher dilden çıkan feryād-ü-âhumdur benüm
- 4 — Āteş-i dilden çıkan yer yer benüm ey lāle-ruh
Sinem üzre görünen dāg-ı siyâhumdur benüm
- 5 — Dūd-u âhumdan ʿalemler ğam baña ʿasker yeter
Ey Hayâlî ceng içün anlar sipâhumdur benüm

- 1 — Dilberler içre ben saña 'âşık degülmiyem
'Uşşâk içinde devlete lââyık degülmiyem
- 2 — Mecnûnla bezm-i gâmda ben içdüm doluyu beu
Mest oldu geçti ben daği ayık degülmiyem
- 3 — Bir cûybâr-ı mihr-ü-vefâyın zemânede.
Evvel bahâr geldi bulanık degülmiyem
- 4 — Dâğ-ı gamuñ yürekde iken doğdum anadan
Kân ağlamakda 'ayn-ı şekâyık degülmiyem
- 5 — Sûzumla söz çerâğını yakdum Hayâlî ben
Husrev gibi zemânede fayık degülmiyem

55 F Ün A M C — Ü Üv (Bu gazel A C nushalarında
degülmiyin şeklinde ve (N) kafiyesindedir.

[2] ben daği : daği ben F

[3] zemânede: cihânda ben C

[5] Sûzumla: Sûz ile C | Hayâlî ben: Hayâlîyâ C

1

Harf-ün-Nūn

- 1 — Rūz-u ezelde ḥāk-i vücūdum elenmeden
Cān tıflı daḥi ten beşiginde bulunmadan
- 2 — Ser-geşteñ idî zerre gibi cān ile gönül
Mihr ile meh bu da'irelerde dolanmadan
- 3 — Ayağına akardı yaşum bir sehî-ḳadūñ
Cān çeşme-sārı ḥāk-i bedenle bulanmadan
- 4 — Bir özge 'ālemüm var idi 'aşḳ-ı yār ile
Âdem henüz ḥāb ı 'ademden uyanmadan
- 5 — Pervāne kıldı şem'î cemālūñ Hayāliyi
Ḳandîl-i mihr ṭāḳ-ı sipihr üzre yanmadan

1 Ü F Ün A M C — Üv.

[2] Ser-geşteñ: Ser-geşte A M C

[4] henüz: henüz ki Ün

2

- 1 — Zerreler yüz döndüre h̄orşid-i ʿālem-tābdan
Dönmeye yüzüm benüm ol kaşları mihrābdan
- 2 — Terk ede yüz sürmegi rūy-u zemīne āfitāb
Çihre-i zerdüm benüm dūr olmaya ol bābdan
- 3 — Uyḡudan açılmaya her şeb kevākib gözleri
Hāba varmak gelmeye bu çeşm-i pūr-hūnābdan
- 4 — Penbe-i dāğ-ı melāmetden ola pīrāhenüm
Nār pūşış kılmasa hākisterī sincābdan
- 5 — İster iseñ ʿayn-ı vaşla ermegi ser-geşte ol
Böyle fehm etdi Ḥayālī nağme i dolābdan

3

- 1 — Her ne kan kim yutdu dil lâʿl-i leb-i dildārdan
Dökdü āhır fūrkat anı dide i hūn bārdan
- 2 — Seyr-i büstān eyleseñ ḡaddūñ temāşā kılmağa
Servler baş kaldururlar bāğda dīvārdan
- 3 — Rūy-ü- zūlfūñ şevḳine dil bağladum ey muğ-beçe
Her ne teklīf eyleseñ eyle büt-ü-zünnārdan
- 4 — Lerze mi eylerdi mızrābuñ elūñde muṭribā
Sırr-ı ḡayb işitmese—idi perde-i evtārdan
- 5 — Mey perest olsun Ḥayālī deyu her meyhānede
Rindler ḡūlbang ederler külbe-i ḡammārdan

2 Ü F Ü_n A M C -- Ü_n

[1] ol : sen Ü_n

[3] her şeb : hergiz Ü_n C

[5] İster iseñ : İsteseñ A | vaşla : vişāle A | ermegi : ermege

F Ü_n C.

3 Ü F Ü_n Ü_v A M C

[1] yutdu dil : yutdum ol Ü_v C

[3] Rūy-ü- : Kūlr-ü Ü_v

[4] elūñde : eliaden Ü F M | işitmese idi : işitmeye—idi C

4

- 1 — Fy diyen 'āşık belā kūyunda ben derd isterin
Derd hem feryād edüb eydür ki ben merd isterin
- 2 — Nefha-i Rūh-ül-Ḳudūs 'İsī demi cārūbdur
Şol tarık-i 'aşka kim cısmüm aña gerd isterin
- 3 — Kesret-i ta'dād-ı şavt ü-ḥarfden dil-gir olub
Nokta gibi dā'iremde kendümi ferd isterin
- 4 — Şeh-süvār-ı eblâk-ı şubḥ-u każā-reftārdan
Bir gubār-ı pāy-i iḳbalüm cihān-gerd isterin
- 5 — Çün Hayālî açıla gülzār-ı Âl i Muştafā
Çihrem ol gülzāra bir ednā gül-ü zerd isterin

5

- 1 — Dil helāk oldu meded şol gözleri bīmārdan
Derdüme dermān erişmez ol şeker-güftārdan
- 2 — Gam şebinde fūrkatünle cānum alduñ tınmadum
Gel berü şulḥ edelüm bir büseye inkārdan
- 3 — Vaşluñ ile cānum istibdāl ederseñ nola kim
Kim kaçır 'ālemde ey meh aşşılı bāzārdan
- 4 — Pādişāh-ı mülk-ü ḥusnem deyu germ olma şahā
Kim vefā gelmez cihānda çarḥ-ı keḳ-reftārdan
- 5 — Ey Hayālî 'ömrü žāyî' etmeyem derseñ eger
Hālî olma devr içinde bir muşāḥib yārdan

4 Ü F Ün A M C — Üv

[2] Nefha-i: Şehper-i A | cārūbdur: cārūbudur C

[4] iḳbālüm: iḳbāl-i C

5 Ü F Ün A M C — Üv

[1] şol: ol A | bīmārdan: saḥḥardan M

[2] tınmadum: duymadum A | şulḥ edelüm bir büseye: bir büseye şulḥ edelüm F bir büse ver şulḥ edelüm C

[3] nola kim: ger nola C | nola ger A

[4] keḳ: kec F C

[5] devr: dehr F A C

6

- 1 — Mihr-ı ruḥuñā dil vereli ey meh-i tābān
Sāyem gibi yerden yere çaldı beni devrān
- 2 — Ağlatma beni ister iseñ gelmeye ḥaṭṭuñ
Yağınca şehā tez bitürür sebzeyi bārān
- 3 — Hāli ḡamını ‘aynına almaz deyu yāruñ
Göz merdümüne eyledi yaşum kuru bühtān
- 4 — Gül yüzünü medḥ etmege ol ḡonca-dehānuñ
Var bencileyin bülbül-ü ḡüyāsı hezā-ān
- 5 — Bir meyyite döndü müteharrik bu Hayālī
Ol ruḥ-u revān olalı cānı gibi pinhān

7

- 1 — Çeşm-i pür- ḥünümde ebrūñuñ ḡayālī bi-ḡümān
Māh-ı nevdür kim şafaḡ içinde olmuşdur ‘ayān
- 2 — Öliceḡ kanlı yaşumdan cihre-i zerdüm benüm
Bitüre ḡāk-i mezāarum üzre mır-i ‘aşḡān
- 3 — Serv-ü-gül şanıma görünen ḡadd-ü ḡaddūñ yādına
Sinesine dāḡ uruḡ çekdi elifler büstān
- 4 — Yazmaḡ içün ḡāme-i tırūñle mihnet nāmesin
Sürḡ ile zaḡnum devātı pürdür ey ḡaşı kemān
- 5 — Rāvi iltürse Karamana Hayālī şifrūñi
Bula naḡm-ı ruḥ-bi-ḡşuñdan Nizāmī tāze cān

6 Ü F Üñ Üv A M C

[2] yağınca şehā: ey ḡonca-dehen Mḡoncayı şehā A

7 Ü F Üñ A M C — Üv

[1] pür-ḡünümde: giryānumda A

[3] ḡadd-ü-ḡaddūñ: ḡadd-ü-ḡaddūñ A M

[4] zaḡnum: çeşmüm A

8

- 1 — Sen ey bûlbûl kebâb-ı âteş-i aşk-ı gül olmuşsin
Be yana yana hey miskîn nedür hâlûn kûl olmuşsin
- 2 — Görüb mestâne feryâdum dedi ol gülbün-ü zîbâ
Yine rindâne içmişsin şeherden bûlbûl olmuşsin
- 3 — Ölünce kulluğun eyle gönül sen saña etmişsin
Varub bir bi-vefâ şâhuñ eşiginde kul olmuşsin
- 4 — Mey-i gül-çihre içmişsin yine ey gonca-leb beñzer
Güzellenmişsin ey âfet kızarmış gül gül olmuşsin
- 5 — Aceb şûride-hâl olduñ Hayâlî lâ'î-i yâr için
Melâhat çârsüsunda haridâr-ı mül olmuşsin

9

- 1 — Zağm-ı peykânûñ degül sinemde ey kaşı kemân
Bir ecel murğu gelüb cismümde kılar âşiyân
- 2 — Cüybâr-ı çeşmümün bir adım atmaz seyrine
Döstlar bir dilber-i ser- keşdür ol serv-i revân
- 3 — Fûrkat-i ebrûlaruñ ey meh çekelden za'f ile
Mâh-ı nev oldu benüm pehlümde her bir üstühân
- 4 — Her nücümü bağına başmazdı ger yerde senün
Kebkeb-i müzeñ görüb reşk etmeseydi âsumân
- 5 — Ey Hayâlî çardeh-sâle daği bir tıfl iken
Tab'ı mevzûnuñla olduñ naqd-i Selmân-ı zemân

8 Ü F Ün A C — Üv M

[1] nedür hâlûn: ne yatarsın C

[2] gülbün-ü: gülşen-i Ü F Ün A

[3] şâhuñ: yârûñ Ü F Ün. C

[5] Melâhat: melâmet Ü F Ün | maḥabbet C

9 Ü F Ün A M C — Üv

[1] degül: senün A | cismümde: sinemde A | kıldı: etdi F Ün C

[3] pehlümde her bir: sinemde yer yer C

[5] naqd-i: şimdi F Ün

10

- 1 — Dildārumuñ benümle işiden hikāyetin
Güş etmez oldu Leylî-vü Mecnûn rivāyetin
- 2 — Añma yanumda bir iki yaban delülerin
‘Aqluñ var ise gel baña şor ‘aşk hāletin
- 3 — Şemşir-i cevır ile dilüm etdi dilim dilim
Açdı kılıcı ile bu gönüm vilāyetin
- 4 — Güldü rakīb yār ile ben şādumān iken
Gördüm o gülmenüñ yine ol dem şasāvetin
- 5 — Çün kim Hayālî her kişinüñ bir naşibi var
Meyhāne baña şöfiye künc-ü ‘ibādetin

11

- 1 — Düşelden ayru şeydā dil meh-i nā-mihribānumdan
Kevākib her gece yummaz gözün āh-ü-feğānumdan
- 2 — Maḥabbet-nāmelerdür kim saña irsāl eder cānum
Ben öldükde seg-i küyuñ götürse üstühānumdan
- 3 — Şanavber gibi bağrum başlu olsa yeridür çün kim
Murādum mīvesi bitmez nihāl-i ergāvānumdan
- 4 — Ben ol bāz-ı hümā-şaydem ki ‘ālem mergzārında
Nice ‘ankā gibi yavru uçurdum āşiyānumdan
- 5 — Hayālî tekve-i ‘aşkuñ olub meczüb abdālî
Gedālar gibi geçmek isterem nām-ü-nişānumdan

10 Ü F Ün A M C — Üv

[1] hikāyetin : şikāyetin F | rivāyetin : hikāyetin F

[3] dilüm etdi dilim dilim : dilümi çāk çāk edüb Ü F A M C

[4] gülmenüñ : gülmegüñ M

11 Ü F Ün A M C — Üv

[1] dil : el Ün M | Kevākib her gece yummaz gözün : Gözün yummaz

kevākib her gece A

[3] bağrum başlu olsa : bağı başlu olsam M

[5] isterem : isterin M | dilerem A

12

- 1 — Nigāruñ lebleri vaşfı kaçan çıksa dehānumdan
Hezārān çeşme-i hikmet olur cārī zebānumdan
- 2 — Edelden oklarından dem-be-dem sūrāhlar peydā
Şadā-yi ney gelür ah eylesem her üstühānumdan
- 3 — Çıkub ahum havāsi ile yapışdı rüy-u gerdūna
Feleklerde kamer bir penbedür dāğ-ı nihānumdan
- 4 — Maḥabbet rāhınuñ menzillerin ben ḥaste almazdum
Bükā-vü-ğam eger götürmese idi iki yanumdan
- 5 — Hayālī ʿilm-i ʿaşkuñ olmuşam tıfl-ı nev-āmūzu
Nola şerm eylese pīr-i felek baht-ı cevānumdan

13

- 1 — Zāhidā cennet ne yapam kūy-u dilber var iken
Añmazam Tübāyı ol kadd-i şanavber var iken
- 2 — Kanlu yaşum gör raķībūñ gōñlünü yād eyleme
Seng-i ḥārāya begüm meyl etme gevher var iken
- 3 — Girye eylerken sitāremde ruḥun gösterdi yār
Gün tūlū^c etdi gözüm bürcünde aḥter var iken
- 4 — Vermezem iki gözümüñ birine ey nūr-u ʿayn
Ayağūñ tozunu başumda aña yer var iken
- 5 — Kūy-u cānāna Hayālīyi görür gelmez ʿadū
Ya gider mi bişeye ceyran gāzanfer var iken

14

- 1 — Umma her divāneden Mecnūn-u şeydā meşrebin
Baña şor derd ehlinūñ ey dōst baña meşrebin
- 2 — Kākülūñ olmuş †alemdār-ı Resūl-ū Hāşimī
Lā'ī-i meygūnuñda hañ tutmuş Mesihā meşrebin
- 3 — Vechi üstünde yer etse hār-ū-ḥas çekmez elem
Âferin ol rinde kim kullandı deryā meşrebin
- 4 — Bezm-i istiğnāda sultān-ū-gedāyi bir tutar
Kāfir olsun sevmeyen †ālemde şahbā meşrebin
- 5 — Bezm-i ḥaş et her gece yārān-ı rüşen-ṭab† ile
Ey Hayālī göklere ergür Şüreyyā meşrebin

15

- 1 — †Aşk içinde ser verenler vardı serverlik yolun
Bu tırāşı çekmeyen bilmez kalendarlik yolun
- 2 — Bisūtūn Ferhādınūñ ḥākin ziyāret eyleyen
Cān-ı Şirinden temennī eylesün erlik yolun
- 3 — Ey ḥayāl-i zūlf-ū yār etdūñ gözümden çün güzer
Var neheng-i bahre ta'lim et şināverlik yolun
- 4 — Âteş-i derdüm Hayālīdür zebānın söyleyen
Gel berü pervāneden öğren semenderlik yolun

14 Ü F Ün A C — Üv M

[3] vechi üstünde : vech-i pākinde A

[4] †ālemde : dünyāda A

15 Ü A — F Ün Üv M C

[1] bilmez : varmaz A

16

- 1 — Al tūṭi gülşen i mīnāyi seyrān eylesün
Goncalar bülbül gibi çāk-ı girībān eylesün
- 2 — Her yañadan lāleler açsun kadeh bezm ehline
Her ḥabāb ol şevkden çāk-i girībān eylesün
- 3 — Çeşme-i billürdan yākūt-u nāb olsun revān
Bahır-i ḥüsnün dilberüñ pür dürr ü-mercān eylesün
- 4 — Çünki bu ma‘müre-i ‘ālem olubdur bī-sebāt
Bāde seyli ḥāne-i endühu vīrān eylesün
- 5 — Beñzemez şām-ı firāk içre Ḥayālī yaşına
Her bir encüm kendüyi bir māh-ı tābān eylesün

17

- 1 — Yār ile hem-ḥalvet ol cismüñde cānuñ duymasun
Ḥālet-i ‘aşkuñ ḥikāyet kıl zebānuñ duymasun
- 2 — Derdini bir ‘uzvunuñ bir ‘uzva ifşā eyleme
Dökse kanuñ yere zaḥm ı ḥün-feşānuñ duymasun
- 3 — Ger dile bir nāvek urşa ol kemān-ebrū şaḥın
Zaḥm tīrin görmesün bağıruñda kanun duymasun
- 4 — Kakülünde nice yıl dil murğu kılsun nāleler
‘Arīzuñda ṭurra-i ‘anber-feşānuñ duymasun
- 5 — Ḥākde olsun Ḥayālī sāyeñuñ hem-sāyesi
Böyle seyrān eylesün serv-i revānun duymasun

18

- 1 — Dit şikeste olali seng-i cefā-yi yārdan
Beñzer ol mir'āta kim mahrūm ola didārdan
- 2 — Vuşlat-ı Leylāyi Mecnūn neylesün çün buldu kām
Vech-i Leylādan tecelli eyleyen envārdan
- 3 — Başuma gün doğmada rüy-u siyāhum hākde
Yār kūyunda nem eksük sāye-i divārdan
- 4 — Dilde dāğ-ı miñneti olsun melāmetden ne ğam
Bu çemende gül diken kaçmaz cefā-yi hārdan
- 5 — Yanına aldı Hayālī bendesin sultān-ı 'aşk
Gördü yegdür her sözü yüz tiğ i cevherdārdan

19

- 1 — Çeşmüñe kılsun nażar bi-bāk sahhār isteyen
Hālūñi görsün gönüller düzdü tarrār isteyen
- 2 — Çihre-i zerdümde baksun kanlu kanlu yaşuma
Ehl-i derd içre hazān faşında gülzar isteyen
- 3 — Fikr-i dendānuñla olsam nola göz yaşına ğarķ
Girdi deryā ka'ırına lülū-yi şehvār isteyen
- 4 — Zülfünün kaçma belasından dilerseñ vaşl-ı yār
'Aqlını bimār edübdür genc-i bi-mār isteyen
- 5 — Mısr-ı dilde mālīk olsun naķd i şabra ey 'azīz
Yūsufuna bir Züleyhā-veş haridār isteyen
- 6 — 'Āşık ı bi-derde verme zülfüñüñ bir tārını
Küfrü rusvāy eyledi bi-şıdķ zünnār isteyen
- 7 — Derd-i dāğ-ı 'aşk ile geldi Hayālī kılma red
Yārsuz kalur cihānda 'aybsuz yār isteyen

18 Ü F Üñ A M — Üv C

[2] Vuşlat-ı Leylāyi : Vaşl-ı Leylā ile Ü F | kām : kām M

[3] doğmada : doğmadı A M

[4] çemende : çemendür M

[5] Yüz : bir Üñ

19 Ü A — F Üñ Üv M C

[1] tarrār : 'ayyār A

20

- 1 — Edelden kākülünde dil qararı bi-qarārem ben
Havā-yi ʿaşka uymuş bir perişān-rūzigārem ben
- 2 — Benî ālāyiş-i gamdan yumazlar bir kadeh meylem
Nice demdür harābat-ı muğānda intizārem ben
- 3 — Sifāl-i dūrd-ālūdun harābatuñ alub başa
Melāmet kişverine mālīk olmuş tādārem ben
- 4 — Hezārān lūtfunu yāruñ baña derdi beyān etdi
Ölürsem etmezem iştā birini rāzdārem ben
- 5 — Hayālī bir nazar seyr etmez ol nahli hīrāmānum
Belā deştine kanlu dāğlarla lālezārem ben

21

- 1 — Baña söyletsün sözü vaşf-ı leb-i yār isteyen
Şīrūme kılsun nazar nazm-ı güher-bār isteyen
- 2 — Varماسun meyhāneye nuş etmesün cām ı şarāb
Kūy-u ʿaşka gelmesün nāmūs ile ʿār isteyen
- 3 — Dāğ-ı hasretle yakub kanına girdi kendünün
Gülşeninde ʿālemün bir lāle - ruhsār isteyen
- 4 — Curʿadānından Enelhakkuñ yesün Manşūr-vār
Tekye-i Hākda bugün kattāl esrār isteyen
- 5 — Ser - nigün olsun Hayālī göreyin gavvāş-vār
Gevher-i nazmum dururken dürr-ü şehvār isteyen

20 Ü F Ün A C — Üv M

[2] meylem : meyle F Ün A | demdür : gündür A

[4] beyān : ʿayān C

21 Ü A — F Ün Üv M C

[3] yakub : yanub A

[4] yesün : alur A

22

- 1 — Zevkîn duyaldan ol gözü mestâne yolların
Vermez gönül feleklere meyhâne yolların
- 2 — Zibâ degül mi kullaye Ferhâd deşte Kaya
‘Uşşâkuñ atmaya kati yabana yolların
- 3 — Dilber odur ki eyleye ‘uşşâka iltifât
Her âşināya vermeye bigâne yolların
- 4 — Şöfi-i şeh̄r sevmeyüb ümm-ül habā’işi
Öğretti fenn-i fitnede Şeytāna yolların
- 5 — ‘Ömründe rāh-ı meykedeyi görmemiş geçer
Cânâ Hayālî hōş bilür efsâne yolların

23

- 1 — Kılmaz isem lāle-ruh bir yār ile mül şohbetin
Dūd-u āhumla temāşā eyle sūnbül şohbetin
- 2 — Tīg-i hasretle tenüm şad-çâkdür nālân gönül
Dinle bu hākı kafes içinde bülbül şohbetin
- 3 — Nāfe gibi terk i ser kılmak gerek ey ehl-i derd
Bir nāzar seyr etmege başdan o kākül şohbetin
- 4 — Gördüğünde hākde kanın demiş Mansūr-u mest
Eyledüm gülzār-ı ‘aşkullahda gül şohbetin
- 5 — Neylesün ‘aklı Hayālî Vāmıķ-u- Ferhād ile
İstemez şürideler sâhib - tecemmül şohbetin

22 Ü A — F Ün Üv M C

[1] duyaldan : duyanlar Ü

23 Ü F Ün Üv A C M

[2] tenüm : eager C tenüm şad-çâkdür : ten-i şad-çâkden Üv

[5] ‘aklı-ı : ‘aklı-ı Ü F A | Neylesün ‘aklı Hayālî Vāmıķ-u-Ferhād ile :

‘aklı Ferhād ile Mecnūnla Hayālî neylesün A

24

- 1 — Haṭ ki peydā oldu ol lâ'î-i şeker-âluddan
Reng-ü-bū almak neden ḥalvā-yi cennet düddan
- 2 — Ger kabülün düşmedümse şad-hezārān şükr kim
Eksügüm yokdur kapuñda sürülen merdüddan
- 3 — Bakmadum mir'at-ı imkānda heyulā naḡşına
Tā ki çekdüm destümi her bûd ile nā-büddan
- 4 — 'Älem-i 'aşkuñ nişanı bi-nişānlıkdur hemın
Küfrdür vermek haber ma'dümdan mevcüddan
- 5 — Reşk-i a'dādan Ḥayālî zevk eder kim Zülcelāl
Verdi İbrāhime gülşen āteş-i Nemrüddan

25

- 1 — Yā llāhî bâde-i 'aşkı içen ayılmasun
Nice ḥaşr olsun temām ol daḡi kendin bilmesün
- 2 — Tevbe kapusu yapıldı, ise ne bâbumdur benüm
Tek hemān meyhāne kapusu baña yapılmasun
- 3 — 'Äşikuñ fersüde olub cismi rāh-ı 'aşkda
Çün nişanı kalmaya kimse namāzın kılmāsun
- 4 — Derd i Leylî hemdemi, iken yalñuz kalduñ deyu
Merķāinde lāleler Kaysa yanub yakılmasun
- 5 — Öldü reşkinden Ḥayālî ey büt ü 'İsî-nefes
Mihr-i 'ālem-tāb her gün karşıña aşılmasun

24 Ü A — F Ün Üv M C

[1] ḥalvā-yi cennet düddan : cennet ḥavā-yi düddan Ü

25 Ü A — F Ün Üv M C

26

- 1 — Ey dıl ol servüñ elif üzere ki dâğın yaqasın
Âteş-i âhuñ ile Tübî budâğın yaqasın
- 2 — Nûru mahv olmuş iken şem^c-i ruhuñla nice bir
Âfitabuñ seherî hüsnü çerâğın yaqasın
- 3 — ‘İşretüñ şem^c-ine hûbân-ı cihân cem^c olıcak
Şem^c-veş her birinüñ yüregi yağın yaqasın
- 4 — Deştüñ âhûların ey Kays şuya niceye dek
Doldurub gözlerüñüñ iki çanağın yaqasın
- 5 — ‘Arz-ı hüsn etmez ise ol meh-i hargâh-nişin
Korkaram ahuñ ile çarh otağın yaqasın
- 6 — Düşüb ey ğam zede Ferhâd mezârına yoluñ
Derdüñi söyler iseñ odlara dağın yaqasın
- 7 — Ey Hayâlî edicek nâle dil-i süzânuñ
Sezmezin yer yüzünüñ ucda bucağın yaqasın

27

- 1 — Nigâra ‘âşık isem ben de aña mahbûbun
Ben aña tâlibin ammâ ki ‘ayn-ı maflûbun
- 2 — Şunalda bezm-i ezelde elüme bâde-i ‘aşk
O bâdeden dañi mestin ne mest-i meczûbun
- 3 — Fenâ gününde kefen baña yâr goñlegidür
Ko çeşmüme süreyin hüzn içinde Ya‘kûbun
- 4 — Tarîk-i meykede-i ‘aşka bağladum belümi
Gözümle şu seperin çihrem ile cârûbun
- 5 — Önünce tuğ yürür dūd-u âh-ı ‘âşıkdan
Hayâlî bir şeh-i iklîm-i hüsne mensubun

26 Ü F A C — Ün Üv M

[3] Nûru mahv olmuş iken : gece söyünmüş iken A

[6] Yalnız A nushasında

[7] Sezmezin : şanma kim A

27 Ü A — F Ün Üv M C

28

- 1 — Livā-yi mihrüñi dikküm gönül mülküne şahem ben
Şirār-ı nār-ı āhumla şeh-i encüm-sipāhem ben
- 2 — Leṭāfet gülşeninde gonce-i gül-gün-ķabāsın sen
Maḥabbet sebzezārında şararmış bir giyāhem ben
- 3 — Cihān-i tirenün rüşen çerāğı mihr-i gerdünsun
Maḥabbet āsumānında ḥusūf içinde māhem ben
- 4 — Saʿādet Mısrınun sulṭānısın gün gibi rüşensin
Ḥayālün Yūsufuna mesken olmuş tire çāhem ben
- 5 — Ḥayālī yedi eflākün nola günlünde yer etse
Elifle dağ ile başdan ayağa ah ahem ben

29

- 1 — Ḥadeng-i āhumñ zahmın yemiş bir ser-nigūnumsın
Bu gün devrümde ey gerdün zebūnumsın zebūnumsın
- 2 — Müdām ayağuña düşsem ʿaceb mi ey ḥum-u bāde
Ferāğat güşesinde mürşid i şāfi-derūnumsın
- 3 — Nice ʿākilleri mecnūn eder faşl-ı bahār ammā
Seni her gördüğümce bāʿis-i zevķ-i cūnūnumsın
- 4 — Felek ʿişretgehum mey sāğarumdur ey şefak sen hem
Dökülmüş şām-ı ʿayşumda şarāb-ı lāle günumsın
- 5 — Görüb bir ahdan her üstüḥānum nālede ol büt
Dedi deyr-i maḥabbetde Ḥayālī erğanūnumsın

28 Ü A — F Ün Üv M C

[4] rüşensin : rüşendür Ü

29 Ü F Ün A C — Üv M

[5] nālede : nāleden Ü F Ün C

30

- 1 — Şakın ahumdan ey nigār şakın
Yele varur bu kār-ü-bār şakın
- 2 — Reng-rez-hānedür sipihr-i kebūd
Seni bir reng ile boyar şakın
- 3 — Yakmağa şāk-ı çarhı ahumdan
Besdürür kemterin şirār şakın
- 4 — Canı dürc eyle gevhr-i 'aşka
Ele girmez bu yādigār şakın
- 5 — Toprağ oldu Hayālî yolunda
Haşıra konmasun gubār şakın

31

- 1 — Ey dil ol lāle-ruhuñ tendeki dağın yaqasın
Dilerin Kays ile Ferhād çerāğın yaqasın
- 2 — Kūy-u dilberde fegān etme mebād ey bülbül
Nār-ı āhuñla o gül-çihre yañağın yaqasın
- 3 — Nice bir 'āşık-ı rüşen - nazaruñ şem' gibi
Bezm-i gāmda eridüb yüregi yağın yaqasın
- 4 — Almadan buse-i yarı ger ölem ey hemdem
Suyum ısıtmağa şestālū budāğın yaqasın
- 5 — Ateşin bāde ile geçdi Hayālî devrūñ
Umarın pîr i harābāt ocağın yaqasın

30 Ü A — F Ün Üv M C

31 Ü F Ün A M C — Üv

[1] dil : gül F C | tendeki : tende ki C | dilerin : umarın A

[3] gāmda : meyde A

[5] âteşin bāde : âteş-ü-bāde M (Bu daha doğru olsa gerek) |

Umarın : Umaram M

32

- 1 — Merhamet umma gönül bu gerdiş-i bi-dâddan
Kimse ma'mûr olmam şdur bu harâb-âbâddan
- 2 — Zahm ururken Bîsütünüñ bağına oldu 'ayân
Zikri Şirinün şadâ-yi tişe-i Ferhâddan
- 3 — Zülfünüñ dâmına düşme göz kararı ile gönül
Murg-u zeyrek havf eder çün merdüm-ü şayyâddan
- 4 — Seyl-i eşkümle cihân şahı pür olmasun deyu
Kirpigüm sedd oldu 'aynum devrine pülâddan
- 5 — Ol Hayâliyem ki oldum 'aşk ile bî-nâm-ü-neng
Ummañuz idrâk ben rusvâ-yi mâder zâddan

33

- 1 — İnse hõrşid-i felek doğsa giribānumdan
Zulmet-i āhumı dūr edemeye yanumdan
- 2 — Şanma göz merdümüdür baħr şanub ebr-i siyāh
Geldi āb almağa bu dide-i giryānumdan
- 3 — Her dūrü ahker-i rahşende ola baħruñ eger
Bir şerer düşse benüm āteş i ħirmānumdan
- 4 — Deşti baħr eyleyicek hūn u dilüm pâyında
Saña göstermedi mi kebk i deri kanumdan
- 5 — Kışver-i 'aşk Hayāliye müsellemler olmuş
Geldi tuğrası o sultānlara sultānumdan
- 6 — Bulmazdı beni pīrahēnüm içinde eccl
İşte yatur demese nāle giribānumdan

32 F Ün Üv A C — Ü M

[2] şadâ-yi : şadâsı A

[3] düşme : düşmüş F Ün Üv C

[4] 'aynum devrine : yer yer 'aynuma Ün

33 F Ün A C — Ü Üv M

[2] Şanma göz merdümüdür baħr şanub ebr-i siyāh - Geldi āb almağa bu dide-i giryānumdan: Geldi āb almağa her ebr-i havā baħr şanub - keşret-i eşki görüb dide-i giryānumdan A.

[3] Her dūrü: dūrleri A | baħruñ: baħra A

34

- 1 — Dilüm kani ki saña şerh ede hālüm-den
Meger belā dil olub söyleye melālüm-den
- 2 — Beni görünce tutar destini yüzüne o şüh
Şikāyet eyler isem nola dest-i zalim-den
- 3 — Mücāvir-i ser i kūyu olalı şerm eyler
Libās ı Kaʿbe bu egnümde köhne şalumdan
- 4 — Ben ol muķīm-i harābāt-ı kūy-u aşkam kim
Melek nevāle alur bir sınıķ sifālüm-den
- 5 — Dedüm Hayāliye bir tir-i gamze pertāb et
Tebessüm eyledi dedi geçer Hayālün-den

35

- 1 — Kosam cemende neşātı bahārı neyleyeyin
Seherde içmez isem ya humārı neyleyeyin
- 2 — Eger ki etmez isem zāhidā ayak seyrin
Taraf taraf açılan lālezārı neyleyeyin
- 3 — Gözüm yaşı ile harābāt içinde den süreyin
Bir iki gün bu kuru itibārı neyleyeyin
- 4 — Ayakda seyr-i habāb eylemek elümde iken
Muhiṭ içinde dür-ü şahvārı neyleyeyin
- 5 — Hayālī vāʿize bak baña vāʿiz uydu veli
Şu bir mürāyī-i dīn yādigārı neyleyeyin

34 F Üñ A M C — Ü Üv

[1] ede: ede—idi M

[2] yüzüne o: yüze ol Üñ M

35 F Üñ A C — Ü Üv M

[1] Kosam : Koyub Üñ | Seherde: Seherden A

[2] Eger ki : Eger ben C

[4] Ayakda : Kadehde F A

[5] bak: ben Üñ A yok C

36

- 1 — Dūd-u āhum divītüm şaḥam olubdur gerdün
Mekteb-i dehre gelelden ederem meşq-i cünün
- 2 — Kadrüm artar ruḥ-u zerd üzre itüñ başsa kadem
Sikke-i şābī ile muṭteber olur altun
- 3 — Hānikāhında cihānuñ bu gōñül abdālī
Bulmadı bir ḥum-u meyhāne gibi şāfī-derün
- 4 — Gökde Pervini şanurmuş sürüsü Leylinüñ
Geceler şubḥa değin anı sürermiş mecnün
- 1 — Düzme ve koşma degül nazm-ı Hayālī olalı
Kad-ü ruḥsāre-i Rahimī gibi rengin mevzün

37

- 1 — Kabā-yi sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen
Boyunca kanuma girmiş büt-ü gül-pirehensin sen
- 2 — Belā gülzārına revnaḳ veren bir ʿandelibem ben
Leb-i cān-perverüñle tūṭī-i şekker-şikensin sen
- 3 — Hazān naḳḳāşınuñ rengin veren bu rüy-u zerdümdür
Bahār-ı ḥüsnü tezyin eyleyen gonca-dehensin sen
- 4 — Benüm gibi belā dāğın çeker bulduñ mu ey lāle
Nice demler gören bir ʿāşık-ı ḥünün-kefensin sen
- 5 — Hayālī tarz-ı eş'aruñ Hasandan şive öğrenmiş
Haḳīḳat bādesini cām-ı Cāmiden içensin sen

36 F Ün A M C — Ü Üv

[1] divītüm: dütünü F Ün C | dehre: ʿaşḳa Ün | ederem: ederin Ün

[2] itüñ : izün M

[3] şāfī: şaf F

[4] sürermiş: güdermiş Ün güderdi A

37 F Ün A M C — Ü Üv

[1] çemen: semen Ün M C | boyunca: boyunca F | kanuma gir-
miş: kana girmiş bir M

[4] belā: cefā | çeker: çeken C bulduñ mu : gürdün mü M |
demler gören : demlerdürür M

38

- 1 — Ruḥ-u gerdünda her şubḥ ey şafaḥ kim cilve-gersin sen
Baña ḳan ağladı ḥayl-ı melek hün-u cigersin sen
- 2 — ‘Aceb mecnünsuñ ey şem‘ kim fehmi olmadı şānuñ
Verürken cān pervāneñ hem ağlar hem gülersin sen
- 3 — Tecellî eyledi sende cemāl-i şun‘-u Yezdānı
Veli āyine gibi ol şıfatdan bi ḥabersin sen
- 4 — Ḳalub ol sidre ḳadde görmedüñse Ḳābe-Ḳavseyñi
Var ey Cibril-i ‘aḳlum daḥi yabanda uçarsın sen
- 5 — Benem erbāb-ı nazmuñ devleti ey şabḳalu kāfir
Ḥar-ı nā dān degülseñ devletüñ niçün debersin sen
- 6 — Cefā taşın ne tañ atsa Ḥayālî saña alçaḳlar
Belāḡat mives n peydā eden naḥl-i hünersin sen

39

- 1 — Ḥaṭ degül düd-u āh imişsin sen
Ne belā-yi siyāh imişsin sen
- 2 — Beñ degül dāḡ ı cān-ı ehl- i naḡar
Yüz degül reşk-i māh imişsin sen
- 3 — Ey gōñül saña şıḡdı kevn-ü mekān
Ne ulu bārigāh imişsin sen
- 4 — Ey geda kisvetinde beglik eden
Gam yeme pādişāh imişsin sen
- 5 — Senden esmez Ḥayālî ḡayra ḡubār
Ne ‘aceb bārigāh imişsin sen

38 F Ün A C — Ü Üv M

[1] mecnün: maḥbüb F Ün

[2] cān: cānı A

[6] tañ: ḡam Ün A C | atsa Ḥayālî saña alçaḳlar : saña Ḥayālî atsa alçaḳ-

lar Ün

39 F Ün A M C — Ü Üv

[2] Yüz: ruḥ A

[3] saña şıḡdı: şıḡdı saña F

[5] Ne: Bir

40

- 1 — Kūh-u endūhdürür ah ki bu cism-i zebūn
Dağlar yer yer anuñ lāleleridür pūr-ḥūn
- 2 — Bir nazar mihrine meyl eylemeyem başuma ger
Çarḥ pīrūze ṭabaḳlarla dokerse altun
- 3 — Görelī dāne-i ḥālūñ ele alub iki taş
Āsiyā -veş döge döge ederem kendümi un
- 4 — Leylīnūñ kūyu itin teşne görüb vādide
Kāşe-i çeşmi sifālinde şuvarmış Mecnūn
- 5 — Dāne-i ḥālūñi çihreñde Ḥayālī görelī
Ḥabba düşdü güzelüm eyledi terk-i afyūn

41

- 1 — Pūr ḥarāret mihr-ü-meh sevdā-yi gerdūn bī sūkūn
Māh-ı nev ḡarḳabda keştī şafaḳ deryā-yi ḥūn
- 2 — ‘Ayn-ı encūmde seḫer ter-dāmen ebr-i āsumān
Dehr bī-raḥm-ü-cihān pūr-şūr-u-ṭālī‘ ser-nigūn
- 3 — Yār hercāyī raḳīb-i rū-siyeh cān düşmanı
Yārlik gelmez dirīgā yārdan ḳaldum zebūn
- 4 — Almışam başuma bir Leylī saçūñ sevdāsını
Dōstlar Mecnūn-u vāḳtem bendedür ṭavr-ı cūnūn
- 5 — Her zemīni ḳanlu yaşı ile Ḥayālī zeyn eder
Geçmedi kimse añā bu naḳşı illā çarḥ-ı dūn

40 F Üñ Üv A M C — Ü

[1] ah ki: vah M | zebūn: meftūn M

[3] döge döge ederem: ederem döge döge A C

41 F Üñ M C — Ü Üv A

[2] ser-nigūn: vājgūn M

[3] gelmez: ḳılmaz F Üñ C

[5] kimse añā bu naḳşı: añā bu naḳşı kimse F | çarḥ-ı: dehr-i Üñ

42

- 1 — ‘Âşıkam Mecnûn-şîfat deşt-i belâ-gerdideyin
Dilberüm şûrîdedür ben ‘âşık-i şûrideyin
- 2 — Kürsî-i va‘zuñda ca‘lî ağlamakla zâhidâ
Aldayımazsın beni ben gürk-ü bârân-dideyin
- 3 — Bisütündan seng- diller miñneti sengin iken
Kuvvet-i bâzuma tahsîn eyle kim verzîdeyin
- 4 — Herbiri derdüm görüb ‘aşkuñda kan ağlar baña
Tâze tâze dağdan başdan ayağa dideyin
- 5 — Ey Hayâlî dergehinde Şehriyâr-ı ‘âlemüñ
Nice yıllar geçdi kim vâbeste bir ümmîdeyin

43

- 1 — Yüz buldu ise gönca igende açılmasun
Öygünmüş ağzuña bu haberler yazılmasun
- 2 — Vermez selâm kendüyi yüksekde qor geçer
Ol serv-ķameti nice ser-ķeş denilmesün
- 3 — Şîrâze etdi hüsñünüñ evrākına hañın
Ahum yelinden ol perî dedi dağılmasun
- 4 — Nem var ise nazardadürür naķd-i ķalb ile
Eşküm yoluña nice dökülüb saçılmasun
- 5 — Bezme Hayâlî şu‘le-i āhum yeter çerāğ
Bir yaña şem‘-i cem‘ de yanub yakılmasun

42 F Ün A C — Ü Üv M

[1] deşt-i belâ: derd-ü-belâ F C

[2] zâhidâ: vâ‘izâ Ün

43 F Ün Üv A M C — Ü

[3] hañın: hañı Cn Üv

44

- 1 — Hudā rahm eyleyüb bülbüllerüñ ah-ü feğānından
Yine bir gonca şundu dehre devlet gülsitānından
- 2 — İki nergisleri gülzār-ı dünyāya verüb zinet
Tarāvet kesb ede bāğ-ı cihān serv-i revānından
- 3 — Demi naqd eyleyüb misk-i Hutēn kendin gelüb añā
Ala bñy-u maḥabbet ṭurra-i ‘anber-feşānından
- 4 — Nişānum depreşür beñzer nişāne ola dünyāya
Anuñ müjgān-ü- kaşı Ḥaydaruñ tñr-ü-kemānından
- 5 — Ḥayālñnñ du‘ası budürür Ya Rab ki sen şakla
O gülzār-ı sa‘ādet goncasın debrññ ḥazānından

45

- 1 — Fenā ehline ta‘n etme geçüb ‘ucb ile yanından
Bu dehr i vaḥşet-ābāduñ şaḫın şñr-i jiyānından
- 2 — Yeterdi bu kadar rīfat iki ‘ālemde Mecnūna
Seg-i Leylī gelüb bir kez gñtñrse üstñḥānından
- 3 — Eger ḥorşīdi Cibrīl ālitābe ilte red eyler
Şu kim Mañşūr u ‘aşq olub elin yur kendü ḫanından
- 4 — Benüm gññlümdür ol evc-i maḥabbet şāḥbāzı kim
Nice Mecnūn gibi yavru uçurdum āşiyānından
- 5 — Ḥayālī naẓmı her ḫande okunsa istimā‘ etseñ
Olursın feyze ḳābil bu maḥabbet dāsītānından

44 F Üñ A M C — Ü Üv

[2] verüb : verür Üñ C | zinet : şñret M | ede : eder C | Tarāvet^{keab}
ede bāğ-ı cihān: Cihān bāğı ṭarāvet kesb ede A

[3] kendin : kendi M

[4] Ḥaydaruñ : Rñstemññ Üñ C

45 F Üñ A C — Ü Üv M

[4] Benüm gññlümdür ol evc-i maḥabbet şāḥbāzı kim: Ben ey ‘ālī-na-
ẓar ol şāḥbāz-ı ḳulle-i ḳāfem Üñ

[5] etseñ: eyle Üñ

46

- 1 — Edüb der-pōst Mecnūnu geçürmiş dōst yanından
Vefā āyiniñi öğren gōñül Leylī çobanından
- 2 — ‘Aceb mi cism-i Mecnūn merkadinde tāze cān bulsa
Seg-i Leylī gelüb bir gün yalarsa üstühānından
- 3 — Yüzüne silleler gelse nola pervāneler şem‘ūñ
‘Izāruñ yādına nār-ı ḥased yakmış zebānından
- 4 — Dediler kim ḥazān eyyāmı geldi vaqt-i ‘işretdür
Bahārından ne gördüm kim görem anuñ ḥazānından
- 5 — Hayālī bende-i dirinedür lūtfuñ dirig etme
Anuñ gibi suḥan-perver cihānuñ nükte-dānından

47

- 1 — Cismüm üzre şu‘le-i ḡam ḥil‘atümdür nūrdan
Dūd-u āhum başuma bir tācdur semmūrdan
- 2 — Kūh olursañ da şaķın bir berg-i kāha etme cev̄r
Ger Süleymānsañ nola ḥavf eyle āh-ı mūrdan
- 3 — Her seḥergeh ḥırmenine kā’inātuñ od şalar
Pertev-i ḥōr kim çıkar bu ser-nigūn tennūrdan
- 4 — Bezm-i ḡamda nāy-veş cismūñ teḥī kıl ḡayrdan
Cān kulaḡı ile işit bu nükteyi tanbūrdan
- 5 — Bezm-i vahdetde Hayālī ‘aşk cāmın eyle nūş
Ehl-i dil mest-i Elest olmaz mey-i engūrdan

46 F Ün A M C — Ü Ün

[1] geçürmiş: geçürdü Ün | çobanından: çobānından Ün C

[3] pervāneler: pervāneden M

47 F Ün A C — Ü Üv M

[2] nola: ne ḡam C

[3] ḥırmenine kā’inātuñ: kā’inātuñ ḥırmenine A

[4] Cān kulaḡı ile işit: İstima‘ eyle yürü A

48

- 1 — Ma'mûr olam deme bu cihân-ı harâbdan
Del^e-i harâret etmedi teşne serâbdan
- 2 — Nerm eylerin dürüşünü halk-ı zemânenün
Âyin-i fakrı gûş edeli âsiyâbdan
- 3 — Ol zevki kim verürdi baña çeng-ü-nây-ü-def
Aldum ben ol şadâyî tanin-i zübâbdan
- 4 — Yardum şurahînüñ başını ayağın şıdum
Yudum elüm 'arakdan-ü-geçdüm şarâbdan
- 5 — Yol bulmasun baña bu havâ-vü-heves deyu
Çekdüm yüzüme perde-i 'işmet hicâbdan
- 6 — Kühsâr taş a çalmasa ger lâle cāmını
Bir lâhza hālî olmaz idi inkılâbdan
- 7 — Deryâ tutar elinde sefine ayağını
Olmaz halâş anuñ içün ıztırâbdan
- 8 — Oldum Hayālî âteş-i 'aşkuñ semenderi
Kıldı halâş Hâk beni nâr-ı 'azâbdan

49

- 1 — Kaldı nümüne dehre cihân-ı harâbdan
Berg-i hazân hazâyin-i Efrâsiyâbdan
- 2 — Seng-i havâdiş eyledi Câm-ı Cemi şikest
Her lâle derdi pârelerini türâbdan
- 3 — Vicdân-i pâküm etdi giriftâr-ı gam beni
Fehm et bu remzi şişe içinde gülâbdan
- 4 — Perr-i mekesce gelmez idi saña mümkünât
Alsañ sen ol şadâyî tanin-i zübâbdan

48 F Ün A M C — Ü Üv

[2] eylerin : eylerém M

49 F Ün A C — Ü Üv M

[1] Berg-i : Genc-i A

- 5 — Deryā gibi başumda olaldan havālarum
Hālī degül sefine-i dil ıztırābdan
- 6 — Hün-u cigerle bu dil-i sūzān yeter baña
Zevküm ne dem kim ola şarāb-ü-kebābdan
- 7 — Nüş etmeyem şunarsa inüb Zöhre-i felek
Dünyā şarābını kadḥ-i āfitābdan
- 8 — Ecrām-ı ‘āliyāt şeref iktisāb eder
Cām-ı meyinde zāhir olan her ḥabābdan
- 9 — Bir bezm-i ḥaşa mahrem olubdur Ḥayālī kim
Açılmaz anda gonca-i cennet ḥicābdan

50

- 1 — Her şem‘i ḥüsne ger ola kāfūrdan beden
Cismūñ mişālī olmaya bir nūrdan beden
- 2 — İtūñ çulun libās edeli etmez oldu zevk
Zer-beftler ile kākum-u-semmūrdan beden
- 3 — Gelmez cihāna mey gibi bir rūḥ-u şānī kim
Ḥörmet aña libās ola billūrdan beden
- 4 — Kanlar yudar dili görelī kendi başına
Dāğ-ı belāñı ‘āşık-i mehcūrdan beden
- 5 — Olur Ḥayālī al ile mahşerde sūrḥ-rū
Garḫ etdi kana çün dem-i ‘āşūrdan beden

51

- 1 — Dāğ-ı miḥnetle beni öldürse ol gül-pīrehen
Lāle-veş şarsun baña derd ehli bir kanlu kefen

[6] bu dil-i sūzān yeter baña : sūḥte dil baña besdürür A | dem
kim : dem ki Ün

50 F Ün Üv A M C — Ü

[1] ger : ki A

[3] Gelmez cihāna : Yokdur cihānda A

[4] yudar dili : yudar idi A | belāñı : belāyi A

51 F Ün A M C — Ü Üv

[1] miḥnetle : ‘aşḫ ile A

- 2 — Şan'at-i aşkı iletdüm başa ben ey seng-dil
Kangı taş katı ise dögsün aña baş Kūh-ken
- 3 — Yārı gönlecek görüb seyr etdüğün eller dedi
Gör nice düşmüşdürür gül hırmeni üzre semen
- 4 — Dāne-i 'ömrün kişinūn cem'edüb cev cev kımaz
Kızlık eyler 'ālemi ahır bu çarh-ı pīre-zen
- 5 — Pādīşāh-ı mülk-ü ma'nīdūr Hayālī derdi ger
Şī'r-i pūr - sūzum göre—idi Hüsrev-i şīrin-suhan

52

- 1 — Boynuma aldum o zülf-ü 'anberinūn minnetin
Ey şabā şahrāya şaldum misk-i Çīnūn minnetin
- 2 — Yār olursa nāz-perverdüm gamından gayrıya
Çekmeyem bir lāhza 'ömr-ü nāzeninūn minnetin
- 3 — Kūy-u yāruñ bir ğubārın kondurursañ çihreme
Ey şabā yüklet baña ruy-u zemīnūn minnetin
- 4 — Gam yeme zāduñ tevekkül kapusundan kıl taleb
Çekme bu hırmende her bir hūşe - çīnūn minnetin
- 5 — Mülk-ü istignāye şāh olmaz benüm Hanum çeken
Çīn-i ebrusun görüb Haķān-ı Çīnūn minnetin

53

- 1 — Eyleyem berbād 'ömr-ü nāzeninūn minnetin
Vermeyem cāna o zülf-ü 'anberinūn minnetin

[2] aña baş : baş aña M

[3] göre—idi : işitse A

52 F Ün A M C — Ü Üv

[1] o : bu F C

[4] Gam yeme: Sen gam-ı F | kapusundan: kapusunda Ün | hūşe: dāne M

[5] şāh : kul C | Hānum : Şāhum M

53 F Ün A M C — Ü Üv

[1] o : bu F M C

- 2 — Etmiş iken derdini dermānuma cānumda cāy
Çekmezem sīnemde dāğ-ı âteşinüñ minnetin
- 3 — Bir yüzün gördükde cān vermek ümīdi var iken
Neylerem kūyunda feryād-ü-eninüñ minnetin
- 4 — Beñlerüñ fikri ile dil verse nola Cibrile zād
Kim Süleymān çekdi mūr-u dāne-çinüñ minnetin
- 5 — Ey Hayālī şevk-i lâ'li-yār besdür göñlüme
Çekmezem dañi o mey denen deninüñ minnetin

54

- 1 — Kılmaz isem zülf-ü dildār ile sünbül şöhetin
Tāze tāze dāğ ile seyr et karanfül şöhetin
- 2 — Berf içinde lāleler derler zebān-ı hāl ile
Eksük etme bir semen-ruhsār ile mül şöhetin
- 3 — Zahm-ı tiğ-i yāra karşı āh-ü-zār eyler göñül
Gel bu ğam vādisine gūş eyle bülbül şöhetin
- 4 — Hāllerle 'arīzuñ cānā görenler dediler
Bir nice hindüler etmiş Rūmda gül şöhetin
- 5 — Mest olmuşken Hayālī cām-ı istignā ile
Ārzü eyler anuñ her şüh-ü-şengül şöhetin

55

- 1 — Her kaçan vahşī ğazālüm seyr eder şahrā yüzün
Hāy-ü-hüyum ah kim ol dem tutar dünyā yüzün

[2] derdini dermānuma : derd-i bī-dermānına C derdini dermā-
nına A

[3] neylerem : neylerin A

[5] mey denen : bī-dīn-ü- C | denen : diyen F M

54 F Ün A C — Ü Üv M

[1] dildār ile : dilber gibi C

[2] ruhsār : sīmā Ün

[4] Hāllerle 'arīzuñ cānā görenler dediler : Seyr edenler 'arī-
zuñla leblerüñ cānā dedi A

55 F Ün Üv A M C — Ü

[1] eder : ede F

- 2 — Haftalarla gülmeyüb yıllarla ağlarsam nola
Ay olur göstermez ol mihr-i cihān-ārā yüzün
- 3 — Āh-ı ʿāşık her kaçan erse hāzān bādı gibi
Döndürür berg-i hāzāna ʿāşık-ı şeydā yüzün
- 4 — Ey şanem bir bir diyem bu resme kāfirliklerün
Rūz-u mahşerde görürsem Hażret-i ʿİsā yüzün
- 5 — Fakr kūyun devlet i dehre Hayālī vermedi
Böyle kullanmak gerek ʿālemde istignā yüzün

56

- 1 — Şaklamadan dürc-ü cism içere kazā cān cevherin
Dil alurdu naqd-i eşke lâʿl-i cānān cevherin
- 2 — Fikr-i hattūñla ölürsem ey şanem hayl ı melek
Kabrüme işār ede her lāhza imān cevherin
- 3 — Daʿvī-i ʿaşk edene layık mıdur ey felsefi
Sīnesinde cānı gibi şaklamak kan cevherin
- 4 — Bir yüzün görse gözüm biñ lâʿl-i rümmāni döker
Şad-hezārān zahm-ı tişe ile verür kân cevherin
- 5 — Ey Hayālī Kerbelā dīvānına ʿazm eyleyüb
Rüy-u zerdüñle İmāmun al firāvān cevherin

57

- 1 — Gayrıya lütf-u-cefādur baña ʿādet senden
Demidür eyler isem saña şikāyet senden
- 2 — Haşr meydānını āteşgede-i ʿaşk edem
Bir dem ah eyler isem rüz-u kıyāmet senden

[5] vermedi : vermedün Ün C

56 F Ün A C — Ü Üv M

[1] Dil alurdu naqd-i eşke : Naqd-i eşke dil alurdu A

[2] hattūñla: hattı ile A | ey şanem: dilberün A | hayl-ı: cemʿ-i

[3] gibi : olan C

[4] döker : döke F C

57 F Ün A M C — Ü Üv

- 3 — Sözlerüm 'āleme bildürdi belāgat ne imiş
Nitekim aldı yüzün nūr-u melāhat senden
- 4 — Yok cihāndan haberüm üştür-ü sermest - şıfat
Götürelden güzelüm bār-ı 'ināyet senden
- 5 — Zulmet-i şām-ı belā içre Hayālî kaldı
Pertev ermezse eyā necm-i hidāyet senden

58

- 1 — Şu kim bir cür'a çekdi 'aşkınuñ bezm-i bakāsından
Vücūdu olsun olmasun beri' oldu fenāsından
- 2 — Kaşuñ çin eyleyüb cevruñ libāsın egnüme şalsañ
Baña yegdür Hıta sultānınuñ çinî kabāsından
- 3 — Nola başında bir murğ āşiyān etdi — ise Mecnūnuñ
Kalur mı tende her dāgum benüm şahin yuvasından
- 4 — Yüzün ey gonca dürme bu çemende āh-ı bülbülden
Ne var bir 'aşıq-ı şüridenün şit-ü-şadāsından
- 5 — Hayālî cevruñi lūtfuñ gibi tā kim kabūl etdi
Elem gelmez rakībūñ dürlü dürlü iftirāsındañ

59

- 1 — Gam acısını lezzet-i dünyāya vermez
Künc-ü belāyi kişver-i Dārāya vermez
- 2 — Hünābe-i cigerle geçen rūzigārımı
Bezm-i şafāda sāgar-ı şahbāya vermez
- 3 — Yerler yüzünde na'lçe-vü- kebkebūñ izin
Göklerde mah-ı nevle süreyyāya vermez

[4] şıfat-gibi Ün C : 'ālemin A

58 F Ün A C — Ü Üv M

[1] bezm-i : cām-ı A | beri² : halāş A

[2] egnüme şalsañ : egnüñe geyseñ C

[3] Nola : Eger A

[5] gelmez : çekmez A

59 F Ün A M C — Ü Üv

[3] sözlerüm : sözleriñ M | aldı : oldu F Ün M C | nūr-u :

- 4 — Dil kişverinde beglik eder rınd-i 'ālemem
Tabl-u-'ālemle başımı ğavgāya vermezin
- 5 — Ben ol Hayālîyem ki bu gün. yār-ü-giryemi
Hür-u behişt-ü-şādi-i ferdāya vermezin

60

- 1 — Demidür ol şeh-i 'ālî-cenāba yalvarayın
Haķır zerre gibi āfitāba yalvarayın
- 2 — Ruḥuna eylesesün didei ḥabāb nazar
Düşüb ayağına cām-ı şarāba yalvarayın
- 3 — Yüzünde na'ıçesi nakşın etmesün zāhir
Şu gibi yollara düşüb tūrāba yalvarsın
- 4 — Zebān-ı hāl ile neydüğüm eylesün takrîr
Yanub bu derdümi 'ūd-ü-rübāba yalvarayın
- 5 — Hayālî cismini mihrinde zerreler kılsun
Deminde bir şeh-i 'ālî cenāba yalvarayın

61

- 1 — Bezm-i yāra hūn-u 'āşıqdan şarāb eglenmesün
Şol oda yanmış cigarlerden kebāb eglenmesün
- 2 — Bir haber ver ey gönül cān-ı 'azîze sinede
Yāre varsun eyleyüb ref'-i hicāb eglenmesün
- 3 — Pāre pāre eyledi zerrāt-ı 'ālem kendüyi
A'rż-ı didār eylesün ol āfitāb eglenmesün
- 4 — Bir güzer kılsun bize düşsün behişte nār-ı reşk
Dūzaḥ-i hecrinde çok çekdük 'azāb eglenmesün
- 5 — Ey Hayālî vardı bir zibā ğazel nazm ehline
Her biri olsun buña ḥāzır-eevāb eglenmesün

[4] 'ālemem : 'ālemin A : gibi Ün C

60 F Ün A M C -- Ü Üv

[1] Demidür : Demiş ki F Ün C | 'ālî: gerdün A

61 F Ün A M C — Ü Üv

[5] zibā: ğarrā M

62

- 1 — Egerçi şüretâ ednâdan ednâ hâk-i râhem ben
Hakikat 'âlemine nûr-u çeşm i mihr-ü-mâhem ben
- 2 — Felek farkına çıkmağa yolum var ey Mesihâ-dem
Elifle dâğ ile baştan ayağa ah ahem ben
- 3 — Külâhum güşesi hõrşîd-i 'âlem-tâba baş egmez
Bihamdillâh ğulâm-ı Âşaf-ı encüm-sipâhem ben
- 4 — Güneş gibi beni altuna ğark etseñ kabulüm yok
Kapuñda çün kuluñ oldum esîr-i pür-günâhem ben
- 5 — Koyüzüm süreyin ey serv-i ser keş çekme dāmānuñ
Senüñçün âb-ü-hâki ihtiyâr etmiş giyâhem ben
- 6 — Dili dönmez ne söyler Bîsütûna tîşe-i Ferhâd
Cevâbın vermedi deşt-i ğamuñ Mecnûn güvâhem ben
- 7 — Hayâlî dâne-i hâl-i nigârumsuz kararum yok.
Maḥabbet hırmeninde yele varmış berg i kâhem ben

63

- 1 — Sensüz ey rûḥ-u revân şüret-i bicānem ben
Kara toprak başuma hâk ile yeksānem ben
- 2 — Nice Ferhâd ile Mecnûnları zencîre çeken
'Aşk kişverlerinüñ mālîki sultānem ben
- 3 — Hâke güstâḥ gibi başma kâdem ey dervîş
Ayağuñ altına bak mûr-u Süleymānem ben

62 F Ü_n A M C — Ü Ü_v

[3] Aşaf-ı: Husrev-i A

[4] Bu beyit yalnız A C nushalarında vardır. A nushasında 2inci misra³ şöyledir: Kapusunda kul olduğum esîr-i bir nigâhem ben

[5] etmiş: etdüm M

[6] Bîsütûna: Bîsütûnda M C | vermedi: vermede F C

63 F Ü_n A C — Ü Ü_v M

[1] Sensüz ey rûḥ-u revân şüret-i: Senden ey 'aşk cüdâ kâleb-i A

[2] çeken: çeker C | Himmetüm ğâşîyesin' çarḫ çeker düşunda
Gör gedâ kisveti içre nice sultānem ben Ü_n

[3] gibi: sıfat A

- 4 — Baş açuk lāle çemende dedi sułtān-ı güle
Kān bulaşmış ʿālem-i Şāh-ı Şehīdānem ben
- 5 — Husrev-i mülk-ü suhan oldu Hayālī gözüñ aç
Deme anuñ gibi bir şāhib-i dīvānem ben

64

- 1 — Lezzet-i dermānı idrāk eylemez bī-derd olan
Bezm-i derdūñ cāmını nūş eylemez nā-merd olan
- 2 — Puhte olmaz āteş-i dūzahla yüz bīñ māh-ü- sāl
Şol riyānuñ germ bāzārında zāhid serd olan
- 3 — ʿAşk-ı yār ile nola devrāna girsem ey fakih
Girdibād ile yoludur raqş ederse gerd olan
- 4 — Hemcenāhıdur bu gün ʿankā-yi ʿālī-himmetūñ
Kā'inātuñ āşiyān-ü-dānesinden ferd olan
- 5 — Verdi bu bāğuñ Hayālī reng-ü-rüyundan haber
Şol hazān bergi gibi geh sebz-ü-gāhī zerd olan

65

- 1 — Şāf-dil rūşen-güher bi mekr-ü- bi-ālem bu gün
Kābzā-i Kudretde bir şemşir-i kıttālem bu gün
- 2 — İsm-ü-resminden cihānuñ fāriğ-ü-āsüde - hāl
Tekye-i Hākda tırāş olmuş bir abdālem bu gün
- 3 — Zinet etdi cismümi ser-tā-bepā dāğ-ı siyāh
Şāhid-i ʿaşkuñ ruḥ-u pür-tābına hālem bu gün
- 4 — Şāhbāzem evc-i istignāda pervāz eylerem
Şaydgāhından cihānuñ fāriğ-ül-bālem bu gün
- 5 — Ey Hayālī eşk-i hūnīnümle hemdemdür müdām
Anuñ içün bāde-i gül-rengde meyyālem bu gün

[5] Ey Hayālī ne bilür cehl ile nādān beni - Bende-i Pādīşeh-i ʿālem-i ʿirfānem ben Ün

64 F Ün Üv A M C — Ü

[1] dermānı : dünyāyi F Ün Üv M C

[3] nola : ne var Ün | yoludur : yeridür Ün

65 F Ün A C — Ü Üv M

[1] şāf : şāfī A

[2] cihānuñ : dü kevnüñ A

66

- 1 — Maḥabbet gülşeni bûyun eger kim alabilmezsin
Bu yanıklarla ḥūnīn-dil nedendür lāle bilmezsin
- 2 — Ḥarīf-i nerd-i aşk olmak ne kārūndur senūn zāhid
Dil-ü-cān ku'beteynin çün elūnden şalabilmezsin
- 3 — Kime feryād edem ey meh elūnden kim feḡān etsem
Sūrūd-u bezm şanursın sen anı nāle bilmezsin
- 4 — Çün ey pervāne aşksın irakdan yan yakın gelme
Bu şem'i meclis-ārāye ne verdūn alabilmezsin
- 5 — Ḥayālī cevır şanursın rakīb-i rū-siyāhından
Ne rengin āl eder saña o çeşmi ala bilmezsin

67

- 1 — Maḥabbet cāmın ey zāhid elūne alabilmezsin
Meger kim şişe-i nāmūsu taşā çalabilmezsin
- 2 — Gider tāt ile hırkañ kim bunuñ gibi kaba yükle
Kabūl etmez seni baḥr-i maḥabbet dalabilmezsin
- 3 — Eger her şa'sa cirmūnde bir güyā zebān olsa
Cemāl-i yāruñ ey gün sen kılıcın şalabilmezsin
- 4 — Çeküb zaḥmumdan almak yol mudur peykānını yāruñ
Sen ey hemdem baña bilsem ne verdūn alabilmezsin
- 5 — Ḥayālī gibi ger aşık saña daḡ üstü bağ olmaz
Melāmet tablını derbend-i ḡamda çalabilmezsin

66 F Ün Üv A M C — Ü

[1] Maḥabbet : Melāmet A | eger kim : egerçi F Ün Üv C

[3] ey meh : billāḥ Üv

[4] yan yakın gelme : yāra yakılma M | yan yakıl nāra C

[5] cevır : zulm A

67 F Ün Üv A M C — Ü

[1] taşā : yere A

[3] cirmūnde : cismūnde A

[4] bilaem : bilmem C

[5] olmaz : olsa C

68

- 1 — Gül ile lāle k̄anından gōñül reng alabilmezsin
Ne gözler yaşıdur şahn-ı çemende jāle bilmezsin
- 2 — Şafā kesb eyleyen ʿayn-ı vişāle erdüğın her şeb
Felekden gösterür saña meh ile hāle bilmezsin
- 3 — Maḥabbet bahri kim dürr-ü şeb-efrüz ile memlûdur
Nehenginden edersin ihtirāzı dalabilmezsin
- 4 — Tarîk-i Kaʿbe-i tahkîka girdüm şanma ey zāhid
Seni Hinde revān etdi reh-i Bengāle bilmezsin
- 5 — Ḥayālî ʿārdan ʿarīdürür her reh-revān-ı ʿaşk
Dahi sen şîşe-i nāmûsu taşā çalabilmezsin

69.

- 1 — Çöz kākül-ü mişgīnūñi ʿanber ucuz olsun
Depret leb-i şirinūñi kim kana tuz olsun
- 2 — Bir cāna geçer nāvek-i müjgānuñi gönder
Meşhūr meşeldür bu ki az olsun uz olsun
- 3 — Şol tak kaşuñ yādına eyvān-ı vüeūdum
Āteşgede-i ʿaşkda bir nice köz olsun
- 4 — Āyine glbi al elūñe bir naẓar eyle
Kim yüzūñe bakmağa senūñ aña yüz olsun
- 5 — İt gibi daladı beni kūyuñda rakībūñ
Ey dōst Ḥudādan dilerem kim kuduz olsun
- 6 — Ey nazm-ı Ḥayālî gibi rengin söze tālib
Her maʿnî-i kaşuñ meşel-āmiz söz olsun

68 F Ün Üv A M C — Ü

[1] gōñül : dilā A

[2] Felekden : Felekde Üv C

[4] Hinde : kande F C Sınde Ün | Bengāle : Mengāle M

69 F Ün A C — Ü Üv M

[5] Yalnız Ün nushasında

70

- 1 — Öliceğ hâkûmî pây-i segûn yer yer nişân etsün
Gül-ü bî-hârlarla reşk-i gülzâr-ı cinân etsün
- 2 — O Mecnûnem ki sūzumdan felekde murğ olur biryân
Başum üzre semender murğû gelsün âşiyân etsün
- 3 — Hadîş-i şevki tefsîr edemez âyât-ı ‘aşkı hem
Gerekse her perin bülbül teninde bir zebân etsün
- 4 — Eger hırşide bir ‘âşık dilerse nûr bahş olmak
Maḥabbet gülşeninde çihresin berg-i ḥazân etsün
- 5 — Ser-i küyünde dil ebrû-yü-rüy ü-ḥâlûnî görsün
Hilâl-ü mihr-ü-encümle zemîni âsumân etsün
- 6 — Nişâna kim murâdı tîrini ergürmek isterse
İki büksün eccl destinde ḳaddîn bir kemân etsün
- 7 — Ḥayâlî cân verürse rāh-ı ‘aşkıñda benüm ‘ömrüm
Melekler çeşmine her üstüḥânın sürmedân etsün

71

- 1 — Her muḥarrem mâh-ı nev doğsa şafaḳdan ya Ḥüseyn
Çeşmüme ḥün-u ciger dökmek olubdur farz-ı ‘ayn
- 2 — Resm ederse saña ey göz nûru ḥumm-ü evliyâ
Cedd-i a‘lâñuñ nigîni naḳş-ı Şâh-ı ‘Âlemeyn
- 3 — On iki ḳandîl-i nûrısız bu dokuz ḳubbenün
Cedd-i pâküñdür veren dünyâ-vü-dîne zib-ü-zeyn
- 4 — Mihr andan her seḫer deryûze-i nûr eyleye
Hâk-i pâyûñla müşerref olsa fark-ı Ferḳadeyn
- 5 — Edeli ‘aşkıñla Sulṭānum Ḥayâlî ittîḥād
Kendüye yeksân olubdur bu‘d-ü ḳurb-ü-vaşl-ü-beyn

70 F Ün A — Ü Üv M C

[2] Yalnız A nushasında

[3] şevki : ‘aşkı F derdi A | tefsîr : taḳrîr F Ün | gerekse her : gerek
her bir Ün

[4] Yalnız A nushasında

[7] Ḥayâlî cân verürse rāh-ı ‘aşkıñda benüm ‘ömrüm : Ḥayâlî olsa
küyünde ḳazâ meşşâtası ey meh F

71 Ü (sonda muḳaṭṭa‘ât kısmında) Ün A — F Üv M C

[2] Ü nushasında bu beyit eksikdir

72

- 1 — Sūzān firākı ile oldu bu ciger biryān
Dil teşne yürek yangın uñulmadı bu hicrān
- 2 — Fūrkatde küyündüm ben hasret beni yandurdu
Gel zārılığum diñle inletdi beni devrān
- 3 — Cān bir kıla döndü inceldi üzölmezse
Dergāhı- Hāka doğru tutdum bir ulu meydān
- 4 — Cānını fedā kılan kişi erişür Hākka
Hāk yoluna vardum (ben baş) oyandum aldum cān
- 5 — Evvelde Hayālī sen doğrulduñ idi Hākka
Āhır nefes olduğda yardımcuñ ola Sūbhān

73

- 1 — Benem ol bezm-i maḥabbetdeki serḥoşlardan
Bezmdede kırmızı gül rezmde ateşlerden
- 2 — Umaram kim olam ol tā'ifenüñ serdārı
Tāc-ı devlet çeker alur ser-i ser-keşlerden
- 3 — Zülf-ü dilber gibi sevdāyī-mizāc etme beni
Ala gözler ile baña o kara kaşlardan
- 4 — 'Aşk vādileri 'uryānlarına yār olalı
Geymege 'ār ederin cāme-i zer-keşlerden
- 5 — Kāfdılar 'āşık-u-divāne belā kūyunda
Bunu isterdi Hayālī de perī-veşlerden

74

- 1 — Hadeng-i gamzeñe cişmüm nişān etdüm ne ḥākem ben
Olaldan dōstum şermende-i lūtfuñ helākem ben

72 M — Ü F Ün Üv A C

[3] Eksik vardır.

[4] Parantez içindeki kelimeler tarafımızdan ilāve edilmiştir.

73 A — Ü F Ün Üv M C

74 A — Ü F Ün Üv M C

- 2 — Gönül murgun kaçurdum bir gözü şahin şikâr etdi
Kâfes gibi anuñcün tiğ-i ğamdan çāk çākem ben
- 3 — Beni âlâyışinden ‘âlemün pāk etdi ey zāhid
Maḥabbet ḥāniḳāhında mürīd-i ‘aşḳ-ı pākem ben
- 4 — Gülün derdinden ey bülbül ne çekdün gerçi oy verdün
Ğamından dilberün senden hezārān derd-nākem ben
- 5 — Serir-i ‘aşḳ yā Mecnūnuñ olsun yā benüm olsun
Ḥayālî şanmasun ‘âlem ki merd-i iştirākem ben

75

- 1 — Dür etdi ben ğubārı ser-i kūy-u yārdan
Kime şikāyet eyleyeyin rüzigārdan
- 2 — Kanlu yaşumla çihremi kıldun şükūfezār
Er serv-i gül-‘izār nem eksük bahārdan
- 3 — Şabr etmeyen belālaruñna ‘aşḳuñ añmasun
Nüş etmesün şarābı kaçanlar ḥumārdan
- 4 — Ey gül nevā-yi bülbüle maġrūr olma kim
Yegdür bir ah ancılayın şad hezārdan
- 5 — Kaldı Ḥayālî tâbiş-i ḥorşīd-i cevride
Ermezse çāre sāye-i Perverdigārdan

76

- 1 — Nice bir ola gönül ḥasta-i hicrān senden
Diler ey şāh-ı kerem derdine dermān senden
- 2 — Gözünün acı yaşın eylemiş ey dōst sebil
Ka‘be şevḳ ile olub çāk-i giribān senden
- 3 — ‘Aşḳ şem‘ini yakub Mūsī yüzün nūrundan
Nār-ı sūzānı Ḥalil etdi gülīstān senden
- 4 — Çāhdan cāha erer mi idi benüm sultānum
Ger necāt istemese Yūsuf-u Ken‘ān senden

- 5 — Māh-ı nev gibi Hayālünün ... eksügi çok
Eksügi çok diler itmāmına ihsān senden

77

- 1 — Çokdürür yanar çerāguñ eneüm-ü eflākden
Âfitābum zerreñi lûtf eyle kaldur hākden
- 2 — ‘Aşk Tūrudur tenüm sūz ile bir ah eylesem
Şu‘leler peydā olur sinemdeki her çākden
- 3 — Bāb-ı ‘işrethāne-i Cemşide yazılmış bu kim
Bir kadeh mey yegdürür gencine-i Dahhākden
- 4 — Gönlümü şaklar bu bir kaç üstühānı cismümün
Âşiyānı bûlbûlün olur has-ü-hāşākden
- 5 — ‘Aks-i dildarı kemālile Hayālî görmedi
Gerçi kim āyinelere düzdü hîred idrākden

78

- 1 — Ben sāgar-ı belāñ ile bezmünde serhōşın
Her derdünî kabûl edici bir belā-keşin
- 2 — Her şeb felekde mevclerüm ‘aksidür şafağ
Gelme şağın kenāruma deryā-yi āteşin
- 3 — Kaddüm büküb kemān edeli cevri rûzigār
Dest-i belāda şanma beni bikeşākeşin
- 4 — Rahmi kıpar deründan-u- muğber olur baña
Şahrāda girdibāda şu deñlü müşevveşin
- 5 — Gayret Hayālî bezm-i belāda dedi baña
Nüş et beni ki bāde-i şāfi-vü- bî-ğāşin

[5] Bu beyitte sıfırlarla gösterilen yerde bir kelime eksiktir.

77 A — Ü F Ün Üv M C

78 A — Ü F Ün Üv M C

- 1 — Gönül kuşunu kaçurdum eğerçi evvelden
Hele nişânını buldum başuñdaki telden
- 2 — Gözüñe nergis ... şöfi bakmağdan
Bir eşhel ile halâş olmaduk bir ahvelden
- 3 — Kılıcı şöyle kuşatmış miyân-ı cânânı
Kesiciler gibi kim eksük olmaya belden
- 4 — Cemâl-i Yûsuf için yaralandı ise eller
Benüm nigârum için başlar gider elden
- 5 — Hayâlî baħr-i kelâmuñ olalı ğavvâşı
Habâb gibi nice dügmeler döker yelden

- 1 — Kaşuñâ bakdum dedüm yegdür hilâl-i 'idden
'Ârızuñ gördüm yudum el çeşme-i hõrşidden
- 2 — Tâ ki kılduñ şevkuñ envârına müstağrak beni
Hamdülillah fâriğ oldım bîm ile ümmidden
- 3 — 'Aşkuñuñ yolunda fânî etmeyenler kendüyi
Kaçdı 'ömr-ü sermediden devlet-i cāvidden
- 4 — Tâlib-i dünyâ-yi dündan ehl-i dil ummaz vefâ
Mîve ümmîd eylemez 'âkıl nihâl-i bidden
- 5 — Çün Hayâlî hâk-i râhuñ kuhl edindi çeşmine
Âfitâb-ı şubhu seyrân eyledi temcidden

79 A — Ü F Ün Üv M C

[2] Noktalarla gösterilen yerde «reşk» gibi okunabilen bir kelime vardır.

80 A — Ü F Ün Üv M C

Harf-ül-Vāv

1

- 1 — ‘Āşıkāne gönlünü akıtmasa—idi yāra şu
Olmaz idi vādī-i ‘aşka düşüb āvāre şu
- 2 — Ka‘be-i kūyuñda kıldum gözlerüm yaşın sebīl
Teşne-diller çağrışub derken meded bir pāre şu
- 3 — Mā‘il olma ser-keş ol maḥbūba istiğnā gerek
Serv baş egmez ayağın öpe ger yalvara şu
- 4 — Sākiyā bozsa ‘aceb mi ḥāne-i zūhdü şarāb
Çün esāsından yıkar erişse bir dīvāra şu
- 5 — Cānum alduñ kayd-ı ‘ālemden ḥalāş etdūñ beni
Kānum içdi gözlerūñ verdūñ iki bīmāra şu

2

- 1 — Dikse ger çeşmi ḥabābın sen semen-ruḥsāra şu
Kānlu yaşum gibi boyansun kızıl kamlara şu
- 2 — Vādī-i ḥayretde zencirin sürür divāne-vār
‘Āşık olmuşdur meger rüz-u ezel dīdāra şu

1 Ü F Ün A M C — Üv

[1] akıtmasa—idi : akıtmasa bir A | ‘aşka : ğamda C

[2] çağrışub : çağırub C

[3] öpe ger : ger öpe Ün A öpse ger M

[5] Bu beyit Ün ve M nushalarında yoktur.

2 Ü F Ün Üv A M C

[1] semen : kamer A

[2] dīvāne-vār : dīvānedür A

- 3 — Tırūñ alduñ kaldı peykānı dil-i mecrūhda
Dōstum incinme kim derler uğurlar yara şu
- 4 — Kalbūmi pāk eyledi ālāyışinden 'ālemūñ
Nola ben dil-teşne dersem 'arız-ı dildāra şu
- 5 — Öygünelden haddūñe şem'ūñ diline düşdü nār
Yardan uçurdular meyl etdiğiçün yāra şu
- 6 — Hep senūñçündür leb-i cūnuñ bu deñlü nālişi
Katı gönlūñden şikāyetler eder taşlara şu
- 7 — Ol boyu servūñ Hayālī gözlemekden yolların
Lāle-i şahrālaruñ indi gözüne kara şu

3

- 1 — Çağlayub akar benüm eşk-i revānum sū-be-sū
Olmağa sen 'arız-ı dildāra cānā ru-be-rū
- 2 — Bāda verdi cev-be-cev ahum vüçudum hırmenin
Dāne-i hālūñ gami eşküm edelden cū-be-cū
- 3 — Hey kıyāmet haşredek dükenmeye bu kıl-ü-kāl
Sinede her bir kalem şerh etse zülfūñ mū-be-mū
- 4 — Ey saçı sūnbül senūñ her şubh-dem bād-ı şabā
Zülfūñūñ būyun arar menzil-be-menzil kū-be-kū
- 5 — Etdügūñ yüz karalığın yüzūñe urur şakın
Ey Hayālī olma ol mir'āt-ı hüsne rū-be-rū

4

ez eş'ār-ı Gül-ü Şad Berk

- 1 — Ağyār ah edermiş ol gül-ızāra karşı
Olur şavuk havālar evvel bahāra karşı

[6] Hep senūñçündür leb-i cūnuñ bu deñlü nālişi : āsiyāb almış
ayağın bende çekmiş bīgünāh Ün Üv C | eder : kılnr Ün

[7] Lāle-i şahrālaruñ indi : Lāle-i şahrānuñ inmişdür A

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] dildāra : zibāya A

[4] menzil be menzil : gülşen be gülşen A

[5] şakın : senūñ Ün

4 Ü F Ün Üv A C — M

- 2 — Şah-ı melâmetüm kim her âh-ı âteşinden
Çekdüm kılıc sipâh-ı nāmūs-u-âra karşı
- 3 — Bu beyt-i rûh-bağış vird-i zebân edinmiş
Manşūr gitdüğinde şevk ile dâra karşı
- 4 — Edüb Muhiṭ-i aczam emvâcın aşikârâ
Tenler sefînesini urur kenâra karşı
- 5 — Irmağlar Hayâlî taşlar alub döğündü
Seylâb-ı eşk-i çeşmüm akdukda yâra karşı

5

- 1 — Yaşum ol ʿarız-ı zibāya karşı
Saʿâdet yıldızıdur aya karşı
- 2 — Feğānumdan felekler rakşa girdi
Dönerler mevlevîler nāya karşı
- 3 — Şakın ağıyâra gösterme cemālün
Koma âyîne nâbināya karşı
- 4 — Kimün hükmi geçer cisminde cāna
Ol iki ʿanberîn tuğrāya karşı
- 5 — Hayâlî vaktidür sen gül-ʿizāra
Bahār ebri gibi ağlaya karşı

6

- 1 — Yolunda dilberün hâk ol tarîk-i bî bedeldür bu
Zer-i hâliş eder hâk-i siyâhı bir ʿameldür bu
- 2 — Bakub eyvân-ı gerdüna tahayyür bahrine dalma
Binā yi aşka nisbet yer yüzünde bir temeldür bu
- 3 — Elün çekdünse ʿâlem lezzetinden zevke sen erdün
Nice mür-ü mekes ayağın almış bir ʿaseldür bu
- 4 — Yine her dāğumuñ üstünde bir naʿl eyledüm peydâ
Gözü kanlu diʾaverler çeker baş üzre teldür bu
- 5 — Hayâlî nazmınuñ her nüktesinden neşʿe tahşil et
Haḳîkat câmı içre bâde-i bezm-i ezeldür bu

5 Ü A — Ü_n Ü_v M C

6 Ü F Ü_n Ü_v A C — M

[5] nazmınuñ : şiʿriñün A

7

- 1 — Şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferāndur bu
Maḥabbet 'āleminde dōstum faş-lı ḥazāndur bu
- 2 — Has-ü- ḥaṣāke beñzer üstühānlarla gören cismüm
Dedi bir 'andelibini uçurmuş āşiyāndur bu
- 3 — Hilālî çarḥda gördüñ ne şanduñ ey müneccim sen
Ḥavādis okların atmağa dünyāya kemāndur bu
- 4 — Görenler mışra^c-ı şî'rüm 'aceb Mecnün olur zîrā
'lzar-ı Leylîde bir tır-ra-i 'anber - feşāndur bu
- 5 — Nola tutsa Ḥayālî 'ālemi tiğ-i zebānî ile
Suḥan meydānının çāpük - süvārı pehlevāndur bu

8

- 1 — Bağrumuñ başları üstüne üşübdür kayğu
Sürḥ-serler eline şan ki sîpāh etdi ğulū
- 2 — Vere mi tēc-ı Keye penbe-i dāğın 'āşık
Be bu divāneliği hiç ede mi bir uşlu
- 3 — 'Āşık oldur ki ğam-ı yārdan olur zevkî
Nitekim şād olnr görse ṭabîbî şayru
- 4 — Cān verür ḥāke düşüb sözlerinüñ reşkinden
Çeşme-i Hızruñ oluo 'aynına 'ālem karañu
- 5 — Ey Ḥayālî lebine ergüre şāyed seni yār
Kāş ki kılsa tenüñ çarḥ ı sitem-pişe sebū

7 Ü F Ün Üv A M C

[1] çihremi: beñzümi F Ün C

[3] dünyāya: dünyāda Ü F Üv C

[4] 'aceb Mecnün olur zîrā: nola Mecnū-u vaqt olsa M | Gö-
renler mışra^c-ı şî'rüm 'aceb: Benüm her mışra^c-ı şî'rüm gören A

[5] Suḥan: Sîhir Ü F Cn

8 Ü F Ün Üv A C — M

[1] üstüne: üzre Ü Ün A

[3] olur: alur A C

[4] sözlerinüñ: sözlerümün F Üv A C gözlerümün Ü A | reş-
kinden: zevkinden C | olur: olub F Üv C | 'aynına: çeşmine Üv C gö-
züne A

[5] sitem: selek Ü F Cn Üv C

9

- 1 — Nazar eylerse baña Şāh-ı sa'ādet pertev
Benden uyara çerāğın kıya mihrin meh-i nev
- 2 — Zāhidā ister iseñ cennet-ü- havrā bulasın
Gel beru kūy-u harābātda bir muğbece sev
- 3 — Çākdür gendümün ey dōst hasedden yüregi
Tā gıdā etdi senün tevsenüne kendüyi cev
- 4 — Korkarın ahum odundan yana tāvūs-u felek
Kül eder cismini pervāne kaçan bulsa 'alev
- 5 — Geçmedi kūy-u maḥabbetde metā'-ı vaşla
Gerçi kim verdi Hayālī iki dünyayı girev

10

- 1 — İltifāt eylemedüm gerçi ki mihr-ü-meh-i nev
Tāc-ı Perviz ile şundu kemer-i Keyḥusrev
- 2 — Şol kadar eyledi pervāz dil-i murğ bülend
Gözüne dāne-i hardalca gelür 'ālem-i cev
- 3 — Cilvegāh ede deyu anı hayāl i Leyli
Merdüm-ü didesini eyledi Mecnūn kara ev
- 4 — Ol harābātī-i 'ālī-naẓaram dehrde kim
Bir kadeḥ bādeye verdüm iki dünyāyi girev
- 5 — Ey Hayālī gele Āyīne-i İskendere reşk
Nazar eylerse baña Şāh-ı sa'ādet-pertev

9 Ü A — F Ün Üv M C

[1] mihrin: mihri A

[2] Zāhidā ister iseñ cennet-ü- havrā bulasın: Zāhidā eyler iseñ
cennet-ü- havrā hevesin A

[4] bulsa: görse A

10 Ü A — F Ün Üv M C

[2] dil-i murğ: (gönül murğu olması muhtemeldir)

Harf-ül-Hâ'

1

- 1 — Yaş dökdü gözlerüm bakıcak sine dâğına
Haylı çok akçe düşdü erenler çerâğına
- 2 — Güşunu şagır eyledi şebnem şuyu gülün
Feryad-ı bülbül ermese tañ mı kulağına
- 3 — Mecnûn neẓâre kıлмаğ—içün kanlu yaşınıñ
Beñzetdi her habâbını Leylî otağına
- 4 — Bir serv boylu muğbeçe meyhânede bu gün
Akıtdı halkı şu gibi kendü ayağına
- 5 — Rûy-u nigâra öygüneli gül Hayâliyâ
Şu koydu ebr gülşen-i bâğuñ ocağına

2

- 1 — Hâl-i siyâhı bekçi—olalı hüsnü bâğına
Cân kuşlarını takdı kara saçı ağına
- 2 — Şol yâr-ı gül—izâr ile yâr olduğum benüm
Şular koyulsun istemeyenler ocağına

1 Ü F Ün Üv A M C

[1] çok: çoğ C

[2] şagır: ağır Ün A M | şuyu gülün: gül-ü terün Ü M

[4] kendü: kendi Ün | Akıtdı halkı şu gibi kendü ayağına: Akıt-

dı[şu gibi yine halkı ayağına A

[5] bağuñ: dehrün | A M

2 Ü F Ün Üv A M C

[1] olalı: olub M

- 3 — Ah etdügümi düşman işitmiş demiş ki oh
Kırşunlar aķa şalla rakībūñ kulağına
4 — Şol aerv-ķadd-ü-sim-tenūñ lebleri — ağızuma
Müy-u miyānı babamuñ oğlu kucağına
5 — Ditrer Hayālī üstüne dirdir benüm begüm
Cān döndü na'ne çübuna yufķa ovağına

3

- 1 — Şanuram bahsam gözü üzre nigāruñ kaşına
İki şehbāzuñ iki teldür taķılmış başına
2 — Bu kadar sengin-dil iken mātem-i Ferhād için
Bisütün geydi siyeh hārā içine taşına
3 — Çeşm-i gevher-bāruma nisbet benüm Baħr-i Muḫīṭ
Tıfıldur ḫāk ile oynar şimdi girdi yaşına
4 — Her ne naķşı kim vücūd eyvānına çekdi każā
Hāme-i taķdire baķ ta'n eyleme naķķaşına
5 — Ey Hayālī kanlu haşdur bādede her bir ḫabāb
Merd-i meydān olalı ğam leşkeri şavaşına

4

- 1 — Ben belā Ferhādıyam kūh-u ğam-ı dildārda
Şu'le-i āhum başumda lāledür kühsārda
2 — Kākülü ucunda ol Yūsuf cemālūñ her beñi
Mısr-ı ḫüsn içinde şan kim bir ḫabeşdür dārda
3 — Sine-i sūzānum içinde ḫayāl-i ķadd-i yār
Āşiyān etmiş semenderdür derün-u nārda

[3] şalla: inşā'allah rakībūñ: ḫasūduñ M

[4] lebleri: la'li M

3 Ü F Ün Üv A M C

[3] nisbet: göre Ün Üv C | Tıfıldur: Tıfı idi Üv C | girdi: erdi C

4 Ü F. Ün Üv A M C

[3] içindi: içre bu Ün

- 4 — Hüsni gülzârında ol servûn dehânı gûyiyâ
Gonca-i nev-rüstedür bitmiş miyân-ı hârda
- 5 — Ey Hayâlî ol mehûn dendânı vaşî şanasın
Bir dūr-ü yek-dānedür bu nazım-ı gevher-bârda

5

- 1 — Şoḥbet-i ehl-i selāmetden berî oldum yine
Bir melāmet şāhınuñ ḥāk-i deri oldum yine
- 2 — Ta'nesi taşına her bir nākesûn kıymet koyub
Ben bu bāzār-ı rızāda cevheri oldum yine
- 3 — Tîr-i pertābî gibi atdı beni bāzu-yu 'aşk
Ay-ü-gün menzillerinden ileri oldum yine
- 4 — Şaldı 'aksi baña eşkāl i rüsüm-u kâ'nāt
Gözün aç Āyine-i lakenderi oldum yine
- 5 — Ey Hayâlî gayrlar şaydından istinkāf edüb
Bişe-i fakr-ü-fenā şîr-i neri oldum yine

6

- 1 — Sūzum sirāyet etse Mecnûn-u nāmūrāda
Kuşler kebāb olaıdı başındağı yuvāda
- 2 — Naṭ' ı zemînde oldum ferzānesi cihānuñ
Ferzîn olur oyunda süre süre piyāde
- 3 — Neıdügini cihānuñ fehmi et ḥabāb-ı meyden
Yazmış bu nükteyi Cem Cām-ı cihān-nümāda

[4] Hüsni: Haddi A

5 Ü F Ün Üv A M C

[1] Şoḥbet-i ehl-i selāmetden: Meclis-i ehl-i tekellüfden Ü F Ün

Üv M C

[2] nākesûn: bîkesûn Ü F Üv M C | rızāda: fenāda Üv M

[3] gibi: deyu A ay-ülgün: mihr-ü-meh A

[4] 'aksi: 'aksin Ü Ün A M | gözün aç: aç gözün Üv göz açub Ün

[5] gayrlar: gayrılar F Üv A | fenā: gınā Ü A C

6 Ü F Ün Üv A M C

- 4 — Zühhâda künc-ü mescid mesken bâña harâbât
Takdır böyle kılmış nem var benüm orada
- 5 — Bir yayını çekübdür 'aşkuñ Hayâlî ey meh
Kim oldu aña nisbet kavş-i kuzah kepâde

7

- 1 — Kan ağladuñ görünce ben 'aşıkı belâda
Ey çeşm-i fihün-feşānum olsun demüñ ziyâde
- 2 — Çeşmüñ kimi yıkarsa çemege bende anı
Almış kemend eline gisûlaruñ kafâda
- 3 — Gam gecesinde tenhâ bîmâr olub yaturken
Yanuma guşsa geldi bilişde aşinâda
- 4 — Sen çeşmi şâhbâza şayd-ı harem olam der
Yıllardürür ki uçar dil murğu bu havâda
- 5 — Gönülümde fikr-i zülfü başda havâ-yi müjgân
Tül-ü emel gönülde tığ-i ecel kafada
- 6 — Teşbih sâde vermez zînet söze Hayâlî
Rengîn edâ gerekdür eş'âr-ı dil-güşâda

8

- 1 — Hande ile olalı leb-i cânân girih girih
Reşkinden oldu gonca i handân girih girih
- 2 — Kan yaşla döndü pençe-i mercâna kirpigüm
Ahum yeli ile lüce-i 'Ummân girih girih

[4] kılmış: yazmış C

7 Ü F Ün Üv A M C

[2] Çeşmüñ kimi yıkarsa : Çeşmüñ kime bakarsa A

[3] Gam gecesinde : Künc-ü belâda Üv C Fırkat şebinde A

[4] dil: cân C

[5] yalnız A nushasında

8 Ü F Ün Üv A M C

[1] Reşkinden : Eşkinden A

- 3 — Zencirlerle zeyn midür yahōd oldu mu
Zülfüñ ğamı ile hâtır-ı rindân girih girih
- 4 — Kuşlar yuvası şanma ğam-ı rûzigârdan
Oldu derûn u serv-i gülîstân girih girih
- 5 — Zülfüñ kılalı kelle-i 'uşşâk ile oyun
Şermende oldu kūy ile çevgân girih girih
- 6 — Bezm ehline şurâhî gece dökdü derdini
Akdı gözünden ayağına kan girih girih
- 7 — Bu şî'r-i pür-selâsete baksun Hayâlî Şâh
Görmek dilerse âb-ı firāvân girih girih

9

- 1 — Âsitānuñda yüzüm ferş eyledüm hâk üstüne
Bir kadem başsañ yeridür çeşm-i nemnâk üstüne
- 2 — Vādî-i hayretde bitmiş lālelerdür güyiyâ
Yağduğum her dāğ bu sinemdeki çâk üstüne
- 3 — Mâh-ı nevdür ser-calem pervâzıdur anuñ şafak
Bir livā-yi âh dikedüm bürc-ü eflâk üstüne
- 4 — Yel gibi kūyuñda yelmek isterem her dem veli
Korkram toz konduram ol dāmen-i pāk üstüne
- 5 — La'l-i meygūnu firākından Hayâlî olsa hâk
Dikesüz ol hâkisāruñ dostlar tāk üstüne

10

- 1 — Dāğlar kim zeyn olubdur cism-i şad-çâk üstüne
Berg-i güllerdür ki düşmüş güyiyâ hâk üstüne

[4] Kan yaşla döndü pençe-i mercāna kirpigüm : Kanlu yaşumla
pençe-i mercān kirpigüm Ün

[3] rindân : devrân Ü F Ün Üv C

[4] rûzigârdan : rûzigârda Ü E Üv

9 Ü F Ün Üv A M C

[2] dāğ bu : dāğlar Üv

[4] velî : şehā A

[5] olsa hâk : verse cān A

10 Ü F Ün Üv A M C

- 2 — Sinem üzre görünen yer yer elifler şanmañuz
Sāye-i kıddi o servün düşdü ben hāk üstüne
- 3 — Her biri bir keşt-i girdāb-ı baħr-i ğam geçer
Kaşlaruñ kim yer edübdür çeşm-i nemnāk üstüne
- 4 — Gelmese—idi şalħa-i ruhsārına hañt-ı ğubār
Konmaz idi gerd-i ğam mir'āt-ı idrāk üstüne
- 5 — Derd i fūrkat bu Hayāliyi ki bīmār eyledi
Bir kadem başsan yeridür çeşm-i ğamnāk üstüne

11

- 1 — Kavm ı Leylī seng-i bīdād atdı Mecnūn üstüne
Ebr-i bārān-ı vefā yağdırdı hāmūn üstüne
- 2 — Her taraıdan kaşuñā göz dikdi erbāb-ı naẓar
Şan ki aşhāb-ı şafā cem^c oldu Zūnnūn üstüne
- 3 — Kevkeb-i baħtumdur ahum āteşi kılmış siyāh
Hāl i mişgīn kim kōduñ ol hadd i ğülgūn üstüne
- 4 — Deyr-i ʿālem pūr-şadādur erġanūn-u āhdan
Ah eger ğam perde baġlarsa bu kānūn üstüne
- 5 — Ey Hayālī aldı dil mülkūn kılıcı—ile gözü
Rūm Şāhı geçdi şan taht-ı Ferīdūn üstüne

12

- 1 — Şem^c gibi şanmañuz tenhā zebānum sūħte
Āteş-i āhumla oldu hānumānum sūħte
- 2 — Dūd-u āhum micmer-i eflāke zencir eyledüm
Sinem içre olalı dāġ ı nihānum sūħte

[5] cism-i ğamnāk : cism-i derdnāk Ü F Üv M çeşm-i ğamnāk

Ün cān-ı ğamnāk A

11 Ü F Ün Üv A M C

[1] ebr : çarħ A

[2] aşhāb-ı : yārān-ı C | şafā ; vefā Ün

12 Ü F Ün Üv A M C

- 3 — Yanmağı her gece benden öğrenür ey mäh şem^c
Ma^crifet tahşil eder beklerse yanum sūhte
- 4 — Lāledür şanma görünen sūziş-i Ferhāddan
Oldu kūh u-deşt ey serv-i revānum sūhte
- 5 — Şanma kan rengin Hayālî oldu şevk-i yār ile
Nār ı dilden iki çeşm-i hūn-feşānum sūhte

13

- 1 — Gam yemededen öldük mey-i gül-reng içilse
Dervā-yi elem zevrak ı bāde-ile geçilse
- 2 — Tevhidūn edüb lāsını mıkraż-ı ta^calluk
Endāmumuza cāme-i tecrid hiçilse
- 3 — Bir aşk eri olsa gam ı Leylāya koşub baş
Mecnūn gibi meydān-ı mahabbetde seçilse
- 4 — Mānend-i şabā olsa dem i Pîr şafā-bahş
Ref^c etse gubār-ı dili hōrşid açılsa
- 5 — Gam şāmı Hayālî veridür encüm-ü eflāk
Ahumla hazān bergi gibi yere saçılsa

14

- 1 — Ede mi meyl ser-i zūlfü dil-i pür-hevese
Bāl açub uça mı şehbāz şikār ı mekese
- 2 — Sensüz ey gül bu cihān gülşeni çeşmümde benüm
Beñzer ol baħr kenārında olan hār-u- hase
- 3 — Sen lebi gonca edelden berü ben bülbülü zār
Tîr-i āhumla felek döndü müşebbek kafese
- 4 — Dili nālān başı gavgāda gam-ı Leyli ile
Beñzedürsem nola Mecnūnu bu yolda cerese
- 5 — Şöyle hāk oldu Hayālî ki bulunmaz gerdi
Çarh ğırbāl oluban hāk-i zemīni elese

[4] Lāledür : Lāleler Ün | Ferhāddan : Ferhādda Ü C

13 (Ü F Ün Üv A M C)

14 Ü F Ün Üv A M C

[2] olan: biten M | duran A

[3] berü ben bülbülü zār : boni bülbül gibi zār A

[4] gavgāda : sevdāda Ün gam-ı : dil-i C

15

- 1 — Bakmasa sen dilber-i 'ālî-cenābuñ 'aynına
Zerrece gelmezdi 'ālem āfitābuñ 'aynına
- 2 — Yüzüñe bakduğuña sāğarda ben kân yudarın
Bir nazar ermez gözün gelmez habābuñ 'aynına
- 3 — Yüregümde bir nice başlu pînarum var akar
İhtiyācum yok benüm yer yer tūrābuñ 'aynına
- 4 — Köprü bünyād eylemiş kaşı hayālî Leylīnūñ
Vādī-i hayretde Mecnūn-u harābuñ 'aynına
- 5 — Cüy-u eşkümden felek dolābı gerdān olalı
Ta'ne taşın atdı çeşmüm āsiyābuñ 'aynına
- 6 — Mestiyem şol bādenūñ kim cur'asından Cāminuñ
Dīñ gele Sīmurğa geldükde zübābuñ 'aynına
- 7 — Ey Hayālî 'āleme bir cür'a dökdi cām-ı 'aşk
Geldi ol meyden hezārān şeyh-ü-şābuñ 'aynına

16

- 1 — Oldu şikeste-hātır-u-nā-şād āyine
'Āks-i lebūñle kân yudalı dād āyine
- 2 — Bakmağa gāhî şüret-i hāl-i belā-keşe
Etmiş İlāh kalbūñi pülād āyine
- 3 — Kılssa şafā nazar saña āb-ı revān gıbi
Taşlarla döğünüb ede feryād āyine
- 4 — Tā ki göiüne ol büt-ü şīrīn-liķā deyu
Etmiş zebān-ı tışeyi Ferhād āyine
- 5 — Oldu Hayālî cilvegeh-i naķş-ı her cemāl
Böyle düzer düzünce bir üsād āyine

15 Ü F Ün Üv M C - A

16 Ü F Ün Üv A M C

[2] belā-keşe: gedālara A

[4] zebān-ı tışeyi: zebānı tışe-i Ü C

17

- 1 — Ey şanem şol hāl kim konmuş bu hadd-i meh-veşe
Kāfir-i hindūdūrūr kim seede eyler āteşe
- 2 — Cānını kurbān ederdı uğrasa ‘āşıqlaruñ
Hançerüñ gibi yalñ yüzlü güzel pehlū-keşe
- 3 — Şām-ı hasretde benümçün az giryān olmaduñ
Göreyin ey merdüm-ü çeşmüm ilāhī çok yaşa
- 4 — Baña eflāküñ dokuz peymānesin bir yerden iç
Dolu içmek isteseñ ben ‘āşık-ı deryā-keşe
- 5 — Devlet-i dünyāye meyl etmez Hayālī pāk-dil
Şāhbāz ı evc i istiğnā olan konmaz leşe

18

- 1 — Mihr-ü-meh iki ışıkdur tekve-i eflākde
Tekyenüñ kurbānlarıdur geşt edenler hākde
- 2 — Her zebāne āteş-i ğamdan zebān-ı hāl olub
Şerh eder sūz-u derūnum sīne i şad-çākde
- 3 — Şāhid-i maqşūd kılmaz pūr heves dillerde cā
Şāhlar mesken edinmez meclis-i nā-pākde
- 4 — Her fenā ehline bir ser-rişte-i maqşūd imiş
Mār-ı mağz-āşāmlar kim var imiş Dahhākde
- 5 — Ey Hayālī ‘aşk bir yalñ ışık maḥbūbudur
Böyle görmüş bir kişi āyine-i idrākde

17 Ü F Ün Üv A M C

[4] isteseñ : dileseñ A

18 Ü F Ün Üv A M C

[2] olub: ile M

[3] cā: cāy A | mesken: menzil A | meclis-i: mesken-i A

[5] bir yalñ ışık maḥbūbudur: yalñ yüzlü bir maḥbūbdur F |

yalñ yüzlü bir maḥbūb imiş A | Böyle: Şöyle Ün Üv

19

- 1 — Yāra dedüm buse ver bayramlık bayramda
Dedi kim bildün verilmez neyki bu ibrāmda
- 2 — Dil yüzüne meyl ederdi düşdü bend-i zülfüne
Ka'be'ye 'azm eyledi qaldı diyār ı Şāmda
- 3 — Nakd-i cānı aña ben teslim kılmazdum bugün
Görmeye—idüm doğruluk ol serv-i sim-endāmda
- 4 — Yār vaşın ey benüm dīvānum içre isteyen
Kāmeti şî'ri elifde vaş-ı zülfü lāmda
- 5 — Ey Hayālî baña derdi Husrev-i mülk-ü suhan
Şeyh Cāmî şî'r i renginüm işitse Cāmda

20

- 1 — Ger hevādār olmasa ruhsār-ı yāra mirveha
Yele vermezdi qarārın bir qarara mirveha
- 2 — Ehl-i demdür nefh-i Rūhullahdan urur demi
Yādigār olsa 'aceb mi rūzigāra mirveha
- 3 — Bir ayağ üzre durub eyler du'ālār ermege
Dest-būs-u Husrev-i Cem-ıktidāra mirveha
- 4 — Gördü çün ruhsār-ı yārı çekdi dilden āh ı serd
Bir nefes yār olmadı nāmūs-u-çāra mirveha
- 5 — Mihr-i hüsnü tábına yāruñ Hayālî yanmağa
Vardı yüzün eline alub nigāra mirveha

19 Ü F Ün Üv A M C

[1] Dedi kim bildün: Dedi bildün kim A | neyki (neki) ne—idi C

[2] ederdi : ederken A | bend-i : dām-ı A

[3] görmeye—idüm : görmese—idüm (mesmua)

[4] şî'ri : servi (yahut) sırrı Ün

[5] işitse : göre—idi A

20 Ü F Ün Üv A M C

[5] yüzün eline : yüzünü ele A M

21

- 1 — Edüb cefâyi pîşe meyl etme âh ü-zâra
Ey serv germe gögsün ikende rûzigâra
- 2 — Şerm edeli ruhuñdan her gül çemende kıldı
Dendân-ı jâle ile kendüyi päre päre
- 3 — ‘Âşık belâya kâyil bûlbûl fegâna mâ’il
Olmuş naşib hânde her kebk-ı kühsâra
- 4 — Müzeñde na‘îceñle kekeb degül görünen
Mâh-ı nev ile düşdü ayağuña sitâre
- 5 — Dergâh-ı Şehriyâra her gün gelür Hayâlî
Rûm ellerine ister destûr vara vara

22

- 1 — Ruhlaruñdan çekmez el bād ile eyler ‘arbede
Görmedüm zülfün gibi ‘âlemde bir sevdâ-zede
- 2 — Dâğ-ı dil yanar çerâğum derd-ü ğam köçeklerüm
Tekye-i miñnetde oldum yine bir ‘âşık dede
- 3 — Cür‘a-i cāmum içen meydāñ-ı haşre vara mest
Bir ayağ ile elüm alursa pîr-i maykede
- 4 — Nāmemi ilten kebüterden gele bûy-u kebāb
Âteş i dilden eger bir harf yazsam kâğade
- 5 — Varlığın yokluğa şatdı ise Hayâlî ğam degül
Tek heman sen şağ ol ey Şāh-ı cihānum dünyeda

21 Ü F Ün Üv A M C

[3] kâyil : kâbil Ün.C | mâ’il : kâyil Üv A

[4] düşdü : düşmüş A

[5] Dergâh-ı Şehriyâra her gün gelür Hayâlî : Yüzler sürer
Hayâlî her gün Cenâb-ı Şāha A | Rûm: Uc A

22 Ü F Ün Üv A M C

[2] ğam köçeklerüm : ğamdur yedüğüm M | miñnetde: hayretdeA

[5] şatdı ise: şatarsa Ün M C | Şāh-ı cihānum: rûh-u-révānum Ün

23

- 1 — Göñlünü hurrem tutanlar lezzet-i dünyā ile
Beñzer ol etfāle kim şādān olur helvā ile
- 2 — Bir şafā kesb eyledüm kūy-u harābāt içre kim
Zāhid ol zevk-i düşünde görmedi esmā ile
- 3 — Gün gibi tutsañ cihānı terk edüb tecrid ol
Mihir ol tecrid için hem-sāyedür İsā ile
- 4 — ‘Āşık-ı divāne oldur ‘aşk bāzārında kim
Bu dokuz mīnāyi sır bir seng-i istignā ile
- 5 — Ey Hayālī māder-i ‘aşkuñ bugün ferzendiye
Ümmehātından cihānuñ fāriğam ābā ile

24

- 1 — Da‘vī-i ‘aşk eylemek Mecnūna ben şeydā ile
Bir mekes da‘vā-yi pervāz etmedür ‘ankā ile
- 2 — Şām-ı hasretde yüzün görsem zebānum lāl olur
Gerçi kim divāneler eyler tekellüm ay ile
- 3 — Sīne bir kūh-u belādur kim anı zeyn etdi ğam
Tāze tāze dağlarla lāle-i hamrā ile
- 4 — Kimse Mecnūna reh-i ‘aşk içre hem-pā olmadı
Ben ayakdaş oldum ol peyk-i cibān-peymā ile
- 5 — Ey Hayālī Cām-ı Cem nüş et kim ‘ayyār-ı felek
Kıpdı Cemşidūñ külāhın efser-i Dārā ile

23 Ü F Ün Üv A M C

[1] etfāle : nādāna Üv C | olur : ola Ün

24 Ü F Ün Ū A M C

[4] hem-pā : hem-tā Ü M C | yoldaş A

25

- 1 — Gözlerüm yaşı revân olmuş akar şahrâlara
Güyyâ ırmağlar derdin döker deryâlara
- 2 — Ah elinden bir meh-i Leylî-^{ci}zrârûn ah kim
Şaldı ben Mecnûnunu hecrinde vâveylâlara
- 3 — Kendi gönîlümdür firâkında yerüm od eyleyen
Nâle-vü- feryâdum uğratdı beni gavğaâlra
- 4 — Kâmetüm râ kaçlarıñ fikri ile oldu dâl-ı derd
Söylesem derdâ ki uğratmaz beni o ralara
- 5 — Hem-cenâh etdi Hayâlî şâhbâz ı himmetin
Kâf-ı istîgnâda pervâz eyleyen ^{can}kâlara

26

- 1 — Bir ebed mülküne cânım hem civâr etmek nice
Devletinden kâ'inâtûñ cümle ^{can}âr etmek nice
- 2 — Müyelerle cismümi ^{can}aşk içre bir mü eyleyüb
Kâkül-ü dildârda varub karar etmek nice
- 3 — Bañr-i simâbideki murgân-ı zer peykerleri
Şâhbâz-ı himmetüm şalub şikâr etmek nice
- 4 — Âsumânûñ bu dokuz cām ı zümürrüd-fâmını
Bir aradan nûş edüb del^{ci}-i humâr etmek nice
- 5 — Çihresin ^{can}ıg-i hâzân etdi Hayâlîñ felek
Sen bahür-ı hüsne anı bergüzâr etmek nice

25 Ü F Ün Üv A M C

[1] olmuş : o'ub C

[2] hecrinde : hicrâna C

[5] Hem-cenâh etdi : eyledi hem-ser A

26 Ü F Ün Üv A M C

27

- 1 — Baş koşdu zülf hatt-ı ruḥ-u dilrübā ile
Kim gördü mūr hem-ser ola ejdehā ile
- 2 — Pehlūy-u natüvānum ile deşt-i ğamda cān
Bir mürdedür yatur şarılı büriyā ile
- 3 — Dār-ı cihānda yıldızı barışmaz ol mehūn
Bencileyin sitāresi yok mübtelā ile
- 4 — Olsa revāne zülfünü edüb bölük bölük
Şaf bağlar idi aña güzeller alay ile
- 5 — Şordum Hayālīyā mey-i lâflūn bahāsını
Ol çeşmi mest dedi şatılmaz bahā ile

28

- 1 — Meyl eyledük cihānuñ egerçi şalāsına
Nūşuna nīşi degmedi balı belāsına
- 2 — Kūyundan ol mehūn beni dūr eyledūñ deyu
Çarḥuñ yapışdı dūd-u feġānum yaķasına
- 3 — Ādem behişt-i dāneye şatdı o ḥāle ben
Beñzerse böyle beñzese oġul atasına
- 4 — Āb-ı revāna bak ki gōñülde kıomaz ğubār
Kūyuñda kıl nazar yaşumuñ mācerāsına
- 5 — Bādı semūmdur şuyu ḥūnābe-i ciger
Meyl etme ğam diyārınuñ āb-u-havāsına
- 6 — Göz merdümü Hayālī düşüb baḥr-ı eşküme
Girdāba düşdü çıķmadı hergiz kıarasına

27 Ü F Ün Üv A M C

[1] hem-ser : hem-dem Ün Üv C

[2] şarılı : şarılıb Ün Üv A C

28 Ü F Ün Üv A M C

[1] şalāsına : şafāsına Ü A M belāsına F Üv kıazāsına Ün

[2] feġānum : duḥānum Ün

[3] o ḥāle : ve ḥāle Ün | böyle : şöyle C | beñzese : beñzesün

Ün A | oġul : oġlan A

[5] Yalnız Ün nushasında olub 4 üncü beytin yerine yazılmıştır

[6] düşüb : girüb Ün | eşküme : çeşküme F | çıķmadı : ermedi Ün

29

- 1 — Lebûñ hayâli gelelden bu çeşm-i pür-hûna
Dönübdürür gözümüñ canı cām-ı gülğûna
- 2 — Turunc-u ğabğabuñ ile bih-i zenaḥdānuñ
Ġam ile çihremi döndürdü reng-i lîmona
- 3 — Hamîde kıaddüm ile çeng gibi zâr oldum
Kim uydu bencileyin aşk içinde kıanûna
- 4 — Duca yerine kelām et ḥadıṣ-i Leyliden
Yoluñ düşerse varırsen mezar-ı Mecnûna
- 5 — Hayâlî nazmına bed-gevher etmesün ta'ni
Şikest ergürimez ol bu dürr-ü meknûna

30

- 1 — Ol şanavber kıad için evden olub aväre
Süreyüm bād-ı şabā gibi yüzüm kühsāra
- 2 — Çekse bir ḥānede nakḳāş 'izārı nakşın
Ura pervāne başın şem' şanub dīvāra
- 3 — İhtiyāt eyler idüm nār ı melāmetden ah
Düşeli āteş-i hicrāna şındum nāra
- 4 — Dide kıan ağlar iken eylerem ağyāra niyāz
Şuya ğarḳ olsa kışı destini şunar māra
- 5 — Kıaldı bî-çāre Hayâlî añna bir çāre meded
Çāre senden yoğ ise neylesün ol biçāre

29 Ü Ün Üv A M C — F

[4] düşerse varırsen : düşüb varır isen M

30 Ü F Ün Üv A M C

[1] süreyüm.: süreyin Ün A

[4] Dide kıan : Cözlerüm A | eylerem : eylerin Ü A M C | ni-
yāz: nidā Üv C | Şuya ğarḳ olsa kışı : Ġarḳa i āb olan A

31

- 1 — ‘Ârıza lâle sürüb Leylî-sıfat gülgüne
Döndü her cüy-u çemen silsile-i Mecnûna
- 2 — Nağme-i nây-i hâzîn etdi gelû-yu bülbül
Muṭribâ çekme elem târ çeküb kânûna
- 3 — Gonca Leylî gibi dil-teng olalı beñzedi ah
Eşk-i Mecnûn gibi her jâle dūr-ü meknûna
- 4 — Gelae ger bî-direm-i eşk diyâr-ı ‘aşka
Bunca emvâl ile müflis diyeler kârûna
- 5 — Mürşid-i ‘aşk düşüb oldu Hayâlî ma‘rûf
Mısr-ı hüsnünde kaşuñ beñzeyeli Zünnûna

32

- 1 — Gön̄lüm ister yeñi başdan yine âvâre düşe
Yağalar çâk edüben dâmen-i kühsâra düşe
- 2 — Kul imiş bir boyu âzâde efendi sevdüm
Korkaram Yûsuf-u Mısrî gibi bâzâra düşe
- 3 — Gamzesinden beni bir kimse halâş eyleyimez
Ser-i zülfü meger ayağına yalvara düşe
- 4 — Döndü şol bülbüle tenden varıcağ küyuna dil
Kurtulub habs-i kafesden vara gülzâra düşe
- 5 — Ey Hayâlî kamu ahvâlûñi añ şâyed kim
Bu gazel bir gün ola Şâh-ı cihân-dâra düşe

31 Ü F Ün Üv A M C

[5] ‘aşk : ‘aşka M | ma‘rûf : mağrûr A

32 Ü F Ün Üv A M C

[1] Gön̄lüm : Gön̄ül Ün M

[2] korkaram : korkarın A

[3] eyleyimez : eyleyümez A

[4] vara : güle «yahut» gele C

33

- 1 — Baş koşdu sāye-veş bir iki yüzü qaraya
Hercâyî dendi gün gibi ol mäh-pāreye
- 2 — Dil pāre olmuş idi gamuñla bütün şınub
Ey kaşları kemān oğuñ atıldı pāreye
- 3 — Peykānuñ üzre oldu dil-ü-cān kılıç bıçak
Ayırdı tiğuñ ikisini girdi araya
- 4 — Mecnūn benümle oynasa şatranc-i ‘aşkı ger
Ey şah-ı hūsn koymaz idüm hergiz araya
- 5 — Şır göñlünü Hayālīnūñ ol meh göñüllenüb
Gūyā ki bir zücācı çalar seng-i hāreye

34

- 1 — Mā’il oldum bir lebi üstünde kaşı gelmişe
‘Āşık oldum bir güzel taze tıraşı gelmişe
- 2 — Har-ı müjgānum hayālūñ dāmenin tutdu dedüm
Dedi kim söz söyler ol bize ulaşı gelmişe
- 3 — ‘Āşık-u-ma‘şūk birdür iki görür müdde‘i
Nice bir ta‘lim edem dünyāya şaşı gelmişe
- 4 — İçdi çün Mañşūr Enelḥaqq bādesinden bir ayağ
Nūş-u cān dedüm ol ayağına başı gelmişe
- 5 — Yaşını kıldı Hayālī zülfüñe ‘ömrüm nişār
Raḥm kıl bu ‘ömr ser-ḥaddine yaşı gelmişe

33 Ü F Ün Üv A M C

[4] hergiz : anı A

34 Ü F Ün Üv A M C

[3] dünyāya : dünyāda Ü F Ün Üv M C

[5] Yaşını : Başını M | zülfüñe : pāyuña Ün

35

- 1 — Zeyn iken dâğ-ı gamuñla nazar etseñ tenüme
Cennetüñ hüllesi reşk eyleye pîrâhenüme
- 2 — Ben o dihkân-ı zemîn-i suhanem dânem içün
Kõndu murğân-ı üli-ecniḥalar ḥirmenüme
- 3 — Bildiler var idüğün bende şafâ-yi ḥatır
Geldi nûr isteyu ḥörşid ile meh revzenüme
- 4 — Her ne tıflı ki vücûda getüre mâder-i ‘aşk
Baña ferzend edüb ol demde şalar dâmenüme
- 5 — Ey Hayâli gül-ü renginlerine reşk edüb
Ḥâr-u ḥaşler nola ta’n eyler ise gülşenüme

36

- 1 — Yapdığında yazmış İbrâhîm-i Âzer Ka‘beye
Yap gônül varmak dilerseñ ey birâder Ka‘beye
- 2 — Ol güzel kaşın tırâş etse yüzünde vechi var
Kible-i ‘uşşâkdur mihrâb neyler Ka‘beye
- 3 — Yüzde ḥâlî üzre olduğuna zülfü piç-ü-tâb
Şanuram kim yüz sürer biñ başlu ejder Ka‘beye
- 4 — Mâtem edüb kara geydi Ka‘be Zemzem acıdı
Çünkü ‘arz-ı iftirāk etdi Peyamber Ka‘beye
- 5 — Şu‘le i âh ile ‘azm etdi Hayâli küyuña
Nitekim sancak çeker vardukda begler Ka‘beye

35 Ü F Ün Üv A M C

[2] üli ecniḥalar : üli-l-ecniḥalar F

[3] isteyu : isteyi F

[4] getüre : getürür M

[5] edüb : edüben A M

36 Ü F Ün ÜA A M C

[2] yüzünde : yüzünden A C

[5] çeker : çözer A

37

- 1 — Varduğumca kūyuña bu dide-i nemnāk ile
Eşk-i hūnīnūm olub divāne oynar hāk ile
- 2 — Ay ile gün gece gündüz eşigüñe yüz sürer
Kūyuñu nola berāber der isem eflāk ile
- 3 — Hecr oku bağrumı deldükce ğamuñdur yedüğüm
Kim tabībā mār zaḥmı del^c olur tiryāk ile
- 4 — Olma bīgāne gönül zūlfü şalibinden şakın
Āşinalık ister iseñ ol büt-ü çālāk ile
- 5 — Meclis-i meyden Hayāliyi yığarsın zāh'dā
Cennete girmek dilersin sen de bu idrāk ile

38

- 1 — Yaşum getürdi yanuma ol māh-pāreyi
Devr-i kâmerde öger iseñ ög sitāreyi
- 2 — Kan ağlaya baña şühedā haylı ger göre
Sinemde hañçerüñden eren tāze yareyi
- 3 — Baḥr-ı fenā ğarıkine tabūtu añmañuz
Deryānuñ āşināsı nider taḥta-pāreyi
- 4 — Acır beni bulunmadı gerçi ki Bisütün
Ferhāl mātemine geyer kara hāreyi
- 5 — Cismi koyub Hayālī kim olursa rūḥa yar
Mevtinden öñ hayātına ol buldu çāreyi

38 Ü F Ün Ün A M C

[2] berāber der isem : berāberdür desem A

[3] Hecr oku : Her okuñ A

[5] sen de : ya^cnī A

38 Ü F Ün Üv M C — A

[4] Acır beni bulunmadı : Acır bulunmadı baña Ün

39

- 1 — Çün şitâ faşında tuğyân eyler âb-ı Edrine
Ey gönül seylâb-ı meyle ol harâb-ı Edrine
- 2 — Kârbân-ı 'işrete lâyiğ mıdur Yûsuf-mişâl
Çâh-ı humda muntazır olmak şarâb-ı Edrine
- 3 — İşidüb vaşfın Stanbuluñ cemende goncası
Ağzı şuyun ağıdur budur gülâb-ı Edrine
- 4 — Rûzigâr ile Stanbula ğubârüm erse ger
Eyler idüm cismümi yârân türâb-ı Edrine
- 5 — Her menâr oldu Stanbuluñ teninde bir elif
Raħm kılmaz mı Şeh-i gerdün cenâb-ı Edrine
- 6 — Devr elinden çekdüğüm cevri temâşâ kıl deyu
Çağırur şavt-ı hazîn ile dolâb-ı Edrine
- 7 — Biz Hayâli yâr ile 'azm-ı Stanbül eyledük
Ba'd-ez-în olsun selâmet şeyh ü-şâb-ı Edrine

40

- 1 — Pervâneler melâmet oduna girişmeye
Erbâb-ı 'aşk girmez ise aña pişmeye
- 2 — 'Aşık denilmez aña ki efgânı her gece
Eflâk perde-dârı ile râz açışmaya
- 3 — Ol hâcîya harâm ola iħrâm-ı 'aşk kim
Evvel kademde Ka'be-i vaşla erişmeye
- 4 — Deryâ-yi kudret içre gönüldür o mâhî kim
Bahır-i Muħîti nûş ede kûrşağı şişmeye
- 5 — Etfâl-i lâ yezâl ile piştân-ı hikmeti
Şâhum geçer mi dem ki Hayâli emişmeye

39 Ü F Ün Üv A C — M

[2] olmak : durmak Üv C

40 Ü F Ün Üv A M C

41

ez eş'ar-ı Gül-ü Şad-Berk

- 1 — Gülşende dönüb 'aşık-ı bî-bâke benefşe
Dildāra bakub secde eder hâke benefşe
- 2 — Miftāh ile bāb-ı çemenüñ kuflünü açub
Bezm etdi şaçar cür'asın eflāke benefşe
- 3 — Terk et gülü 'aşık baña yār ol deyu her dem
Urur çeñeyi bülbul-ü ğamnāke benefşe
- 4 — Dedüm ki gedāya yaraşur sîh-aer olmağ
Baş egdi sücüd etdi bu idrāke benefşe
- 5 — Billāhi Hayālî gibi Şāhum nice beñzer
Yelken toruda bir yakası çāke benefşe

42

- 1 — 'Attār - sıfat geldi yine bāğa benefşe
'Anber şaçuñuñ büyü almağa benefşe
- 2 — Şekker lebüne konmağa ey dōst mekes-vār
Bāl açdı yine bāğda uçmağa benefşe
- 3 — Gördü çemen-i dehrde bir büy-u vefā yok
Girdi olub abdāl iki yaprağa benefşe
- 4 — Gömgök delü kılmasa anı hañt-ı ğubārūñ
Mecnūn oluban düşmez idi dağa benefşe
- 5 — Olmasa Hayālî gibi gülşende dilāver
Başına komazdı siyeh otağa benefşe

41 Ü F Ün Üv A M C

[4] sücüd etdi : kulak çekdi Ün

42 Ü F Ün Üv A C — M

[2] Şekker lebüne konmağa ey dōst mekes-vār : Kand-i lebüne
ermege gülzār-ı ruñunda Üv | Şekker lebünün büyü ey dōst
mekes-vār A

[3] bir : hîç Ün

[5] Başına : Başında Üv

43

- 1 — Açılmaz idi seyre gelüb bāğa benefşe
Ger lāle ile başlamasa lāğa benefşe
- 2 — Kānd-i lebūñe ermege gülzār-ı ruḥuñda
Bāl açdı mekesler gibi uçmağa benefşe
- 3 — Gūşunu şabā burmak ile kapkara etdi
Ta'ñ edeli sīnemde siyeh dāğa benefşe
- 4 — Şokdu beline dāmenini nergis-i meştūñ
Tāc-ı zerini bāğda kapmağa benefşe
- 5 — Dilberler ile şahñ-ı gülistānda Ḥayālī
Şoḥbet demidür geldi çün ayağa benefşe

44

- 1 — Sāgar tarīk-ı 'işreti ta'lim edüb güle
Şavt-ı şurāḥī nağmeler öğretti bülbüle
- 2 — Devr içre bir şurāḥī gibi pūr kerem kanı
Bezī ede ehl-i 'işrete varın güle güle
- 3 — Şanma yolunda gizlenür ikide bir güneş
Sevdā-yi zülf-ü yār ile girdi kara çula
- 4 — Yüzünde zülfünü görüb ah eylesem nola
Ḥošdur ṭulu' u mihilde āheng sünbüle
- 5 — Cān nağdini Ḥayāliden almağa şāh-ı ḥüsn
Verdi diyār-ı ḥüsnde bir bī-amān kıla

43 Ü F Ün Üv C — A M

[2] Kand-i : Sükker Ü

44 Ü F Ün Üv A C — M

[2] devr : bezm Ün

[3] gizlenür ikide bir : ikide bir gizlenür A | zülf-ü : ḥüsn-ü
Ü F Üv C

[4] Yüzünde zülfünü görüb : Gördükde yüzde zülfünü A |

Ḥošdur ṭulu' u mihilde: Ḥorşid doğsa mihir eder Ü F Ün Üv C

[5] ḥüsn : aşk A

ez eş'ār-ı Gül-ü Şad-Berk

- 1 — Rûy-u yâr ile nazâr eden bu zülf-ü serkeşe
Beñzedür bir dūd-u mişgîn zâhir etmiş âteşe
- 2 — Ey gözüm erdün hayâl-i dilber ile devlete
Ol sa'âdetle müşerref devlet ile çok yaşa
- 3 — Şanma berg-i lâledür kıldı perîşân rûzigâr
Câm-ı 'ayşın çünkü Ferhâduñ felek çaldı taş'a
- 4 — Bir kâlender - hânedür 'âlem deyu imâ eder
Gel nazâr kıl mâh-ı nevde şol tırâş olmuş kaşa
- 5 — Ey Hayâlî herkesün şânın bilen rûz u ezel
Bülbülü gülzâra ta'yin eylemiş zâgı leşe

- 1 — Dağlarca edeyin minneti Ferhâda yine
Vereyin tafl-ı dili şar'ate üstâda yine
- 2 — Vahşet - âbâd-ı gâma añdurayın Mecnûnu
Getürüb ah ile vâdileri feryâda yine
- 3 — Rehne geldi der-i meyhâneye alınmadı hayf
Bir kadeh bâdeye yüz hırka vü saccâde yine
- 4 — Girdi bâda be nâdûr hâl dedüm döndü dedi
Beni hâk etmiş iken verdi felek tâde yine
- 5 — Harem-i vahdete ergürdü Hayâlî yolunu
Zâhid-i şehri dâhî lâ ile illâda yine

45 Ü F Ün Üv A C — M

[1] yâr ile : yâr ileñ Ün

[2] erdün : varduñ Ün

[4] olmuş : olan Ün

[5] bilen : bilüb Ü F Ün Üv C

46 Ü F Ün Üv A C — M

[4] etmiş iken : olmuş iken A

47

- 1 — Her naẓar eden şadağında o māhuñ yayına
Dedi kim beñzer kaşı mānend kurbān ayına
- 2 — Şām ı hasretde şirār ı dūd-u āhum baş çeküb
Katdı encüm haylınuñ alayını alayına
- 3 — Öldügümde āb-u-ḥāküm kısmet etdükde kazā
Umaram yaşum düşe ol serv-ḳaddūñ pāyına
- 4 — Kendü aşkı şüretin Mecnūn temāşā kıлмаğa
Şüret edüb tal'at-i Leylāyı kıldı āyine
- 5 — Ey Hayālī baḳmadı yāhū deyenler āleme
Saltanat āyininüñ bir kuru hü-y-u-hāyına

43

- 1 — Nice bir mest gece gün doğa mahmūr eyle
Nice yıḳduñsa beni dil yine ma'mūr eyle
- 2 — Baḳma hōrşid eline zerre gibi ey şeydā
Kendü nūruñla beden zulmetini nūr eyle
- 3 — Başuñā üşmege pervāne - şıfat tālibler
Yan yakıl şem' gibi her nefesüñ nūr eyle
- 4 — Kemer-i himmeti bağlan belüñe yüz yere ur
Dāne-i ḥırmən-i tevḥide özüñ mūr eyle
- 5 — Gece gündüz bunu der ḥatt-ı 'izāruñ yüzüñe
Zulmeti nūra degiş 'anberi kāfūr eyle

47 Ü F Ün Üv A M C

[2] dūd-u : ebr-i Ün Üv M | nār-ı Ü

[3] öldügümde : rüz-u mahşer Ün | āb-ü-ḥāküm : ḥak-ü-ābum
Üv C | umaram : umarın A

[4] tal'at-i : ḥılkat-i A

[5] āyininüñ : eyvānınuñ Üv

48 Ü F Ün Üv A M C

[1] yıḳduñsa beni dil yıḳduñ beni ey dil Ü A M

[2] yalnız A nushasında

[4] bağlan belüñe : belüñe kuşan Ün

- 6 — Nakd-i cān nezrini kurbānuña uydur yola gir
Kerbelā-yi ğama gel sen daħi ʿaşūr eyle
- 7 — Cām kıl bāde-i tevħide Hayālī serüñi
Yā belā bezmine bir kāse-i tanbūr eyle

49

- 1 — Āyine her gün koyar dildārī tenhā koynuna
Nāz ile Yūsuf girür gūyā Züleyhā koynuna
- 2 — Çıkmadı yāruñ lebi fikri dil-i aġyardan
Aldı ol lāʿli dirīġā seng-i hārā koynuna
- 3 — Rāh-ı gülzār-ı vefāda cismīni eden ğubār
Rūzigār ile girür bir verd-i raʿnā koynuna
- 4 — Dāmenine seng alub kühsār ceng etmek diler
Koyduġu içün maġdemüñ naġsını şahrā koynuna
- 5 — Nice göz yaşı Hayālī ʿaşk içinde ol lu maħv
Girdiler ırmaġlar gūyā ki deryā koynuna

50

ez eşʿar-ı Gül-ü Şad-Berk

- 1 — Yoluñ uğraraa bir gün ey şabā cānāna ʿaşk eyle
Ki yaʿnī bendesinden ol şeh-i hūbāna ʿaşk eyle
- 2 — Melāmet kūyunuñ şūrīde-dil bir hāk-sārından
Saʿadet tahtına revnaġ veren sulṭāna ʿaşk eyle
- 3 — Cefā-yi rūzigāra şābir olsun görmege lūtfu
Kerem lūtf eyle var ol Yūsuf-u Kenʿāna ʿaşk eyle

[6] nezrini : sevrini M

[7] bāde-i: haşşa i F halka-i Ün hāne-i Üv | serüñi: serini: Ü F A M C
49 Ü F Ün Üv A M C

[2] yāruñ : yā Rab M

[5] ʿaşk içinde oldu maħv : oldu ʿaşk içinde maħv Üv

50 Ü Üv A C — F Ün M

[2] kūyunuñ şūrīde-dil bir hāk-sārından : mülkünün şūrīdesi bir hāk-i
rahından Üv C

[3] lūtf eyle var : eyle varub Üv

- 4 — Ol iki ğonca-i nev-rüste-i gülzār-ı ‘Osmāna
Ol iki mihr-ü-māh-ı ‘ālem-i ‘irfāna ‘aşk eyle
- 5 — Yürü dergāh-ı gerdün-ķadre var topraĝına yüz sūr
Bulursañ ruḥsatı Aĝa-yi ‘ālīṣāna ‘aşk eyle
- 6 — Okusun şavtı Nevruz-u ‘acem naḳş-ı Şafāhānda
Keremden Aḥmede billāhi dervīṣāne ‘aşk eyle
- 7 — Maḳām-ı kurb-ü ‘izzetde buluṣsañ İbn-i Kaysūna
Muṣavver rūḥdur ol ḥikmet-i Yūnāna ‘aşk eyle
- 8 — Güzin-i ‘ilm-i tıb olan ‘ilācı eylesün Şāha
Yürü bizden şu bir merdūd olan şeyṭāna ‘aşk eyle
- 9 — Kelāmum Āb-ı Hayvānın demādem nūṣ-u cān etsün
Dil-ü-cāndan Kāra Bali diyen ḥayvāna ‘aşk eyle
- 10 — Koyun uğrusu ķurda dürlü dürlü tilkilen bizden
Yürü ol şir şavlet sīnesi kaplana ‘aşk eyle
- 11 — Eṣiĝi itlerine var Ḥayāliden niyāz ergür
O dergāha bizümle yüz süren yārāna ‘aşk eyle

51

- 1 — Yürü var meykede bünyād kılub deyr eyle
Kendü māluñ ķoma düşmanlaruña ḥayr eyle
- 2 — Gündüzün uyḥuya var zulmü edinme pīṣe
Geceler bezm-i mey-i nābı bilā ĝayr eyle
- 3 — Ḥāk-i Dārā ile bir tıfl edüb bāzı dedi
Devlet-i fāniye maĝıūr olanı seyr eyle
- 4 — Yār ile ḥalvet-i ḥāṣ eylemege keṣretde
Her nefesde yürü nehy-i şıfat-ı ĝayr eyle

[4] ‘Osmāna : ‘Osmānī Üv

[5] ruḥsatı : fursatı Üv C

[6] naḳş-ı : naḳşın Ü C | naḳşı A

[7] ‘izzetde : ḥāzretde Üv C

[8] olan : olub Üv

[11] niyāz : selām Üv C

- 5 — Düşme bu dām-ı havādişde Hayālî bende
Kendüñi bāl-i tecerrüdle uçar tayr eyle

52

- 1 — Nakş-ı hüsnüñle dili ey büt-ü Çîn deyr eyle
Erganün oldu eliflerle tenüm seyr eyle
- 2 — Diler iseñ kapuña yüz süreler kıble mişāl
Ka'be-veş bendeler āzād kılub hayr eyle
- 3 — Dile seyr-i melekūt etdürigör Ca'fer-vār
Himmetün bālini tayyār kılub tayr eyle
- 4 — Nūş kıl hūn-u dili duymasun ammā cānuñ
Kılma ifşā bu şafā bezmini bī-gayr eyle
- 5 — Kim dedi yāra ki āyine edüb her güzeli
Kendi hüsnüñ yine her āyinede seyr eyle

53

- 1 — Mecnūn gözü—ide Leylî hayāline cilvegāh
Şahrā-nişin olanuñ olur hānesi siyāh
- 2 — Ahı 'alemlerini çeküb beglik eylemiş
İklīm i 'aşka olmuş imiş başka pādīşāh
- 3 — Meyl etmez 'idi 'āşık-ı şūrīde-dil aña
Olmasa rūy u yārda ger cezbe-i İlāh
- 4 — Pervāne göz göre oda atmazdı kendüyi
Başında şem'ün olmasa nārenci şeb-külāh
- 5 — Şol dürr ü pāki buldu Hayālî ki—olubdürür
İki habāb kudreti bahrinde mihr-ü.māh

51 Ü A — F Ün Üv M C

52 Ü F Ün Üv A M C

53 Ü A — F Ün Üv M C

[1] gözü—idi: göründü Ü

[4] şem'ün: nāruñ Ü

[5] ki—olubdürür: ki oldürür Ü

54

- 1 — Mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye
Düşmüş lebūñ sevdāsına humhāneden humhāneye
- 2 — Mecnūn gibi oldum bugün ʿaşk içre şāhib-silsile
Zencir-i ğam mīrās imiş divāneden divāneye
- 3 — Nūr-u cemālinden eger ol şem^c bir pertev şala
Yüz şuʿle-i āteş düşe pervāneden pervāneye
- 4 — Gāh erġanūn evtārına rūhbānı eyler perde-sāz
Geh naʿra-i yāhū şalar kāşāneden kāşāneye
- 5 — Pīr-i ħarābātuñ sözü çıktı Hayālī gerçege
Vāʿiz gibi şalmaz beni efsāneden efsāneye

55

- 1 — Gūşe-i fakr dilā kişver-i Cemdūr bilene
Tende dāğ-u-elifi tabl-u-^calemdūr bilene
- 2 — Her gedā oldu ġinā kişverinūñ sulţanı
ʿĀlemūñ varlığı ħayl-ü-ħaşemdūr bilene
- 3 — Nāle-i perr-i mekes nevbet-i şāhī mi degül
Begligin fakr kiliminde ne ġamdur bilene
- 4 — Gülşenūñ ġoncası peykān-ı dem-ālūde imiş
Sūseni bu çemenūñ tīg-i sitemdūr bilene
- 5 — İltilfātuña taħammül ne belādur ey dil
Yārdan cev-r-ü-cefā lūtf-u- keremdūr bilene

54 Ü F Ün Üv A M C

[1] humhāneden humhāneye: meyhāneden meyhāneye A

[2] ġam: ʿaşk A

[3] bir pertev: pertevler Üv | şuʿle-i: ħirmen-i M

[4] rūhbānı: rūhbānlar Üv

[5] gerçege: gerçi kim Üv C | Vāʿiz: Zāhid A

55 Ü F Ün A — Üv M C

[2] ġinā: fenā Ün

- 6 — Kerbelādan mı kalur küşteleri ile eşigün
Ol dem ey şüh-u cefā-pîşe bu demdür bilene
- 7 — Atmasun kimse Hayālî kuluña tîr-i cefā
Ol benüm Pādişehüm şayd-ı haremdür bilene

56

- 1 — Kıldum sefer diyār-ı ğam-u-derd-ü- miñnete
Başdum kadem bu deñlü elemle vilāyete
- 2 — Göz yaşı gibi bir nice dem acılık çeküb
Geldüm hezār hün-u ciger birle şürete
- 3 — Müstaḥkem etdi ‘aşquñı her na‘li sînemün
Kullāb oldu her biri gūyā maḥabbete
- 4 — Ter oldu gözlerüm göricek āb-ı ‘ārızuñ
Ġarḳ oldu ikisi bile deryā-yi rahmete
- 5 — Tab‘-ı Hayālî eylevicek dürr-ü nazm fāş
Daldı şadefler ol ğam ile baḥr-i fikrete

57

- 1 — Derd-ü-ğamdur yedüğüm ni‘met-i dünyā yerine
Hün-u dil nūş ederin bāde-i ḥamrā yerine
- 2 — Reşk edüb yaşuma kūyuñda nigārā nice bir
Cūylar taşlar ile dögüne deryā yerine
- 3 — Lezzet-i zaḥm-ı muġaylān-ı ğamuñ ola ḥarām
Bilmez isem eşigün Ka‘be-i ‘Ulyā yerine
- 4 — Olımaz şāh-ı ḥarābāt gedā tıtmazsa
Bir şınık cāmını tēc-ı ser-i Dārā yerine

[6] Yalnız A nushasında

56 Ü A — F Ün Üv M C

[5] nazm: nazmı A

57 Ü F Ün Üv A M C

[1] Derd-ü- : Ḥān ı M

- 5 — Leyliye hüsni zekâtını veren dilberler
Bağlamazlar beni Mecnûn gibi şeydâ yerine
- 6 — Gördüler zâğ-ı rakîbe o hüma oldu şikâr
Ehl-i diller dediler düşmedi hayfâ yerine
- 7 — Ermesün menzil-i makşûda Hayâlî ey mâh
Kebkebûn nakşını görmezse Süreyyâ yerine

58

- 1 — Bilürün derdini şafâ yerine
Çekerin cevriñi vefâ yerine
- 2 — ‘Âşık oldur ki sevdügi güzelûñ
Bile düşnâminı du‘â yerine
- 3 — Hâne i gönlüme hayâlî girüb
Verdi gam nakdini kirâ yerine
- 4 — ‘Aşka kûl ol ki şâhlar geçmez
Dost küyunda bir gedâ yerine
- 5 — Acımadı Hayâlî öldüğüne
Lebüñi öpse kan-bahâ yerine

59

- 1 — Çekdüğüm yer yer elif bu cism-i pür-hûn üstüne
Tarlardur güñyîyâ zeyn oldu kânûn üstüne
- 2 — Yazmadı nakşkâş ben şüretde bir dîvâne nakş
Gerçi kuşlar kondurur yazmakda Mecnûn üstüne
- 3 — Âferîniş yaşuma garķ oldu ehl-i âsumân
Mâh-ı nevden köprü bünyâd etdi gerdün üstüne
- 4 — Sîm gibi pûte-i tecrîd içinde hâlîş ol
Titreme tîz-âb-veş bir iki altun üstüne

[7] görmezse : bilmezse A

58 Ü A — F Ün Üv M C

59 Ü Ün A — F Üv M C

[1] yer yer : her bir Ün | zeyn : resm A

[2] yazmadı : yazamaz Ün A

- 5 — Ey Hayālî gökdeki mâh-ı şafağdan fâriğuz
‘Aks-i rüy-u yâr düşsün cām-ı gülgün üstüne

60

- 1 — Görmedi hün-u dilüm yâr eşigi taşında
Ne bilür derdümü Ferhād kıya başında
2 — Çatsa iki kaşını al olur ‘arız-ı yâr
Kan tutar şu yüzünü mâhiler uğraşında
3 — Dâne edindi üli-ecniḥalar bezmümüzün
Her ḥabābın göricek sāğar-ı ‘ayyâşında
4 — Hakkuñ âşâr-ı ‘ināyetleridür ey dervîş
Feyz kim zâhir olur Edhem-ü-Bektâşından
5 — Ger müyesser ola eş‘âr-ı Hayālî okumak
Kılma takşîr aña tahsîn ile şâpâşında

61

- 1 — Dedüm dildāra bezm-i vuşlata var ‘ahd ü-peymāna
Dedi kim kâse-i serden gerek ol bezme peymāne
2 — Gönül her derdüne bir taze dāğın âşikâr eyler
Görür mü çok kerîm-üş-şân olan bir nânı mihmāna
3 — Perîşân-ḥatır etme âfitâb ı ‘âlem-ārâyı
De el çeksün ‘izāruñdan bu zülf-ü ‘anber-efşāna
4 — Gönül vaşfın işit benden ben ol nūr-u ḥakîrem kim
Süleymān bâriğāhından ḥaber verdüm Süleymāna
5 — Hayālî ruh-u Sa‘dî yaraşurdu ‘andelîb olsa
Diyār-ı Rūmda nazmum gibi rengin gülistāna

60 Ü F Ün Üv M C — A

[2] iki ; kara Ün C

[3] üli-ecniḥalar : üli-l-ecniḥalar F

61 Ü A — F Ün Üv M C

62

- 1 — ‘Aceb mi verse serin çarhı dūd-u āhumuza
Hilāl secde eder gūşe-i külāhumuza
- 2 — Hezār genc-i Feridūn-u- tāt-ı İskender
Gedāya bezl ederüz gelse şāh-rāhumuza
- 3 — Biz ol zemīn-i diyār-ı maḥabbetüz ki bizüm
Nemā veren gözümüz yaşıdur giyāhumuza
- 4 — Şu deñlü karalanubdur okunmaya bir ḥarf
Nazar ederse melek nāme-i siyāhumuza
- 5 — Biz ol yegāne-i dehr-ü- ferid-i devrānuz
Ki lāyık olmadı ḥorşid bir nigāhumuza
- 6 — Büleddür bu ğazel çünkü naẓm-ı Pervīnden
Ḥayālī pāyesidür erse dest-i Şāhumuza

63

- 1 — Peykānuñ eyā kaşı kemānum dil içinde
Şan nāle-vü- efgāna zebāndur zil içinde
- 2 — ‘Āşıqları ḥattuñ gelicek sürme kapuñdan
‘Azl etme begüm bendeleri ḥaşıl içinde
- 3 — Pervāne olub şem‘i ruḥuñ can dolanurdu
Gördükde melek Ādemi āb-ü-gil içinde
- 4 — Deryā-yi maḥabbetde yürür māhī iken dil
Eşkāl daḥi ‘unşur idi sāhil içinde
- 5 — Mihmān-ı zenaḥdānuñ idi cān-ı Ḥayālī
Hārūt ile çāhı yoğ iken Bābil içinde

62 Ü F Ün Üv A M C

[1] serin : yerin A

[5] bir nigāhumuza : bezmigāhumuza Üv Ün

63 Ü A — F Ün Üv M C

64

- 1 — Ğamze ile kaşuñ başlamadan tîr-ü-kemāna
Merdümler idi iki gözüm aña nişâne
- 2 — Mecnûn-u belâ-dideyi görmek heves etseñ
Ey Leylî - hırāmum beni gör gitme yabana
- 3 — Halûñ ğamı hûn-u dil ara didelerümde
Yākuta heves hindî gibi kim gele kâna
- 4 — Dil çihre-i zerdüm görelî nâleyi kesdi
Bir bülbüle beñzer ki ere faş-ı hazāna
- 5 — İdrāk edemez meydeki keyfiyyeti şōfî
Bîġāne kaçan mahrem olur rāz-ı nihāna
- 6 — Cismin elif-ü-na^l ile zeyn etdi Hayālî
Rāġıb görelî dilberini tîr-ü-kemāna

65

- 1 — Leţāfet bāġına serv ol giriftār-ı hazān olma
Girüb kanına ‘uşşākuñ nihāl-i ergāvān olma
- 2 — Hicābı ref^c edüb canān ile ben cāna cān oldum
Yürü yanumda ey sāye baña bār-ı girān olma
- 3 — İki devlet müheyyā kılsalar şānuñ görüb ey dil
Gedā-yi kūy-u cānān ol şeh-i ‘ālî-mekān olma
- 4 — Vücüdün üzre her perr-i mekes bir sāyebān olsun
Kanā^cat mülküne şāh ol gedā-ṭab^c-ı cihān olma
- 5 — Yürü bir naqş-ı bî-rengüñ temāşāsında hayrān ol
Hayālî ‘aşık-ı reng-i ruh-u her dilsitān olma

64 Ü A — F Ün Üv M C

[6] A nushasında son beyit öyledir ;
Açdı ise Hayālî dehenünden suhan öldür
Beadür anı öldürmege bir zerre bahāue

65 Ü F Ün Üv A C — M

[1] Leţāfet : Sa‘ādet A

66

- 1 — Ağyār nazar edemez ol ince miyāna
Bigāne kaçan mahrem olur rāz-ı nihāna
- 2 — Ka'be dil-i pākūndür-ü- muhrem aña tecrīd
Gel geç sefer-i bādiyeden gitme yabāna
- 3 — Seylāb-ı sirīşk üstüne bir yar yıkardı
Yār istese kühsārda Ferhād-ı yegāne
- 4 — Ol gülşen-i dehre yürü cūy eyle yaşuñ kim
Bir berg-i hāzānı dege yüz genc-ü-ḥızāne
- 5 — Açdı ise Hayālī dehenūñden suhan öldür
Beadür anı öldürmege bir zerre bahāne

67 .

- 1 — Sipihṛ reşk edeli 'aış-ı ber-devāmumuza
Ḥased gözü ile baķar āfitāb cāmumuza
- 2 — Bir ulu kapudan etdük cihānı hiçe qabūl
'Aceb muḥāsebeler verdük iltizāmumuza
- 3 — Şikār-bāz-ı cihānuz ki yok ḥalāşa mecāl
Düşerse Baḥr-i Muḥiṭūñ nehengi dāmumuza
- 4 — Ol āfitāb-ı sipihṛ-i sa'ādetüz ki bizüm
Gelür her ay hilāl-i felek selāmumuza
- 5 — Yıķar yaķar iki dünyāyi bir sipāhuz biz
Hayālī qaşd edemez kimse inhizāmumuza

66 Ü — F Ün Üv A M C

67 Ü F Ün Üv A M C

[2] kapudan : kapuda C

[5] inhizāmumuza ; inhidāmumuza A

68

- 1 — Eyleme cân verdüğüm ‘ayb ol büt-ü tannāzuma
Bağmaduñsa ey refik alnumda olan yazuma
- 2 — Derd-i yârı şakla ey dil şöyle kim cân bilmesün
Tā ki rāzum açmaya nazmum gib gammāzuma
- 3 — Bāde-i ‘aşkı içüb derd ile ah etmekdeyem
Bezm-i ğamda zāhidā ta‘n etme sūz-u-sāzuma
- 4 — Bir hadeng-i cân ile iki cihānı kıldı şayd
Āferīnler bāzu-yu şūh-u şikār-endāzuma
- 5 — Ben Hayālī āşiyān-ı tende bir şehbāz iken
Ermedi ervāh-ı qudsīler benüm pervāzuma

69

- 1 — ‘Ārızuñ vaşf eyler iken gülşen içre gül güle
Şöyle keşret oldu kim söylerdi bülbül bülbüle
- 2 — Kākülünden bağda bilmen ne rāz açdı şabā
Yaşlanub kaldı kırılmış gibi sünbül sünbüle
- 3 — Şanuram genc üzre dolaşmış yaturlar mārlar
Gerdeninde her kaçan şarmaşsa kākül kāküle
- 4 — Bezm-i mey bir gülisitāndur anda sākī bağ-bān
Cām-ı mey güldür şurāhı serv bülbül bülbüle
- 5 — Şöyle nazm etdi Hayālī vaşf-ı rüy-u yârı kim
Diñlese anı feğānlar ede bülbül gül güle

68 Ü A — F Ün Üv M C

[2] nazmuma : nabzuma A

[4] cân : nāz A

69 Ü Ün M — F Üv A C

70

- 1 — Gonca ağzına düşer mi jāleyi dendān ede
Her seher gülzārda ƙaşd-ı leb-i tēnān ede
- 2 — Serve yol mudur alub murğ āşiyānın başına
Kendüyi rāh-ı vefāda Ƙays ile aƙrān ede
- 3 — Ünmasun gül bitmesün bülbul eger ey lāle-ruh
‘Ārız-ü-zülfün ƙatında da‘vî-i rüçhān ede
- 4 — Lāle lāyık mı alub sevdā-yi hālūn başına
Tığ-i mihnetle tenün hem çāk ede hem ƙan ede
- 5 — Öygenürse nāleme bülbul Hayālî göreyin
Bağ-bān anı ƙafes küncünde der-zındān ede

71

- 1 — Her hamīde-ƙāmetūn derdini söyler güşuna
Āferin serhalka-i ‘uşşākda mengüşuna
- 2 — Ƙanum iç dersem nigāruñ ğamze-i hūn-rizine
Nergis-i bīmārınuñ hayfā ki girmez güşuna
- 3 — Yüz niyāzın ‘āşıķuñ bir nāza eylerdüm ƙabül
Seng-dillik öğretēn deyrūn büt-i hāmüşuna
- 4 — Yakasın çāk etdi Ka‘be oldu her ƙandīli dāğ
Bağdı bu vādide ƙaldı sūnbul-ü gül-püşuna
- 5 — Sine meydānın serāser dāğdan gūy eyledüm
Ey Hayālî alalı çevgān-ı zülfün düşuna

70 Ü F Ün Üv A M C

[1] jāleyi : jāleden Üv C

[2] ile : ilen M

[4] tenin : tenüm Ü Ün beni M | çāk ede : çāk edüb Üv

71 Ü A-F Ün Üv M C

[2] hūn- rızine : pür-hūnuna Ü | girmez : gelmez A

[4] ƙandīli : ƙandil Ü

[5] gūy : germ Ü

72

- 1 — Da'vî-i ihyâ eder lâ'î-i lebûn 'îsâ ile
Cünd-ü Fir'avn oldu haţtuñ ceng eder Mûsâ ile
- 2 — Baħr-i Kûlzûm yaşuma kendüyi nisbet etmesün
Kaţre-i bârân ne mümkün dem ura deryâ ile
- 3 — Bir nazar Kâf-ı belâ-yi aşkuñı seyr etmege
Hem-cenâh olub bugün uçduk biraz 'anķâ ile
- 4 — Zülf-ü 'anber-bârûña beñzetdi deryâ kendüyi
Anı bildüm başa çıkmaz bu kuru sevdâ ile
- 5 — Kevkeb-i eşküm gibi düşdü Hayâlî yerlere
Da'vî-i ħüsn eyledi mihr-i felek ol ay ile

73

- 1 — Acıdıcaķ yaşum ol gül-çihre
Mâhîler ħançer üşürdü baħre
- 2 — Ruĥuñ üstündeki bir ħâl-i siyâh
Fitne şalmağa yeter yüz şehre
- 3 — İrgüren silsilesin Mecnûna
Şaldı zenciri şadâsın dehre
- 4 — Bunu der ħâl dili ile deryâ
Derd ile nâle eden her nehre
- 5 — Lâyık olmazdı Hayâlî lûţfa
Şabr kılmaşa hezârân ħahra

72 Ü — F Üñ Üv A M C

73 Ü F Ün Üv A C — M

[2] ħâl-i siyâh : nokta-i ħâl A

[4] eden : edüb C eder Ü A

74

- 1 — Yüzüme bir kadem basmaz benüm ol serv-i âzâde
Yolunda hâk olursam sâye-veş yüz yıl ben üftâde
- 2 — Unutduñ âşinâyı baħr-ı ğamda eylemezsin yâd
Hemîşe meylüñ ey şüh-u celâ-pîşe senüñ yada
- 3 — Temâşâ etmege mir'ât-ı hüs-n-ü âlem-efrûzuñ
Hâbâbı çeşm edinmiş sâķiyâ gör sâġar-ı bâde
- 4 — Girüb koltuġuna mâten, tutar ben ġasteye cānâ
Gelüb ġam ġâtırum şordukça künc-ü miġnet-âbâda
- 5 — Karalar geydüġi budur serâser seng-i ġarānuñ
Ĥayālî saġt olub mâtem tutarlar ġâl-i Ferhâda

75

- 1 — Gül saña ġanda beñzer ey mihr-ü-mâh-zâde
Sen nûr-u pâksin ol ġâk i siyâh-zâde
- 2 — Sen ol nigârsın kim ġor dergehüñde 'arız
Biñ mîr-i kişver ârâ yüz şâh-ü-şâh-zâde
- 3 — Bu ġatre ġatre eşküm her ġün yoluñda ġaltân
Ĥapuñda dirlik ister ġüyâ sipâh-zâde
- 4 — Olsa nola şirârum ġayl-ı nücûma sulţân
Kimden doġubdur anlar bu dūd-u âh-zâde
- 5 — Çün kim Ĥayālî ey meh derdüñle hem seferdür
Hiç ihtiyâc çekmez ol merd-i rāh-zâda

74 Ü Üñ — F Üv A M C

75 Ü F Üñ Üv A C — M

[4] bu dūd-u âh-zâde : bu ise âh-zâde Ü F Üñ Üv A M dūd-u

siyâh-zâde C

(Hiç bir yerde metinde yazdığımız şekle teşadüf etmedik ise de doğrusunun o olduğuna kani'iz)

76

- 1 — Çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte
Mihr bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte
- 2 — Nev-‘arūs olduĝunu gūş eldi Mecnūn kıldı ah
‘Arızında oldu Leylīnūñ duvağ efrūhte
- 3 — Şanma rengin lāleler şahrāyi gül-gūn eyledi
Āh-ı pür sūzumdan oldu bāğ u-rāğ efrūhte
- 4 — Fakr kūyu topraĝın zer-kār kaşra vermedi
Hānūmānın eyleyüb ehl-i ferāğ efrūhte
- 5 — Nār-ı ‘aşka yanmağā cānā Hayālī cān atar
Def‘ine sūzuñ varur gerçi ki dāğ efrūhte

77

- 1 — Sūzen ile dökeler sāhile deryā tükene
Senden ey dīde ciger kanını umma tükene
- 2 — Sensin ol kıble-i maḳşū l bulurlarsa seni
Ḳavm-ı Hacdān taleb-i Ka‘be-i ‘Ulyā tükene
- 3 — Dil niyāz içre lebūñ añmasa beñzer aña kim
Bezme ḥālet gelicek lāde i ḥamrā tükene
- 4 — Himmetüm bāzı ile hiç ola mı hem-pervāz
Ey hümā sāye meĝer dāne-i ‘anḳā tükene
- 5 — Ger Hayālī yoĝ ise var hezār āh-keşūñ
Bu çemende ola mı bülbul-ü gūyā tükene

78

- 1 — Sen şehüñ gerd-i rehin mäh alub ayesine
Çarh eder gökde melâ'ik yüzü pîrâyesine
- 2 — 'Aşk divânesiyem farkdaki perlerümün
Nice Mecnûn gibi şehbâz gelür sâyesine
- 3 — Dem olur küy-u harâbâtda bir dürd-keşün
Çarh-ı çarümde Mesîhâ eremez pâyesine
- 4 — Yaşumuñ cüyu hamuş oldu görüb dervâyı
Terk eder tıfl feğânı varıcak dayesine
- 5 — Şabra bî-îâkat olub kıydı Hayâlî câna
Döndü şol Hâceye kim el ura sermâyesine

79

- 1 — Dögünüb taş ile Leylâ demedi dayesine
Mâtem-i Kaysda beñzetdi tenin sâyesine
- 2 — Şol gönül kim göricek zülfünü cân etdi fedâ
Ermedi dârda Manşûr anuñ pâyesine
- 3 — Nakd-i cân ile şabâdan ayağun toprağını
Almağa ister idüm vermedi sermâyesine
- 4 — 'Andelîbün nice bir kanını gül şâhidinün
Dehr gülgüne ede 'arızı pîrâyesine
- 5 — Ey Hayâlî ola mı şa'sa' engüştümisâl
Tutalum beñzedi hõrşîd eli ayesine

78 Ü F Ün Üv A C -- M

[1] yüzü : ruhu Üv

[4] feğânı : feğânın Ün

[5] kıydı : erdi Ü F Ün A C

79 Ü F Ün Üv A C — M

[5] engüştü : engüşt M C

80

- 1 — Gördüler had yok hadeng-i ğmzeñüñ peykānına
SİNEMI beñzetdiler ‘uşşāk Ok Meydānına
- 2 — Derdüñi sinemde cānumdan ‘aziz ister göñül
İhtirām etmek mürüvvetdür kişi mihmānına
- 3 — ‘Ārizüñ gösterme lûtf et mihr ü-meh dedükleri
Āsumān iklîminüñ bir iki ser-gerdānına
- 4 — ‘Āriz-ı dil-dārdan sen reng ugurladuñ deyu
Jäleler şarıldı gülşende gülüñ dāmānına
- 5 — Ey ğazel bildür Hayālî nazm içinde ne idügin
Varduğunda ol sa‘adet tahtınuñ Sulţānına

81

- 1 — Şöfi ister sāgarı meclisde her ān öpmege
Vermez ol biçāreye hayfā ki yārān öpmege
- 2 — Da‘vî-i hüsn etdügi çün şem‘üñ alub başını
Küy-u dilberde şabā öğretti meydān öpmege
- 3 — Hāller görsem yüzünde şanuram pervāneler
Yandılar çün geldiler şem‘-i şebistān öpmege
- 4 — Lâ‘lün üzre haţt-ı miskînün midür dedüm dedi
Mürlardur geldiler Möhr-ü Süleymān öpmege
- 5 — Ey Hayālî çekdügüm her na‘li kaşı yādına
İki kât oldu hilāl-i çarh-ı gerdān öpmege

80 Ü F Ün Üv A C — M

[4] şarıldı : yapıldı A

81 Ü F Ün Üv A C — M

[2] alub : aldı Üv

[4] üzre haţt-ı miskînün midür: üstünde haţ-ı miskîn midür Üv C

82

- 1 — Hengām-ı seherde açılıb bāğa benefşe
Etfāl i çemenle girişür lāğa benefşe
- 2 — Dāğ-ı siyehüm gördü melāmet ocağıdur
Baş egdi mürîd oldu bu ocağa benefşe
- 3 — Şerm etmese hattūndan edüb aşāğa başın
Olmazdı berāber kara toprağa benefşe
- 4 — Yād etme benümle bile yārı deyu durmuş
Ferhād gibi tişe çeker dağa benefşe
- 5 — Şol kan olacağūñ dirisidür bu Hayālî
Tutmazdı eli girmese ayağa benefşe

83

- 1 — Elinde ahumuñ oldu bu çarh-ı dūn kāse
Nitekim eyleye hengāmede oyun kāse
- 2 — Vişālî hānına Şîrînūñ oldu ğam yemesün
Demi—ile dide-i Ferhād lāle-gūn kāse
- 3 — Benüm şelāşe-i ğassāleden ğamum yunmaz
Seherden eylemesem nūş-u cān beş on kāse
- 4 — Bugün yaşumda hayāl i leb-i nigār gibi
Dolu—idi pîr-i harābāt elinde dūn kāse
- 5 — Hayālî devlet-i sermed serümde yer ede mî
Durur mu hiç ta‘ām ile ser-nigūn kāse

82 Ü A — F Ün Üv M C

83 Ü F Ün Üv A M C

[1] nitekim : niteki M

[2] hānına : kütuna C

[3] eylemesem : eylemişem F Ün Üv C

[4] Dolu—idi : pür idi M

[5] serümde : başumda Ün Üv 'durur mu : dura mı C

84

- 1 — Büm 'cār eyler iken qonmağa vīrānemüze
Ol hümā hiç ola mı sāye şala hānemüze
- 2 — Mest olub bûy-u meyinden ura dīvārına baş
Zāhid uğrarsa bizüm kûçe-i meyhānemüze
- 3 — Yüz şafā kesb ede şol jāle düşen lāle gibi
Nāsdan yağsa melāmet taşī dīvānemüze
- 4 — Bizüz ol hırmen-i tevḥīd kıdem bāğından
Kõndu murgān-ı üli-l'-ecniḥalar dānemüze
- 5 — İtleri ile o mehūñ dem sürerüz kûyunda
Ey Ḥayālī eregör meclis-i şāhānemüze

85

- 1 — İçmezem mey deyu ey şōfī yeter lāf eyle
İhtiyār elde midür sen de gel inşāf eyle
- 2 — Göster ey pīr-i muğān naqş-ı ruḥ-u yāri baña
Çeşmüme her kadeḥi āyīne-i şāf eyle
- 3 — Seyr kıl kabrūmi 'uşşākuñ ile ben öliceḳ
Dōstum ḥākūmi ser-menzil-i eṣrāf eyle
- 4 — Kīse-i tende senūñçün götürür cān naqḍin
'Aşḳ ser-geştelerin ḥarca sür isrāf eyle
- 5 — Ey felek naqş-ı ruḥ-u yāri Ḥayālī okusa
Zōhreyi māh ile ol meclise deffāf eyle

84 Ü F Ün Üv A C — M

[4] bāğından : bāğında C | kōndu : gēldi A

[5] sürerüz : sürevüz F C geçerüz Ün süregör Üv

85 Ü Ün A — F Üv M C

[4] tende : serle Ün | cān naqḍin : cānı beden Ün

86

- 1 — Āyine hüs-nüñe kul olsun şafası var ise
Şâne çeksün zülfüñüñ her ne cefası var ise
- 2 — ‘Āşıka olsun iki dünyâ temennâsı harâm
Nice ‘âlemler deger bir Muştafası var ise
- 3 — Āsitin-elşân semâ’ etmek ne hōşdur ‘āşıka
Gerdeninde Haḡ rızāsından ridâsı var ise
- 4 — Öygenür şekker lebüñe āyine ruḡsârũña
Bî-edebdür kanda kim bir aşılması var ise
- 5 — Ey Hayālî bir uñulmaz derd bî-derd olmadur
Çäre yok bu derde her derdün devâsı var ise

87

- 1 — Dem mi var kanlu yaşum çihreme yol eylemeye
Gün mü var leşker-i ġam cāna nüzül eylemeye
- 2 — Yok yerüm kūy-u münācātda havfum bu beni
Bu melāmetle harābāt kabûl eylemeye
- 3 — Var mı bir kâleb-i maḡtûb-u melek-sīmâ kim
Pertev-i hüs-n-ü ezel añâ hulûl eylemeye
- 4 — Āferînler ola şol ‘āşık-ı miḡnet-keşe kim
Başına üşe ġam-ı dehr melûl eylemeye
- 5 — Yârdan kaç-ı recâ etme Hayālî zinhâr
Saña bir cev-r-ü-celâ var mı ki ol eylemeye

[1] her ne : biñ biñ A

[2] temennâsı : temâşâsı C

87 Ü Üñ A — F Üv M C

88

- 1 — Mest i 'aşk olanlara 'arż eyleme peymāneyi
Bahır içinde murğ-u ābiler ne bilsün dāneyi
- 2 — Hün-u dil nūş etseñüz 'aql ile olmañ āşinā
Meclis-i meyden sürün vahşet veren bigāneyi
- 3 — Kākül-ü şem'ün yapışdı bī-rızā bir tārına
Āteş-i ğayret yakub mahv eyledi pervāneyi
- 4 — Ref' kılmış kendü üstünden hicāb-ı zulmetin
Mehbe't-i envārdur seyr eyle her vīrāneyi
- 5 — Dedüm uşlansun Hayālī çek şaçuñ zencirine
Dedi bu zencire lāyık görme her dīvāneyi

89

- 1 — Elūnden görmedük hiç bir belā mı kaldı 'ālemde
Gamūndan çekmedüğüm bir cefā mı kaldı 'ālemde
- 2 — Belā bezminde ğam cāmın içüb mest-i harāb olmak
Benüm kan olası göñlüm saña mı kaldı 'ālemde
- 3 — Dem olmaz kim vefāsuzlar cefāsın çekmezem yā Rabb
Vefāsuz dil-rübā sevmek baña mı kaldı 'ālemde
- 4 — Muḳallid oldu hep 'ālem cihān birbirine düşdü
Olur olamaz şafāsuzda şafā mı kaldı 'ālemde
- 5 — Hayālī tavḳ-ı zülfünden perişān-hāl olup her dem
Başumdan geçmedük hiç bir belā mı kaldı 'ālemde

88 Ü F Ün Üv A C — M

[2] bigāneyi : sekrāneyi C

[4] zulmetin : zulmeti A

[5] uşlansun : aşılansun Üv C

89 Ün Ü F Üv A M C

90

- 1 — Bir muğ-beçeyi gördüm dilberliği çağında
Tâc-ı zerî başında halhâli ayağında
- 2 — İnsân-ü-perî gelmiş fermânına kul olmuş
Güya ki Süleymândur hükümünde yasağında
- 3 — Görüb beni bezminde şundu dolu bir cāmı
İçdüm dolusun öpdüm ağzında dudağında
- 4 — Ol cām-ı şafâ-bağsı çün şevk ile nûş etdüm
Yatdum nice gün sarhōş meyhâne bucağında
- 5 — Ol muğ-beçenüñ mihri gönllünde Hayâlinüñ
Güya şeh-i encümdür eflâküñ otağında

91

- 1 — Varsa gözüm yaşı nola cânân ayağına
Şu vara geldi serv-i hırāmân ayağına
- 2 — Elden varub birisi de ayağa binmedi
Sâfi 'aceb ne kıtdı ki yārân ayağına
- 3 — Bōstân-ı cāna gelmeyeli haylı demdürür
Şu dökmelüdür ol gül-ü handân ayağına
- 4 — Haṭṭuñ gele görem deyü durdu şu deñlü kim
Kara şu indi hāmemüñ ey cân ayağına
- 5 — Gamzeñ hayâli vardı dile şöyle hōş geçer
Ki ölür ise vermeye dermân ayağına

90 Ü_n -- Ü F Ü_v A M C

91 Ü_n A -- Ü F Ü_v M C

[2] Yalnız A nushasında.

[5] Yalnız A nushasında.

92

- 1 — Ey vilâyet kişverine şah olan şulţān Dede
Ğuşşa-i dehri ferāmūş eyleyen ħandān Dede
- 2 — Gūlşen-i dehrūñ iki yaprağın edüb ihtiyār
Bu gūlistānda fenā būyun alan reyĥān Dede
- 3 — Ħāk-i rāhı mefreş-ü-ĥārāyi bālīn eyleyen
Aţlas-ı gerdüne başın egmeyen uryān Dede
- 4 — Nice biñ kez ana ħarnından görünc olub doğan
Zāhlr ehlinūñ uçurmasın bilen balban Dede
- 5 — Vāķif-ı esrār-ı ĥikmetsin erenler cānı-ıçūn
Ey ğubārı çeşm-i cāna kuĥl olan ĥayrān Dede

93

- 1 — Ħayret alur ʿaqlumı baķsam gözüne ħaşına
Şad-hezārān āferīn ol şūretūñ naķķaşına
- 2 — Meşhedi taşını Mecnūnuñ... [*] şanmāñuz
Seng i miĥnetdür ki yağdurdı zemāne başına
- 3 — Başumuñ üstünde şerĥ eyler zebān-ı ĥāl ile
Cevr ile cān verdüğüm baķsañ mezārūm taşına
- 4 — İşidüb benden rümūz-u ʿaşķı Ferĥād etdi fāş
Sırrını olmaz imiş açmak kişi yoldaşına
- 5 — Varını etdi Ħayālī yār ayağına nişār
Āferīn şad āferīn ol řabʿ-ı gevher-pāşına

92 Ün — Ü F Üv A M C

93 M — Ü F Ün Üv A C

[*] okunmuyor

- 1 — Her kim ererse zülf ile bu serv-i kâmete
‘Ömr-ü dırâz ile irişür ol kıyâmete
- 2 — Şerh ede dâğ-ı sinemi süsen zebân olub
Ol lâle-âd gelürse mezârum ziyârete
- 3 — Uc elinüñ dil âveridür cânüñ-u serün
Geldi dil almaya şanasın bu vilâyete
- 4 — Dil-âstedür gamuñla senün ey kaşı kemân
Peykânüñ aña gönder e lûtf et ‘iyâdete
- 5 — Çıkısa Hayâlî yeridür ahum feleklere
Bir gün muķārın olmadum ol mâh-‘âlâte

1

- 1 — 'Aşk odu sîneme uralı derd dâğını
Yağdum zemānede yine Mecnūn çerāğını
- 2 — Ol şem^c-i hüsne sūz-u dilüm rüşen olmadı
Ġamdan eritdi yüregümün gerçi vağını
- 3 — Ben 'andelibini eli üstünde tutmadı
Gör nice bî vefā olur ol gül budağını
- 4 — Her cānibinde gördü ki başlu pıñarı var
Gönlümde kurdu şāh-ı maḥabbet otağını
- 5 — Başı ayağı oldu belürsüz Ḥayālīnün
Nüş edeli şarāb-ı maḥabbet ayağını

2

- 1 — Kim ki görmek istese güllerle cennet bāğını
'Âşıkun göğsünde görsün tāze tāze dāğını
- 2 — Mürşid-i rāh-ı fenāya olımaz rüşen delil
Şem^c gibi kim eritmezse yüregi yağını
- 3 — Tāze tāze dağ ile zeyn etdi sînem şāh-ı 'aşk
Al otağı ile ordu etdi ğam yaylağını
- 4 — Berķ-ı āhum āsumāna şöyle ḥayret verdi kim
Dişledi dendān-ı pervin māh-ı nev barmağını
- 5 — Bāde-i kıttāldür yārān Ḥayālī şakınun
Devr içinde çekmesün kimse anun ayağını

1 Ü F Ün Üv M C — A

3 Ü F Ün Üv A M C

[3] Al otağı ile ordu etdi ğam: Ordu etdi al otağı ile ğamun Ün

[4] Berķ-i āhum āsumāna şöyle ḥayret verdi kim : Berķ-i āhum-
dan sipibre şöyle ḥayret geldi kim A

[5] çekmesün : çekmedi A

3

- 1 — Bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni
İnkârı ço efendi güzel bilürem seni
- 2 — Ey ‘aşk-ı dōst cān-ü-göñül sensüz olmasun
Ey derd-i yār cāna bedel bilürem seni
- 3 — Başmak tarîk-i ‘aşka kadem eksügüñ degül
Şōfi bu yolda katı kehel bilürem seni
- 4 — Virâne-i vücūduma ey genc-i ‘aşk-ı dōst
Gel gel ki bu mekāna maḥal bilürem seni
- 5 — Ben ey Ḥayālî çarḥ-ı felek pençesin burar
Bazū-yu kā’inātda el bilürem seni

4

- 1 — Şeb-i hecrūñde yitürsem eger ey māh yolu
Şu‘le-i āteş-i sīnemle bulur ah yolu
- 2 — Bir siyeh dāğ gerek sīnede her bir elife
Bî-‘alāmet ne revādur ki ola şāh yolu
- 3 — Ḥanıkāha reh-i zerḳ ile ço gitsün şōfi
Kūçe-i mey-kededür ‘arîf-i āgāh yolu
- 4 — ‘Aşk vādîlerinüñ ḥün-u cigerdür ābı
Zād-ı ḡamla alınur bu yuca dergāh yolu
- 5 — Ḥāk-i meydān-ı vefā etdi Ḥayālî tenini
Bir kadem baş yüzüne yañıla geh gāh yolu

3 Ü F Ün Üv A M C

[1] kuluñam : kulam ki A | bilürem : bilürin A

4 Ü F Ün Üv A M Ç

[1] eger : nola M | māh : şāh A | sīnemle : āhumla A

[3] reh-i zerḳ ile : ruḡ-u zerd ile F C | Kūçe-i : Gerçi ki C

[4] ‘Aşk vādîlerinüñ : Gam beyābānlarınıñ A

[5] vefā : fenā Ün | yüzüne : yüzüme C

5

- 1 — Yâr olaldan rahş ı hüsni ile cihānuñ yügrügü
Eşk-ü- āhumdur zemīn-ü- āsumānuñ yügrügü
- 2 — Dil taşur dil-dār kūyundan cefā nāveklerin
Ok götürmek ādetidür peyk olanuñ yügrügü
- 3 — Pertev-i hōrşīdi geçdüm tab^c-ı pür-envār ile
Lā-cerem bir şahş olūr her bir zemānuñ yügrügü
- 4 — Lā-mekān seyrinde ānķā ile olur hem-cenāh
Bāl-i himmetle şol anadan doğanuñ yügrügü
- 5 — Şāhbāzuñdur Hayālīnuñ ele al göñlünü
Beñzemez aña hezārān āşiyānuñ yügrügü

6

- 1 — Gelse söz meydānına cānā cihānuñ yügrügü
Olmaya tab^cum semendi gibi anuñ yügrügü
- 2 — Gördü Sīmurğu şikār etdüm dedi Rūh-ül-Emin
Āferīn ey şāhbāz-ı lā-mekānuñ yügrügü
- 3 — Şakla derd içre dili murğ-u ser-i Meenūn gibi
Başlar üzre yer ider ol āşiyānuñ yügrügü
- 4 — Kātı göñlünüñden senūñ derdin döküb deryālara
Nāle-vü- feryād eder āb-ı revānuñ yügrügü
- 5 — Çeşmi üstünde Hayālī gördüm ebrusun dedüm
Tel götürür uca her bir pehlevānuñ yügrügü

5 Ü F Ün Üv A M C

[2] Dil taşur dildār kūyundan | Frgürür dil kūy-u dilberden A !
kūyundan : kūyunda F

[3] şahş olur : şahşdur Ün

[4] şol anadan : doğr imiş Üv

6 Ü F Ün Üv A M C

[2] Sīmurğu ; Sīmurğ F M

[5] Çeşmi üstünde Hayālī gördüm ebrusun dedüm - Tel götürür
uca her bir pehlevānuñ yügrügü ; Çeşmi üzre görsem ebrusun
Hayālī şanuram - Tel şokunmuş başına bir pehlevānuñ yügrügü A

7

- 1 — Ğamuñla ayağa düşdüm şarāb-ı nāb gibi
‘Aceb mi ger çıka bağrumda baş habāb gibi
- 2 — ‘Inān-ı ‘aqluñı verme bu nefs-i dūn eline
Ayağın alma şaķın kimsenüñ rikāb gibi
- 3 — Dilerseñ olmağa şehbāz-ı ‘ālem-i Melekūt
Uçurma kara haber seyr edüb gurāb gibi
- 4 — Yüzüñ şuyunu felek yere dökmesün hāzer et
Bu şışelerde anı kıl nihān gülāb gibi
- 5 — Hayāl-i başladı rengin fesāne söylemege
Cihān aña görünelden hayāl-i hāb gibi

8

- 1 — Eylemiş haṭṭı lâ‘l-i cānānı
Ehl-i şevka şarāb-ı reyḥānı
- 2 — Yüzü mir’ātına bakan gördü
Cism içinde şūret-i cānı
- 3 — Seyr edicek ‘izār-ı yarı felek
Yerlere çaldı mihr-i rahşānı
- 4 — Boynu baēlu esir olub geldi
Lebi devrinde lâ‘l-i rümmānı
- 5 — Ruḥ-u-zülfü Hayāl-iñüñ oldu
Biri dīni birisi imānı

7 Ü F Ün Üv M C — A

[1] ger : ki M | çıka : çıka bu Üv

[3] haber seyr edüb : haberler şaķın Üv

8 Ü F Ün A M C — Üv

[1] şevka : ‘aşka M

[5] Ruḥ-u-zülfü : Ruḥ-u-zülfüñ A

9

- 1 — Kıldı mātem-zede hāt-ı ruḥ-u gül-fām beni
Öldürür kara haberlerle bu peygām beni
- 2 — ‘Aşk şehbāzını şayd etmez idi dest-i kaḫa
Ten-i pür-dāğum ile eylemese dām beni
- 3 — Revnaḫ-ı kūy-u ḫarābāt benem ben öliceḫ
Ḳan yudub acıyub aḫlarsa nola cām beni
- 4 — Āteş-i ‘aşḫ ile ḫākister olubdur ten-i zār
Geçirür ince elekden daḫi her ḫām beni
- 5 — Ey Ḥayālī ger edem cānı fedā ol ḫāle
Tācina nokḫa eder Mürşid-i Bistām beni

10

- 1 — Ol meh bizümle eylemedi aşınālḫı
Dikdi feleklere ‘alem-i bī-vefālḫı
- 2 — Cismüm yudur şarāb ile ölsem ḫumār iken
Ey pīr-i mey-kede yerine ḫo atalḫı
- 3 — ‘Uryān fenā yolun varan şōfī uymadı
Belli—ide tāc ü-ḫırḫadan anuñ ḫabalḫı
- 4 — Sultān odur ki vermedi Dārā sarāyına
Dilber maḫallesinde bir ednā gedālḫı
- 5 — Şāḫum Ḥayālī mālīk-i mülk-ü kelām iken
Çok mudur aña Rūm elinüñ Kethudālḫı

9 Ü F Üñ A C — Üv M

[2] Yudur şarāb : Yudurt ḫamr Üv

[3] Belli—idi : Bilindi A C | anuñ : olan Üv

[4] Dārā : dünyā Üv

11

- 1 — Hırka netsün şōfiye pür kine olsa sīnesi
Kimseyi dervīş kılmaz cāme-i peşmīnesi
- 2 — Dāğlarla dāne dāne yaşum etdi ‘aşkı şayd
Dāma kıonmaz murğ içinde olmayınca çīnesi
- 3 — Halvet-i dilde bize cem‘iyyet-i hātır yeter
Halk ile şehriñ pür olsun mescid-i āzīnesi
- 4 — Na‘ıceñ naqşı degüldür kıldı ebrūsun girih
Yoluña hāk olanuñ ağıyara gitmez kīnesi *
- 5 — Meh ruḥ-u dildāra reşk etse Hayālī ğam degül
Çün küdüretten daḥi şāl olmadı āyīnesi

12

- 1 — Ey felek ya hem-nişīn-i bezm-i cānān et beni
Cūy gibi ya kıara toprağı yeksān et beni
- 2 — Sāye-i divār-ı hırmānem esīr-i intizār
Ol güneş ruḥsārı peydā eyle pinhān et beni
- 3 — Uñmaduğ başum sıfāl olsun kilāb-ı kūyuña
Bu sa‘ādetle der-i dilberde mihmān et beni
- 4 — Kim gelürse kūy-u dilberden öpem dāmānını
Hākden kıaldur ğubār-ı rāh-ı cānān et beni
- 5 — Dedi her beytüm Hayālī düşmanuñ reşkin görüb
Gerdenine kāfiruñ bir tığ-i bürrān et beni

11 Ü F Ün A C — Üv M

[2] yaşum : eşküm Ün C

[5] Çün : Kim F Ün C

12 Ü F Ün Üv A C — M

[4] dilberden : cānāndan Üv | kūy-u dilberden : vār kūyundan A

13

ez eş'ār-ı Gül-ü-Şad Berg

- 1 — Hey ne müşkil kār imiş 'ālemde yār eksükligi
Cānuma kār eyledi bî-ihtiyār eksükligü
- 2 — Rāh-ı ğamda ben ğubārı hākden qaldurmayan
Rūzigār eksükligidür rūzigār eksükligi
- 3 — Sīne-i pūr-dāğ ile 'āşık fenādan aldı zevk
Şām-ı ğamda şem'ler yaqub arar eksükligī
- 4 — Kūy u dilberden ne ğam dūr etseñ ey devrān beni
Çok mudur ğülzār-ı dehre bir hezār eksükligi
- 5 — İncinūr pūr görmese cāmum Hayālī pīr-i deyr
Gösterür dervīş olana ihtiyār eksükligi

14

- 1 — Teşneyem qandur beni āb-ı zülālūñ şadğası
Ağlaram güldür meded ğanc-ü-delālūñ şadğası
- 2 — Kāse-i çeşmüm pūr etdüm dāne dāne eşk ile
Yoluña işār içün 'id-i vişālūñ şadğası
- 3 — Sīneme 'ayn-ı 'ināyetle baħub ur dāğ-ı ğam
Alnuma bir na'ı kes iki hilālūñ şadğası
- 4 — İdeyīn her qanlı dāğumla dıraht-ı mīvedār
Bir elif çek sīneme mevzūn nihālūñ şadğası
- 5 — Kıl nazar bir gün Hayālīnūñ dil-i vīrānına
Anı ma'mūr eyle ğel genc-i cemālūñ şadğası

13 Ü F Ün Ä C — Üv M

[4] dilberden : yārāndan Ün C devrāndan Ü F

14 Ü F Ün Üv Ä C — M

[1] ağlaram : ağladım Ün | meded : beni Ün

[2] işār : işāl C

[4] İdeyin : ideyüm F C

[5] ğel : şol | cemālūñ : vişālūñ Üv

15

- 1 — Gör 'aşıkuñ tenindeki na'î içre dāğını
Şāhum müşerref eyle maḥabbet ocağını
- 2 — Baḥr-i Muḥīṭ yaşuma diller uzatmasa
Ahum yeli burar mı idi anuñ kulağını
- 3 — Bir deste tāze dāğ yakub destine nigār
Şermende kıldı naḥl-i gülüñ her būdağını
- 4 — Tāc-ı Kubād-ü- sāğar-ı Cemden ferāğ- var
Mecnūn bulalı Leylī itinūñ yalağını
- 5 — Çekdi niyām-ı zaḥmına ğamzeñ kılıcını
Gördü Ḥayālī kendüye yatar yarağını

16

- 1 — Seyr edenler öldüğümden şoñra sīnem dāğını
Diyeler devrān sōyündürdü belā ocağını
- 2 — Ḥaşre deñlu 'ālemūñ şem'-i cihān-ārāları
'Aşk eyvānında yaqsunlar yüregüm yağını
- 3 — Bağ-bān-ı şun' gülzār-ı belānuñ eylemiş
'Andelibin nāleden dāğ-ı siyehden zāğını
- 4 — Rūy-u dilber var iken ḥōrşīdi ta'rīf eyleme
Gül dururken añma bir şolmuş ḥazān yaprağını
- 5 — Kayd edinmez kendüye vā'iz Ḥayālī cenneti
'Aşık-ı āzādedür neyler bir ayak bağını

15 Ü F Ün Üv A C — M

[2] diller : çok dil

[3] Şermeude kıldı naḥl-i: kıldı ḥacil nihāl-i Ün | naḥl-i: sāḥ-ı Üv

[4] Cemden ferāğı var: Cemşide vermeye Ün A | bulalı:—u 'aşk A

[5] niyām-ı: ğılāf-ı A | ğamzeñ: dilber Ün C | yarar: tazīm Ün

16 Ü F Ün Üv A C — M

[2] şem'-i : bezm-i Ün | 'aşk : ḥūan A

[4] Rūy-u dilber : Dilber adı A | ta'rīf : taḥrīr Üv

17

- 1 — ‘Aşk Ferhādına başum Bisütün dağı gibi
Miḥnet ü-der-ü-belā ol dağūñ oymağı gibi
- 2 — Ruḥlaruñdan çin-i zülfüñde kırār evler göñül
Ḥusrev-i Rūmuñ Hutun Şāhına ulağı gibi
- 3 — Hāller ḥalḫāl kārūmdan çıkan leşker midür
‘Arızuñda ḥaṭṭ-ı mişginüñ kara bāğī gibi
- 4 — Müdde‘i kon az beni yanuñda kan ağlamağa
Şol Kızılbaşuñ şarāb-ı nāba yaşağı gibi
- 5 — Kābil-i feyz olmasa vermezdi ma‘nī güllerin
Bu Hayālī Ḥusrevā Rum eli toprağı gibi

18

- 1 — Şalmağa ğam-ḫāne-i hicrāna yer yer āteşi
Āb-ı ḥuşg içinde şaklırsam nola ter āteşi
- 2 — Yāra dedüm baña mihrüñ dilden izḫār et dedi
Rūzigār-ı bī-vefā taş içre gizler āteşi
- 3 — Lem‘a-i āhumla yaşum içre ārām etdiler
Murğ-u ābī bahrı terk etdi semender āteşi
- 4 — Şāhlar vardur ğaḫab hengāmı olduḫda süvār
Raḫşınuñ na‘lin dem-ā-dem nerm eyler āteşi
- 5 — Dedüm ey ḥörşid-rū āh-ı Hayāliden şaḫın
Dedi ol gül-çihre olmasa kalender āteşi

19

- 1 — Şeh-i mülk-ü cemāl olduñ nitekim dilberüñ kaşı
Eger gördüñse göz açub bu naķş içinde naķķaşı
- 2 — Mey içsek kâse-i serden olur peymānemüz elde
Bizi kanlu çıkarur gelmesün bu meclise nāşî
- 3 — Maḥabbet tîrini pertâh edüb miḥnet kemānuñdan
Belâ meydānına Mecnûn ile dikdük birer taşî
- 4 — Bugün hem-zād-ı Ferhādam ciger ḥünābıdur zādum
O şîr-i bîşe-i ‘aşkuñ benem sūd bir qarındaşı
- 5 — Gül ile lâleler rengin varaklarla çemenlerde
Ḥayālî üşdüler yazmağa bu nazm-ı güher-pāşı

20

- 1 — Şîrlerden vādî-i ‘aşkuñ geçilmez bîşesi
Zāhidā ‘aşķ ehlinüñ yokdur deme endişesi
- 2 — Çeşmüm oldu kân-ı ḥasret pāre-i dil lâ‘l aña
Veh bu ḥasret kâninuñ mûjgānum oldu tîşesi
- 3 — Baḡruña taş baş felāhun gibi ol ser-geşte kim
Eyleye senden ḥazer ‘āşık sipihrüñ şîşesi
- 4 — Dîde-i ḥuffaş görmez âfitābuñ nûrunu
Oldu her pervānenüñ odlara yanmak pîşesi
- 5 — Ey Ḥayālî derd-i ‘aşķa her kes olmaz āşinā
Būma vîrān bûlbûlüñ gülzārdur endişesi

19 Ü — F Ün Üv M C

20 Ü F Ün A C — Üv M

- Ü F A | ‘aşkuñ : derdün A | Zāhidā : Zāhidün Ü F A C | ehlinüñ : ehli
Ü F A | yokdur : kalmadı Ü F A C | deme : demeñ Ü F A C
- [1] ‘aşkuñ : derdün A | Zāhidā : Zāhidün Ü F A C | ehlinüñ : ehli
[2] Çeşmüm oldu kân-ı ḥasret : Kân-ı ḥasret oldu çeşmüm A
[3] Baḡruña : Başuña Ü F Ün C | ol : ey A
[4] nûrunu : rüyunu C | gülzārdur : gülzār olur C

21

- 1 — Feğān ki hemdem-i zār etdi āh-ü-zār beni
Gör e gör e neye döndürdü rûzigār beni
- 2 — Tenümde ğamzeleri yaresin görüb yāruñ
Sipāh-ı derd-ü-ğama yazdılar yarar beni
- 3 — Ğubārum ermedi dāmānına bihamdillab
Yolunda kıldı belā gerçi hākisār beni
- 4 — Tenünde rişte-i cān nār-ı derdine müştāk
Çerāğını uyarursañ nola uyar beni
- 5 — Hayālī bir nice fenn-ü- hūnerde bī-mānend
Serīr-i Rūma qodu gitdi yādigār beni

22

- 1 — Faqr iklīminde şol kim sürdü tenhā begligi
Gerdine ermez anuñ Cemşid-ü-Dārā begligi
- 2 — Māh-ı nev altun ‘alem pervāzıdur gülgün şafaq
Āsumān iklīminüñ verildi baña begligi
- 3 — Çalınurken nāle-i perr-i mekesden nevbeti
Yol mıdur dervīşe dünyānuñ şu ednā begligi
- 4 — Merkez-i hāki serīridür kûlahı āfitāb
Bundan özge var mıdur ‘ālemde dünyā begligi
- 5 — Mevc-i eşküm dīdeden yāra Hayālī el şalub
Dedi gel hüküm et saña verildi deryā begligi

21 Ü — F Üñ Üv A M C

22 Ü F Üñ C — Üv A M

[2] pervāzıdur : pervāzdur C

[3] şu : şol C

23

- 1 — Hattı giderdi yār yüzünden revâcını
Güyâ baña bağışladı Rûmuñ harâcını
- 2 — Bir serverüñ ayağı tozu kınsa başına
Devlet serîrinüñ yürü terk eyle tâcını
- 3 — Bî-derdlik gibi maraz olmaz cihânda kim
‘Âcizdür etmege anuñ ‘İsâ ilâcını
- 4 — Mihr ile meh kıılır nazar emvâc-ı hûsnüñe
Çarhuñ doyurmadı bir iki gözü acını
- 5 — Benden Hayâlî ol büt ü tersâ güzel kaçub
Papasa doğru vardı anuñ egri haçını

24

- 1 — Sa‘âdet tahtınuñ Sulţânına Hâkdan ‘aîâ geldi
Diyâr-ı Rûmdan Şehzâde-i ferruh - liķâ geldi
- 2 — Şitâ faşında bu bîgâne yerlerde bihamdillah
Dil-ü-cân ‘âleminden bir kadîmî âşinâ geldi
- 3 — Şeb-i hasretde nâgeh dūdmân-ı Âl-i ‘Osmândan
Çerâğ-ı bezm-i devlet pertev-i nūr-u Hudâ geldi
- 4 — Ğubâr-ı pâyına ğüstâblık edüb yüzüm sürdüm
Göñül âyînesinden jeng-i ğam gitdi şafâ geldi
- 5 — Bu ğün dervîş-i ‘âlemdür ümîd-i māl-ü-câh etmez
Ayağuñ tozuna Şahâ Hayâlî bî-riyâ geldi

23 Ü — F Ü_n Ü_v A M C

24 Ü F Ü_n Ü_v A C — M

[4] edüb : etdüm C

[5] ümîd-i ‘ māl-ü-câh etmez : esîr-i māl-ü-câh olmaz Ü_v C |

Şahâ : Şâhum Ü A

25

- 1 — Tâ ki gördüm bir nazar ol mâh peyker dilber i
Oldu her bir kaçre-i eşküm sa'âdet aḥteri
- 2 — Vermemiş yüz şâdiye Leylî gam-ı Mecnûnunu
Da'vî-i 'aşk etmede meydânınuñ oldu eri
- 3 — Eyledi 'ayyâr-ı aḥâlûñ zülf-ü mişgînûñ kemend
Gözlerûñ şehbâzınuñ ebrûlaruñdur şehperi
- 4 — Tâ ki verdûñ 'arızuñda zülf-ü mişg-âsâye cây
İşi bitdi sünbülûñ dürüldü verdûñ defteri
- 5 — Ey Hayâlî beñzedürlerse dürü dendânına
Eşk-i çeşmüm biri birine koyar deryaları

26

- 1 — Gerdenûñ göstermek ile sine-çāk etdûñ beni
Hay zâlim gögsüñü açma helâk etdûñ beni
- 2 — Cismümi ey dîde-i gam-dîde hûna gark edüb
'Âlemûñ âlâyişinden cümle pâk etdûñ beni
- 3 — Fâriğ edüb ey felek 'ucb-ü-riyâdan sînemi
Nâ-tüvân-ü- nâ-murâd-ü- derdnâk etdûñ beni
- 4 — Ḥamdülillah vermeyüb dünyâ-yi dünüñ devletin
Dil-rübâ maḥbûblar yolunda ḥāk etdûñ beni
- 5 — Neş'eler erdi Hayâlîyem kelâmumdan dile
Tâ ki bağ-ı ma'rifet içinde tāk etdûñ beni

27

- 1 — Her şererden oldu bir deryā-yi âteş bîşesi
Bisütün Ferhādınun odlara yansun tîşesi
- 2 — Tutduğunda halkasını Ka'benün Mecnün demiş
Gönlümün Leylādan özge olmasun endîşesi
- 3 — 'Aşk-ı cānā ile olmaz 'ahd-ü-peymānün dürüst
Şınmasa seng-i melāmetlerle 'āruñ şişesi
- 4 — Zülf-ü Leylā hasta Mecnūnün kilid-i 'aqlıdur
Bir nazar baksa aña kalmaz cūnūn endîşesi
- 5 — Rindidür kūy-u harābatun Hayālī olalı
Hemdemı mey-hārlar bıkārlıklar pîşesi

28

- 1 — Nāşih içdi etmeden ibrāmı bayram ertesi
Âteş-i mey puhte kıldı hāmı bayram ertesi
- 2 — Sākī-i gül-ruh elinden gül-benefşe gör bugün
Rūzigār açsun gül-ü bādāmı bayram ertesi
- 3 — Görmek isterseñ melāmet mülkünün serverlerin
Seyr kıl her rind-i dūrd-āşāmı bayram ertesi
- 4 — Kāse-i serden düzüb bezm-i belānūn cāmını
Kāyse nūş etsem gerek ol cāmı bayram ertesi
- 5 — Ey Hayālī kākül-ü dilberde bend etsem gerek
Bu dil-i bî-şabr-ü-bî-ārāmı bayram ertesi

27 Ü F Ün Üv A C — M

[3] peymānūn : peymānı F Ün C

[5] Rindidür : Merdidür A | bıkārlıklar :

āvārelıklar A

28 Ü — F Ün Üv A M C

29

- 1 — Fakr ile fahr eyledi meydān-ı dīn serverleri
Ermedi bu devlete rûy-u zemīn serverleri
- 2 — Hırmēn-i fakruñ gedāsıdur ser-efrāzān-ı dīn
Gel temāşā eyle bunda hūşe-çīn serverleri
- 3 — Vermedi iki cihāna bir ğubār-ı dāmenin
Kûy-u fakruñ bī-girībān āsitīn serverleri
- 4 — Seyr-i gülzār-ı cināndan fāriğ oldu her melek
Tā ki zīnet etdi dāğ-ı āteşīn serverleri
- 5 — Aşīnāyāne nāzar şaldı Hayāliden yaña
Bāriğāh-ı ‘işretüñ şol nāzenīn serverleri

30

- 1 — Haddüñedür sevdüğüm ebr-i bahāruñ giryesi
Dīde-i ‘uşşāk içündür çeşmesāruñ giryesi
- 2 — Tā ki şalduñ ‘aks-i ruhsāruñla āteş gülşene
Şu sepüb def‘edemez anı hezāruñ giryesi
- 3 — Sen karar etdüñ dil i ‘āşıkda ey nāvek velī
Seyle verdi ‘ālemi her bī-karāruñ giryesi
- 4 — Kûy-u dildarı dolanma tūtmasun ey girdibād
Dāmenüñ her bir perīşān-rūzigāruñ giryesi
- 5 — Tā ki tenden çekdi el pervāne-i cān-sūhte
Eksük olmadı çerāğ-ı bezm-i yāruñ giryesi
- 6 — Mātemin eyler Hayālī Bīsütūn Ferhādınuñ
Akıdub seylāblar her kūhsāruñ giryesi

29 Ü F Üñ Üv A C — M

30 Ü F Üñ Üv A C — M

[3] ey nāvek : hecrüñleü hecründe F Üñ A

[4] yalnız A nushasında

[5] tenden : cāndan Üv | sūhte : şevkine Üv

31

- 1 — Tā ki oldu şāh-ı rez pīr-i muğānuñ dikmesi
Hacletinden yere geçdi bağbānuñ dikmesi
- 2 — Yüz nihāl-i bağ-ı miḥnet var elifden sīnede
Her birisi oldu sen serv-i revānuñ dikmesi
- 3 — Goncalar rengin lebūñden dem urur gülzārda
Şāh-ı gül oldu nihāl-i ergāvānuñ dikmesi
- 4 — Verdūm ey gül-ruḥ ciger ḥūnābesi ile perveriş
Tā ḥayāl-i ḳaddūñ oldu bāğ-ı cānuñ dikmesi
- 5 — Ey Ḥayālī Şemsī bu şī'rūñ pesend etse nola
Gerçi gelmez 'aynına çöpce fülānuñ dikmesi

32

- 1 — Serv oldu ise nigārā bağbānuñ dikmesi
Tūbī-i bağ-ı cināndur āsitānuñ dikmesi
- 2 — Sīnelerde cān gibi ḥükmü revāndur tīrūñūñ
Olali sen dilber-i ebrū-kemānuñ dikmesi
- 3 — āğda gül ḥaddūñün perverde-i iḥsānidur
Sūnbül oldu ṭurre-i 'anber-feşānuñ dikmesi
- 4 — Pāre pāre eylesün tiğ-i cefā-yi rūzigār
y-şeker geçmezse naḥl-i dil-sitānuñ dikmesi
- 5 — Gülbūn-ū ümmīdi gül vermez Ḥayālī ḳākerūñ
Gerçi oldu himmet-i Şāh-ı cihānuñ dikmesi

31 Ü Ün A — F Üv M C

[1] şāh-ı : çüb-u A

[4] oldu : etdūñ A

[5] fülānuñ: cihānuñ A | bu beyitte dikmesi «degri esi» olacaktır.

F Ün Üv A C — M

[5] himmet-i : Hażret-i A

33

- 1 — Gördü göz yaşı yıķub ah ise berbād etdi
Kūh-ken hānesini sengde būnyād etdi
- 2 — Geçdi cāndan ķomadı dāmenini gerçi ki şem^c
Çevirüb başına pervānesin āzād etdi
- 3 — Çihremūñ rengi demūñdür deyiceķ ğonca-i bāĝ
‘Andelib açma bu rāzı deyu feryād etdi
- 4 — Leb-i şirīnūñe ben cān vericeķ dest-i ķazā
Bisūtūn-u ğama her zerremi Ferhād etdi
- 5 — Pīr-i ‘aşķuñ nefesin ğözle Hayālī seni çūn
Şem^c-veş rūz-u ezel yanmaĝa irşād etdi

34

- 1 — Görmez isem Ka^cbede maħbūbumuñ didārını
Dūd-u āhumla siyāh edem der-ü-dīvārını
- 2 — Şol ķadar müstaĝrak-ı deryā-yi eşvāķam bugūn
Nūrdan fark etmezem Tūr-u maħabbet nārını
- 3 — Katre-veş maħv-i vücūd et bahre zirā kim bahir
Taşraya atar beyābānuñ gelen murdārını
- 4 — Yāra baķsam cennet-ü-hūr-u-ķuşūru görmesem
Dersem ol ğülzār-ı didāruñ ğül-u bī-ķārını
- 5 — ‘Aks-i yārı sāĝar-ı meyde Hayālī ğörelī
Yaşdanur kūy-u ħarābātuñ der-i ħammārını

33 Ü Üñ Üv A C — F M

34 Ü F Üñ Üv A C — M

] maħbūbumuñ : dildārumuñ C

[2] eşvāķam : envārem : A

[4] cennet-ü : cennet-i Ü F Üñ Üv C | görmesem: añmasām A

[5] ‘Aks-i yārı sāĝar-ı meyde Hayālī ğörelī : Tā ki gördü ‘aks-i
dildārı Hayālī cāmde A

35

- 1 — Kıpdı çihremden şabā hāk-i der-i cānānumı
Ah kim elden çıkardum dārū-yi dermānumı
- 2 — Zā'fdan ğayrı şabībūm yok gelür nabżum tutar
Gözleyen ğamdur o hem şādide bekler yanımı
- 3 — Deyelerdi 'aciz edüb yā Rab bu nāra döymezüz
Ger yedi düzağ çeke—idi bir nefes hicrānumı
- 4 — Cāmi'-i Kuds eylesem bu deyr-i pūr eşkālūmi •
Kudret el verse firişteh eylesem şeytānumı
- 5 — Ey Hayālī kaşreden deryāya varmış 'aşıkın
Baħr-i zehhārın benüm kimdür bilen~pāyānumı

36

- 1 — Görüb cān verdüm ol nā-mihribānı
Hużurunda uçurdum muğ-u cānı
- 2 — Girer destine şām-ı zülf-ü Leylī
Olursa şāne Mecnūn üstühānı
- 3 — Lebūñle ğonca hem-rāz oldu cānā
'Aceb mi lālenūñ kurusa kanı
- 4 — Gözüm yaşı—ile rüy-u zerdüme baķ
Geçür gel şöħbet-i meyle ħazānı
- 5 — Yolum düşdü Hayālī kūy-u 'aşķa
Dediler geldi bir Mecnūn-u şānı

35 Ü F Ün Üv A C — M

[2] bekler : alur Ün

[5] 'aşıkın : 'aşıkam Üv C 'aşıkuz Ün | kaşreden deryāya
varmış : kaşresin deryāya vermiş A | Baħr-i zehhārın benüm kimdür
bilen : Baħr-i zehhāram bilen kimdür benüm Ün

36 Ü F Ün C — Üv A M

[2] Leylī : dilber F C

[3] kurusa : kurursa F Ün C

37

- 1 — Öldüğümde seyl-i eşküm ilte bî-pervā beni
İhtirām edüb el üstünde tuta deryā beni
- 2 — Oldum ey gül-çihre eşk-i pür keremden şermisār
Edeli Mecnūn gibi ʿālemlere rusvā beni
- 3 — Cism-i hākī ayağum altında olaldan ğubār
Ser bülend-i ʿālem etdi ol ħad-i bālā beni
- 4 — Kaʿheye ʿazm eylesem kūvuñdan a kıblem dönüb
Ede her menzil ziyāret Kaʿbe-i ʿUlḡā beni
- 5 — Şāhbāz-ı evc-i ʿaşkam kim Ḥayālī görmedi
Lāmekān mülkünde pervāz eyleyen ʿanḡā beni

38

- 1 — Nice yüz bulmasun devr-i ruḡunda zülf-ü pür-çini
Getürmiş kişver-i Rūma ḡarāc-ı Çin-ü-Māçini
- 2 — Süzölmüş bir şikāra iki şehbāz ol iki ebrū
Şikāristān-ı ḡusnūñ gözleridür iki laçini
- 3 — ʿArūs-u dehre baş egmek begāyet ḡub idi elḡaḡ
Eger kim naḡd-i ʿömr-ü nāzenin olmasa kābini
- 4 — Ḥadeng-i ḡamzenūñ şaydıdur ey türk-ü kemān-ebrū
Eger bir Rūsī dilberdür eger ḡub-u Moḡolçinī
- 5 — Ḥayālī nazmını tā kim ʿuṡārid istimāc etdi
Begenmez maṡlaʿ-ı mihr ile gökde nazm-ı pervini

37 Ü Ün C — F Üv A M

[1] eşküm : eşk Ü Ün | ilte : ilet-e () Ün | tuta : tutar Ü Ün

[2] eşk-i : ʿaşk-ı ()

[3] hākī : hāküm C | ayağum : ayaḡuñ Ü

[4] dönüb : gelüb C | gelür ()

38 Ü F Ün A C — Üv M

[1] pürçini : mişḡini Ü A | kişver-i Rūma : Rūma almaḡa F Rūma
bac için C

[2] ḡusnūñ : Çinūñ Ü

[3] ḡub idi : ḡubdur A

39

- 1 — Seg-i Leylî nişânına sürüb Mecnûn pîşânî
Der imiş ey maḥabbet gülşeninüñ verd-i ḥandânî
- 2 — Benüm boynuma daḥî zulm-ü-bîdâd etmesün ḥalka
Çıkar ḥabs-i külâhuñdan bu zülf-ü ‘anber-efşânî
- 3 — Dedüm destüm erer mi zülfüñe bir şeb dedi dilber
Gedâlar destine lâyıḳ degüldür bâz-ı sulṭânî
- 4 — Eliflê dâḡ ile cismüm serâser göz ve kaç etdüm
Doyunca her naẓar seyr etmege Sulṭân Süleymânî
- Ḥayâlî şüret uğrusu raḳîbi sürdü kūyuñdan
Kızılbaşuñ elinden aldı gūyâ taḥt-ı Şîrvânî

40

- 1 — Ey felek bir gün muḳîm-i kūy u dildâr et beni
Soñra dön ‘özü eyleyüb aḡyâra inkâr et beni
- 2 — ‘Abd olaldan kulluḡumdan şâkir idin ey melik
Kim dedi kim ḥüce-i hicrâna ikrâr et beni
- 3 — Şüret-i ḥâlüm benüm ey ‘aşḳ maḥfî ḳalmasun
Peyker-i Mecnûn gibi bir naḳş-ı dîvâr et beni
- 4 — Üstüme ervâḥ-ı ḳudsîler mekes-vâr üşmege
Ey ḳazâ ḳudret senüñ bir şehd-güftâr et beni
- 5 — Ey Ḥayâlî dūd-u âhum pây-i çarḥa yüz sürüb
Dedi kūy-u yâra bir ebr-i güher-bâr et beni

Ün A C — Üv M

1] nişânına : ayaḡına Ün

Ün

[3] şeb : gün Ü F Ün C | dilber : b | pîr Ü F Ün C

[4] Eliflê dâḡ ile cismüm serâser göz ve kaç etdüm : Serâser
dâḡ-u-na¹ ile göz-ü-kaç eyledüm cismüm A | Doyunca her naẓar seyr
etmege : Temâşâ etmege her bir naẓar A

[5] kūyuñdan : ḳapuñdan Ün

40 Ü Ün — F Üv A M C

[1] melik : nigâr Ün

41

- 1 — Dervîş kim şikâr ede fakruñ libâsını
Vermez sipihr-i aţlasa köhne palâsını
- Cânlar verür serâb ile bâd-ı semûma Kaya
Miñnet diyârınuñ sever âb-u-havâsını
- 3 — Şîrîn ğamında eyler idi Kûh-Ken şikest
Minâ-yi çarĥa atsa eger ol kıyasını
- 4 — Dolâb-ı çarĥı döndürelî seyli yaşumuñ
‘Âşî şuyu ile añma geçen mâcerâsını
- 5 — Zer-beft müttekâdan eder ey Hayâlî ‘âr
Genc-i kanâ‘atüñ döşenen bürriyâsını

42

- 1 — Saña gönderse nâlem dūd u âhı
Kapuñdan dūr kıl ol rû-siyâhı
- 2 — Yaşum bahrine bâ‘iş ĥançerüñdür
Bilür bu mâcerâyî murġ u-mâhî
- 3 — Olaldan lâle ĥâlüñ daġ-darı
Pür oldu misk ile lâ‘lîn külâhı
- 4 — Benüm sînemdeki her bir elifdür
Maĥabbet ellerinüñ şâh-râhı
- 5 — Ayaġuñ topraġı olmuş Hayâlî
Verildükde saña evreng-i şâhî

43

- 1 — Kıldı ğam Ferhād ile Mecnūn dil-i şeydāları
Şāh-ı istiġnā-yi ‘aşkuñ begleri ağaları
- 2 — Akıdub kanlu yaşımdan dembedem ırmağlar
Baħr-i ħūnāb eyledüm māhīlere deryāları
- 3 — Nālesine gördü Ferhāduñ getürmez tākati
Bisütün başdı anuñçün bağrına ħārāları
- 4 — Bir güzel sev kim ede dā’im tecellā-yi vişāl
Dilber oldur olmaya ‘uşşākına ferdāları
- 5 — Hem-cenāħ oldu Ħayālī himmetüm şebbāzına
Aşiyān-ı Kāf-ı ‘aşkuñ bir nice ‘anķaları

44

- 1 — Mālik-i derd olsa ‘āşık istemez dünyāları
Penbe-i dāğına almaz efser-i Dārāları
- 2 — Ermedüm Baħr-i Muħiṭuñ gevher-i nā yābına
Kaṭre kaṭre şaymayınca gözlerüm deryāları
- 3 — Seyr kıl dil ‘ālemin görmek dilerseñ bī-zevāl
Zerrelerden bī-‘aded mihr-i cihān-ārāları
- 4 — İki dünyāyı deġişmezler bir ednā cür‘aya
Zāhidā kūy-u ħarābātuñ kaḏeh-peymāları
- 5 — Gösterür nazmı Ħayālī tarzını her şā‘irūñ
Himmetüm dāmı ile şayd etdüm nice ‘anķaları

45

- 1 — Zülfünün küfrüne şöyle vermişem ikrārımı
Ger Mesihā minnet etse kesmezem zünnārımı
- 2 — Nakd-i cāna almış iken Yūsuf-u makşūdumu
Mālik-i dīnārlar bozmağ diler bāzārımı
- 3 — Hāmeyem dest-i kaçāda yazmağā āyāt-ı ‘aşk
Gel temāşā eylegil güftārımı refārımı
- 4 — Her ğubār içinde bir hōrşide eylerdūñ nazar
Cūr’a-dānumdan eger nūş eylesēñ esrārımı
- 5 — Ey Hayālī bendedür nakş-ı rūsūm-u kā’ināt
Gösterelden ‘āleme āyīne-i dīdārımı

46

- 1 — Gözüñ şir-i şikār-efkendürür kaşuñ siyeh-ğüşu
Lebüñ meyhānedür ervāh-ı kıdsiler kadeh nūşu
- 2 — Uğuruñ açığ olsun şubh gibi ey güneş-ıal‘at
Dil almağā çıkarmışsın iki zülf-ü zırh-püşu
- 3 — Süheylüñ pertevi seng-i Bedahşı lā‘l eder lakin
Gözüm yaşını yākut eyledi dürr-ü benāğüşu
- 4 — Hadengüñ zahmı sīnemde ğamumla yār-ı ğār oldu
İkisi birlige yetdi unuttular ferāmüşu
- 5 — Hayālī sīne-i pür-dāğ ile mağlūb-u ‘aql olmaz
Peleng-i bişe-i ‘aşka muķārin eylemeñ mūşu

45 Ü A — F Ün Üv M C

46 Ü A M — F Ün Üv C

[4] ğamumla : ğamı ile Ü M

47

- 1 — Nâz ile ol gonca çün seyr-i gülistân eyledi
Kıldı bülbül nâle gül çāk-i girībân eyl
- 2 — Sāye şaldı üstüne ol serv ben üftādenüñ
Bir gedāya şāh gūyā hıl'at ihsān eyledi
- 3 — Āsitān'ın baña mesken kıldı ol Yūsuf-cemāl
Rūm şāhı bir kılun şan Mışra sultān eyledi
- 4 — Dil-rübālar kâmetin naḥl-i cihān-ārā eden
Nev-bahār-ı ḥüsne göz yaşını bārān eyledi
- 5 — Ġāfil olma ey Ḥayālî nazmına inkār eden
İltifāt-ı Şāh anı Rūm içre Selmān eyledi

48

- 1 — Bugün bir muğbeçe maḥbūbuñ oldum zār-ü-şeydāsı
Baş egmez āfitāb-ı ḥāvere zerrin çelipāsı
- 2 — Ḥayāl-i dürr-ü dendānı edelden yaşımı deryā
Başumdan eksük olmadı cihānuñ şūr-u-ğavğās
- 3 — Kara yazılı alnumda ne var kesdümse bir na'li
Melāmet şāhınuñ böyle olur ḥükmünde tuğrāsı
- 4 — Kolumda dāğ ile kocsam miyānuñ ictināb etme
Olur her bî-bedel ince kumāşuñ al tamğası
- 5 — Ḥayālî āh-ı bülbül den hāzer eylerdi ol gonca
Dür-ü gūşu gibi geh geh kulağın çekse lalası

49

- 1 — Yâr gösterdi bize âyine-i ruhsârını
Tûṭî i ṭab'ũñ yine gûş eyleñüz güftârını
- 2 — Tîg i ğamdan yara ne derd ehli iseñ yâre er
Yârını görmez bu gün her kim ki görmez yarını
- 3 — Dembedem başlar kesüb kanlar döker cellâd-ı 'aşk
Ol şeh-i hüsñüñ görüñ kûyunda cân bâzârını
- 4 — Seyr ederdüm muṭribâ ben her maṭamuñ perdesin
Sâz-ı 'aşkuñ sen daḥi depretmeden bir târını
- 5 — Ey Hayâlî cürî'a-dân-ı sine-i bî-kîneden
'Âlem-i 'aşkuñ hüveydâ eyledüm esrârını

50

- 1 — Sîneme şol deñlü yakdum dâğlar yok şağışı
'Âşkuñ bu deñlü zahm ile kalur mı şağ işi
- 2 — Mürdeler ihyâ ederken lâ'l-i rûh-efzâ-yi yâr
Gamze-i hûn-rîz ile 'âşıkların kıрмаğ işi
- 3 — Murğ-u dil dâ'im havâ-yi zülfüñ ile ey perî
Bâl-ü per açub behîst-i kûyuña uçmağ işi
- 4 — Yaşı çoğ olsun o servüñ yaşumuñ ırmağını
Gördüğünce gözlerüñde kâmetin armağ işi
- 5 — Şevk-i ruhsârũñla yanarsa Hayâlî ğam degül
Şem'a karşı döstüm pervânenüñ yanmağ işi

51

- 1 — Gördüm rakîbe cevri okun atar ol âfeti
Demlerdürür ki çıkmadı dilden cerâhati
- 2 — Göz yaşı içre cânı revân eyledüm ğama
Deryāya girse bir kişi verür selâmeti
- 3 — Nakd-i hayâtı bezl eder midüm üstüme
Farz olmasa—idi Kâbe-i aşkuñ ziyâreti
- 4 — Bu rûzigâr-ı hecre nihâyet bulunmaya
Ölem gidem firâķ ile şâhum nihâyeti
- 5 — Oldum Hayālî yine harâbât-ı aşķda
Üstüne cür'alar dökülür bir melâmeti

52

- 1 — Yine bu çarh-ı sitem-pişe aceb hâl etdi
Sāye-veş ayaĝa şaldı beni pāmāl etdi
- 2 — Kūyuña varmaĝa cân kayd-i bedenden geçdi
Uçmaĝa kendüzünü murĝ u sebük-bāl etdi
- 3 — Āferin Kays-ı nazar-bāza ki cānānesinin
Göz қarasını ezüb çihresine hâl etdi
- 4 — Nev'arūs-u suhanüm cilveye aĝāz edicek
İstemez mäh-ı nevi pâyine halhāl etdi
- 5 — Öldürem derdi Hayālî kulumu cevri ile yār
Ne günāh etdi ki soñra yine ihmāl etdi

51 Ü A — F Ün Üv M C

52 Ü A — F Ün Üv M C

[4] İkinci mısra'ın başındaki «istemez» kelimesi yanlışdır. Başka bir kelime olacaktır.

53

- 1 — Encümle gezdi gece şehri kamer çerāğı
Gūyā ışıklar ile devr etdi cer çerāğı
- 2 — Merdümleri gözümüñ nezrini sīm-i eşküñ
Yağdursalar ‘aceb mi dāğumdur er çerāğı
- 3 — Ben cān eritdügümde ol hānde etdūgiç ün
Dolaşub incidürler pervāneler çerāğı
- 4 — Dendānı ‘aksi yāruñ çeşmümde oldu lāmi^c
Gūyā muhîṭ içinde yanar güher çerāğı
- 5 — Bu şî‘rūme Hayālî germ olmasun Şeḫābî
Şevķı—ile zā’il etmez zîrā fener çerāğı

54

- 1 — Bāzār-ı kâ’inâtda gördü güzel seni
Bî-ihtiyār sevdi dil ey bî-bedel seni
- 2 — Nūruñla zülvücüddürür zerre-i vücūd
Ey nūr-u dide görmedi şāhib-sebel seni
- 3 — ‘İşmet sipihrinüñ yere konmaz hümāsısın
Yüksek uçarsın avlayımaz her çaķal seni
- 4 — Rüs-vā-yi dehr ola nitekim düzd-ü āfitāb
Her bî-edeb ger eyler ise der-beğal seni
- 5 — Yüz sürdügünde destüñe cānā Hayāliden
Çaķ dudağūñda öpse gerek bu ğazel seni

53 F Ūn A C — Ü Ūv M

[3] Dolaşub : Dolanub A

[5] zā’il : zāyi-^c C

54 F Ūn Ūv A M C — Ü

[2] zülvücüddürür zerre-i : zülvücüd ola bu Ūv

[5] sürdügünde : sürdügüne A | dudağūñda : lebleründe A

55

- 1 — Ey göñül Mecnûn-u ser-gerdâna beñzetedüm seni
Tekye-i sinemde bir hayrâna beñzetedüm seni
- 2 — Gördüm etrafını tutmuşsun hilâlûñ ey şafağ
Zahm-ı ‘aşıkdan dökülmüş kana beñzetedüm seni
- 3 — Nûr-u hüsnüñle cihânı ey güneş tutduñ temâm
Şems-i devlet sâye-i Rahmâna beñzetedüm seni
- 4 — ‘Arşa erişsün külâhuñ güşesi şimdengeru
Husrev-i Gâzî Süleymân Hâna benzetedüm seni
- 5 — Mün‘akisdür şüret-i ahvâl-i ‘âlem cāmuña
Husrev-i Iskender-i devrâna beñzetedüm seni
- 6 — Olduğumçün ben Nizāmî gibi bir şāhib-suhan
Şah Tuğrul bin Kızıl Arslana beñzetedüm seni
- 7 — Ka‘be hakkı pāyeñ olmuşdur feşāhat minberi
Ben Hayālî Hâzret-i Hassāna beñzetedüm seni

56

- 1 — Būsitân-ı ser-i kūyuñ dolanub āb gibi
Çarha girüb dökerem göz yaşı dōlāb gibi
- 2 — Pertev-i nûr-u Nebî’ berķ urur alnuñda
Ruħlaruñ āldürür beñleruñ aşhāb gibi
- 3 — Şāf kıl āyine-i kalbüñi mānend-i kadeh
Olmagil kimseye kan yağı mey-i nāb gibi
- 4 — Kime ağzı haberin sordum ise yokdur der
Dehen-i tengi nigāruñ kati nā-yāb gibi
- 5 — Çünkü sen servüñ ayağına Hayālî eremez
Başını taşlara dōgse nola seylāb gibi

55 F Ün Üv A M C — Ü

[1] sinemde : miñnetde C

56 F Ün Üv M Ç — Ü A

57

- 1 — Etmezem gülzâr seyrin bûlbûl-ü şeydâ gibi
Meskenüm Kâf-ı kanâ'at olalı 'anķā gibi
- 2 — Kûh-veş çek dâmenüñ şahrâ-yi 'âlemden gönûl
İki yaķa ıssı olmak isteseñ deryâ gibi
- 3 — Bir içim şu minntin çekdürme naħl-i kaddûñe
Tâ ki kadrüñ mîvesi 'izzet bula ħurmâ gibi
- 4 — Sûzen-i dil-düz-u ġamzeñdür baña ħa'il olan
Yoksa eylerdüm tecerrüd kaşdini 'İsâ gibi
- 5 — Zerre deñlu kılmađuñ dehre Ĥayâli i'tibâr
Topuñ aġsun göklere mihr-i cihân-ārâ gibi

58

- 1 — Çignek oldum leşker-i derd-ü-ġama yâd et beni
Bir yıķılmış kişverin ey Şâh âbâd et beni
- 2 — Âb-ı çeşmümle gil edüb ey każâ ħâķim benüm
Bisütün-u derde bir şûride Ferhâd et beni
- 3 — Geşt-i şahrâyı kosun miħnet bucaġın beklesün
Ey felek şimdengeru Mecnûna üstâd et beni
- 4 — Seyl-i eşķüm ey şanem bir ġün götürür ħâķden
Sen gerek peykânlaruñla kûh-u pûlâd et beni
- 5 — Nâr-ı hecrüñle Ĥayâli bâm-ı düzaħdur tenüm
'Arz edüb didâruñı gel cennet-âbâd et beni

57 F Ün Üv M Ç — Ü A

[2] gönûl : bu ġün Üv M

[3] çekdürme : etdürme C | kadrüñ : ħüsnüñ Üv

58 F Ün Üv M Ç — Ü A

[2] çeşmümle : çeşm ile F Ün Üv M

[5] tenüm : teni M

59

- 1 — Mihr âteş-bâzlar resmini engîz eyledi
Her dırahtuñ bergini bir nev'e gül-rîz eyledi
- 2 — Tâb verdi sîne-i pür-sûzdan çeşmümden âb
Çarh tîğ-ı ğamzeñi ben hastaya tîz eyledi
- 3 — Gerd-i haylûñden senüñ ey Husrev-i iklîm-bağş
Bu yedi gerdün dimâğın 'anber-âmîz eyledi
- 4 — Câm-ı himmet şun ki gerdün çarha-i hazzâf-vâr
'Âkıbet terkib-i Cemden câm-ı Pervîz eyledi
- 5 — Bendeyem şol şâha kim şâm-ı 'ademden kırtarub
Bülbül-ü tab'-ı Hayâlîyi seher-hîz eyledi

60

- 1 — Ol kemân-ebrû ğazâl-i mihri naḥcîr eyledi
Şa'sa'a şanur gören cismini pür-tîr eyledi
- 2 — 'Aks-i zülfün çeşmüme şaldı yaşum bend etmege
Şan Sikenderdür ki baḥr-i Rûma zencîr eyledi
- 3 — Ol güle kan ağlamakdan ellerin al eyledüm
Kendü kanumla baña gör şimdi el bir eyledi
- 4 — Sâkî ol dihkân-ı bî-hâşıl benem dünyâda kim
Mezra'-ı zühdün dolu urdu kıra yir eyledi
- 5 — Çîn-i zülfün Rumda cânâ Hayâlî görelî
Geçdi iklîm-i Haḫâdan terk-i Keşmîr eyledi

59 F Ün Üv A M C — Ü

[1] Nev'e : renga A

[2] çeşmümden : eşkümden A | ğamzeñi ben hastaya : ğamzeñ

oy hünî yine A

60 F Ün Üv M C — Ü A

[3] gör : ol Üv M

[4] benem : menem Üv | Mezra'ı zühdün dolu urdu kıra : Mea-
ra'ını dolu urdu ve kıra Üv

61

- 1 — Yoluñda ser verüb şu ki serverlik eyledi
Meydân-ı aşk içinde dilâverlik eyledi
- 2 — Kim ki bu çarh-ı pîre-zene mâ'il olmadı
Merdâneler içinde bugün erlik eyledi.
- 3 — Zünnâr-ı zülfün eyledi bî-dîn rakîbe 'arz
Gördüñ mi ol şanem nice kâfirlik eyledi
- 4 — Peykân-ı yâr sîneme geldi yüreklenüb
Dil deldi cânım aldı ciger-derlik eyledi
- 5 — Dilden Hayâlî şüret-i idrâki kazıyub
Dîvâne-meşreb oldu kalenderlik eyledi

62

- 1 — Ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağıladı
Bir şanem yâdına zünnâr-ı mahabbet bağıladı
- 2 — Gördü Mecnûn kim benî Âdemde yok resm-i vefâ
Vardı ol dîvâne vahşîlerle ülfet bağıladı
- 3 — Maḥmil-i tâbûtda olur metâ'ı bir kefen
Şol ki bir kaç gün fenâ dünyâda şöhret bağıladı
- 4 — Genc-i cânâ nefs ejderhâsın etdi pâsbân
Çün tılsım-ı âdemi üstâd-ı hikmet bağıladı
- 5 — Yâd-ı lâ'lûñle Hayâlî nüş eder hûn-u ciger
Gör tabîb-i hecr añâ cânâ ne şerbet bağıladı

61 F Ün Üv A M C — Ü

[3] bî-dîn : kâfir Ün

[5] idrâki : ğayrîyi A

62 F Ün Üv A M C — Ü

[1] rahminde : rahminden C

[2] resm-i : bûy-u Üv kalmadı C

[4] cânâ : zâta F Ün Üv M C | nefs : nakş F Ün Üv M

[5] lâ'lûñle : vaşlûñla M

63

- 1 — Dağ-ı sînem ehl-i derdün olalı baş ocağı
Benden uyarur çerāğı Hâcî Bektâş ocağı
- 2 — Sebzeler rûy-u zemîni tutdu 'Osmânî gibi
Lâlelerle oldu her vâdî Kızılbaş ocağı
- 3 — Cân-ü-dil kurbânlarından kânlar olmazdı revân
Ehl-i hüsnün olmasa ol göz ile kaç ocağı
- 4 — Tekye-i ğamda benüm abdâl görse cünbüşüm
Baña Mecnûn derdi gel sen bekle kardaş ocağı
- 5 — Gevher-i hüsnün Hayâlî mâlik oldu kânına
Bisûtun Ferhâdına verildi bir taş ocağı

64

- 1 — Derd ser-leşkeri ile bekledi Mecnûn vâdî
'Aşk derbendine şaldı karavol Ferhâdî
- 2 — İntizâr ile biri cânını teslim etdi
Biri Şîrîn ğami ile kûhdan aldı dâdî
- 3 — Gönllümü yıkmağa ol seng-dil almış ele taş
Belki ma'cûr edeyin der bu harâb-âbâdî
- 4 — Servüü eflâke eger başı ererse şanemâ
Kaddüne bende iken istemez ol âzâdî
- 5 — Dayanub hüsnüne cevri etme Hayâlîye ki çün
Bir kıl üstündedürür hübluğun bünyâdî

63 F Ün Üv A M C — Ü

[4] derdi gel sen bekle : der idi sen bekle M

[5] Hevher : cevher Ün | hüsnün : aşkuñ Ün A M

64 F Ün Üv A M C — Ü

[2] teslim etdi : etdi teslim A

[3] Belki : lîk F C beski M | edeyin : edeyim F

65

- 1 — Derd oğların ol kaçış kemân cânuma atdı
Bir gün demedi bunu dağı Tañrı yaratdı
- 2 — Dilden geçen oğlarıñu tır eyleyicek yād
İncindi rakībūñ ‘acabā aña ne batdı
- 3 — Yūsuf gibi ağır oluban düşmedi yegni
Bu Mısr-ı melāhatde o meh kendüyi şatdı
- 4 — Öygündüğü içün kaddüñe nağl-i gül-ü büstān
Eller üşüben anı gülistānda donatdı
- 5 — Başdan aşurı etdi Hayālī saña cevri
Tā kim ser-i zülfeynini ol mäh uzatdı

66

- 1 — Cān versem añuban kad-ü-ruhsār-ı yārumı
Nağl-i gül ile zīynet edesüz mezārumı
- 2 — Ey bād-ı āh ben öliceğ kabrūme gelüb
Lûtf eyle hākden getür ol dem gubārumı
- 3 — Peykānlarıñ bedende göriceğ hisābsuz
Ėam dedi kim alur bu yarağlı hisārumı
- 4 — Miñnet şebi sitāreleridür desem nola
Ahum duhānı içre görünen şirārumı
- 5 — Ol meh Hayālī baña diyelden sitāresüz
Kıldum nücūm-u eşküm ile pür sitārumı

65 F Üñ Üv A M C — Ü

66 F Üñ Üv A C — Ü

[2] kabrūme : üstüme A

[4] görünen : görürsem C

[5] sitārumı : kenārumı A

67

- 1 — ‘Aşk bir şem‘-i llāhīdür benem pervānesi
Şevk bir zencīrdür gön̄lüm anuñ divānesi
- 2 — Kanda bilsün şāh-ı ‘aşkuñ dergehi ādābını
Kühken bir dağ eri Mecnūn yaban divānesi
- 3 — Kelle-i ‘uşşāk şatılmaz kesādı var kati
İşlemez oldu maḥabbet şehrinūñ ser-ḥānesi
- 4 — Murg-u dil dā’im havā-yi ‘aşk ser-gerdānıdur
Bülbülūñ gülzārı var būmuñ olur vīrānesi
- 5 — Sāgar-ı Cemde bu beyt-i dil-güşā mersūm imiş
Āteş-i bāde—ile germāgerm iken kāşānesi
- 6 — Rind oldur kim götürdü bezm-i keşretten ayağ
Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānesi
- 7 — Şir-ü-şekker gibi alışdı Ḥayālīnūñ bugün
İltifat-ı Şāh ile bu vaz‘-ı dervīşānesi

68

- 1 — Ne ziyān etdi saña şōfī şarāb-ı şāfī
Yine alub ele ḥalvetde çalarsın lāfī
- 2 — Naḫd-i gencīne-i Cemşīd-i cevān-baḥtdur ol
Yaraşur olur ise pīr-i muğān şarrāfī
- 3 — Benem ol merd ki yerden götürür gerd-mişāl
Himmetüm şarşarı esdükde cibāl-i Kāfī
- 4 — Ḥaşrde seyr-i likāñ etmez isem ahum ile
Dūzah-ı āteş edem cennet ile a‘īāfī
- 5 — Gelmege ḥavf edər ḥāb Ḥayālī gözüne
Olahı yaşı ile Baḥr-i Muḥīṭ etrāfī

67 F Ü_n Ü_v A M C — Ü

[2] bilsün : görsün C

68 F Ü_n Ü_v M C — Ü A

[8] götürür : götüre M

69

- 1 — Gözümle göñlüm arar hüs-n-ü 'ālem ārāyi
Gözümse göñlüme uydu göñülse hercāyi
- 2 — Dişüñ dürü edeli boynu bağılu bir bende
Gözümde kirpügüne şalmaz oldu deryāyi
- 3 — Duḡanī lāle gibi dāğ ile pür oldu tenüm
Libāsın edeli ol gül'izār sürmāyi
- 4 — Kemān-ı 'aşk 'aceb müntehā idi lîkin
Atıldı ortaya Ḥallāc çekdi ol yayı
- 5 — Yüzüñ görünce Ḥayālī qarārdan geçdi
Tecellî eyledi Şems oldu zerre Mollayî

70

- 1 — Elüñe cām al geldi cihānuñ sacd-i devrānı
Bahāristān ile zeyn eyledi gülşen gülîstānı
- 2 — Nevā-yi 'andelîbi ḡusrev-i gül istimā` etdi
Añna āheng eder her sebzenüñ murğ-u ḡoş elḡanı
- 3 — Çemen 'ibret-nümādur kara yerden lāle şeklinde
Şehîd-i dāğ-ı 'aşk olmuşlaruñ cüş eyledi kanı
- 4 — Cihānı bir nazar seyr etmek içün şekl-i nergisde
Görünür ḡākden her nāzenînüñ çeşm-i fettānı
- 5 — Ölüden kem degülsin sen daḡı cüş-u-ḡurüş eyle
Ḥayālī zinde-dil ol geldî ays-ü-nüş devrānı

69 F Üñ Üv M C — Ü A

[2] şalmaz : aşmaz Üñ şaymaz M

[4] 'aceb : kati C

70 F Üñ Üv M C — Ü A

[3] olmuşlaruñ : olanlaruñ Üv

[4] ḡākden : ḡākde Üñ

71

- 1 — Nola gözlerse erbâb-ı nazar ruhsâr-ı cânânı
Alurlar ortaya pervâneler şem'î şebistânı
- 2 — Açılmaz goncanuñ ser-beste râzı ğayra ey bülbül
Bu gülzâra konub göçdü senüñ gibi hezârânı
- 3 — Binâ-yi aşka bir taş ilteyüm alub ele başum
Gelenler bizden öñden böyle görmüş resm-ü-erkânı
- 4 — Ferîdün-u zemânem devletinde Husrev-i Rûmuñ
Elümde cām-ı Keĥusrev başumda tâc-ı ĥākânî
- 5 — Ğazabla çekdi dilber tîğini gösterdi yelmanın
Ĥayâlî öldü ol öldürmeden yalmanı yalmanı

72

- 1 — Beni kûl etdi aşkına bugün bir şâh-ı Ken'ânî
Mübârek ismidür Ya'kûb-ü-kendü Yûsuf-u Şânî
- 2 — Nola ser-defter-i ĥübân-ı âlem olsa ol server
Melâĥat nâmesi şimdi anuñla buldu unvânı
- 3 — Baña dil uzadur ey gonce-i nev-rüste her bir ĥâr
Varub seyrân edersem sensizin şahn-ı gülistânı
- 4 — Görenler nîlgün dülbend ile ol yâr-ı meh-rûyu
Şanur dördüncü kıt gökden göründü mihr-i rahşânı
- 5 — Helâk etdün Ĥayâlîyi ümîd-i vaşl ile âĥır
Niçün yok yere öldürdün be hey kâfir müselmânı

71 F Ün Üv A M C — Ü

[2] goncanuñ ser-beste : böstânüñ beste Üv C | gülzâra : gül-zârüñ Üv

[3] ilteyüm : ilteyin Ün A | başum : başı Üv C | bizden öñden böyle görmüş : böyle kurmuş bizden evvel Ün | öñden : evvel A biz-den ön böyle görürmüş C

[5] yelmânın : yelmânı A

72 F Ün Üv A M C — Ü

[1] aşkına : kendüye Ün C | şâh-ı : mâh-ı C bugün : yine M | şâh-ı : mâh-ı Üv

[2] server : meh-rü Üv M | Melâĥat : Maĥabbet F Ün

[4] nîlgün : şemsî A (doğrusu bu olsa gerektir)

[5] be hey kâfir müselmânı : be kâfir bir müselmânı Üv M

73

- 1 — Revā mîdûr kilîsâdan çıkarmağ bir müselmânı
Müselmânlar frengiler geyer bir rum cānânı
- 2 — Ruḥu nārındaki ḥālî buḥuru bûyun isterseñ
Ölüñe daḥi günlük vermez in der gör o fettânı
- 3 — Varub nāz uyḥusuna fāriğ oldu benden ol kâfir
Meger papas uyara baña ol şem^c-i şebistânı
- 4 — Gözüm yaşında ḥaçın şuya şalsa ol melek-simā
Mesîḥā gibi eylerdi yaşum her derde dermânı
— Olubdur teşne-dil nûş etmege mey yerine kanuñ
Ḥayālî ol daḥi bilmez gibi Sulṭân Süleymânî

74

- 1 — Tā ki gördüm ḥüsn içinde ol melāḥat kânını
‘Ālemüñ gözden bıraḳdum dürr-ile mercānını
- 2 — Ḥusrevā Şebdîz-i āhumdur semend-i bād-pā
Kim alur bir demde eflāküñ dokuz meydanını
- 3 — Kani ol bize ciger-güşem diyen mecnûn deyu
Tutsa kûhuñ lāle etfālî nola dāmânını
- 4 — Çıkmadı deyr-i felekde yine ḥörşîd-i şanem
Kara çulla görmeyince ‘ālemüñ rûhbânını
- 5 — Ey Ḥayālî eylemiş meşşāṭa-i rûz-u ezel
Nev^c-arûs-u ḥüsn için gülgüne ‘aşîk kanını

73 F Ün Ün A M-Ü

[1] geyer: geyüb M | cānânı: oğlanı Ün

[2] nārındaki ḥālî: nārında ḥaṭṭınûñ Ün | bûyun: görmekC | is-
terseñ: isterken M F istersem A | vermez in: vermezem Ün Üv

74 F Ün C — ÜÜv A M

75

- 1 — Şalduğunda hāne-i ʿaşkuñ ezel bünyādım
Taşa kullandım belā iklīmünñ Ferhādını
- 2 — Bir nihāl-i tāze sevdüm bağbān-ı deher iken
Gülşenünñ āzād kıldım servini şimşādını
- 3 — ʿĀlem-i ervāhdan Mecnūn duʿā eyler baña
Hayr ile yād eylemek yegdür kişi üstādını
- 4 — Hākinünñ her zerresi Ferhāduñ eylermiş feğān
Bisütünde bir kişi çağırsa Şirīn adını
- 5 — Ey Hayālī ʿaşka inkār etse zāhid tañ degül
Haylı wüşkildür kişi terk eylemek muʿtādını

76

- 1 — ʿaşk ehli oldürür ki görem deyu yārını
Cānı çıkınca bekleye kūy-u nigārını
- 2 — Mecnūn eline rişte-i maqşūd girmede
Ellerde gördü nāka-i Leylī mehārını
- 3 — Gam ʿaleminde oldu duḡānum sipihr-i ʿaşk
Encümler eyledüm aña ahum şirārını
- 4 — Mecnūn gam ile cān vericek āfitāb-ı ʿaşk
Yerden götürdü zerreler edüb ğubārını
- 5 — Tabʿ-ı Hayālī maʿnī-i ğayrı alub nider
Şehbāzdur ki şayd özü eyler şikārını

75 F Ün Üv MC — ÜA

[1] iklīmünñ: kühsārınunñ C

[4] eylermiş: eylerdi Üv

76 F Üu Üv A MC — Ü

77

- 1 — Haylıdan pîr-i muğānuñ beklerüz dergāhını
Cür'a i feyzi ile yād etmez bu devlet hāhını
- 2 — Kaatre kaatre eşk kevkeb penbe-i dāğum kamer
'Ālem-i 'aşkuñ temāşā kıl nücūm-u-māhını
- 3 — Çaldı derbend-i maḥabbetde melāmet ṭablını
Bisütünüñ bekledi Farḥād-ı miskīn rāhını
- 4 — Bî-naẓardur tūtya çekse gözüne āfītāb
Hılķat i her şeyde zāhir görmese Allahını
- 5 — Hābda gördüm Hayālī düşdü Mecnūn pāyuma
Bende kıldum kendüme mülk-ü belānuñ şāhını

78

- 1 — Yeter olduk ğubār-ı ğamla bengi
Getür sākī şarāb-ı lāle-rengi
— Şunub şol ibrişim gibi şarābı
Geyür cān egnine zībā frengi
— Ne meydür ol kim içse cür'asın mūr
Göze göstermeye bebr-ü- pelengi
- 4 — Güneş şanūb ola zerrāt zāhir
Ele alsa şeb-i tār içre zengī
- 5 — Yemenden kaçuben girmezdi taşā
Eger andan 'aķık almasa rengi

77 F Üñ Üv A M C C Ü

[3] Ferḥād-ı miskīn: Farḥād- Mecnūn F Üñ Üv M

[4] görmese: görmeyen A

78 F Üñ Üv A M — Ü

[2] şol : ol Üv | Cān egnine zībā : egnüme bir Üv

79

- 1 — Menem Mecnûn-u pür-sevdâ-yi Leylî
Başumda şûriş-i ğavġâ-yi Leylî
- 2 — Ben ol fûlk-i muhâlif-rûzigârem
Ki ğarķ etdi beni deryâ-yi Leylî
- 3 — Şehîd-i ‘aşķdur ķanlu kefende
Baña her lâle-i şahrâ-yi Leylî
- 4 — Eder mecnûn gônul nâmûsdan ‘âr
Olaldan ‘âleme rûsvâ-yi Leylî
- 5 — Kulaġuma gelür âvâz-ı halhâl
Görünmez mi nişân-ı pây-i Leylî
- 6 — Benem pür-hâl bir Mecnûn-u-şâmit
Velî gônümde hûy-u hâ-yi Leylî
- 7 — Hayâlî cân gözü—ile bakmayınca
Görünmez şûret-i zîbâ-yi Leylî

80

- 1 — Fûrķatûñde dâġ ile na‘l ile zeyn edüb teni
Ehl-i hasret göz ķulaġ olub seni gözler seni
- 2 — Aķ sancaķ kıldı İstanbulu rûşen nitekim
Dîde-i Ya‘ķûbu açdı Yûsufuñ pîrâheni
- 3 — Sen Şehi geh geh melek haylı temâşâ etmege
Açılır tāk-ı zebercedden hilâlûñ revzeni
- 4 — Pâyına sen serv-i gül-ruhsârûñ işâr etmege
Gonca ile nergisûñ pür-zer olubdur dâmani
- 5 — Yoluña cânı Hayâlî gibi eylerler nişâr
‘Askerûñ Ser‘askerûñ gibi sever Şâhum seni

79 F Ün Üv A C — Ü M

[1] Menem : Benem F Üv A

[3] kefende : kefenle A

[4] ‘âleme : ‘âşık-ı A

80 F Ün Üv A M Ç — Ü

[1] Fûrķatûñde : Fûrķatûñden F

[2] kıldı : etsün F Ün Üv M

[3] geh geh melek haylı : hayl-ı melek her gün A | etmege : kı-

maġa A

[5] nişâr : revân A | Ser‘askerûñ gibi sever : halkı sever
cânı gibi A

81

- 1 — Bulunmaz baña hem-dem bezm-i ğamda nâleden ğayrı
Ne içsem kimse yok sâğar şuna teb-hâleden ğayrı
- 2 — Maḥabbet mihri tâbından vücūdun maḥv kılmış yok
Ararsañ gülşen-i dehri benümle jâleden ğayrı
- 3 — Metâ^c-ı derdüm istermiş nesi var lâlenüñ elde
Bir iki kana müstağrak yanık pergâleden ğayrı
- 4 — Yaşı encümlerin îşâr edüb mâh-ı şeb-efrûzu
Derâğüş eylemiş yok devr içinde hâleden ğayrı
- 5 — Hayâlî kara bahtından şikâyet kılmadı çarḥa
Ruḥun zerd eyleyüb eşk i revânın aleden ğayrı

82

- 1 — Göñül seni dileyu her cenâba yüz tıtdu
Ḥayâl-i âb ile teşne serâba yüz tıtdu
- 2 — Nişānuñ almağa ey meh ḥurûf-u kevkebden
Müneccim encüme molla kitâba yüz tıtdu
- 3 — Cihâna ‘aks-i ruḥuñ tâ ki düşdu maḥlûkuñ
Kimisi nâra kimi âfitâba yüz tıtdu
- 4 — Karâr-gâhı idi bir zamânda bir sāhuñ
Göñül sarâyı ki şimdi ḥarâba yüz tıtdu
- 5 — Ḥayâlî yârı ararlar yeri göğü dolanub
Feğanlarum göge yaşum türâba yüz tıtdu

81 F Üñ Üv A M C — Ü

[1] Ne : Mey C | tebḥâleden : peymânen C

[3] derdün istermiş : derdüñi ister Üv M

[4] devr : dehr M

[5] çarḥa : dehre C

82 F Üñ Üv A M C — Ü

[1] dileyu her : deyu her bir C

[5] ararlar yeri göğü : ararlardı yer-ü-gök Üv

83

- 1 — Nigārā bezm-i hüsniñde dil-i mestānemüz kaldı
Perin yakmış cemālūñ şem'ine pervānemüz kaldı
- 2 — Anı hōş tut ğarībūñdür efendi işte biz gitdük
Göñül derler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz kaldı
- 3 — Yürek kan oldu hicrāndan vücūdum çekdi el cāndan
Fedā oldu yoluña cümlesi zīrā nemüz kaldı
- 4 — Başumdan 'aql ise gitdi dil ile cān revān oldu
Ten-i bī-i'tibār adlu kuru vīrānemüz kaldı
- 5 — Hayālī devlet-ı bī-i'tibāra bakmaduñ gitdūñ
Bize besdür bu kim dillerde bir efsānemüz kaldı

84

- 1 — Nigārā sen revān olduñ benüm göñlümde ğam kaldı
Hemen ol eksük olmasın dañi 'ālemdede nem kaldı
- 2 — Belā bezminde 'āşıklar geçerler ad içün serden
Sıdı seng-i havādiş cāmın ammā nām-ı Cem kaldı
- 3 — Nola sa'y eylesem kıblem ser-i kūyuñ tavāfına
Cihānı eümle geşt etdüm hemen Beyt-ül-Harem kaldı
- 4 — Kulak tut nāle-i çenge deme bir zār 'āşık yok
Nefes tut nāya dem-sāz ol hemen ol ehl-i dem kaldı
- 5 — Güzeller nāza 'āşıklar niyāza geldi dünyāya
Hayālī sözle meşhūr oldu Hātemden kerem kaldı

83 F Ün Üv A M C — Ü

[2] Anı hōş tut ğarībūñdür : Ğarībūñdür anı hōş tut Ün C

[5] bakmaduñ : kalmaduñ Üv

84 F Ün Üv A M C — Ü

[2] nām-ı : Cām-ı A

85

- 1 — Sîm-i eşki her kimüñ yoluñda işâr olmadı
Ol metâ'ına bu bāzaruñ harîdâr olmadı
- 2 — Şādılık mı geldi dil mülküne kim ğam gelmedi
Rûz-u rûşen var mı kim şoñu şeb-i târ olmadı
- 3 — Her şirârum âsumân-ı mihre encümdür velî
Bu kadar encümle bir gün tâlî'üm yâr olmadı
- 4 — Geçmeyenler gülşen-i âlemden akar şu gibi
Pāk-meşrebler içinde ehl-i dîdâr olmadı
- 5 — Mantık-ut-tayr oldu her beyti Hayālînüñ velî
Kuş dilin fehmi eylemez her kim ki 'Attâr olmadı

86

- 1 — Kemân-ı Rüstemi kaşuñ kemânı gelmedi mi
Çekenler anı cihân pehlevânı gelmedi mi
- 2 — Dile ki va'de-i vaşl etmiş idi tîr-i müjeñ
'Aceb o va'de-i lûtfuñ zemânı gelmedi mi
- 3 — Pür idi bâğ-ı hayâtum şükûfe-i şâdi
Yüzüme bak gör e anuñ hazânı gelmedi mi
- 4 — Firāk-nâme-i derdüm cenâhına ericek
Kebüterüñ gözüne bağıranı gelmedi mi
- 5 — Hayâlî ol şeh-i hüsnüñ ayağı tozundan
Şabâ eli—ile saña armağanı gelmedi mi

85 F Ün Üv M C — Ü A

[1] yoluñda : yoluña Üv

[2] Şādılık : Şādılık Ün | var mı kim : var mıdur Ün

[5] velî : bu gün Üv M

86 F Ün Üv A M C — Ü

[2] vaşl : lûtf A

[4] Firāk-nâme-i derdüm cenâhına : Firāk-nâmeyi verdüm
cenâbuña Üv | gözüne : yüzüne Ün Üv M C

87

- 1 — Yürü hey 'aşıkına 'ādeti bī-dād yürü
Yürü öñ biliş olub şoñra olan yad yürü
- 2 — Kõo beni ğuşsa-vü- hecr ile yanub yaqılayın
Sen var ol kadrüñi bilmezler ile şād yürü
- 3 — Dem ola bulmayub aġyārdan ey yār vefā
'Āşık-i şādıkuñı eyleyesin yād yürü
- 4 — Beni öldürdü çü hicrān ğam-ı dilberden irak
İledince tozumu eşigüñe bād yürü
- 5 — Kanda hercāyī güzel varsa Hayālī sevüben
Şoñra cevrenden anuñ eyleme feryād yürü

88

- 1 — Yandum şol ak yüze o kara kaşdayın dañi
Dūd olmuşam velī ser-i āteşdeyin dañi
- 2 — Bir tār-ı zülfüne şeb-i fıtrat belī dedüm
Baht-i siyāhı gör ki keşākeşdeyin dañi
- 3 — Çek ilerü kemān gibi ey lûtf-u Şeh beni
Tirem cihān şikārına tır-keşdeyin dañi
- 4 — Tayy-ı lisānuma nazar et taylesānı kõo
Destār ile deme heves-i kaşdayın dañi
- 5 — Ter-dāmenem habāb gibi rüzigārda
Tā kim Hayālī bāde-i bī-ġaşdayın dañi

87 F Ün Üv A M C — Ü

[1] öñ biliş olub : evvel bilişüb Ün | hey biliş olub F Üv M C

[2] Sen var : Var sen A

[5] sevüben : sevsün | Soñra cevrenden anuñ eyleme feryād yürü:

Sevmesün sen gül-ü ra'cāyi heman şād yürü Üv

88 F Ün Üv C — Ü M A

[1] Yandum : Bağdum C | şol : ol C | o : şu C

- 1 — Diyâr-ı bezmüñ ey dil şâh-ı gevher-pâşıdur sâķī
Keremle şöhre-i âfâķ olanlar bâşıdur sâķī
- 2 — Ne bezm olur bu kim ayak götürsem bâde nûş etsem
O bezm-i hâşda bigâne muṭrib nâşıdur sâķī
- 3 — Harâm olsa ‘aceb mi cür‘a dökmek ehl-i ‘irfâna
Ki bâġuñ baġrı kanı ile gözünüñ yaşıdur sâķī
- 4 — Hbâb otaġıdur âvâreler her yaña hıdmetkâr
Ayaķlandurdu devrânı bu ġün şubaşıdur sâķī
- 5 — Humârıñ hastası olanlara mey şun saġalsunlar
Eli ayaġı tutmaz natüvânlar aşıdur sâķī

- 1 — Pîr-i çarġuñ her seher mihr alduġıçün yaşını
Devr içinde varmadan ahşama verdi başını
- 2 — Dedi kim iki hilâl oldu şafaķdan âşıkâr
Sâġar içre mün‘akis gördükde dilber kaşını
- 3 — Jâle-rîz oldu havâ şanmañ şafaķdan çarġ-ı dün
ġülsitân ı ‘âleme yağdurdı miñnet taşını
- 4 — Öldüğüm dem yâr peykânın cigerde şaķlaram
Uydurur her kim sefer kılsa yarar yoldaşını
- 5 — Bu Hayâlî oldu Erjeng-i Nigâristân-ı nazm
Mâniyi ķo gör ma‘ânî hüsünüñ naķķâşını

89 F Ün Üv A M C — Ü

[1] bezmüñ : ‘işveoüñ C | dil : şâh C

[3] kanı ; başı C

90 F Ün Üv M C — Ü A

[4] yara : dilâ Üv M

91

- 1 — Ne ğam ey nâle belâ eylese pāmāl beni
Çekme billah olub ‘āleme dellāl beni
- 2 — Cezbe-i ‘aşk ile şūrīde-i dergāhem ben
Mest ya bengī mi şanduñ behey abdāl beni
- 3 — Mürşid-i gūşe-nişīndür ħum-u mey ey zāhid
Bāṭın-ı şāfı anuñ eyledi ħōş-ĥāl beni
- 4 — Ka‘be-i derd benem dūd-u dilūm şalumdur
Bürüsün vādī-i ğamda bu siyeh şal beni
- 5 — Mūya döndüm ğam-ı zūlfü ile götür toprakdan
Çıkduĝuñca göge ey nâle bile al beni
- 6 — Cismümi ilter ise taḥta-i reml üzre şabā
Remllerle araya bulmaya remmāl beni
- 7 — Kudretüñ destine şehbāz-ı kaḫa-pervāzem
Saña anĳaları şayd eyleyeyin şal beni
- 8 — Cür‘asın cām-ı Ḥayālīnūñ içersen diyesin
Ḥaşre dek mest ede bu bāde-i ḳattāl beni

92

- 1 — Mecnūn kaçan ki ‘aşk eline pādīşāh idi
Āhı ‘ālem feĝānı ṭabl ğam sipāh idi
- 2 — Mecnūn belā vilāyetine şehriyār iken
Jūlide mūlar üstüne çetr-i siyāh idi
- 3 — Mecnūn teninde yer yer elif na‘l ile dilā
Miḥnet şebinde Leylī içün şekli āh idi
- 4 — Mecnūn başında var idi bir āşiyān-ı murĝ
‘Anka-yi ‘aşka kūh-u belāda penāh idi
- 5 — Nāgeh Ḥayālī Leylī güzer eyleye deyu
Mecnūn teninde yer yer elif doğru rāh idi

92 F Ü_n A C — Ü Ü_v M

[4] var idi bir : kim var idi A

91 F Ü_n A C — Ü Ü_v M

[7] şehbāz-ı : şāhīn-i A

93

- 1 — Benem şemşir-i hūn-bārumla devrānuñ ser-endāzı
Ögünmek bilmezem düşman seçilsün ğāzīyem ğāzī
- 2 — Şikārum kulle-i kâf-ı kıdemden almadur kārūm
Kolumda Husrev-i dehrūñ benem şehbāz-ı pervāzī
- 3 — Beni kudret eli bir hōş şikāristāna şaldı kim
Kānadı nūra müstağrāk uçarlar ördek ü-kazı
- 4 — Fena dārında bir iş aşdı kim dillerde yād oldu
Maḥabbet şehrinūñ Mansūr olaldan rīsmān-bāzı
- 5 — Ḥayālī naẓmınuñ bir mışra'ından behremend ol kim
Ḥaḳīḳat nüktesin söyler bunuñ birdür çoğu azı

94

- 1 — Rızāñı gözlerem senden gelen derd-ü-belā ḥaḳḳı
Sözümde dönmezem ölsem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
- 2 — Yoğ iken levḥ-ü-hāme muşhaf-ı 'aşkuñ okurdum ben
'İzāruñde ḥaḫ-ı reyḥānla yazılan du'ā ḥaḳḳı
- 3 — Tenümde kanumuñ her kaḫresi içinde peydāsın
Ḥaḳīḳat vechine mir'āt olan ehl-i şafā ḥaḳḳı
- 4 — Maḥabbet bahrıdur cismüm elifler anuñ emvācı
Belānuñ kânıdur göñlüm o lâ'l-i cān-fezā ḥaḳḳı
- 5 — Bizi bigāne şanma ey melek deryā-yı aḫdardan
Bu iki nūrdan çeşm ile mevcūd āşinā ḥaḳḳı
- 6 — Ḥayālī Ḥaydarīdür tavḫ-ı zülfūñ ḥaḳḳıdur anuñ
Begüm teslīm kıl boynuñda neyler bir gedā ḥaḳḳı

93 F Üñ Üv A M C — Ü

[1] ğāzīyem : ğāzīyin A

[2] benem : menem C

[3] şaldı kim : şalmışdur F Üv M C

[4] kānadı : cihān-ı F Üv M C | cenāḫı A

94 — Üñ Üv A M C — — Ü F

[1] gözlerem : gözlerin A C | dönmezem : dönmez A

[2] yazılan : yazılmış A

[4] anuñ emvācı : mevcīdür anuñ C

95

- 1 — Kūh-kenlikler ki Fehād etdi çekdi miḥneti
‘Aşq-bāzilik degülmiş bildüm anuñ niyyeti
- 2 — Levh-i dilde naḳş olmuşken ḥayāl-i şekl-i yār
Taşlara yazmak düşermi—idi o şîrîn şüreti
- 3 — Tālib oldur şala kendin nār-ı ‘aşka nūr ola
‘Āşık oldur ‘aşq ile olmaya anuñ şöhreti
- 4 — ‘Aşq ‘āşıklar işidür ey göñül Mecnūn daḥi
Şağ ola—idi öğrenürdi şimdi benden şan‘ati
- 5 — Ey Ḥayālî da‘vî-i ‘aşq eylemek ḥācet degül
Añladur ‘āşkıngun lâbüdd kişinüñ ḥāleti

96

- 1 — Sevdî göñlüm bāğ-ı ḥüsnüñ bir gül-ü ḥandānını
İñledür ḥār-ı belāda bülbul-ü nālānını
- 2 — Çarāu-yu ‘aşq içinde ğam metā‘ın almağa
Merdüm-ü çeşmüm pūr etdi sîm ile dāmānını
- 3 — Lāle-zār etdi gözüm yaşı—ile bāğ-ı ‘ālemi
Ey ciger pergālesi aķıtma bağrum yağını
- 4 — Yıldızı düşdü meh-i bedrūñ işi oldu temām
Rūşen edelden yüzüñ mihri sipihr eyvānını
- 5 — Ḥayl-ı ğam buldu zafer āhen ḥişāruñdur dile
Şaķla sîneñde Ḥayālî yāruñuñ peykānını

95 Üñ Üv M — Ü F A C

[1] bildüm : bildük Üñ

[4] daḥi : deli Üv M

96 Üñ — Ü F Üv A M C

- Ol kadar verdüm havāya kendümi hırmen gibi
Kā'ināt-ı cev göründü gözüme erzen gibi
- 2 — Aş yerer her demde kanına zemāne ehlinüñ
Dehr zālî fitne eṭfālîne ābisten gibi
- 3 — İsteseñ irgürmeğe ser-rişte-i maḳşûda el
Naḳş geçme kimseye bir âl ile sūzen gibi
- 4 — Olmaḳ isterseñ dilâ ʿilm-i deḳāyıkden ḥabîr
Şal nazardan ḥākdān-ı dehri pevizen gibi
- 5 — Güc çekersin ya gibi bâzû-yü devrāndan şaḳın
Şadra geçme etme dil yügrüklüğün demren gibi
- 6 — Rûḥ gibi ʿālem-i bālāya olsun himmetüñ
Nefs süflî ṭabʿdur zulmet-serā-yi ten gibi
- 7 — Demde germiyyet dilerseñ şatmağa ḥammām-vār
Hemdem ol bir rind-i şāḥib-dem bulub külḥan gibi
- 8 — Kim ki yek-dil olmayub verür ikilikden nişān
Ser-zenişler kendü destinden görür ḥāven gibi
- 9 — Zikr-i Ḥaḳқа hem zebān ol saña her kavvāl-i dūn
Nîze-i neyle muḳābil olmasun reh-zen gibi
- 10 — İstemezseñ âteş-i fitne ile sūz-u ʿālemi
Çaḳma ḥalkı birbirine seng ile āhen gibi
- 11 — Ey Ḥayālî murg-u dil bir evce pervāz etdi kim
Çarḥda gördü nücūmu dāne-i erzen gibi

98

- 1 — Elüñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cānı
Tarîk-i ‘aşka girdüñse budur âyîn-ü erkânı
- 2 — Şaçuñ Şebdizine başlar koşub yüğröklük etmiş çok
Bihamdillah yaşum Gülgünü aldı şimdi meydānı
- 3 — Maḥabbet rāhınuñ resmin baña şor sñma Mecnūnu
Maḳām-ı ‘aşkuñ ādābın ne bilsün bir beyābānı
- 4 — Benātünna‘ş rāh-ı Kehkeşāndan alea ol gerdi
Kamer mir’ātını jeng-i kederden pāk ede ānı
- 5 — Ne tozlar kim koparursa semend-i tab‘-ı mevzūnum
Gözüne tütüä eyler felekde āfitāb anı
- 6 — Hayālî vaşf-ı dendānında yāruñ ḥurdeler geçdi
Dürüñ bağı delindi yere geçdi cevherüñ kânı

99

- 1 — Dām-ı zülfüne gönül murgu düşüb ah dedi
Ne kara günlere uğramışam eyvāh dedi
- 2 — Sergüzeştüm işiden Leylî şaçuñ şevki ile
İşidüb kıssa-i Mecnūnu ne kütāh dedi
- 3 — Gördü ebruñu kaçan maṭla‘-ı ḥüsnüñde hilāl
Kaddini iki büküb yarıcuñ Allah dedi
- 4 — İstedüm ḥān-ı vişālî kapısından baş açub
Yürü derviş yoluñu kim vere Allah dedi
- 5 — Etdi yoluña Hayālî dil-ü-cān nūrunu ḥare
كلا عليك العبد اولاه dedi

98 A M — Ü F Üñ Üv C

[2] aldı : tutdu A

[3] Yalnız A nushasında.

[6] geçdüm : geçdi

99 M — Ü F Üñ Üv A C

100

- 1 — Yaşum getürdi yanuma ol mäh-pāreyi
Devr-i kamerde öger iseñ ög sitāreyi
- 2 — Nan ağlaya şühedā haylı ger göre
Sinemde hançerüñden eren tāze yarayı
- 3 — Baħr-i fenā ğarîķine tābūtu añmañuz
Deryānuñ aşināsı nider taħta-pāreyi
- 4 — Acır beni bulunmadı illā ki Bīsütün
Ferhād matemine geyer daħi қарayı
- 5 — Cismi қodu Hayālī şu kim oldu rūħa yār
Mevtinden ön hayātına ol buldu çāreyi

101

- 1 — Evvel gözüne göstereni dehr Zālini
Ya çarħ-ı atłasa vereni köhne şālını
- 2 — Şol қand şerbetine berāber tutanlaruñ
Hünābe-i ciger gibi rengin zülālını
- 3 — Çemşid tacinā vereni kūy-u işretüñ
Dürd-ü şarāb ile dolu sınımış sıfālını
- 4 — Çarħuñ hilāliline deĝişen ince şā'irüñ
Bir maṭla'ı güzidede nāzüg hayālını
- 5 — Naẓmın Hayālī tutsa süreyyā berāberi
Anuñ daħi hayālını belki kemālını

102

- 1 — Göñül şūrīde-ḥāl oldu görelden sen dil-ārāyi
Düşüb şahrā-yi aşk içre gezer ağlayı ağlayı
— Havā-yi serv-i kaddūñle delürüb vādī-i ğamda
Yaşum ırmağa dönmüşdür akar çağlayı çağlayı
— Göñül şeydā-yi zülfüñle gezer şūrīde-ḥāl olmuş
r e deşt-i ḥayretde bu ben Mecnūn-u şeydāyı
4 — Güzellikde nazīrūñ yok iken meyl etme ağyāra
Hey āfet şānuña düşmez diyeler saña hercāyı
5 — Ḥayālī ḥāl-i ruḥsāruñ ğamından nār-ı hecr ile
Şehīd-i müst-mend olmuş ciger dağlayı dağlayı

MUKATTAAAT

MUKATTA'ÂT

1

Olmasa sen zât-ı pāke 'aşık-ı dîdār gül
Olmaz idi bu cihân bāğında berhōrdār gül
Destûn ey şeh tāze güldür bergdūr nāhunlerûn
K'āsītînûn gülşeninden açılır her bār gül

2

Lûtf-u bî-pāyān ne mümkin ger ola bir şāhdan
Her şadef deryāda şāhum dürr-ü şehvār eylemez
Kendü lûtfundan vücūda geldüğün lābūd bilür
Kaṭreden deryā anuñçün lācerem 'ār eylemez

3

Ölmek dirilmek emr-i llāh idüğün bilür
Şol kimsenûn ki fehm ile ṭab'ı selîmi var
Deryā revāne olduğına olmasun melûl
'Âlemde bir senûn gibi dürr-ü yetîmi var

4

Şol ki evvel vefā edüb şoñuna
Döne cevr-ü cefā vü-ğuşsa vere
Şol bulut gibidür ki kaṭreleri
Göge erdürmiş iken ura yere

5

Bir Ḥayālî-zāde bendeñ vardur ey Şah-ı kerîm
Anası Ḥaḳ rahmetinde kendü kalmışdur yetîm
Dergehûn deryā senûn zātuñ güneş rüşen bu kim
Ka'r-ı deryāda güneşden nūr alur dürr-ü yetîm

6

Husrevâ etdi terbiyet çünkim
Himmetüñ şa'ir ile remmâli
İşte ben bulduğum cevâhir-i nazm
Versün ol daği bulduğu mâli [1]

7

Altun üsküflü kul oğlu güzeli—iken hõrşîd
Gör ne etdi aña hercâyîlik ey mäh-liķā [2]
Hānesin her kişinüñ eyledüğü—içün rüşen
Hışm edüb anı hışār-ı feleke atdı ağa

8

Sorarsa ser-güzeştümden benüm şehrümde yārānum
Bu yad ellerde geldüm derd-i pāya mübtelā oldum [3]
Kadīmī āşinālardan görüb bīgānelik resmin
Vefā ümmidine bīgānelerle āşinā oldum

9

Delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hāl olma
Atmasunlar seni gel bāde-i kıttāl olma
Terk-ü-tecrîd olıgör tāt ne baş ağrısıdur
Be yürü begligin et 'ālemüñ abdāl olma

10

Gedā ki tcrkini urdu bu 'ālem-i dūnuñ
Ne şübhe pādişehidür bu çarḫ-ı gerdūnuñ
İki cihāna değışdüğüçün ğam-ı aşkı
Ölünce beklemeli türbesini Mecnūnuñ

[1] ol daği: anlar da Üv

[2] gör ne etdi aña hercâyîlik: gör ne hercâyîlik etdi aña Ün

[3] derd-i pāya: nice derde F

11

Şehe kıl olmağa geldi cihāna bir levendüm var
Baña tuṭı gibi gūyālanur bir lâ^{ci}li kındüm var
Bu günden Ḥazret-i Şāh-ı felek-taḥtuñ kulu olsun
Hayālī gibi devlet gülşeninde bülbulū olsun

12

Tutub Behrām gibi gūra şaldı
Nice Husrevleri bu köhne dehliz
Ararasañ tūtyā için bulunmaz
Gözüne rūzigāruñ ḥāk-i Perviz

13

Her maḳāma ki edesin āheng
Ḥōş^{ci}-amel ol ki bulasın cāyı
Rāst ol iller ile çep düşme
Şatdılar bir uşūle dünyāyi

14

Baña eyyām-ı visāl olmadı çünkim rūzī
Bu bahārı nideyin neyleyeyin nevrūzu
Ah divānelik āsārı zuhūr eyleyiyor
Yine odlara yaḳam gibi dil-i pūr-sūzu

15

Seydīnūñ çok sikildügin evvel
‘Alī Bālī işidicek güldü
Az zamān geçmeden anuñ daḫi
Başına Seydī ḥālleri geldi

16 [1]

Pādişāhum ṭapuña nesl-i melekdür dediler
Ḥüsnüñüñ āyīne-dārını felekdür dediler
Şādiligüñ düğününüñ elemege ununu
Meh gümüş tekne güneş altun elekdür dediler

[1] Yalnız Ün nushasında.

17 [1]

Neng-ü-‘ârı büt edinmekden ise biñ kerre
Ehl-i ‘irfân arasında uşanub şınmağ yeg
Yaşlı kerkesler ile konuşub uçmağdan ise
Yavru şâhînler içinde kana boyanmağ yeg
Kefen olmağdan ise hâce mü’ezzîn destâr
Hüblar şevkine meclisde oda yanmağ yeg

18 [2]

Geydûn revacı başuña bulduñ revācuñi
İncinme şabkalı [3]

19

Şikāyet kılma zûlmünden nazar kıl ol haţ-ü-hāle
Ki bitmez bu çemende hârsuz gül dāğsuz lāle

20

Şemşir-i fûrkatûñle gôñül çāk-çākdur
Ölümlük olduğuma rakībûñ helâkdür

21

Mihr-i cihānı kim ki gôñüldeñ ede tırāş
Engüşt-ü mâh-ı nevle felek kıya aña baş

22

Kātre-i jāle ile lāleleri hāmūñuñ
Bağrınıñ başı gözünüñ yaşıdur Mecnūñuñ

23

Yaşum bināy-i şabruma seyl-i fenā imiş
Bu dīde göz degül baña ‘ayn-ı belā imiş

[1] Yalnız F nushasında

[2] Yalnız Üv nushasında

[3] Okunamamıştır.

24

Maḥabbet-ḥānedür gön'lüm ezelden 'aşk-ı cānāna
Koparmaz şer' bir taşın kādīmī olsa bir ḥāne

25

Çihresinde görüben lem'a-i nūr-u Nebevī
Bir yalın yüzlü ışıķ şevķine oldum 'alevī

26

Deme yolumda kōmaz bir taş bir taş üstüne
Her ne ḥükmün var ise cān üstüne baş üstüne

27

Şādī enīs-i guşsa-vü-zulmet karīn-i nūr
Ber pāymāl-i 'ālem-ü-baḥrūn başında şūr

28

Gönül kuşunu kaçurdum egerçi evvelden
Hele nişānını buldum başuñdaki telden

29

Dolanurken gece şeb-revlik edüb kūy-u cānānı
Kemend-i dūd-u āhum bende çekdi māh-ı tābānı

30

Kōmaz ahumdan ey meh-rū felek berbād ede anı
Çeker dāmānına her şeb çerāğ-ı māh-ı tābānı

31

Varsa gözüm yaşı nola cānān ayağına
Şu vara geldi serv-i hırāmān ayağına

32

Olduğumçün Ramazānum ğam-ı ‘aşkuñde ‘alīl
Buyurubdur seni baña yemege Rabb-i Celīl

33

Bana bir güzel der bunü muttaşīl

تجوع ترانی مجرد اتصل
تمت الديوان بعون الله الملك المنان

Hayalî Bey
(Fatih Millet Kütüphanesindeki Aşık Çelebi tezkiresinden)

چهار سده گویا معده نور شود	برایک روز نوازش شوقه نوبه
وله	
دیده بودم تو هر پادشاهان و	هر خاک و رسد تا و سینه باش
وله	
نماید این شوقه و حالت قریب نور	برای عالم و بجزیه بشود
وله	
گوشتی شوقه بچرخد اگرچه نودن	هده مشائی بواله باشکد فی نودن
وله	
همه آریاب لغز و دواقی و شوقه	خرماد نا دکسله و دینک چون دین
وله	
هولای که شوقه شیر و از بر کوی جان	نموده و آرم بید چاری ماه تابانی
وله	
تو آرمی ای همه و فک بر تابانی	چکوه امانه هر شب چای ماه تابانی
وله	
وارسه کونه بشو نوله جانایا غنم	صواری کلای سرو خلیان ای غنم
طمانه و کاه و کدو	بعون الملک انشان
له	

درمان خلی

که قهر و بهر بولور مزار در لوقصو	دلا بو منزل و برای مینه جان سوز
دلر سک اول یوز گآخ نینه کم کاوور	قراکوسینه انک قلمه خنده شمع کسه
جبا کوند و ما غلک اولور سه باکوور	سپهر عاره میره جمره و شمع و کبریا
نظم لرنه یوردا شتا و لکر طوره دور	یولانه سیل سویلی کجه اقمه برکتیه
اجل اوقیله بنه انکبوی اعلی قور	قضا النع کمان اولد مخ خم مات
جولغ دهر ده مانه خوش اگوور	زمانه فاک اکر اولد کیه جوق باشو
اوک بقیه ناشل خانه زبور	بلای سی مانه و کمر قول زنت دهر
یوزال مهادر غنر لوکا آخر کور	کرکمه قوه یاز و ده شاه همسر امال
یوز کی سایه سف خاک آغا اول برادر	دلر سک اولد کون کی آسمان ریت

«Ün» nushası (Baş)

مقام علمه
مقام علمه
دیوان خیالی احمدی

دلا بو منزل و برانی صانع جای سرور
قره کوسینه آنک قط خنده شمع کبیر
سورقاره یر جوع و شوق و کرقانک
دلا بو منزل سوئی کبیر قه هر یکینه
فنا الدنکار اولدی جرح خم قامت
ساقا قالد ایچ اولدو کیت جوق باشلو
ولاسی بالنه دکر قولدوت دهری
کر کسه قوت بازوده شاه بهرام اول
دولرسک اولغه کون کبیر آسمان رفعت
کول اوغه ریم ضاده مسیل آلوده
صدای جام لاهوتی آستخار ایلده
بوغز بجا غم دورانلا اولدی سایل

که قصر دهره بولینور هزار درلو قصور
دولرسک اوله بوزک آغی نیت کم کافور
حباب کونده ماغکده اولسا باد غمور
نظور ننده یوری صافی دلورک طور یطور
اجل اوقیلده بری تکیچون اهل تبور
چوباغ دهرده مانند خوتنه انکور
اولک بقلیه ناسئل خانه زنبور
بوزال دهر ایدر منزل کوی آخیر کور
یوز وکی سایه صفت قاک اهل اول بره اور
که صونه ساقی وحدت لاکه ما و طهور
ندد بوشیوه و نالیه چکله طنبور
سیکی سنایر دوکر بلدی طلرت غفور

«Ūn» nushast (Son)

«A» nushahi (Son)

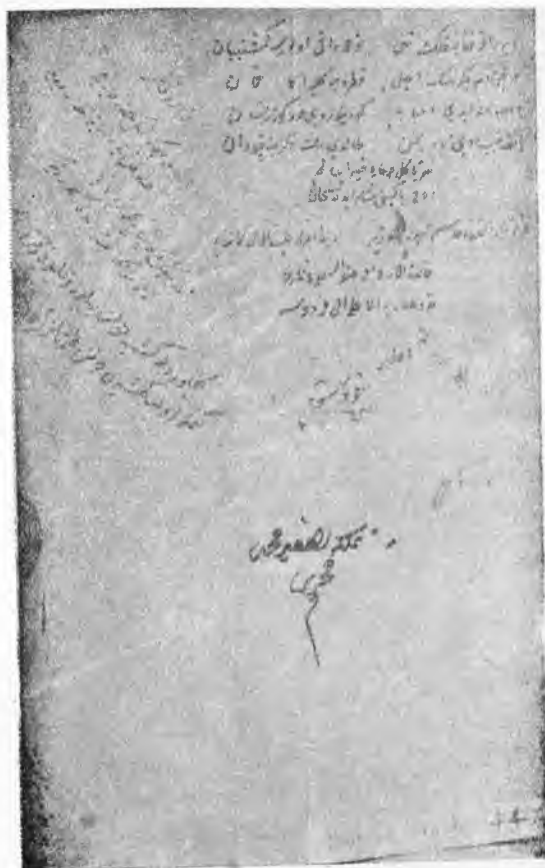
«A» nuohani (Bag)

Hayalî'nin mezarı

«C» nushah (Bag)

«M» nushahi (Son)

دیوان خیاں

Fiat 20.00 Kurus